MIRCEA OPRIȚĂ
Călătorie în Capricia
Cu adevărat ultima aventură a lui Gulliver
CAPRICIA
LILLIPUT
LAPUTA
Concursul Semnării Imaginarului
ROMAN SF
Inedit
Eagle Publishing House
Eagle
Publishing House
2011

Mircea Opriţă

CĂLĂTORIE ÎN CAPRICIA

Cu adevărat ultima aventură a lui Gulliver

roman

Editura Eagle
2011

Călătorie în Capricia – roman selecţionat în Concursul Seniorii Imaginaţiei 2011

Concursul tematic anual de romane SF/F Seniorii Imaginaţiei este iniţiat de Mugur Cornilă

şi administrat de către Editura Eagle şi Societatea Română de Science Fiction.

Notă: personajele şi evenimentele descrise în această carte sunt fictive şi vor fi tratate ca atare.

Colecţia Eagle MassMasters – Science Fiction

Copyright © Mircea Opriţă.

Copyright © Eagle Publishing House pentru ediţia 2011

Toate drepturile de reproducere, integral sau parţial, prin orice mijloace, sunt rezervate.

Drepturi au fost intermediate prin BestsellerAgency > Patrimonial Rights, Bucureşti 2010

www.bestselleragency.com / *office@bestselleragencay.com*

www.edituraeagle.ro

Distribuţie internaţională: Eagle Distribution / a division of Eagle Creative Associates S.R.L.

Colecţia Eagle MassMasters este un concept Editura Eagle (MC).

Eagle Publishing House

Editor: Mugur Petronius Cornilă

Coperta colecţiei: Cristian Homeucă

Ilustraţia: Dreamstime

ISBN: 978-606-8315-27-0

Lectura digitală protejează mediul
Versiune digitală realizată de elefant.ro

Cărtile Eagle Publishing House pot fi achiziţionate prin librăria Amazon.com din Statele Unite sau Canada şi de la Amazon.co.uk, Amazon.de şi Amazon.fr din Europa, în format print sau/şi versiunea electronică pentru utilitarul Kindle.
Elefant.ro este distribuitor exclusiv pentru România a versiunii print şi detailist pentru versiunea electronică (Mobi sau Epub)
Cărţile electronice ale Eagle Publishing House pot fi găsite şi în reţelele Barnes & Noble, Google Books, Reader Store (ebookstore.sony.com) ş.a.

Românii din diaspora pot accesa secţiunea internaţională Eagle BookStore de la www.imaginastore.com
Versiunile electronice ale cărţilor Eagle pot fi cumpărate şi de la www.imaginastore.com

Capitolul 1

Spre Mările Sudului cu un căpitan detectiv. Un val cât o sută de furtuni laolaltă. „Britannia" se scufundă şi povestitorul acestor stranii întâmplări ajunge, sleit de puteri, pe o insulă necunoscută. Primele întâlniri, primele nedumeriri. Spelunca străjuită de palmieri. Doi Felix de două sexe. Aur şi tatuaje. Miracolul lui Volta: cum se face lumina lui Dumnezeu. Despre măruntaiele vacii şi iscusinţa kitailor.

La puţină vreme după întoarcerea mea din nişte rătăciri pe mare ce nu pot fi găsite în cartea primelor mele călătorii, fiind însă descrise în lucrările altor autori interesaţi de asemenea peripeţii neobişnuite, mă aflam retras în casa mea din Redriff şi oarecum întristat de mersul treburilor din jur. Mă săturasem de curiozitatea nesocotită a vecinilor şi de neîncrezătoarele priviri pe care nu încetau să şi le arunce pe ascuns unii altora când le povesteam întâmplări ce nu semănau cu măruntele lor fapte de fiecare zi. Ba chiar mă încerca gândul că unii dintre târgoveţii aceia de bună reputaţie sfârşiseră prin a mă crede smintit, din simplul motiv că ştiam atâtea lucruri noi şi gândeam altfel decât ei. Nu-mi plăceau nici schimbările găsite în iubita mea Anglie după mai mulţi ani de lipsă dintre hotarele sale şi mi-e teamă că, desprins de atâtea ori de locurile şi de oamenii de aici, pe unele dintre aceste schimbări n-am să mai ajung să le înţeleg niciodată. Cât priveşte familia mea, mi-am regăsit copiii mari, căsătoriţi fiecare în alte localităţi, fata la Greenwich, băieţii la Londra, unde cel mare începuse un comerţ cu mătăsuri din Levant, iar mezinul se descurca binişor cu o dugheană de mărunţişuri. Investiseră

în afacerile lor tot ce câştigasem eu din două călătorii mai vechi şi, prinşi până peste cap cu treburi aducătoare de bani, nu prea mai aveau timp şi chef să întrebe des de tatăl lor hoinar. Mary, soţia mea, tocmai era plecată într-o vizită de două săptămâni la rudele noastre din Ipswich şi trebuie să observ că i se întâmpla asta pentru a treia oară de când mă întorsesem acasă, încât începeam să mă întreb dacă nu cumva se simţea mai bine cu verişoarele ei clevetitoare decât alături de mine, care sunt un om serios. În plus, dorinţa nepotolită de a umbla prin ţări îndepărtate mă înghiontea din nou, făcându-mă să-mi pierd liniştea.

Într-o asemenea încâlcită stare de spirit m-a găsit un gentleman din Bristol, pe nume Sherry Holmes, proprietarul şi căpitanul vasului *Britannia,* o corabie de 350 de tone cu care se pregătea să plece într-o lungă călătorie pe Mările Sudului, ducând în drum şi o încărcătură de mărfuri destinată mai multor aşezări de pe coastele Indiilor Răsăritene. Auzise de mine în Portsmouth, de la un anume J.H. Watson, doctor şi el, pe care căpitanul Holmes dorise să-l angajeze pentru expediţia lui. Pe acest onorabil coleg de breaslă avusesem prilejul să-l cunosc cu ani în urmă, dar nu-l mai întâlnisem de mult. Aflam acum că nişte crize de gută îl ţintuiau la pat, cât era el de mare doctor, încât fusese nevoit să refuze orice solicitare de felul celei avute în vedere de căpitanul Holmes. Domnul Watson îşi amintise însă de câteva dintre isprăvile mele mai vechi şi de adresa la care puteam fi găsit, fapt care explică de ce eram onorat cu vizita aceea, însoţită de aceeaşi propunere de contract. Neavând probleme de gută şi, în plus, fiind de-acum sătul de navigaţia fără orizont pe uscat, am acceptat oferta şi m-am îmbarcat pe *Britannia.* Nu înainte de a-i lăsa soaţei mele un bilet prin care îi fixam o nouă întâlnire peste câteva luni, sau câţiva ani, după cum aveau să decurgă treburile în călătorie.

Am ridicat ancora la 15 iunie 1728, nu din Portsmouth, ci din Downs, unde comandantul navei trebuise să angajeze câţiva marinari şi să ia la bord încă nişte baloturi ivite în ultima clipă, pentru Capul Bunei Speranţe. Şi călătoria aceasta a fost lungă, cu obişnuitele întâmplări de pe traseu: câţiva oameni din echipaj răpuşi de frigurile tropicale, doi căzuţi de pe catarg şi mâncaţi de rechini, unul lăsat pe o insulă pustie pe motiv de răzvrătire criminală. Am avut, între alte necazuri, vreo zece zile în care ne-a lipsit apa din pricină că furtuna ne abătuse în larg, îndepărtându-ne de porturile de pe coasta Indiei; şi nenumărate săptămâni plictisitoare, petrecute sub arşiţa Ecuatorului, înainte de a vira spre sud-est, printr-o strâmtoare aflată între Indiile Răsăritene şi Noua Olandă, ca să ieşim în plin ocean necunoscut. Noroc că în tot acest interval căpitanul Holmes s-a dovedit un om nespus de priceput în treburile marinăreşti şi de bună condiţie morală, încât am putut să tăifăsuim adesea fie în cabina lui, fie pe punte, la umbra velelor umflate de vântul prielnic, ca să ne treacă timpul mai uşor. Mai adaug că, spre surprinderea mea, i-am descoperit şi talente neaşteptate: când, în dreptul Molucelor, am fost anunţaţi că lângă arborele trinchet zăcea cadavrul unui om din echipaj înjunghiat, iscusitul Sherry Holmes a condus cu atâta abilitate cercetările, încât l-a găsit pe ucigaş după un singur fir de păr lăsat de el la locul crimei. Iar de aici începând, a descâlcit cu uşurinţă şi firul de conspiraţie pe care tâlharul acela începuse să-l ţească cu scopul de a răzvrăti echipajul şi a lua în stăpânire vasul, transformându-l în corabie de piraţi.

Prea multe nu am de gând să povestesc despre drum, fiindcă nimic nu se compară cu întâmplările trăite de mine în ziua de 29 octombrie, când prin locurile acelea de pe ocean, aflate mult mai la sud de Ecuator, vara era deja începută. Îmi amintesc că ne pregăteam să facem faţă arşiţei sufocante, pe o

mare calmă şi abia mângâiată de vânt, când marinarul din gabie a dat alarma cu nişte ţipete ascuţite, scoţându-ne pe toţi grămadă pe punte. N-am înţeles de la început ce anume zărise în depărtare, fiindcă în mod obişnuit, într-o asemenea pustietate de apă, nu prea aveai nimic de semnalat. Apoi am văzut cu toţii. Oceanul era neted ca în palmă, însă departe, la orizont, părea mai înălţat decât în restul lui, şi nu ca un pisc sau ca un şir de creste, ci ca un mal neîntrerupt, de acelaşi nivel pe toată lungimea sa, adică de la nord-est la sud-vest, cât ţinea orizontul. Nu părea pământ, şi abia într-un târziu ne-am dat seama că toată ridicătura aceea uniformă era un uriaş perete de apă, de parcă oceanul îşi ridicase acolo o treaptă fără capăt, construită tot din apa lui. Nimeni din echipaj nu mai văzuse aşa ceva. Treapta aceea de apă înainta liniştit spre noi, dar cu o mare repeziciune, lucru de care îţi puteai da seama cu uşurinţă, după cum i se mărea înălţimea şi se scurta distanţa ce ne despărţea. Echipajul privea cu răsuflarea tăiată şi cred că nimeni dintre noi nu avea habar de ceea ce putea să urmeze. În ultima clipă, căpitanul Holmes s-a dezmeticit ca dintr-un vis cotropitor şi, strigând nişte comenzi, s-a repezit el însuşi la una dintre bărcile de salvare, apucându-se să-i dezlege în grabă parâma care o ţinea fixată de punte.

Gândul lui, apărut pe neaşteptate, s-a dovedit salvator, măcar pentru mine. În clipa următoare valul acela lung de zeci şi zeci de mile ne-a ajuns şi s-a prăbuşit peste corabie, răsturnând-o şi băgând-o la fund. Cred că nici n-a mai ieşit deasupra, decât împrăştiată în bucăţi plutitoare. Aproape sufocat de apa sărată, m-am trezit agăţat de marginea bărcii, iar de partea cealaltă stăteau atârnaţi căpitanul Holmes şi unul dintre marinari. Aveau amândoi feţele desfigurate, poate nu atât de spaimă, cât de uluire. Oceanul ne legăna puternic, dar curând avea să rămână tot atât de liniştit ca înainte de venirea acelui val uriaş. Am urcat

tremurând în barcă, ajutându-i şi pe ceilalţi doi să facă la fel. Pe urma valului rămăsese totuşi un curent care ne sugea departe de locul nenorocirii, încât, lipsiţi de vâsle, nu puteam face altceva decât să privim neputincioşi în urmă, unde pluteau baloturi de marfă de-a valma cu resturi de catarg, şi să sperăm că alţi câţiva marinari s-au putut agăţa de ele.

Două zile, flămânzi şi însetaţi, arşi de soarele nemilos şi rebegiţi de frigul umed al nopţii, am plutit în derivă pe o apă din ce în ce mai agitată. Toate semnele arătau că se apropia furtuna, dar nu puteam şti dacă valul uriaş o adusese după sine, ori se stârnise ea din senin. Sub un cer cu fulgere înlănţuite, din care se revărsau necontenit tunete huruitoare, barca noastră sălta ca un beţişor pe valurile zbuciumate şi lua mereu apă în ea. La un moment dat l-am văzut pe marinar îngenuncheat în apă, cu faţa îngrozită şi mâinile împreunate în rugăciune. Gestul disperat l-a costat viaţa: era mai bine să-şi fi ţinut mâinile încleştate de marginea bărcii. În clipa următoare, un val l-a măturat peste bord, fără să-i fi putut veni cineva în ajutor. De altfel, nu ne-am putut veni în ajutor nici nouă, celor doi rămaşi, fiindcă un alt val înspumat, izbind ca un baros de ciclop, ne-a răsturnat barca, aruncându-ne şi pe noi în ocean. Îmi amintesc foarte clar că, înainte de a se scufunda în vâltoare, l-am auzit pe căpitanul Sherry Holmes strigând un cuvânt fără înţeles pentru mine: „Mortimer!” Nu ştiu nici astăzi cui i se adresa, dar avea ochii aproape scoşi din orbite.

Rămas singur, m-am silit să nu mă dau bătut, să înot fără spaimă şi să mă ţin astfel cât mai mult la suprafaţa agitată a mării. A fost ceva cumplit şi numai o minune a făcut să mai rămân în viaţă, aproape înecat, dar încă în stare să mă mişc, până când picioarele mele au atins un fund nisipos şi m-am putut târî pe el, înainte, spre un loc unde valurile furioase nu mă mai puteau atinge. Întrucât

alţii din echipaj nu m-au urmat, trebuie să admit că, dintre toţi cei urcaţi la bordul *Britanniei,* eram singurul supravieţuitor.

Mi-e greu să descriu starea jalnică în care ajunsesem la ţărmul acela salvator, stors de puteri şi gata în fiecare clipă să leşin. Hainele de călătorie, cele de care nu apucasem să mă debarasez grăbit îndată ce fusesem aruncat peste bord, mi se îmbibaseră cu apă şi, în slăbiciunea aceea, mi se părea că însăşi greutatea lor mă ţintuia la pământ. Frumoasa mea pălărie tricorn rămânea să stârnească printre alge curiozitatea peştilor, iar una dintre ghete era pierdută şi ea. Prin nu ştiu ce minune, îmi păstrasem peruca, strânsă cu o fundă la ceafă, dar o simţeam pleoştită şi udă, picături sărate mi se prelingeau de sub ea pe obraji. Am zăcut o vreme pe plajă, horcăind şi sorbind cu nesaţ aerul care în ultimele clipe începuse să-mi lipsească. Din când în când, icneam şi vărsam în nisip apa ce-mi pătrunsese în plămâni şi-n stomac. Când mi-am ridicat capul, mulţumind Atotputernicului că mă scăpase încă o dată din primejdia morţii pe mare, am zărit în faţa mea nişte copaci, dintre care trei sau patru păreau să fie palmieri, iar aceştia creşteau dinaintea unor case cu un singur cat, pe care din pricina privirii împăienjenite nu le distingeam prea bine.

După câteva minute chinuitoare, am simţit că-mi vine sufletul la locul lui în trupul vlăguit. Tocmai la vreme, întrucât oceanul, încă nedomolit, era în plin flux şi apele lui începeau deja să-mi dea târcoale chiar şi în locul mai ferit unde nimerisem. Îngrijorat că m-ar putea cuprinde iarăşi, trăgându-mă în adâncul lor de spaimă şi spulberând astfel norocoasa salvare ce-mi fusese oferită în chip providenţial, m-am târât pe nisipul umed cât mai departe de atingerea lor dezgustătoare. Apoi m-am simţit în stare să mă ridic şi, clătinat pe picioarele cuprinse de tremur, am pornit în direcţia caselor străjuite de palmieri. Habar n-aveam unde mă aflu,

dar important era că ajunsesem la ţărm. Iar unde erau case, trebuiau să fie şi oameni care să-mi sară în ajutor şi să-mi ofere alinare în nenorocirea mea recentă.

Şi într-adevăr, primul om care mi-a ieşit în cale a fost o femeie. Am crezut că-i una dintre onorabilele doamne ale locului şi eram gata s-o îmbrăţişez de fericire, mai ales că gestul acela mi-ar fi fost de mare trebuinţă, ca sprijin, în starea de slăbiciune pe care o sufeream atunci. Era o bătrână cu faţa mare şi negricioasă, plină de zbârcituri, îmbrobodită cu o năframă la fel de înflorată ca şi fustele largi ce-i cuprindeau trupul gras, până sub sânii revărsaţi. Abia în ultimul moment am observat că veşmintele îi erau boţite şi destul de murdare, ceea ce mi-a mai tăiat din elan. S-a oprit la doi paşi dinaintea mea, privindu-mi cu ochi cercetători îmbrăcămintea, câtă rămăsese pe mine: cămaşa cu danteluţe la guler şi la mâneci, vesta neagră, pantalonii de mătase strânşi sub genunchi cu şnururi, pantoful salvat, cu cataramă argintie, şi pe care îl mai purtam în piciorul stâng. Era, pesemne, o îmbrăcăminte neobişnuită pentru cei din ţara aceea, fapt ce-ar fi îndreptăţit orice curiozitate, dar mi-am dat seama curând că bătrâna îşi oprise privirile la punga pe care o aveam legată de brăcinar şi care, din fericire, nu mi se desprinsese în timpul înotului. A rostit nişte vorbe neînţelese, pe un ton de răguşită văicăreală (mi s-a părut că mă compătimea pentru marile suferinţe îndurate în naufragiu), apoi a întins spre mine o mână insistentă, ca de bună întâmpinare. Aşa am crezut, până când am observat că avea palma întoarsă în sus şi că văicărelile ei, în loc să se potolească, deveneau tot mai neruşinate.

Eram cât se poate de nedumerit de o asemenea întâmplare şi nu ştiam ce trebuie să fac. În clipa aceea, uşa casei din faţă se deschise larg, trântită de perete, şi prin ea ieşiră câţiva tineri plini de o gălăgioasă veselie. Se pare că apariţia mea fusese

observată, deşi târziu, şi de cei aflaţi înăuntru, care dădeau acum năvală spre mine, scoţând strigăte de surpriză. În cale, o îmbrânciră fără menajamente pe baba cu fuste înflorate şi care, furioasă pe ei, îşi schimbase brusc tânguiala în nişte ţipete ascuţite şi mânioase. Din frazele necunoscute ale celor ce mă înconjuraseră am reţinut cuvintele „siktir” şi „maidan”. Evident, nu le puteam pricepe sensul, însă am observat că, deşi bodogănind în continuare nemulţumită, bătrâna doamnă se retrăgea totuşi, nu înainte de a-şi ridica poalele în cap, arătându-şi ostentativ, dezgolite, dedesubturile grase şi veştede. Dispăru curând pe după colţul clădirii.

E de prisos să spun că eram cu totul derutat de un asemenea spectacol de primire a unui străin aflat la ananghie, însă n-am avut prea mult răgaz să mă gândesc la el. Noii veniţi, vreo cinci sau şase flăcăi bine făcuţi, ca la vreo douăzeci-douăzeci şi cinci de ani, se dovediră cât se poate de prietenoşi faţă de mine. Necunoscându-le limba, am dedus asta din felul cum mă înconjuraseră cu un aer plin de atenţie, dar şi cu o boare de alcool ieşită din răsuflările lor marcate de surescitare. Casa de unde apăruseră era într-adevăr, cum începusem deja să-mi dau seama după gălăgia ce se auzea înăuntrul ei, o speluncă de felul celor pe care le avem şi noi prin porturile din Anglia, şi unde petrec marinarii în aşteptarea vreunui contract pentru cine ştie ce călătorie pe ocean. Tinerii mă priveau care mai cu milă, care abia reţinându-se să nu mă arate cu degetul, fiindcă nu li se oferea pesemne în fiecare zi o figură jalnică şi zăpăcită cum eram eu atunci. Doi dintre ei s-au grăbit să mă înşface de subsuori şi să mă conducă, în ciuda paşilor mei nesiguri, spre uşa prin care ieşiseră ei să mă întâmpine. Ceilalţi se ţineau pe aproape, sporovăind în limba lor de neînţeles.

În speluncă m-a izbit un aer greu şi un fum gros care se răsucea peste mese şi pe lângă pereţi. Trebuie să spun că şi în ţara mea pătrunsese

obiceiul de a trage din pipă tutunul venit din Lumea Nouă cu corăbiile spaniole, olandeze şi englezeşti. Era un obicei prost, de care eu, unul, m-am ţinut cât am putut mai departe, cunoscând, ca medic de flotă, că nu putea aduce omului nimic sănătos. Dar în cârciumile din porturi arareori ajung sfaturile înţelepte şi nimeni nu-i poate opri pe marinarii nesimţitori şi de proastă condiţie să-şi umple gâtlejul cu brandy de doi penny şi plămânii cu fum de tutun. Dar ce am găsit în locul acela duhnitor părea să întreacă orice speluncă din Brighton sau din Londra. Ori poate că starea mea de slăbiciune mă făcea să cred asta, şi mi-au trebuit minute bune până când să mă pot opri din tusea ce mă cuprinsese îndată ce-am trecut pragul, mai mult tras de cei doi tineri binevoitori decât bine sprijinit pe picioarele mele. Îmi amintesc că o mulţime de ochi curioşi m-au urmărit de la mese, iar după ce momentul surprizei s-a risipit, lumea aceea adunată lângă butelcile cu băutură a reînceput să vorbească tare, pe un ton aprins, comentând pesemne prezenţa mea neaşteptată şi mai ales felul cum arătam.

Tinerii m-au condus la masa lor, unde, cât timp ei se agitaseră pe afară, rămăseseră în aşteptare două fete de aceeaşi vârstă. Le-am observat mai bine abia mai târziu, după ce mi s-a aruncat o haină uscată pe umeri şi am căzut sleit de puteri pe un scaun cu fundul rotund, cu spătar dintr-o împletitură ce nu era nici din fier, nici din nuiele. Am aflat mai târziu că localnicii îl numesc „plastic”, un material de care e plină ţara aceea, încât o mulţime de lucruri se confecţionează din el. Şi paharele de pe mese erau tot din plastic, ceea ce e de laudă într-o speluncă, fiindcă nu pot fi sparte la fel de uşor ca atunci când bravii noştri cheflii se îmbată criţă şi încep să dea de pământ cu tot ce-i de sticlă. În momentul acela, însă, m-am trezit şi eu cu un pahar plin sub nas şi, îndemnat stăruitor din toate părţile, am reuşit să sorb o înghiţitură.

Nici n-ar fi fost nevoie de mai mult ca să-mi ia foc gura şi să mă înec ca atunci când, în valurile zbuciumate ale oceanului, îmi intra apă sărată în nas şi-n gâtlej. Am tuşit şi-am împroşcat masa cu tot ce nu apucasem să înghit, iar unul dintre tineri, speriat pesemne de ochii mei holbaţi şi de faptul ca arătam ca şi cum aş fi fost gata să-mi dau duhul, a început să mă bată repede cu palma pe spate, ca să-mi revin. Ceilalţi nu păreau deloc îngrijoraţi, reacţia mea li se păruse pesemne stârnită de necunoaşterea unor obiceiuri şi tactici de-ale locului. Zâmbeau amuzaţi şi repetau liniştitor „tzuika, tzuika", încât am priceput că era chiar numele acelui brandy străveziu pe care localnicii îl sorbeau fără să clipească, de parcă ar fi avut ceai de Ceylon în pahare. Din felul cum mă învăluiau în vorbe necunoscute, am putut înţelege că ţineau băutura asta la mare preţ, considerând-o întremătoare şi potrivită unora ajunşi în starea mea deplorabilă, ca să-i scoată din neputinţă şi să-i aducă înapoi chiar şi din moarte. Şi într-adevăr, după ce mi-a trecut efectul înfiorător al celei dintâi întâlniri cu licoarea tare şi înecătoare, am început să mă simt mai bine şi să pot fi mai atent la ce se petrecea în jurul meu.

Cei de la mesele vecine mă trăgeau de mânecă şi îmi strigau în ureche, aţâţaţi, încât am priceput că erau foarte curioşi să afle cine eram, de unde veneam şi ce se întâmplase cu mine de ajunsesem ca un câine bătut şi plouat. Nu păreau să fie marinari, fiindcă n-am văzut la niciunul mutrele dure şi arse de soare ale ţăranilor noştri într-atâta de scârbiţi de corvezile pământului, încât luau drumul nesigur al oceanului. Le-am spus numele meu şi şi-au dat imediat seama că acel Lemuel Gulliver pe care îl pomenisem eram chiar eu, deşi în limba lor nu păreau să aibă aceste cuvinte. Pentru vecinii alături de care mă adusese întâmplarea cea oarbă părea limpede că nu departe de ţărmul lor se produsese un accident naval. Prin

urmare, n-a fost prea complicat să-i fac să-mi priceapă povestea, poate nu atât prin cuvintele limbii mele, cât prin gesturile cu care le însoţeam. M-am străduit să le sugerez valul uriaş ce ne scufundase corabia şi felul în care, încredinţându-mi soarta în mâinile Domnului cel milostiv, făcusem disperate sforţări să mă ţin deasupra apei, lovit din toate părţile de berbecii înspumaţi stârniţi de uragan. Ascultătorii au dat semne că înţeleg, fapt care i-a crescut în ochii mei, fiindcă nu toată lumea pricepe repede nişte întâmplări importante rostite fără cuvinte – unii nu le pricep nici dacă le spui cu cele mai meşteşugite vorbe. Simţeam că mă compătimesc şi mă încurajează, dorindu-mi să-mi revin cât mai repede din vlăguială şi din tulburare. La un moment dat am observat că unul dintre tinerii ce-mi ieşiseră, afară, în întâmpinare insista cu o întrebare repetată. Şi, cu toată ameţeala din momentele acelea, am presupus că se interesa de unde anume vin, fiindcă atât vorbirea, cât şi îmbrăcămintea mea erau altfel decât ale lor. „England”, i-am explicat, surprins oarecum să descopăr că numele patriei mele glorioase nu-i amintea absolut nimic, iar Regatul Unit al Marii Britanii nici atâta. Chiar şi în slăbiciunea mea de atunci, mi s-a sfâşiat inima să descopăr că există undeva, în lumea largă, un loc unde cuvântul Anglia nu trezeşte niciun ecou. Clătinăturile repetate din cap ale celor ce mă înconjurau păreau să sublinieze mai degrabă o vocabulă pe care localnicii abia atunci o aflaseră, decât să recunoască bucuros şi cu admiraţie meritele regatului de unde mă trăgeam.

Tot prin semne, am încercat să-i fac pe comesenii din speluncă să înţeleagă că doresc şi eu să ştiu ce loc era acela unde mă aruncase oceanul în furia lui nemăsurată. La început credeau că le cer, cu gestul meu rotit larg, lămuriri despre local sau despre persoanele înghesuite la mesele din jur. Până la urmă, una dintre fete, căreia prietenii ei îi

spuneau Felix, i-a scos din încurcătură cu doar două cuvinte, stârnind exclamaţiile fericite ale tinerilor şi o avalanşă de vorbe cărora eu nu le puteam urmări sensul. Dar, încordându-mi mintea într-o sforţare chinuitoare, tot am priceput câte ceva. Am priceput că pământul unde trăiau ei şi unde soarta binevoise să mă conducă în felul pe care deja l-am descris, se numeşte Capricia şi are formă de insulă, nefiind singura din jur. Mi-au înşirat alte câteva nume, pe care atunci nu le-am putut memora, iar ca să înţeleg mai bine, mi-au şi făcut un fel de hartă închipuită pe masă, mutând din loc în loc paharele, ca să însemne felurite puncte geografice din arhipelag. Fata aceea, Felix, care îşi tot ferea din ochi părul ciufulit, de culoarea paiului de grâu secerat vara de agricultorii britanici, mi s-a părut a fi cea mai isteaţă dintre ei, deşi trăgea cu nesaţ dintr-o ţigară maronie, lungă şi subţire precum macaroanele genoveze. Nu o singură dată am văzut-o că intervine cu folos pentru discuţie, fiindu-i întâmpinate vorbele cu aprobări. I-am lăsat deci să sporovăiască între ei pe ton aprins, până să-şi lămurească lucrurile asupra cărora nu toţi cei din grup căzuseră la învoială, şi m-am scufundat pentru câteva momente în gândurile mele cele mai negre şi în disperare. Capricia nu era trecută pe nicio hartă de care îmi aminteam, şi tocmai de aceea mă încerca teama nedesluşită că ajunsesem într-un loc necunoscut de la capătul Pământului, de unde cine ştie când şi cum mai aveam vreun prilej să mă întorc în lumea civilizată. Din fericire, primii oameni întâlniţi nu-mi treziseră impresia unor sălbatici, dar nici atâta ignoranţă la auzul gloriosului nume al Angliei nu era uşor de înghiţit.

În vreme ce gălăgia era în toi, am observat că bătrâna doamnă cu fuste înflorate intrase şi ea în speluncă şi îşi făcea de lucru prin faţa tejghelei cu pahare şi băuturi, fără ca tejghetarul să-i arunce măcar o privire. Eram surprins că nu plecase cu

totul, după ce fusese repezită fără nicio reţinere şi ne dăduse nouă spectacolul acela dizgraţios, arătându-ne fără ruşine locurile unde sălăşluia dispreţul ei cel mai profund pentru cei ce o deranjaseră. Văzând că n-avea nicio şansă să capete ceva de la tejghea, a pornit cu curaj printre mese, cu mâna întinsă, tânguindu-se iarăşi ca un milog. Am observat că cei mai mulţi nu-i dădeau atenţie, dar câte unul îi mai slobozea în palmă ceva mărunţiş. Când a trecut pe lângă masa noastră, făcându-şi cu greu loc printre scaune cu burta ei umflată, mi-am dus din instinct mâna spre punga de la brâu, cu teama că, după o clipă de neatenţie, aş putea să n-o mai aflu acolo. Mă aşteptam ca tinerii mei prieteni s-o alunge din nou, dar nu s-a întâmplat aşa. Cealaltă fată, care avea părul lung şi negru ca pana corbilor din Yorkshire, şi-a scotocit prin tăşcuţă şi, alegând un bănuţ potrivit, l-a lăsat să cadă în palma cu degete grăsulii a femeii care presupun că tocmai îi spusese pe ton plângăreţ că n-are o bucată de pâine şi moare de foame. Flăcăii păreau să n-o mai bage în seamă, dar începură iarăşi, între ei, o discuţie înflăcărată, pe parcursul căreia am auzit de mai multe ori cuvântul „maidan”. Atunci încă nu ştiam ce înseamnă. Cu timpul, aveam să aflu că maidanaşii erau un neam aparte în populaţia Capriciei, iar cerşitul era la ei o ocupaţie tradiţională, ba chiar de mare cinste, întrucât pe unii îi făcuse bogaţi. Mi-am amintit că şi pe străzile Londrei umblă feluriţi cerşetori, copii jerpeliţi şi hămesiţi, bătrâni fără căpătâi, toţi cu poezia lor în gură şi cu mâna întinsă. Eram sigur, însă, că o cerşetoare voinică şi obraznică, aşa cum era maidanaşa întâlnită în prima mea zi petrecută pe insulă, n-ar fi înmuiat inima nimănui, sfârşind în cele din urmă fie în beciurile poliţiei, fie moartă de foame cu adevărat.

Am mai aflat, tot mai târziu, când începusem deja să pricep câte ceva din limba localnicilor, că aşezarea aceea, pe plajele căreia mă azvârliseră

toanele furtunii, se numea Cap Mamaiana. Era o localitate de coastă, aflată la vreo cincizeci de mile de capitala insulei, încât numeroşi capricieni obişnuiau să dea năvală acolo în timpul lor liber, pe care – cum iarăşi aveam să înţeleg când devenisem mai familiarizat cu obiceiurile locurilor – şi-l făceau din belşug. În puţine locuri pe unde mă purtaseră până atunci călătoriile mele pe apă mi-a fost dat să văd atâta lipsă de preocupare pentru muncă şi atâta atracţie pentru huzur. Nu doar Mamaiana, ci şi alte aşezări de pe ţărm sunt năpădite ritmic de cohortele petrecăreţilor, încât în unele perioade din an, după cum mi s-a spus, plajele arată ca un furnicar căruia tocmai i-ai dat cu piciorul. În ziua sosirii mele în Capricia, locul era însă mai liniştit decât în alte împrejurări din pricina furtunii ce stricase rânduielile anotimpului, purtând către maluri apele pline de meduze ale unor curenţi foarte reci. Cu toate acestea, speluncile gemeau de lume amestecată, dar mai ales de tineri veniţi să se răsfeţe cu „tzuika” şi cu bere, şi să-şi cheltuiască vigoarea nefolosită la cărăuşii sau la munca grea a pământului în dansuri ţopăite şi în cântări, unele mai tărăgănate, ca de mare jale, altele mai vii şi mai deşănţate. Am observat că şi comesenii pomeniţi mai înainte le ţineau ca foarte dragi sufletului lor şi în mai multe rânduri s-au întrecut în lălăieli vesele cu nişte grupuri la fel de puse pe chef. După ce-mi mai revenisem din epuizare şi şi-au dat seama că n-o să mor sub privirile lor curioase, interesul pentru persoana mea le-a slăbit, încât majoritatea mi-au întors spatele, văzându-şi între ei de plăcerile gălăgioase pentru care veniseră acolo.

Treaba asta mi-a fost şi mie pe plac, fiindcă puteam să observ astfel mai bine lumea străină din jur şi chiar să-mi odihnesc mintea în răgazurile când mi se părea că până şi tinerii mei salvatori mă scapă din atenţia lor protectoare, prea ocupaţi fiind să facă fetelor curte şi să se scălâmbăie pe

rotocolul de dans, lăsat anume în acest scop într-o latură a speluncii, lângă ferestre. Tot acolo se agitau patru handralăi cu trompete şi chitare pe care le chinuiau în duşmănie, scoţând sunete sparte şi încălecate cum nu mi-a mai fost dat să aud vreodată, nici la o curte princiară, nici la petrecerile între ţopârlani. În scurtă vreme capul a început să-mi vuiască, iar în urechi aveam câte un pumn de câlţi marinăreşti, încât prea puţin din ce se vorbea cu fraze străine alături de mine mai putea ajunge la vaga mea înţelegere. M-am mirat mult de gusturile ciudate ale insularilor, care găseau plăcere în ceea ce în mod obişnuit ar trebui să te sperie şi să te pună pe fugă. Îmi veniră în minte minunatele cadriluri din Europa civilizată, chiar şi dansurile sprintene şi vesele ale prostimii de la noi, jucate la prilejuri sărbătoreşti, prin curţi de han sau prin vreun hambar mai măricel de la ţară. Dar m-am speriat de-a binelea abia în clipa când în rotocol a dat buzna o zărghită plină de sclipici, îmbrăcată ca saltimbancii ambulanţi de prin târguri şi zbierând pe tonuri înalte, de parcă ar fi izbucnit pe undeva un incendiu şi toată lumea, trezită brusc din somnul cel dulce de la miezul nopţii, trebuia să sară cu găleţi şi lopeţi la stinsul flăcărilor.

Nici ceilalţi capricieni din local nu păreau chiar întregi la minte, după felul cum se îmbrăcau. Pe tineri i-aş mai fi putut înţelege, fiindcă tinereţea a fost întotdeauna mai necugetată şi mai dornică să atragă privirile asupra ei, fie prin purtări lipsite de chibzuinţă, fie prin veşminte ieşite din comun. Dar ce vedeam acum, când îmi mai revenisem din slăbiciune după un ceai şi câţiva biscuiţi ce-mi fuseseră aduşi de la bucătăria speluncii, era din cale-afară de bizar. Unul dintre flăcăii de la masa mea, şi pe care am aflat că-l chema tot Felix, ca pe blonda ciufulită, purta un fel de tricou marinăresc de pe care rânjea o faţă fioroasă, cu colţi ca de tigru picurând sângele vreunei victime proaspăt

sfârtecate, iar sub monstrul acela apărut din străfundurile iadului am văzut scris cu litere mari un cuvânt necunoscut, potrivit pesemne arătării infernale sau ameninţării reprezentate de ea. Un altul avea şi el un acoperământ asemănător, dar cu un craniu pe oase încrucişate, şi în prima clipă am crezut că nimerisem printre piraţi. Lucru ce m-ar fi necăjit foarte tare, din pricina amintirilor mele mai vechi, din alte aventuri pe mare la care îmi fusese dat, în decursul anilor, să iau parte. În sfârşit, un al treilea avea pe piept şi pe braţe tatuaje largi, cu linii dese şi răsucite în fel şi chip, alcătuind nişte şopârle uriaşe, spăimoase, ieşite parcă la lumina zilei din poveştile lui sir Gallahad şi ale celorlalţi cavaleri ai Mesei Rotunde, mari ucigaşi de dragoni, după cum stă scris în cartea cea veche despre regele Arthur. Până şi fetele, amândouă, erau tatuate pe umărul dezgolit, iar bruneta pe care am mai pomenit-o avea ceva sclipitor sub buza de jos. Uitându-mă mai bine, mi-am dat seama că lucirea aceea venea de la un inel de argint prins de-a dreptul în carne şi cred că i-am mai numărat vreo trei sclipiciuni de acelaşi soi şi în pâlnia urechii drepte, iar una, mai mică, înfiptă într-o nară. Dacă fata ar fi avut nu numai părul negru, ci tot astfel şi pielea, aş fi putut crede că nimerisem la africani, pe vreo insulă din Golful Guineii. M-am uitat cu îngrijorare în jur, pregătit să descopăr asemenea bazaconii şi la persoanele mai în vârstă. Erau în speluncă şi dintre aceştia, chiar dacă mai puţini. Capricienii trecuţi de patruzeci de ani aveau veşminte mai cuviincioase, însă fără danteluţe la guler şi la mâneci, ceea ce în lumea de unde veneam e semn de sărăcie. Aici, lipsa asta m-a făcut să mă gândesc mai degrabă la o croială lipsită de rafinament şi chiar de bun gust. De gâtul câtorva atârnau lanţuri grele, de aur, cu nişte inimi tot din aur spânzurate deasupra burţilor revărsate, şi atât bărbaţii, cât şi femeile lor trupeşe, purtau pe degete inel lângă inel, din aur masiv, încât era de

mirare că-şi puteau mişca braţele durdulii fără un mare efort.

Atâta cât văzusem cu ochii mei încă împăienjeniţi de prea multă oboseală, dar tot mai plini de uimire, m-a făcut la început să cred că ajunsesem la un neam de oameni pe care îi dădea aurul afară din casă, din moment ce şi-l luau cu ei la plimbare, în colane grele şi brăţări groase de un deget, în inele mari şi meşteşugit lucrate, unele cu piatră de diamant. Mi-am adus aminte de onorabilul nostru Sir Thomas More, care, înainte de a fi fost dus la eşafod, povestea şi el despre o insulă descoperită prin mările nemaicercetate de europeni: loc minunat şi dăruit cu toate bogăţiile din lume, încât mai-mai să mă întreb dacă nu cumva toanele de nestăpânit ale întâmplării mă purtaseră şi pe mine către aceeaşi destinaţie. Mi-am amintit totuşi la vreme că acolo, în Utopia, aurul era privit cu o cumpătată reţinere, nefiind dezvăluit cu trufie în public, dacă nu voiai cumva să te acoperi cu bună ştiinţă de ruşine, şi că numai sclavii, spre a fi arătaţi cu degetul ca nişte criminali ce erau cei mai mulţi dintre ei, puteau ieşi în pieţe şi pe drumuri încătuşaţi în lanţuri de aur şi cu felurite alte zorzoane din acelaşi material scump, zdrăngănind ca nişte tinichele pe trupul lor. Mi-am promis atunci să fiu atent cu tot ce observ aici, în Capricia, şi să mă întreb ce hram poartă, cu adevărat, cei ce umpleau spelunca aceea zgomotoasă şi duduitoare ca o corabie cuprinsă de taifun. Nu mi-ar fi stat deloc bine mie, om matur şi serios, doctor cu studii făcute chiar şi la Leyda, să iau drept persoane onorabile nişte bieţi sclavi lipsiţi de demnitate şi de drepturi civice.

Trebuie să mai pomenesc o întâmplare ieşită din firescul vieţii mele de până atunci şi care a avut darul să mă tulbure foarte tare. Cum timpul trecuse pe neobservate, tocmai începeam să mă întreb îngrijorat ce mă fac, întrucât venea seara şi încă n-aveam alt acoperiş deasupra capului decât tavanul

afumat al speluncii. Ieşisem din valurile oceanului îmbrăcat ca vai de lume şi, chiar dacă pantalonii şi vesta mi se uscaseră câtă vreme zăbovisem la masa cu băuturi alături de flăcăii aceia cunoscuţi din pură întâmplare, apropierea întunericului şi răcoarea nopţii fără perspectiva unui culcuş cald nu puteau decât să mă neliniştească. Nădejdea îmi era tot la tinerii aceia care, chiar tatuaţi şi cu atâtea însemne fioroase pe tricourile lor, nu păruseră a fi mânaţi de gânduri ticăloase şi ar fi putut ajuta şi pe mai departe un biet naufragiat scăpat ca prin minune de la moartea prin înec. Îmi făcusem socoteala că mai aveam nişte lire sterline prin pungă, ca să-mi plătesc cinstit patul în vreun han nepretenţios, însă necunoaşterea locurilor şi a limbii mă lega de mâini şi de picioare. Prin urmare, implorând încă o dată nemărginita îndurare a Tatălui Atotputernic, l-am rugat să facă lumină în capul meu obosit şi milă în capetele comesenilor mei.

În clipa aceea s-a şi făcut lumină. Afară ziua se pierdea în cenuşiul amurgului, dar în spelunca năpădită de umbre a izbucnit brusc lumina. N-am văzut nicio slugă umblând să aprindă pe rând fitilele din felinarele agăţate pe pereţi. Dar acestea s-au aprins toate deodată, ca la un semn vrăjit. Şi nici nu ardeau cu flacără pâlpâitoare, cum se întâmplă la lumânările de ceară, sau în lămpaşele cu ulei ce rămân să lumineze cât de cât, noaptea, pe punţile corăbiilor Majestăţii Sale britanice. Lumina era puternică şi nemişcată, cu formă de glob, iar faptul că ieşea cu aceeaşi intensitate din toate felinarele odată dădea acelei taverne din Cap Mamaiana o strălucire pe care nu-mi amintesc s-o fi văzut nici la Londra, în cea mai dichisită sală de bal. Confruntat cu această întâmplare miraculoasă, în primul moment am simţit că-mi pierd cumpătul şi doar liniştea nepăsătoare a celor din jur m-a făcut să-mi ţin totuşi firea. Chefliii îşi vedeau mai departe de butelci şi pahare, dănţuitorii nu-şi

întrerupseseră zbenguielile pe rotocolul lor lucios, iar tinerilor mei prieteni tocmai li se aduceau dinspre bucătării nişte blide cu zeamă aburindă şi care răspândeau în aerul plin de fum al speluncii un miros ispititor. Până să-mi revin din surprindere, m-am trezit şi eu cu un blid în faţă, ca toţi ceilalţi.

Înainte de a-mi scufunda lingura în farfurie, m-a străfulgerat amintirea unui fapt căruia la Londra nu-i dădusem prea multă importanţă, considerându-l o năzbâtie de-a italienilor, ori mai degrabă a vreunui glumeţ ticluitor de pamflete ce voia să-şi vândă mai bine fiţuica scoasă cu trudă prin nişte obscure tipografii. Ştirea aceea vorbea despre unul, Volta, care născocise o pilă cu curent electric şi promitea să producă şi lumină, asemeni lui Dumnezeu, cu o altă experienţă de-a lui, încă secretă. La Londra s-a râs mult pe seama lăudăroşeniei italieneşti şi, până să fi plecat eu în această ultimă şi nefericită călătorie pe mare, toată lumea şi-a văzut mai departe de lumânările obişnuite şi de lămpaşele cu ulei. Ceea ce îmi fusese dat să trăiesc aici, în Capricia, părea să arate că macaronarul avea totuşi ceva în cap. Dar încă nu-mi era limpede cum ajunsese în insula asta de la capătul Pământului o invenţie care în Lumea Veche încă nu era născută, ba mai mult, aproape nimeni nu credea în ea. Şi dintr-o dată i-am privit cu alţi ochi pe capricieni, văzându-i mai puţin bezmetici decât păreau să-i înfăţişeze unele dintre faptele lor, primele cu care mă întâlnisem în puţinul răgaz trecut după ce oceanul scuturat de furtună mă azvârlise pe insulă. În clipele acelea de fericită tulburare cred că aş fi putut să ţin celor din jur o cuvântare plină de laude la adresa lor şi a meşteşugurilor pe care le stăpâneau, însă teama că engleza mea le-ar fi fost tot atât de neînţeleasă ca şi limba păsărilor zburătoare m-a făcut să renunţ şi să-mi îndrept atenţia, ca şi ceilalţi comeseni, asupra blidului cu zeamă fierbinte.

Tinerii mei prieteni s-au străduit să mă facă să înţeleg că mâncarea aceea se numea „ciorbă de burtă” şi era foarte apreciată în insulă, ca budinca la mesele din Albion. Din gesturile pe care le făceau ca să mă încurajeze, văzând că preget să vâr lingura în blid, am dedus atunci doar că-i o ciorbă „de băgat în burtă”, ceea ce, rupt de foame cum eram după două zile de nemâncare şi chin, chiar am făcut. S-a dovedit o alegere minunată, fiindcă zeama aceea dreasă cu ardei iute şi îngroşeală de smântână era cum nu se poate mai gustoasă, deşi la început m-am temut ca nu cumva fâşiile albicioase ce stăteau încolăcite în blid să fie vreun soi de omizi mari şi grase, de felul celor pe care aud că le mănâncă sălbaticii din Africa fără să se îngreţoşeze şi fără să păţească nimic. Încă nu puteam şti ce înfulecă la mesele lor capricienii, şi trebuie să spun că nici mai târziu, când am aflat mai multe, nu m-am simţit chiar bine cu descoperirile mele bucătăreşti. Am aflat, bunăoară, că burta lăudată era chiar stomacul unei vaci, făcut fâşii-fâşiuţe şi fiert îndelung la cazan. Oamenii cu minte din iubita mea patrie rămasă la celălalt capăt al oceanului ar fi preferat carnea vitei, pulpă, spată, antricot, chiar şi limba aspră şi mare cât o cărămidă, lăsând măţăria în seama câinilor. Dar aici, în Capricia, îmi pare că nimic nu se aruncă, din moment ce până şi asemenea măruntaie scârbavnice ajung sub cuţitele bucătăreselor şi sub nasul pofticios al chefliilor din taverne. Poate că-i o sminteală şi asta, nu mai mare totuşi decât a kitailor, despre care se cunoaşte deja la curţile europene că mănâncă tot ce zboară prin aer, pluteşte în ape şi mişună prin pământ. Noroc că bunul Dumnezeu, în grija lui pentru nesmintirea rânduielilor lumii, nu i-a lăsat să ajungă în ceruri, fiindcă n-ar fi de mirare să se apuce acolo să gătească până şi îngeri, în cele mai alese şi mai fin condimentate feluri de mâncare.

Au apărut şi alte năzdrăvănii pe tăblia meselor, între care nişte cărnuri prăjite în formă de cârnăcior fără piele, cărora capricienii le spun „mititei”, mâncându-i cu sare sau muştar. De ce-i alintă cu un asemenea nume iarăşi n-am putut pricepe, când bucăţile acelea rumenite ce umpleau cu vârf farfuriile numai mititele nu sunt, ci mai groase ca degetul mare, chiar şi după ce-au sfârâit cu dichis deasupra jarului, pe grătar. Obosit cum eram şi deloc înclinat atunci spre ghiftuială, m-am mulţumit să gust unul singur şi să-l înec repede cu un pahar de vin roşu, rămânând să privesc mai întâi cu admiraţie, apoi de-a dreptul înspăimântat, la hulpăveala cu care mesenii din jur îi făceau să dispară, unul după altul, în fălcile lor neostoite şi în burţile rotofeie, copleşindu-i acolo sub un potop de bere adusă, cu halba, de la butoi.

Toate aceste impresii noi m-au obosit şi mai tare, încât în câteva rânduri m-am surprins moţăind pe scaun, cu capul căzut în piept. Flăcăii de alături erau prea prinşi cu vorbăria lor veselă şi cu dănţuiala ca să mă mai bage în seamă. Dar fata cea brunetă cu inel sub buză, şi despre care aflasem între timp că se numea Dori sau Dora, a observat în cele din urmă cât de frânt eram şi le-a vorbit despre asta prietenilor ei. Lăudat fie Cel de Sus că s-au hotărât într-un târziu să se ridice de la masă şi să se pregătească de plecare. Când s-a făcut socoteala, am dat să scot şi eu un sfert de liră din pungă, dar tânărul cu tricou de pirat mi-a făcut semn că sunt invitatul lor şi a plătit el tot ce era de plată.

Capitolul 2

Povestea palmierilor din butoaie. Altă minunăţie capricianǎ: trăsurile fără cai. Întrecere nebunească pe şosea. Intrăm triumfal în capitala Capriciei. Cum a ajuns Stâna Stânilor să se fudulească sub numele de Cetăţuia Soarelui. „Eu, Lemuel Gulliver, vreau să mă culc şi să dorm”. O familie capricianǎ la miezul nopţii. Naufragiatul e întrerupt fără cruţare în toiul unei bine simţite cuvântări.

Nu ştiam ce au de gând cu mine, dar mi-am zis că altceva mai bun de făcut nu-mi rămânea, decât să mă las cu încredere în mâinile tinerilor cu care îmi petrecusem ore bune în speluncă. Am ieşit cu toţii afară, unde aerul se răcise, chiar dacă furtuna era acum aproape trecută. Faţa agitată a mării îşi mai liniştise clocotul, mânând totuşi spre ţărm mulţime de berbeci înspumaţi. Mi-am făcut socoteala că trebuia să mai treacă măcar o zi bună până când partea aceea de ocean să poată fi iarăşi navigată. În faţa speluncii am dat încă o dată peste palmierii văzuţi mai întâi de departe, când tocmai mă ridicasem în brânci pe nisipul ud al plajei. Acum eram chiar lângă ei şi m-am mirat să descopăr că arborii aceştia tropicali creşteau şi în Capricia, dar din nişte butoaie de lemn bine strânse în doage, şi nu de-a dreptul din pământ. Observându-mi nedumerirea, însoţitorii mei s-au grăbit să-mi explice ceva, însă, din păcate, cu aceleaşi vorbe necunoscute de mine. Mult mai târziu aveam să aflu povestea palmierilor, şi anume, că nu creşteau de felul lor prin partea locului, dar fuseseră aduşi la Cap Mamaiana de pe o insulă aflată mai aproape de Ecuator, din toanele bine întemeiate pe câştig ale unui ministru, care pledase înflăcărat în parlamentul caprician pe

tema: „să avem şi noi palmierii noştri, la fel ca vecinii”. Se alesese din afacerea asta cu buzunarele doldora de gologani, fiind pe atunci singurul dispus şi totodată singurul pregătit să importe, în ghivece mari, palmieri. Proprietarii de taverne se văzuseră nevoiţi să-i cumpere pe bani grei şi să-i ţină la vedere, în faţa localului, ca să se bucure de ei cine avea drum pe acolo şi să aibă câinii plajei unde să-şi ridice piciorul când voiau să-şi însemne direcţia spre bucătării cu un jet de urină. Iarna, pe zăpadă şi ger, palmierii erau duşi la scuteală, acolo unde existau clădiri mai înalte, care să-i poată cuprinde şi feri de îngheţ. Unde rămăseseră afară, palmierii arătau de-acum ca nişte jerpelituri uscate, în aşteptarea vizitei vreunui nou guvernant care să se enerveze de priveliştea lor mizerabilă şi să importe, pe buzunarul capricianului, palmieri noi.

Felinarele lui Volta luminau şi afară, ceea ce făcea noaptea plăcută, fără asemănare cu bezna abia clipitoare de pe uliţele Londrei şi, de bună seamă, din întreaga Lume Veche. I-am fericit în gândul meu încă o dată pe capricieni pentru binecuvântarea ce le intrase în case şi le inundase până şi străzile cu lumină. Dar încă nu era totul. Curând aveam să descopăr o minunăţie chiar mai mare, dacă poate fi de crezare că există şi aşa ceva. Tinerii mei prieteni mi-au lăsat pe umeri haina caraghioasă cu care mă înveliseră când eram ud leoarcă şi dârdâiam de frig, iar acum se sileau să caute şi vreo şapcă de-a lor, să mi-o pună pe cap. Unul, pe care ceilalţi îl strigaseră toată seara Remu sau Rem, insista să iau şapca lui, lăsându-se el cu ţeasta descoperită. Era chiar cel cu tatuaje mari pe piept şi pe mâini, ba mai avea unul chiar şi pe pielea chilugă a craniului, şi îmi închipui că desenele înţepate cu ace se prelungeau şi în locurile ce rămâneau ascunse de haine, coborând până la tălpi. Nu ştiam cum să-i refuz insistenţele atât de binevoitoare, pentru că şapca lui nu-mi plăcea deloc. Nici nu se compara cu frumosul meu

tricorn, pierdut sub apele oceanului. Până la urmă a trebuit să renunţe singur, văzând că acoperitoarea lui de cap, cu un cozoroc caraghios, nu se potrivea deloc cu peruca mea, uscată între timp, încât era tocmai ea cea mai bună acoperitoare. Pe neobservate am ajuns într-un loc de asemenea luminat, unde aşteptau mai multe trăsuri acoperite, un fel de caleşti. M-a mirat mult forma lor joasă şi alungită, dar aici, în Capricia, pesemne aşa era moda. Cei doi Felix, băiatul cu diavolul sugător de sânge pe piept şi fata care şi pe afară pufăia din ţigările ei lungi şi parfumate, au insistat să mă ia în trăsura lor, ceea ce mi s-a părut un gest cât se poate de binevenit şi le-am strâns mâna cu căldură, de mai multe ori. Aveau şi în caleaşcă o mică luminiţă, care s-a aprins singură îndată ce ne-am făcut loc pe banchete. Şi ceilalţi tineri intraseră în trăsurile lor, încât mă întrebam curios cine o fi rămas pe afară, ca să aducă de la grajduri caii şi să-i înhame.

Atunci s-a întâmplat lucrul cel mai de necrezut din câte apucasem să trăiesc în ziua aceea nespus de agitată şi plină de noutăţi pentru mine. Până să vină caii, trăsura a zvâcnit singură, începând să scoată nişte zgomote ritmice, însoţite de mici tremurături. Lămpaşele pe care le avea în partea dinainte au împroşcat brusc nişte flăcări spre tufanii din faţă, încât în prima clipă m-am temut ca nu cumva să-i aprindă. Nici n-am apucat să mă dezmeticesc, că trăsura s-a şi dat, tot singură, înapoi, s-a rotit pe loc, după care a pornit hotărât înainte. Felix-băiatul îşi făcea de lucru pe scaunul lui, cu mâinile încleştate pe un covrig mare pe care îl răsucea încet într-o parte şi-n alta. Cu toată uluiala care mă cuprinsese şi-mi dădea ameţeli, a trebuit să admit că trăsura aceea mergea fără cai, ceea ce nimeni din Europa mea n-ar fi fost în stare să creadă, ba nici măcar eu însumi, chiar după ce am văzut tot ce văd. Ştiam prea bine că, întors acasă, dacă m-aş încăpăţâna să susţin toate

lucrurile acestea necugetate, mi-aş putea găsi sălaş pentru restul vieţii mele într-o casă de sănătate, cu gratii groase la ferestre şi servitori cât dulapul de-o parte şi de alta a uşii.

Dar Albionul, Franţa şi celelalte regate din Europa încă nu cunosc temeiurile pe seama cărora se mişcă lucrurile în insula asta nemaipomenită. Dacă nu cumva visam şi totul era o întruchipare diavolească! Dacă nu cumva eram înecat şi mort pe fundul oceanului, iar întâmplările pe care le descriu trebuie privite ca o ţesătură de năluciri născocite pentru rechini şi stele de mare. Prins între atâtea gânduri care se băteau cap în cap, ajunsesem din cale-afară de tulburat şi n-am putut să-mi revin decât împăcându-mă cu închipuirea cea mai absurdă, şi anume, că în Capricia trăsurile mergeau fără cai, ba încă prindeau singure o viteză pe care nici măcar un atelaj de şase armăsari alergând împreună pe loc drept şi neted n-ar fi putut să le-o dea. Odată ce mă resemnasem cu gândul ăsta, am putut privi liniştit pe geamul din spate al caleştii umblătoare, descoperind astfel că alte două trăsuri ne urmau îndeaproape: cele în care se afla restul micului grup de tineri cheflii. Eram deja pe un drum mai larg, căruia capricienii îi spun de obicei autostradă, iar Felix-băiatul chiuia întărâtat şi grăbea cât putea trăsura, ca să nu ne ajungă din urmă Rem cel tatuat, sau piratul care urcase în cel de-al treilea cupeu vrăjit împreună cu Dori, fata ciuruită de inele.

Acum, când scriu toate acestea, îmi amintesc că mi se făcuse frică şi de iuţeala cu care ne mişcam prin noapte, şi de chiuiturile flăcăului Felix, pe care Felix-fata nu mai reuşea să-l potolească, şi de urletele celor din urmă, care îşi scoseseră capetele pe ferestrele trăsurilor lor şi goneau după noi ca nebunii. Din când în când, câte un cupeu începea să alunece periculos într-o parte, cu toate roţile odată, după care îşi continua cursa ca un şarpe lovit în cap, gata să dea din parapet în parapet. La

un moment dat, Rem-tatuatul a trecut pe lângă noi ca un fulger şi, la lumina felinarelor noastre puternice, l-am văzut gonind bezmetic în faţă. Treabă care l-a făcut pe Felix-băiatul să ţipe ca înjunghiat şi să se încordeze asupra covrigului, încordând şi trăsura, până când aceasta a prins o iuţeală de bolid şi iarăşi am trecut înaintea celui urmărit. N-am nicio îndoială că teama mea de atunci era mai mare decât a tinerilor mei prieteni, fiindcă eu, în slăbiciunea în care fusesem, nu băusem decât un singur pahar din „tzuika" lor zăpăcitoare şi încă unul de vin, în vreme ce ei, în spelunca din Cap Mamaiana, îşi umpluseră burţile cu băuturi de tot felul şi nu mai simţeau decât nebunia câştigului în întrecere şi ruşinea de a rămâne învins. Aşa, într-o goană continuă, ne-am trezit la porţile capitalei, mulţumind proniei cereşti că încă mai eram în viaţă şi că trăsurile nu se aleseseră decât cu mici stricăciuni.

Aici e locul să spun câteva cuvinte despre oraşul acesta minunat, între zidirile căruia s-au adunat în decurs de câteva veacuri mai mult de două milioane de capricieni, veniţi din toată insula ca la butoiul cu miere. Lucrurile ce urmează le-am aflat, iarăşi, ceva mai târziu şi rând pe rând, după cum înaintam în învăţarea limbii localnicilor şi îmi creştea astfel puterea de înţelegere. Atunci, când goneam cu trăsurile pe „autostradă", habar n-aveam încotro mergem, iar în patima dezmăţatei întreceri nici nu se putea strădui cineva să-mi explice.

Nu există în insulă altă aşezare mai mare şi mai impunătoare decât capitala Capriciei. Cu toate că mi-e greu să recunosc şi mă aştept ca în Lumea Veche să fiu crezut un născocitor de plăsmuiri mincinoase, sunt nevoit să admit că nici Londra şi nici alte strălucite capitale europene n-au măreţia aşezării despre care până mai ieri nici nu auzisem. Mi s-a spus, de către cei care-i cunosc istoria, că întemeierea ei se pierde în legendă: în vremuri

străvechi, un cioban pe nume Capricius se zice că şi-a aşezat turma lângă o apă cunoscută atunci ca Danubius, dar care pe neobservate s-a transformat în Dembowitz. Unii susţin că prima denumire a aşezării capriciene era Stâna de Vale, tocmai spre a oglindi neabătut pricinile ce duseseră la întemeierea ei. Cu timpul, şi mai ales după ce localitatea începuse să se umfle nemăsurat cu oameni şi case, numele modest de la începuturi a fost socotit prea neînsemnat, ca pentru lume slabă şi săracă, încât oraşul şi l-a schimbat într-unul mai pompos, Stâna Stânilor. Ceva mai încoace, un principe din neamul Ciocesko, despre care capricienii îşi amintesc şi cu mare ură şi cu mare iubire, a socotit că nici numele acela nu era potrivit pentru fala pe care voia s-o dea oraşului de unde guverna insula, încât l-a schimbat din nou, prin decret princiar, în Cetăţuia Soarelui. Hotărâre întâmpinată cu nemulţumire în regatele din celelalte insule ale arhipelagului, fiindcă monarhii de acolo vedeau cum Ciocesko vrea să le-o ia în faţă, cam în felul în care s-a întâmplat şi în cursa de trăsuri povestită de mine mai sus. Până la urmă, nişte iscusinţe diplomatice au reuşit să împiedice un război ce stătea să izbucnească din pricina acelei trufii, iar numele decretat a rămas şi sub principii de mai târziu, dintr-o pricină cât se poate de omenească: el mângâie mândria firească a locuitorilor, dându-le convingerea că trăiesc în ţinutul cel mai de vază de pe Pământ şi în cea mai bună dintre toate lumile posibile. Am aflat că până şi anii când domnea principele Ciocesko au fost botezaţi cândva Epoca Luminii, iar câteodată, la marile serbări populare, erau pomeniţi cu mult zgomot şi risipă de vorbe ca Epoca de Aur a Cetăţuii.

Şi tocmai la porţile acestei Cetăţui a Soarelui ajunsesem, condus cu toată însufleţirea şi cu cea mai mare repeziciune de către tinerii mei prieteni capricieni. Aici trăsurile s-au potolit ca prin

minune, urmându-şi drumul mai cu luare-aminte, rânduite una după alta. Treceam pe străzi şi mai largi, şi mai înguste, dar luminate la fel ca plajele din Mamaiana. Am văzut în calea mea clădiri mari, cu cinci-şase caturi, altele chiar mai înalte, presărate cam la întâmplare printre casele scunde, cu un singur cat. Aproape toate aveau ferestrele scufundate în beznă, căci se făcuse târziu, iar la ora aceea omul înţelept doarme în patul său, nu rătăceşte bezmetic pe drumuri, fie şi în caleaşcă. La o cruce de străzi mari, trăsurile se opriră, pentru ca însoţitorii mei să coboare şi să ţină sfat. Vorbeau tare şi fără sfială, la fel ca beţivii din scumpul meu Albion, şi am crezut mai întâi că sfatul lor era în legătură cu persoana mea, neştiind unde să mă culce în noaptea aceea. Apoi mi s-a părut că discutau prea înflăcărat pentru ca să fi fost vorba de mine, iar din felul cum se îndemnau şi trăgeau unii de alţii, am înţeles că nu li se terminase pofta de petrecere şi-i bătea gândul prost să continue până la ziuă în vreo altă tavernă. Eu vreau să dorm, le-am spus pe neaşteptate în englezeşte, iar vorbele mele păreau să-i fi surprins, de parcă uitaseră cu totul că mai eram pe lume. Eu, Lemuel Gulliver, supus al Majestăţii Sale regele Marii Britanii, vreau acum să mă culc şi să dorm! am repetat, iar hotărârea aproape solemnă din tonul meu i-a trezit la realitate şi la gânduri mai fireşti. Au ţinut iarăşi sfat, după care cei doi Felix mi-au făcut semn să urc din nou în trăsura cu care venisem în slăvita Cetăţuie. Ceilalţi mi-au strâns mâinile vorbind întruna, cu o veselie sporită de ameţeala băuturii, şi rostind pesemne cele ce se spun la asemenea despărţiri. S-au suit şi ei în trăsuri, apucând-o în altă direcţie decât cea pe care aveam s-o urmăm noi.

Cu mintea împleticită de oboseală, n-am mai dat atenţie locurilor pe unde înainta trăsura, până am coborât în dreptul unui şir lung de palate, toate la fel de înalte şi clădite cam dintr-o bucată, retezate

la acelaşi nivel şi tocmai acolo unde te aşteptai să înceapă acoperişurile şi coşurile lor de fum. Felix-băiatul ştia bine locurile, fiindcă a luat-o la picior în faţă, arătându-ne calea de urmat printre două rânduri de tufe dese, retezate ca nişte ziduri scunde de verdeaţă. Am intrat într-unul dintre palate printr-o poartă de sticlă, frumoasă, nici vorbă, dar care m-a făcut să mă întreb unde erau minţile acelor oameni care îşi pun sticle mari la intrări, de parcă ar invita ei înşişi răufăcătorii să le pătrundă fără fereală în case. Flăcăul Felix m-a dus lângă o altă uşă, de fier, şi o vreme şi-a tot făcut de lucru acolo, apăsând din ce în ce mai furios pe nişte nasturi negri din perete. Până la urmă, şi-a pierdut răbdarea şi a început să strige nişte vorbe mânioase care erau, pesemne, ocări urâte şi înjurături. Felix-fata nu părea deranjată de vorbele acelea şi aştepta liniştită, cu umerii rezemaţi de zid şi privind ţintă în gol. Felix-băiatul a mai înjurat de vreo două ori, apoi, după ce a trântit cu năduf un picior în uşa care nu se deschidea, făcând-o să sune cumplit în liniştea nopţii, a pornit ca o vijelie în susul unor scări. Am văzut cum Felix-fata se lua după el şi, ca să nu rămân singur şi buimac în holul pustiu, am început la rândul meu să urc scara aceea despre care nu puteam bănui unde duce.

Urcuşul n-avea darul să mă lămurească, fiindcă acolo unde mă aşteptasem să ajungem, ca în palatele din Londra, în nişte saloane aflate la catul de sus, găseam doar uşi închise, şi iarăşi scări pustii, şi iarăşi alte uşi. Cum nu mai sunt la prima tinereţe, am obosit curând, mai rău ca atunci când s-a întâmplat să mă caţăr pe catarge, într-o velatură de goeletă sau de brick. Catargul de palat caprician parcă nu se mai termina. Clătinat pe picioare şi gâfâind, am ajuns în sfârşit în locul unde Felix-băiatul deschisese o uşă, dincolo de care se vedea un hol luminat. Am pătruns cu toţii în acea încăpere, prima dintre camerele unei locuinţe din ciudatul palat.

Locuinţa aceea, despre care aveam să aflu chiar a doua zi că în limba capriciană se numeşte „apartament”, era chiar a tânărului meu prieten şi a familiei sale. Am reuşit, de altfel, să i-o cunosc imediat, fiindcă Felix-băiatul părea acum răzbit cu totul de multa băutură turnată în el o după-amiază întreagă, iar mersul său prin încăpere semăna tot mai mult cu felul în care se leagănă marinarii pe puntea săltată de zbuciumul unor valuri mari. Zgomotul mobilelor ciocnite şi al unor obiecte de sticlă căzute pe jos i-a trezit pe toţi cei din casă, veniţi în fugă de pe unde se lăsaseră cuprinşi de somn, şi pe bună dreptate speriaţi ca de tâlhari. Tatăl părea să fie cu câţiva ani mai în vârstă decât mine. Ne privea zăpăcit prin nişte ochelari cu sticle groase, iar tichia de noapte îi alunecase într-o parte pe craniul pleşuv. Nevastă-sa, mică şi îndesată, într-un cămeşoi de culoare rozalie, a fost cea dintâi care şi-a dat seama ce se întâmpla la miezul nopţii în casa lor cocoţată în vârful palatului despre care deja am vorbit. Furioasă, a început să ţipe la Felix-băiatul, adresându-i nişte vorbe răstite care în engleză ar fi însemnat, pesemne, beţiv ordinar, pierde-vară şi nesimţit. Din spatele ei, o fetiţă slabă, de vreo treisprezece ani, se apucase de plâns, speriată de atâta gălăgie. Felix-băiatul, căruia i se desfăcuse haina şi i se vedea din nou, pe piept, monstrul cu colţi de tigru însângeraţi, a dat să spună ceva, nişte vorbe cu care să-şi refacă prestigiul şifonat. Atunci, fiara de mamă, care nu părea să rabde multe, a început din nou să ţipe ascuţit şi, înaintând cu siguranţa unui căpitan de corabie, i-a ars fiului rătăcit un dos de palmă care aproape că l-a răsturnat pe o canapea. Trebuie să spun că mi-a fost chiar simpatică pentru felul cum îşi stăpânea puntea, dar m-am temut o clipă că Felix-băiatul ar putea să se înfurie şi el, întorcându-i femeii palma şi obligându-şi astfel tatăl, mai dezmeticit acum, să intre în încăierare. Spre surprinderea mea, fiul a rămas mormăind în

locul unde căzuse mai degrabă dezechilibrat de propria lui sfârşeală decât din pricina palmei primite. Atenţia femeii s-a îndreptat imediat asupra fetei ciufulite care, ca să-şi păstreze cumpătul în tărăboiul din jurul ei, tocmai scosese una dintre ţigaretele acelea lungi şi dădea să şi-o aprindă în colţul unde se retrăsese. Înfuriată, mama lui Felix-băiatul n-a stat pe gânduri şi, apucând-o de umeri pe Felix-fata, se străduia din răsputeri s-o împingă spre uşa de la intrare. Am văzut, aşadar, că lucrurile se îndreptau într-o direcţie primejdioasă, ca spre nişte stânci gata să scufunde corabia, încât m-am hotărât să intervin cu autoritatea mea de medic al flotei şi de preaplecat supus al Majestăţii Sale britanice.

— Stimată Lady, am spus, ştiu că am o mare parte din vină că a izbucnit acest neplăcut incident. Fiul dumneavoastră, care în seara asta e cuprins de o regretabilă dar trecătoare slăbiciune, nu este chiar atât de ticălos încât să merite a fi certat cu nestăpânită patimă şi umilit prin pălmuire, precum cel mai neisprăvit servitor. Dimpotrivă, am avut prilejul să mă conving că are un suflet generos, după cum a sărit în ajutorul unui biet naufragiat ajuns dintr-o nefericită, şi totuşi norocoasă întâmplare, pe ţărmul acestei insule despre care până ieri nici nu ştiam că există. Dacă nu erau el şi prietenii lui, între care şi această distinsă şi deşteaptă domnişoară, nici nu-mi vine să mă gândesc ce s-ar fi întâmplat cu mine în starea deplorabilă în care mă abandonase oceanul. Am avut parte de grijulia lor atenţie, mi-am umplut sufletul de atâta bunătate nesperată şi pot să spun că, dacă acum îndrăznesc să înfrunt o lume necunoscută şi plină de lucruri nedumeritoare, i-o datorez în mare măsură acestui brav tânăr caprician prin care soarta a vrut să ajung să vă cunosc şi să vă prezint omagiile mele cele mai sincere.

M-am oprit o clipă, descumpănit de efectul surprinzător al cuvântării mele avântate. Uimirea citită atunci în ochii gazdelor mi s-a părut că vine din faptul că, furat de vârtejul momentului, le vorbisem în propria mea limbă, pe care ei n-aveau cum s-o priceapă. Sau mă credeau un beţivan bătrân, dintre cei care pot fi cu uşurinţă învinuiţi că-i poartă spre rele pe cei tineri, mai ales când aceştia îţi sunt propriii copii. Apoi am observat însă că onorabila doamnă era atentă nu atât la ceea ce spuneam, ci la înfăţişarea străinului apărut în miez de noapte la casa ei. Cercetându-mă şi eu, a trebuit să recunosc că nu era cea mai bună imagine pe care mi-o ştiam. Fără vestonul meu elegant, de catifea vişinie, fără tricorn, fără pantoful drept şi cu peruca în neorânduială, la fel ca pantalonii care îşi pierduseră ţinuta în ciuda şnururilor cu care îi legasem sub genunchi, arătam pesemne destul de ciudat încât capricienii aceia smulşi din dulceaţa binefăcătoare a somnului să facă nişte feţe pline de nedumerire. Trebuia, prin urmare, să le ofer o explicaţie convingătoare, apelând la bunele sentimente omeneşti şi la puterea lor de creştinească înţelegere, aşa că mi-am reluat cuvântarea din punctul unde o lăsasem. N-am apucat, totuşi, să mai rostesc decât o singură frază, până când doamna casei, din ce în ce mai roşie în obraji de enervare, m-a întrerupt cu un cuvânt rostit pe ton sumbru:

— Zât!

Mai târziu aveam să aflu că, în capriciană, cuvântul acela e unul cu care se alungă mâţele nărăvite la oala cu smântână. Atunci nu-i cunoşteam înţelesul, dar am presupus că nu-i de bine şi am hotărât că era mai prudent să-mi pun lacăt la gură.

Capitolul 3

Palatele din Cetăţuia Soarelui. Despre sufletul ales al capricienilor. Lirele care îţi împletesc mintea. Alte ciudăţenii din palat. Năstruşnicíi folositoare la gătit. Virtuţile maşinii de frig şi ale celei cu apă. Gulliver se arată scârbit şi îşi închipuie o latrină pe pajiştea de lângă palat. Cutia de umbre şi amintiri despre un cuplu princiar. Ce poate ieşi dintr-o maşinărie de cusut.

Am rămas în casa aceea ca o cotineaţă de porumbei, în *apartament,* vreo şase luni bune. M-au culcat în bucătărie, pe un pat de fier, îngust şi scârţâitor. Îl vârâseră acolo ca să-şi poată face un culcuş în plus, fiindcă în „dormitorul comun" îşi aveau sălaşul de noapte stăpânii casei, iar în cealaltă cameră, pe canapele, se culca tineretul familiei, Felix-băiatul şi soră-sa, Miss Elli. Când îmi amintesc de înghesuiala din unele case londoneze, cu puzderie de copii ce trebuiau puşi care pe unde mai încăpea, mi se pare că gazdele mele capriciene rezolvaseră cum nu se putea mai bine şi mai logic situaţia. Spun asta ca un iubitor de ordine şi de cumpătare ce sunt, deşi mi-am dat seama la un moment dat că Miss Elli era nemulţumită şi chiar bombănitoare, iar înainte de a apărea eu, ca musafir străin, reuşise adesea să-şi trimită fratele mai mare să doarmă în bucătărie. Când venea la cină şi Felix-fata (am înţeles că destul de des în ultima vreme), Miss Elli îşi sălta ea aşternutul în braţe şi, cu gesturi în chip vădit duşmănoase, şi-l ducea în bucătărie, trântind uşa după ea. În noaptea aceea de pomină, care dădea peste cap obiceiurile locuinţei, presupun că i-o fi fost şi mai greu cu mofturile ei, întrucât trebuise s-o primească pe Felix-fata chiar în propriul său pat. Răzbit de băutură, Felix-băiatul se prăbuşise ca

retezat pe canapeaua lui, ocupând-o de-a curmezişul, iar din poziţia în care se lăbărţase nu putuse fi clintit nici măcar cu un inch mai încolo.

Era o casă întrutotul onorabilă, dar gândul cu cotineaţa mi-a venit a doua zi, când, refăcut mulţumitor după scurtul meu somn, deschisesem fereastra bucătăriei şi priveam afară. Eram foarte sus, deasupra unei pajişti înguste de verdeaţă şi a unui rând de trăsuri aliniate ca mărgelele în lungul ei, iar în faţă vedeam palatele de pe cealaltă parte a străzii. Păreau şi ele o nesfârşită mulţime, cenuşii şi oarecum mohorâte în lumina încă slabă a zorilor, însă mă bătea gândul că aveau să-şi arate cu adevărat măreţia după ce soarele, simbolul Cetăţuii-capitală, urma să se mai înalţe pe cer. Şiruri-şiruri de ferestre, caturi peste caturi: te-ai fi aşteptat ca geamurile acelea să se deschidă toate odată şi din golurile lor să-şi ia zborul sute de porumbei, rotindu-se în stoluri pe cerul Capriciei, printre norii albicioşi. Era poate prea devreme, dar nu m-am putut răbda să nu dau frâu liber în suflet admiraţiei pentru locul acela atât de diferit de tot ce cunoscusem în Anglia mea îndepărtată şi prin oraşele străine întâlnite în vechile călătorii. Chiar sub nasul meu stăteau atârnate deasupra golului ameţitor nişte ghivece cu muşcate, şi am observat flori şi la alte ferestre, chiar şi acolo unde atârnau peste ele o seamă de rufe întinse la uscat. Locuitorii insulei mi s-au părut a fi cu adevărat nişte iubitori de frumos şi de natură, cel puţin văzuţi de aici, din vârful palatului cu apartamente, unde soarta mă adusese în chip norocos la miezul nopţii ce abia se sfârşise.

Familia aceea s-a comportat faţă de mine, atunci şi în zilele următoare, ca nişte gazde fără cusur. Am putut să observ astfel alesele trăsături sufleteşti ale capricienilor, care corespund întocmai locului unde trăiesc ei şi lumii pe care am înţeles că le place să spună că „o construiesc”. Până şi acesta e un lucru nou şi surprinzător pentru

mintea mea încă deprinsă cu rânduielile Vechiului Continent, fiindcă învăţăturile în care am crescut spun că lumea a construit-o şi o modelează în continuare Dumnezeu, în virtutea atotputerniciei şi voinţei divine pe care le întruchipează. Nu pot să nu recunosc, totuşi, că această cutezanţă capriciană m-a impresionat, fiindcă şi omul trece, la urma urmelor, drept un făuritor de lucruri, iar a-ţi face loc mai aproape de Creator, măcar sub această trăsătură menită să mărească prin gândire şi puteri proprii lucrul odată început, este ceva demn de toată preţuirea. Cu condiţia să nu depăşeşti măsura şi să nu cazi în fudulia necugetată – pe care am văzut-o la mulţi capricieni – că lucrul făcut de tine ar putea întrece lucrarea mare a Creatorului, ba chiar să se lipsească de ea, înlocuind-o, măcar în vorbe lăudăroase, cu mărunta ta osteneală. Şi mai există la oamenii aceştia ceva care iarăşi m-a făcut să cad pe gânduri, întrucât vine oarecum în răspăr cu imaginea de făuritor de lumi pe care ei şi-o pretind. Cât am umblat prin insulă, am putut să observ că sforţările lor de construcţie merg cam încet şi adesea alandala, unele bătându-se cap în cap cu celelalte şi dându-le de-a rostogolul. Ceea ce poate că-i şi firesc, pentru că fiecare constructor are în minte propriul său plan şi pe acesta şi-l ţine mai bun decât al vecinului; dar nici vecinul nu consimte să se dea bătut, ci se încăpăţânează mai departe cu planul scump inimii lui. Încât, în felul acela de construcţie făcută pe întrecere şi contraîntrecere, e greu de crezut că lucrarea se va termina curând, chiar dacă aş presupune, în mod nelegiuit şi absurd, că în final ea ar putea fi comparată cu lucrarea lui Dumnezeu.

Să revin totuşi la sufletul ales al gazdelor mele binevoitoare. Am făcut bine că nu mă lăsasem înşelat de comportările lor din miez de noapte, care, cel puţin pe Lady Maricika (aşa am auzit-o strigată de soţ şi de vecine, când sporovăia cu ele din uşă în uşă, în vârful catargului cu trepte pe care

fusesem nevoit să mă caţăr în ajun) o arătau ca pe o femeie aspră şi neiertătoare. Nici vorbă de aşa ceva! Mama lui Felix-băiatul era o gospodină cât se poate de aşezată la locul ei. Reuşise să se obişnuiască în viaţă cu darurile propriei sale naturi, între care statura cam scundă, nişte ochi puţin cam bulbucaţi şi o bărbie uşor retrasă în guşă. Dar câte asemenea doamne nu vezi, oare, şi prin târgurile de provincie din Albion, mai sclifosite şi mai lipsite de mărinimie dezinteresată faţă de un străin în restrişte care-i bate noaptea la uşă, aşa cum făcusem eu! Lady Maricika m-a răsfăţat cu mulţime de bucate preparate de mâna ei iscusită şi mi-a fost un minunat îndrumător în dorinţa mea de a deprinde cât mai repede limba capriciană. Deşi, trebuie să mărturisesc, unele dintre expresiile sale favorite, precum „ete, scârtz” şi „un jaf de individ” („de cretină”, „de solniţă” sau „de praz verde”, după cum îşi muta atenţia de la persoane la lucruri), mi s-au părut greu de tradus în englezeşte şi poate că nici acum, când mă descurc binişor în conversaţiile cu capricienii, nu le înţeleg tocmai bine, dar le intuiesc întrucâtva sensul.

Bucătăria era locul ei preferat din *apartament,* un fel de sanctuar unde ea însăşi era şi zeu şi oficiant, încât la început am crezut că va trebui să mă retrag şi să-i cedez locul ocupat peste noapte prin forţa lucrurilor, din pricina stării mele de slăbiciune şi a nesomnului, care m-ar fi îndemnat să dorm oriunde, până şi în câmp deschis. Am văzut însă că mă cerceta cu mai multă bunăvoinţă decât la prima noastră întâlnire, ba chiar a dorit să-mi vadă mai de aproape peruca şi mi-a adus dintr-un dulap, dorind să mi le arate, o perucă vopsită şi o cămaşă cu danteluţe la guler şi la mâneci. Am fost tare surprins şi era cât pe ce să cred că mă înşelasem când îi luasem pe capricieni drept foarte deosebiţi în gusturi de noi, cei de la curţile europene. Vedeam acum că au şi lucruri asemănătoare cu ale mele, dar gazda s-a străduit

să-mi arate prin semne că ei le poartă altfel. Peruca o purta ea, nu bărbatu-său, cum s-ar fi cuvenit şi cum fusesem înclinat să cred în prima clipă. Iar cu cămaşa dantelată nu ieşea niciodată între străini, ci o îmbrăca numai seara, ca să doarmă cu ea în pat. Lucrul acesta iarăşi m-a descumpănit, gândindu-mă că era totuşi o necugetare pentru un bărbat să apară în lume cu chelia lui urâtă, când are o perucă la îndemână; după cum şi pentru o femeie să-şi îndese pe cap peruca, de vreme ce părul lung şi bogat e, pentru ea, cea mai bună înfăţişare, cu condiţia să i se vadă discret, de sub o pălărie cu panglici şi trandafiri. Şi tot atât de uimitor mi s-a părut să aflu că nu ea făcea târguielile la piaţă, ci Master Dinu, lucru cât se poate de necuviincios într-o familie englezească onorabilă.

L-am însoţit într-o zi pe tatăl lui Felix-băiatul la târguieli, curios să-l văd cum se descurcă într-o treabă de slugă. Dar trebuie să spun că încă de mai înainte îmi intrase în minte bănuiala că Master Dinu, deşi soţ legiuit, era doar un servitor în casă, sau, în tot cazul, un om foarte sărac. Lucru de mirare să vezi că în aceeaşi familie mică trăiesc laolaltă şi oameni săraci, care aveau în buzunar abia câteva lire, şi oameni bogaţi, care şi le numărau cu sutele de mii şi milioanele. Aici se cuvine să rostesc câteva cuvinte lămuritoare despre lirele capriciene, care seamănă întrucâtva cu cele din Regatul Marii Britanii, în sensul că poţi cumpăra tot felul de lucruri pe ele, dar se şi deosebesc. În patria mea lucrurile sunt foarte clare şi nimeni, niciodată, n-ar putea confunda o liră sterlină cu un shiling, sau – Doamne fereşte! – cu o monedă de o jumătate de penny. Aici, în Capricia, rareori poţi şti însă cu precizie dacă lira din mâna ta nu este cumva shiling sau penny, chiar dacă toată lumea o vede ca liră. Lady Maricika, de pildă, am observat că era foarte bogată: vântura prin tăşcuţele ei milioane de lire şi tot astfel, cu zecile şi sutele de milioane, îşi socotea şi preţul

lucrurilor ce-i aparţineau. Felix-băiatul, în schimb, era sărac lipit şi, totuşi, plin de o veselă încredere în viaţă. „Dă-mi zece lire, să-mi iau ţigări”, îi cerea el mamei sale, înainte de a pleca la universitate, sau pe unde o mai fi avut drumuri de făcut. Iar Lady Maricika scotocea prin poşetă şi, odată cu hârtia scoasă de acolo, ţinea să precizeze: „Na, ţine aici o sută de mii”. Oricât de stăpânit ai fi, tot nu-ţi poţi înfrâna uimirea la un asemenea gest, fiincă atâta mărinimie nu se mai poate întâlni nici la curtea regală sau la lorzii din Parlamentul Angliei. Master Dinu era şi el sărac, îşi număra lirele cu grijă când ieşea să bea o bere în taverna din apropiere şi nici nu putea conta pe dărnicia distinsei sale doamne – am văzut cum în mai multe rânduri l-a repezit. Din asta am putut să-mi dau seama că Lady Maricika nu era deloc mulţumită cu obiceiul soţului ei de a da buzna în spelunci şi taverne, încât făcea tot ce-i era cu putinţă ca să-l dezveţe de azvârlitul lirelor preţioase pe băuturi. Ceea ce, cu toată vigilenţa ei, nu-i reuşea prea des, întrucât Master Dinu se îmbăta şi cu lire mai slabe şi mai puţine, atunci când scăpa din casă şi avea el chef. Aşa cum am spus, el făcea târguielile, iar Lady Maricika nu-l putea împiedica să-i ofere ei un astfel de ajutor.

Trebuie să recunosc că nici la piaţă nu mi-am putut lămuri ce se întâmpla cu lirele capriciene. L-am văzut pe Master Dinu alegând cu grijă nişte legume, după ce le cercetase gânditor preţul înscris pe un cartonaş murdar de prea îndelungă folosinţă. Am văzut limpede că preţul pătlăgelelor era şase lire, dar gazda mea i-a dat precupeţului o hârtie mai mare, iar acesta, după ce s-a scotocit prin buzunarele şorţului său de lucru, i-a spus pe tonul cel mai firesc din lume: „Ţine aici restul, patruzeci de mii”. Atunci nu aveam destule cuvinte ca să-l reped şi să-l întreb de ce înşală lumea atât de amarnic şi cu deplină neruşinare, fiindcă văzusem bine cum îi pusese gazdei mele doar patru lire în

palmă. M-a mirat însă orbirea cu care Master Dinu vârâse cele patru lire în buzunar, trecând la altă tarabă, unde avea în plan să cumpere ceapă şi cartofi. Se târguia la sânge cu precupeţele, văitându-se întruna de scumpetea mărfurilor de pe tarabe, ceea ce era chiar adevărat când i se cereau pe varză sau pe nişte fructe sute de mii de lire, însă îmi venea inima la loc văzând că, până la urmă, gazda mea o scotea la capăt cu numai câteva lire şi încă mai şi reuşea să pună ceva deoparte din banii rezervaţi târguielilor, ca să-şi poată plăti o bere sau două în spelunca puturoasă şi ademenitoare de la intrarea în târg.

Curând am priceput că totul era o scamatorie ce înmulţea nemăsurat lirele locului, dar numai în minţile unora dintre capricieni. Am aflat şi că scamatoria asta fusese pornită de unii îndată după moartea principelui Ciocesko, când începuse între bancheri şi cămătari o nemaivăzută întrecere pentru câştiguri mari, iar aceştia, ca să-şi acopere propriile lor averi nesimţite, au născocit şi nişte câştiguri populare mari, de trebuia să-şi care capricianul, acasă, leafa pe o lună cu sacul sau cu roaba. În vremea aceea, toţi ajunseseră milionari şi stăteau cu nădejdea la miliarde până şi gunoierul sau poştaşul cocoşat sub grămada de pamflete zilnice pe care trebuia să le împartă prin miile de palate din Cetăţuia Soarelui, ca să le potolească locuitorilor insulei setea de citit noutăţi, izbucnită ca o epidemie. Şi iarăşi mă gândesc că nici nu se poate mai mare nebunie decât să fii fericit când lirele tale sunt tot mai multe şi tot mai costelive, de ajungi să târguieşti ceapa cu zeci de mii şi gheata sau mănuşa cu milioane. La data când nimerisem eu în insulă, vremea aceea tulbure înţeleg că era trecută, însă capricienilor încă le mai rămăsese dorul şi tânjirea după ea. Dacă nu mai puteau fi milionari după numărătoarea banilor din pungă sau din portofel, rămâneau tot astfel în mintea lor sucită, care gândea lirele noi după socotelile vechi.

Se întâmpla pozna asta poate şi pentru că cifrele mari par să dea mai multă siguranţă decât cifrele mici, mai ales când îţi închipui însemnele băncilor capriciene pe ele.

Felul acesta greşit de a calcula am văzut că-i o deprindere mai răspândită la capricieni decât la alte popoare din arhipelag, regăsindu-l şi în alte împrejurări, mai puţin importante decât încurcătura amăgitoare cu lirele. Astfel, ei socotesc caturile din palatele unde locuiesc cu totul altfel decât o fac britanicii, de data asta nu înmulţindu-le, ci prin scăzământ. Ajuns la uşa binefăcătorilor mei, orice englez care ştie să socotească ar fi numărat corect, declarând că, pe catargul cu trepte, se află la catul al nouălea. Capricienii mei se încăpăţânau să spună de fiecare dată că locuiesc la etajul opt. Ca dovadă, mi-au arătat ce scria şi deasupra uşii de fier de afară, o uşă la fel cu cea în care îl văzusem pe Felix-băiatul izbind cu piciorul, jos, la intrarea în palat. Poate că semnul pe care mi-l arătau ei o fi fost chiar cifra opt, însă n-am fost de la început convins că era chiar aşa.

Ajuns aici cu istorisirea mea, e momentul să pomenesc alte câteva lucruri de mirare dintre cele multe pe care le-am descoperit în insula Capricia. M-am lămurit, de pildă, ce era cu uşile acelea de fier, răspândite la fiecare cat al palatelor din Cetăţuia Soarelui. Când am ieşit cu Master Dinu, mă aşteptasem ca el s-o ia încet pe scări în jos, făcând invers drumul suitor pe care urcasem eu, năduşit, ca să ajung la casa lor cocoţată la etajul opt şi, tot atât de adevărat, la catul al nouălea. Mă înşelasem însă, pentru că Master Dinu s-a apropiat de uşa aceea nedumeritoare, a apăsat ca şi Felix-băiatul pe nasturele negru şi, dinaintea ochilor mei uimiţi, uşa s-a dat la o parte, arătând dincolo de ea o cutie cu oglindă, ceva mai încăpătoare ca un coşciug. Nu mi-a venit să cred că trebuia să intru în sicriul acela, dar gazda mă chema insistent prin semne, după ce deja intrase. Cam descumpănit, m-

am înghesuit şi eu acolo, şi imediat uşa de fier s-a închis, pecetluind ceea ce credeam a fi mormântul nostru caprician. Din fericire, s-a deschis iarăşi, destul de repede, dar numai după ce sicriul s-a zguduit de câteva ori, ca şi cum l-ar fi scuturat lopeţile de pământ aruncate de sus asupra lui. Mare mi-a fost mirarea să descopăr că ajunsesem în câteva clipe chiar jos, la intrarea în palat, scutit astfel de efortul cerut de coborârea întregului catarg cu trepte pe picioarele mele proprii.

Cutia suitor-coborâtoare e doar una dintre nemaivăzutele lucruri stăpânite de capricieni, şi sunt convins că funcţionează tot cu pilele lui Volta. Alte năstruşnicii minunate am văzut chiar în încăperea unde îmi aveam patul, în bucătărie, prezentate cu mulţumire şi fală de Lady Maricika. Una dintre ele este o maşinărie care macină repede tot ce bagi în ea, dar am observat că femeia vâra acolo mai ales legume, morcovi, varză, gulii, pe care nu se mai ostenea să le taie mărunt cu cuţitul: drăcovenia zuruitoare şi săltăreaţă le scotea gata tăiate, numai bune de pus în cratiţă, la gătit. Am mai văzut şi o maşină cu patru găuri de foc, pe care poţi să le aprinzi pe rând sau toate deodată, iar oalele fierb acolo mai repede şi mai cu spor decât pe sobele noastre de tuci, deşi nu observasem să fi fost nevoie să arunci în ea lemne sau cărbuni. Mai era şi o oală ce fierbea apa fără nicio urmă de flacără sub ea, încât puteai să-ţi faci ceaiul chiar şi ţinând-o în mână, ori lăsând-o pe o anume lespede, ca să nu se ardă masa sub fundul ei încins poate de la mişcarea aerului, sau de la vreun alt principiu necunoscut. Am mai văzut o morişcă de vânt zbârnâitoare, pe care capricienii o folosesc vara, când transpiră de căldură şi au nevoie să se răcorească. Am văzut o gaură în perete unde Lady Maricika vâra o farfurie cu mâncare rece pe ea, iar după un minut sau două o scotea aburind, numai bună de servit. Am văzut ţevile cu opritor prin care vine apă rece şi apă caldă, o cutie care spală

singură blide şi tacâmuri, de stă gospodina cu mâinile în şolduri şi cască de plictiseală câtă vreme născocirea asta îi face treaba, chiar şi după un chef cu o duzină de musafiri. Şi mai era acolo, înghesuită printre celelalte lucruri de uimire, o maşină de frig, pe care minunata mea gazdă mi-a arătat-o cu tot ce avea înăuntru, bucăţi de carne, sticle cu lapte, pachete de unt, ouă aliniate grijuliu, cârnăciori şi o mulţime de alte lucruri târguite de Master Dinu şi care erau scutite de stricăciune în acel chip extraordinar. Tot Master Dinu, ca să laude cu asupra de măsură virtuţile acelei maşini de frig, spunea că până şi rahatul politic pe care n-ai apucat să-l mănânci în toiul dospirii lui putea fi pus la păstrare acolo, împachetat frumos în pungi potrivite, până la următoarele alegeri princiare, când lumea abia aşteaptă să-i fie servit la mesele sărbătoreşti.

Mărturisesc că n-am prea înţeles atunci ce voia să spună cu asta stăpânul casei-apartament, dar m-am mulţumit să văd acolo cuvinte de mare laudă pentru talentul la născociri al capricienilor, uimit şi totodată nespus de încântat de câte vedeam. Toate erau lucruri de întrajutorare, care funcţionau singure, fără lemne de foc şi fără osteneala cu care omul trebuie să robotească pentru a-şi face treburile zilnice din casă. Există, totuşi, între atâtea invenţii minunate şi folositoare, una tot atât de strălucită, dar cu care eu, unul, n-am putut să mă împac nici în ruptul capului, îngreţoşându-mă foarte tare de ea. Furată de elanul prezentărilor sale, Lady Maricika m-a condus la un moment dat într-o încăpere mai mică, aproape cât sicriul suitor-coborâtor, unde am văzut un vas alb, de o formă ce nu-mi amintea nimic precis, şi care nu părea să folosească la ţinut bucate în el. Dornică să-mi citească mai departe surpriza şi încântarea pe chip, gazda mea a tras de un lănţişor şi imediat o găleată de apă a dat năvală cu zgomot în vasul cel alb, pierind după câteva clipe de parcă nici n-ar fi fost.

Era cu adevărat o născocire de ţinut minte, dar după ce i-am dat de rost n-am mai fost atât de încântat de ea. Nu-mi venea să cred că locuitorii din Cetăţuia Soarelui îşi fac nevoile în locuinţă, eliberându-şi vintrele de propriile lor necurăţenii şi putori printre toate câte sunt într-o casă aşezată, atât de aproape de nările şi de auzul celor din familie. Orice om normal, mi-am zis, are în curtea sa un loc mai retras unde să dea fuga în caz de mare nevoie, scutindu-şi familia şi oaspeţii de neplăcerile unei prea mari vecinătăţi cu locul caznelor lui de moment. Capricienii, însă, nu păreau să nutrească asemenea reţineri şi, cunoscând tot ce i se cere în comportare unui om civilizat, am început să mă întreb dacă sunt ei, oare, chiar atât de morali şi de onorabili pe cât îi crezusem ceva mai înainte.

În sfârşit, tocmai când aşezarea nepotrivită a acelei maşinării cu apă ameninţa să întunece minunea de netăgăduit a născocirii în sine, mi-am amintit unde era spânzurată locuinţa lui Master Dinu, ca şi locuinţele multor altora din palat. A trebuit astfel să recunosc că drumul până la o latrină ridicată cuviincios pe pajiştea de alături ar fi fost totuşi destul de complicat şi poate prea lung pentru cel înjunghiat pe neaşteptate de crampele pântecului, chiar dacă ar fi dat zor pe scară în jos, ori ar fi avut norocul să găsească neoprită din mişcarea ei cutia suitor-coborâtoare. Iar asta în cazul unui singur necăjit, care ar fi putut avea nevoie chiar de mai multe ori să coboare, pe ziuă ori în puterea nopţii. M-am gândit însă cu mai multă groază la faptul că în palat, după sutele de ferestre pe care le arăta clădirea spre stradă, trebuiau să trăiască, de bună seamă, alte câteva sute de capricieni şi mi-am dat seama îndată că la uşa acelei latrine publice ar fi fost o înghesuială permanentă şi o neîntreruptă hărţuială cu cei ce se străduiau să intre peste rând. Aşa că nu i-am mai judecat chiar atât de aspru pe locuitorii insulei

pentru invenţia lor, chiar dacă în primul moment aş fi fost îmboldit să le-o aşez alături de nişte născociri pe care le văzusem în Academia din Lagado, cu prilejul unei călătorii mai vechi.

O altă maşinărie minunată pe care o aveau gazdele mele este cutia de umbre, care trona lângă un perete din camera de trecere, unde dormeau copiii familiei. Născocirea asta e atât de interesantă şi atât de râvnită de toţi, încât am aflat că se dăduseră adevărate bătălii pentru posesia ei, între partida vârstnicilor şi partida celor tineri. Ceva mai demult, cutia de umbre stătuse în dormitorul aşa-zis comun, şi abia de când mai crescuse Miss Elli, săltându-şi nasul, locul cutiei fusese schimbat, fiindcă obrăznicătura nici nu voia să audă ca maşinăria să nu stea în camera ei, unde să poată rămâne toată ziua cu ochii aţintiţi la umbrele mişcătoare. Şi invenţia aceea mi-a arătat-o cu deplină mulţumire Lady Maricika, uimindu-mă peste orice măsură cu ceea ce putea fi văzut în cutie, locuri de mirare şi întâmplări de necrezut, capricieni îmbrăcaţi în fel şi chip, unii mai scorţos, alţii în veşmintele curioase ale tinerilor mei prieteni de la Cap Mamaiana, sau demoazele în rochii lungi şi pline de sclipici care vorbeau întruna sau cântau întruna, ambele lucruri făcându-le cu vorbe pentru mine încă greu de priceput. Am aflat că umbrele acelea strălucitoare şi colorate veneau, multe dintre ele, chiar de aici, din unele locuri mai înalte ale Cetăţuii Soarelui. Altele veneau de departe, din celelalte insule ale arhipelagului, Oregan, Balnibarb, Troskoletia, Glubbdubdrib, însă mai ales din Tramontana, insula cea mai mare şi cea mai puternică, faţă de care capricienii aveau mult respect şi multă invidie, exceptându-i pe cei cărora nu le păsa de ea chiar defel. Oricum, ce vedeai în cutia cu umbre erau lucruri de mirare şi de necontenită încântare, încât după o vreme am început şi eu să mă deprind s-o deschid şi să mă uit îndelung la umbrele ei.

Lucrul mi-a fost folositor şi la învăţarea mai grabnică a limbii capriciene, prin urmare nu greşesc spunând că, după Lady Maricika şi străduinţele ei însoţite de gesturi lesne îndrumătoare, cutia de umbre mi-a fost al doilea învăţător.

Am mai aflat că această născocire nu era tocmai nouă în Capricia şi că unii dintre locuitori o numesc chiar „cutia lui Ciocesko", fiindcă pe timpul principelui aceluia nu se vedeau în ea decât două umbre: a lui şi a principesei sale, Lady Frusina. Pe această înaltă doamnă o seamă de capricieni o ţin, în ciuda numelui său paşnic şi plin de dulceaţă, drept un fel de Lady Macbeth de-a noastră, şi destul de multe sunt faptele mizerabile ce i se pun în cârcă. Am crezut la început că numele cutiei îl arată pe principe ca născocitor al acestei maşinării, ori măcar se datorează marelui respect purtat de supuşii săi celui ce cârmuia odinioară insula printre furtunile din arhipelag. Felix-băiatul mi-a dat însă de înţeles că numele acela era mai degrabă o poreclă de dispreţ, întrucât capricienii de pe vremea bunicilor lui trebuiseră să suporte umbrele celor doi în cutie de dimineaţa până la miezul nopţii, însoţite în fundal de umbrele mai mici ale lăudătorilor, în vreme ce omul de rând din Cetăţuia Soarelui ar fi vrut altfel de distracţii, şi tocmai de aceea nu contenea, de dimineaţa şi până se lăsa întunericul, s-o ţină tot într-o înjurătură.

Născocirile pomenite de mine aici, şi care fac fala caselor din Capricia, vor fi socotite pesemne, la Londra, drept simple minciuni, sminteli, sau măcar alcătuiri zadarnice şi trufaşe ale minţii omeneşti. Dar pentru mine, cât am fost oaspetele acestor uluitori insulari, ele erau mai adevărate decât stelele cerului şi decât cheiurile Tamisei, cu toate corăbiile înşiruite de-a lungul lor. Iar dacă tot am pomenit de ele şi le-am numit pe rând virtuţile uimitoare, o să mai vorbesc despre încă una, care

vădeşte şi ea deşteptăciunea şi iscusinţa capriciană, având în plus şi un merit aparte, pentru care nu-i pot fi decât pe deplin recunoscător: când nu mai aveam nicio speranţă, mi-a îngăduit să mă arăt din nou în lume fără să mă ruşinez de înfăţişarea mea.

Gazdele mele au observat că mă jenam să trec dincolo de pragul locuinţei lor, fie şi ca să mă prezinte vecinilor roşi de curiozitate, din pricina hainelor pierdute la naufragiu. Salvarea mi-a venit tot de la Lady Maricika, întrucât, într-o clipă luminată de pronia cerească, şi-a dat seama, apoi mi-a dat şi mie de înţeles, că-mi poate reface lucrurile rămase pe fundul mării. Deşi nu fusese nevoie ca eu însumi să învăţ vreodată tainele meseriei de croitor, m-am grăbit să-i desenez cât mai bine vestonul lung şi vişiniu, cu poalele fluturând pe lângă coapse, şi tricornul pe care cu atâta mulţumire îl ţineam până nu demult pe cap. Iar femeia aceasta aleasă, care nici ea nu trecea drept meşteră în croitorie, însă făcea de toate, ca o demnă gospodină capriciană ce era, a croit postavul după desenele mele, îmbinând bucăţile şi potrivindu-le pe mine până când amândoi am rămas cât de cât mulţumiţi de ceea ce se întrezărea. Apoi a scos dintr-un dulăpior o ciudăţenie prezentată ca „maşinăria de cusut” şi, în zumzăielile şi zbârnâielile acelei născociri minunate, mi-a făcut haina la loc. Poate nu atât de desăvârşit ca un croitor al Majestăţii Sale regale, dar în tot cazul, bună de purtat de către un medic de flotă, oriunde l-ar fi purtat în lumea asta largă valurile nestatornice ale destinului său.

Mai greu a fost cu tricornul, dar admirabila capriciană nu s-a lăsat descurajată şi a tot moşmondit la el până mi l-a încropit şi pe acela. Cu pantoful pierdut nu era deocamdată nimic de făcut. Nimeni în casa lor nu se pricepea la cizmărie. Master Dinu l-a tot învârtit în mâini pe cel salvat din ocean, până când şi-a recunoscut cinstit neputinţa şi mi-a dat să încalţ o pereche de

pantofi de-ai lui. Nici pe departe n-aveau forma şi fineţea încălţărilor mele adevărate, însă îi puteam purta şi puteam ieşi astfel afară din apartament.

Capitolul 4

Când şi cum pălăvrăgesc capricienii. Afaceri duşmănoase între păpucării. Despre uniformitatea palatelor capriciene. Master Dinu furios pe Master Capulet. O vorbă magică: „Merge şi-aşa”. Pantoful cel nou cu catarama cea nouă. Naufragiatul ţine să cunoască nişte obiceiuri tinereşti. Felix-băiatul şi universităţile lui. O reformă soră cu şarpele Ouroboros. Materii năucitoare, dar de mare viitor. Chirurgii din Troskoletia.

A venit însă şi ziua fericită a acelui pantof. Cu Master Dinu începusem să ies în faţa palatului, unde gazda mea se întâlnea cu mai mulţi prieteni din vecinătate şi petreceau împreună nişte „ore libere”, cum spuneau ei, deşi eu n-am văzut niciodată foarte limpede care anume dintre ore le-ar fi fost ocupate. Erau vreo cinci-şase capricieni respectabili, unul mai bătrân ca altul, şi stăteau răsturnaţi pe spetezele unor bănci de pe pajiştea dintre zidul cenuşiu al clădirii şi trăsurile fără cai, cu bastoanele alături, depănând amintiri de la muncile lor de odinioară, pe care le numeau cu seriozitate şi cu mult respect „slujbe”. Am aflat astfel că şi Master Dinu muncise cândva zi de zi, ca hamalii noştri de pe cheiuri care trec baloturi de postav peste bordul corăbiilor, ori scot din calele încăpătoare saci cu felurite mărfuri aduse tocmai din Indii. Dar „slujba” gazdei mele fusese ceva alunecos şi pierdut în încâlceală: când suflător cu ţeava în nişte bulzi de sticlă topită, din care ieşeau apoi butelci pentru vin, când păzitor la poarta unui mare atelier de scânduri şi cărămizi, când curier care trebuia să alerge de colo-colo cu maldăre de hârtii în braţe, despre care nu ştia şi nici nu voia să ştie niciodată la ce folosesc.

Şi ceilalţi capricieni cu care pălăvrăgea Master Dinu trebuie că aveau amintiri bogate şi demne de a fi pomenite între cunoştinţe, cu sticlele de bere alături, care mai la vedere, care mai ascunsă prin frunziş, după cum le păsa, sau nu le prea păsa povestitorilor de privirile piezişe aruncate de neveste de la ferestrele locuinţelor căţărate în palat. Adesea i-am văzut zvârlind zaruri într-o cutie, după care mutau tot acolo nişte rotocoale de lemn, socotindu-le pe puncte şi uneori certându-se aprig din pricina felului cum le ieşeau socotelile. Şi la fel la jocul de cărţi, pe care nu li-l cunoşteam, fiindcă nu era nici whist, nici canastă, ci ceva mult mai complicat, care îţi dădea voie să anunţi şi cărţi mincinoase, în speranţa că toţi ceilalţi te cred şi joacă mai departe ca şi cum spusele tale ar fi adevărul adevărat.

Între jucătorii aceia de zaruri s-a nimerit să fie şi un bătrân sfătos, despre care Master Dinu mi-a spus că lucrase aproape patruzeci de ani la un mare atelier de încălţări ce făcea afaceri în toată Capricia, trimiţându-şi marfa chiar şi în alte insule. Pe neaşteptate, însă, atelierul acela renumit trebuise să-şi închidă porţile, după ce fusese cumpărat de un atelier mai mic din Tramontana, anume ca să-l închidă pe cel caprician. La una ca asta, iarăşi mi s-a părut că n-am auzit bine, sau că n-am înţeles eu ceea ce trebuia, din pricina puţinătăţii cunoştinţelor mele în limba şi obiceiurile locului. Fiindcă, i-am spus gazdei mele, cum s-ar putea să fii întreg la cap şi să dai bani grei, un purcoi de lire, ca să cumperi un atelier mare şi să vrei să-l închizi, să-l spulberi, când rostul firesc ar fi să te măreşti la rândul tău cu clădirile şi cu averea celui pe care l-ai cumpărat. Să ajungi astfel mai mare decât erai şi mai mare chiar decât era cumpăratul, să devii un atelier de care să se uimească insulele şi să aibă parte şi lucrătorul caprician, mai departe, de bucurii în suflet şi de pâine pe masa copiilor lui. În Anglia o

asemenea lucrare păguboasă ar fi fost văzută ca o desăvârşită nebunie, dar se pare că în lumea unde intrasem smintelile se ţin lanţ şi se îmbrăţişează de către toată lumea cu o nepăsătoare veselie. Master Dinu s-a străduit să-mi explice că în mintea celor din Tramontana fusese un gând ascuns privitor la propria lor mărire cu orice preţ. Căci, cu numeroşii lor pantofi de bună calitate, păpucarii capricieni îi încurcau peste tot, aşa că era firesc să stârnească invidii, iar unii mai slabi, dar mai pricepuţi în trasul sforilor, să vrea să-i dărâme. Eu tot n-am priceput de ce să dărâmi pe altul dărâmându-te şi pe tine, în loc să dărâmi construind, dacă ai cumva norocul să ajungi în situaţia asta.

Dar nu vreau să zăbovesc în această nouă sminteală de care am luat cunoştinţă în puţinul timp de când sunt aici, în Cetăţuia Soarelui. Fostul păpucar răspunde la numele de Master Capulet, sau mai degrabă Căpuletz, cum mă îndrepta Master Dinu de fiecare dată când rosteam greşit numele acela oarecum ciudat pentru un locuitor al Albionului. Important este că Master Capulet a reuşit să se pensioneze înainte ca atelierul cel mare unde lucra să se prăbuşească asemeni unei şandramale cu picioare de scândură. Iar după ce scăpase astfel de nesiguranţa zilei de mâine, îşi deschisese la un subsol de palat caprician o chichineaţă de cârpit pantofi şi cizme sparte, ca să nu se plictisească toată ziua lângă o femeie care turuia ca o moară stricată şi să mai câştige astfel şi un ban cinstit, pe lângă cel ce-i venea de la guvern. Şi, întrucât gazda mea se întâmplase să-l cunoască bine de la sporovăitoarele petreceri cu aruncări de zaruri, i-a venit gândul – pe care-l socotea foarte bun – să mă cheme să-l cunosc şi eu. Văzându-mi statura impunătoare, aşa cum ieşisem îmbrăcat cu vestonul cel nou, vişiniu, şi cu tricornul de aceeaşi culoare îndesat peste perucă, Master Capulet a rămas clipe lungi cu gura căscată, semn că nu i se întâmpla des să aibă printre clienţi un bărbat de

prestanţa mea, medic de vas în flota Majestăţii Sale regele Marii Britanii. Apoi, luându-mi din mână pantoful cu care venisem în insulă, l-a privit îndelung, dar parcă şi cu pricepere, i-a mângâiat bombeul ascuţit, i-a cercetat catarama şi funda, după care n-a mai zis nimic, ci a mai aruncat de câteva ori zarurile în cutie. Dar se vedea că nici el, nici celălalt fost slujbaş cu care se întrecea atunci la mişcat rotocoalele de făcut puncte nu-şi mai puteau aduna atenţia la joc, încât şi-au încurcat socotelile şi s-au enervat, împingând cutia deoparte. Master Capulet a mai luat o dată pantoful în mână, a pufnit pe nări într-un fel care nu puteai şti ce înseamnă, apoi i s-a adresat lui Master Dinu, spunându-i că ne aşteaptă pe amândoi a doua zi dimineaţa, în coşmelia lui de sub scară, la ora când deschidea atelierul şi se apuca de lucru. Gazda mea, ca unul care mă ştia de mai multă vreme şi mă ţinea în casă, ar fi urmat să servească de tălmaci.

Nu-mi vine să cred că erau multe de tălmăcit în jurul unui pantof englezesc de bună calitate, însă până la urmă tot a fost bine că ne-am dus împreună, ca să-mi lămuresc mai bine unele nedumeriri ce mă încercau. La ora 10 fix, când fuseserăm invitaţi în subsolul acela, am apăsat zadarnic bumbul din dreptul atelierului de cârpăceli. Uşa nu s-a deschis, aşa că a trebuit să mai fac împreună cu Master Dinu nişte plimbări în cerc, pe aleile acelui palat copiat întocmai după palatul nostru şi după toate celelalte palate de locuit aflate de-o parte şi de alta a străzii celei largi. Master Dinu bodogănea în barbă, nemulţumit de întârzierea amicului său de pălăvrăgeli, iar eu mă uitam la palate, întrebându-mă în ce fel le deosebeau capricienii unul de celălalt şi cum de nu se întâmpla să-şi intre unul altuia în case, crezând că intră tocmai la ei şi dând acolo peste neveste străine, ori peste bărbaţi necunoscuţi. Pesemne că locuitorii din Cetăţuia

Soarelui, îmi spuneam, sunt prea obişnuiţi să se frece unii de alţii cu sutele de mii şi cu milioanele, ca să mai dea atenţie la asemenea încurcături. Sau poate că şi-au format cu timpul un simţ al lor, ca furnicile, care îi împiedică să greşească intrarea şi-i conduce fără sminteală la propriul lor bârlog şi culcuş. Eu, unul, eram prea nou între ei şi nu puteam să bag mâna în foc că ghicisem toate dedesubturile acelei lumi străine şi totuşi pline de măreţie, cel puţin judecând după înălţimea la care se străduia să ajungă cu casele ei urcate pe verticală, cat după cat.

Am mai sunat o dată la uşa păpucarului şi tot nu ne-a deschis. Master Dinu se enervase de-a binelea şi bodogănelile lui din ce în ce mai întărâtate aduceau acum cu nişte înjurături englezeşti. După o oră de aşteptare era supărat din cale-afară şi cred că ar fi plecat de mult în altă parte dacă n-ar fi fost vorba de mine, musafirul lui, pe care datina îl obliga să-l respecte şi să-i sară în ajutor. Am observat că lumea care trecea încoace şi încolo pe alee ne privea cu interes încă de departe, iar după ce trecea de noi întorcea mereu capul, impresionată fie de agitaţia şi gesturile gazdei mele, fie de calmul meu britanic şi de ţinuta pe care statura şi uniforma mea elegantă mi-o impuneau. În câteva rânduri, când pe lângă noi a trecut câte o doamnă, mi-am luat de pe cap tricornul, salutând respectuos, cu un gest larg şi cu o plecăciune.

În sfârşit, l-am zărit pe Master Capulet pe lângă nişte răchiţi plantate între două palate învecinate, apropiindu-se încet şi aproape tacticos de noi, în ciuda strigătelor prin care Master Dinu încerca să-l sprintenească. Fără să se lase impresionat, ba chiar făcându-ne semne de liniştire şi de calmă aşteptare, păpucarul s-a apropiat de intrarea ce ducea la subsol, i-a deschis cu o cheie potrivită încuietoarea şi ne-a invitat cu un gest larg şi cu un zâmbet prietenos să pătrundem în împărăţia lui.

Împărăţia aceasta avea cam trei yarzi lungime şi doi lăţime, iar de-a lungul pereţilor tronau rafturi înguste şi pline de încălţări jerpelite, nevăxuite, cu tocuri strâmbe sau chiar fără toc. Master Capulet s-a aşezat cu încetineală pe un scăunel, lângă calapodul de fier, lângă ciocan şi lângă cutiile cu lipici şi cuie. Mi-a luat încă o dată pantoful la cercetare, comparându-l cu alţii împrăştiaţi în jurul lui în mare neorânduială, şi am înţeles din asta că alegea ceva care să se potrivească măcar cât de cât cu al meu. Când i s-a părut că găsise, a oftat mulţumit şi şi-a rotit ochii după o cataramă. Erau mai multe catarame acolo, dar mi s-a părut că toate agăţate de pantofi mai mici, de femei. A tăiat una şi a pus-o alături de pantoful ales pentru mine. Aplecându-mă peste tejgheluţă şi uitându-mă mai bine, m-am îngrozit de-a binelea: pantoful ales era maroniu la culoare, în vreme ce al meu era gălbui, iar catarama desprinsă de la încălţămintea vreunei cliente oarecare era roşie, pe când a mea se vedea de departe că era argintie. Mi-am rostit fără ocol nemulţumirea, ceea ce păpucarul cred că a înţeles din gesturile mele, răspunzându-mi ceva în capriciana lui, despre care Master Dinu, tălmaciul, mi-a spus că înseamnă: „Merge şi-aşa”.

Cu toată deprinderea mea de a-mi păstra firea, pe care o crezusem destul de întărită în urma atâtor călătorii grele pe mare, am simţit că mă ia cu leşin. Cum să meargă şi-aşa? am întrebat aproape strigând. Omul ăsta nu vede oare că pantoful meu e ascuţit, iar celălalt, luat din piciorul nu ştiu cui, e ca un bot de raţă? Dar Master Capulet îi dădea înainte, clătinând mărunt din cap, cu „Merge şi-aşa” şi am văzut că începe să coasă cu împunsături precise catarama străină pe pantoful străin. Cuvintele englezeşti cu care îmi strigam nemulţumirea uimită şi ofensată nu păreau să-i ajungă la ureche, iar Master Dinu, spre care mă întorsesem pentru ajutor, ridica din umeri neputincios. Până la urmă, deranjat de vociferările

mele, păpucarul şi-a întrerupt lucrul cu acul şi cu sula, apucând în schimb o linguriţă şi o cană de fier cu coadă şi îndreptându-se spre o maşinărie mică şi rotundă, căreia i-a vârât cablul în nişte găurele din perete.

— Pauza de cafea, m-a anunţat gazda, ca să pricep şi eu ce se întâmpla acolo.

Scârbit peste măsură, l-am apucat pe Master Dinu de mână şi l-am tras afară din chichineaţa plină de pantofi şi cizme scâlciate. Eram hotărât să-mi las acolo pentru totdeauna pantoful cel bun, prea puţin folositor acum, şi să-mi iau gândul de la ziua în care şi-ar putea găsi unul pereche, croit la fel şi încătărămat ca lumea, după moda din Anglia. Tot drumul de întoarcere mi-am strigat cu cuvintele limbii mele supărarea.

— Merge şi-aşa, merge şi-aşa! Uită-te la prostănacii ăştia de capricieni în ce fel ştiu să-şi împlinească lucrul şi ce încurajări dau omului care se lasă pe mâna lor, îi spuneam lui Master Dinu, uitând că-i el însuşi caprician, şi convins că mă înţelege şi-mi împărtăşeşte părerea, după cum dădea din cap a încuviinţare. Cum şi-o fi făcut păpucarul ăsta leneş şi greu de cap slujba vreme de patruzeci de ani la atelierul mare de care mi-ai vorbit, dacă aşa arată el că ţine la mulţumirea muşteriului şi-i va fi servit şi pe alţii cum m-a servit pe mine?! Măcar să fi spus de la început că-i un meşter de doi penny şi să nu mă fi încurcat în speranţe vane. Iar dacă toţi slujbaşii capricieni îi seamănă şi fac la fel, nici nu mă mir că li se ruinează atelierele de rămân ei pe străzi ca nişte vagabonzi şi târâie-brâu ce şi sunt, şi când se prefac că muncesc, şi când bat cărţile de tăblia mesei, şi când stau cu burta la soarele pe care şi l-au ales ca zeu pentru cetate, aşteptând doar să vină maşina de gătit mâncăruri şi să le bage cu lingura în gură sau cu tubul de-a dreptul în stomac.

I-am spus gazdei că mă întrebam foarte serios dacă ţara lor putea avea vreo nădejde de înaintare

cu oameni atât de lipsiţi de suflet pentru treburile ei. Lipsiţi mai ales de dorinţa de a osteni fiecare acolo unde crede că ar fi destul de priceput şi, totodată, unde ar fi mai mare nevoie el. Începeam din nou să mă îndoiesc de sănătatea neamului aceluia de insulari care vorbesc mai mult decât pun mâna şi promit cu totul altceva decât sunt ei în stare să se ţină de cuvânt. Iar o ţară unde dulgherul leagă bârnele de acoperiş cu sforicele fiindcă îi e lene să facă doi paşi mai încolo, până la cutia de cuie şi piroane, unde fierarul îşi lasă jarul revărsându-se din vatra încinsă ca să dea el fuga la damigeana cu tărie şi să stea la taifas cu vecinii, unde felcerul amestecă otrăvurile în leacuri la buna şi sfânta întâmplare, pe motiv că merge şi-aşa, o asemenea ţară lesne se duce de râpă, de ajung celelalte să-şi râdă în pumni de ea şi s-o arate cu degetul. Iar urmaşii acestor trândavi vor fi şi mai trândavi, ai nepăsătorilor vor fi şi mai nepăsători, ai nevolnicilor – şi mai nevolnici, ai prefăcuţilor şi mai prefăcuţi, încât ţara nici nu va mai trebui împinsă de duşmani să se dărâme, se va dărâma ea singură, dintr-o dată sau încetul cu încetul, iar capricienii or să şadă miraţi pe ruinele ei fumegânde, nevenindu-le să creadă şi întrebându-se de ce i-a pedepsit Dumnezeu, aducându-i la aşa mare nenorocire. Nici nu-i de mirare, am spus, că firme mici din Tramontana, din Glubbdubdrib ori din Republica Oregan or să vrea şi chiar or să fie în stare să cumpere Capricia pe nimic, dacă nu cumva vor trebui capricienii să mai dea şi din buzunarele lor ca să fie cumpăraţi. Ba chiar să se roage de alţii să-i cumpere!

Şi, deşi eram convins că nu-mi pricepe frazele repezite, pline de indignare, am adăugat că nici nu mai vreau să-l văd în ochi pe Master Capulet, ceea ce vreme de o jumătate de ceas mi s-a şi împlinit. Apoi, pe când eram încă afară, aşezaţi pe banca din faţa palatului unde locuiam, păpucarul a apărut zâmbitor, cu pantofii „mei” în mână. Erau

amândoi şi semănau acum unul cu altul, atâta doar că nu mai erau nici gălbui şi nici maro, ci negri, cu fundiţe înnodate la fel, iar cataramele erau amândouă roşii, proaspăt vopsite. Pantoful de împrumut îl bătuse şi-l întinsese într-atâta pe calapod, până ce-l alungise asemeni celui ce-i slujea de model. Nu era tocmai ce-mi dorisem, dar a trebuit să recunosc că arată mai bine decât crezusem la început că aveau să fie. Şi, oricum, erau deja o pereche, mai potrivită cu hainele mele englezeşti decât ghetele luate din dulapurile lui Master Dinu.

După ce mi-a mai trecut supărarea, ne-am întors în casă cu cutia suitor-coborâtoare şi am găsit-o pe Lady Maricika gata să întindă masa, cu vreo două oale bine mirositoare adăstând pe maşinăria ei de gătit. A pus în blide nişte feluri curat capriciene: o mâncare de fasole boabe şi, într-un castron mare cât un lighean, ceapă tăiată mărunt, cu sare şi ulei. M-am uitat neîncrezător la grămada aceea de ceapă, întrebându-mă cine o s-o mănânce, însă am văzut la urmă că nu mai rămăsese nimic nici în blide, nici în castron. Atunci m-am mirat că încăpuseră toate în noi, fiind însă convins că englezii mei de acasă s-ar fi mirat şi mai tare să afle cum ne ghiftuiam noi acum, iar capricienii adesea, cu asemenea bucate prea puţin rafinate şi în astfel de cantităţi. E adevărat că am stat în jurul mesei toţi ai casei, ba chiar şi Felix-fata, care apăruse cu Felix-băiatul de mână chiar pe când să se dea semnalul de atac asupra bucatelor amiezei. După ce ne-am ridicat de la masă, ei doi s-au retras pe un capăt de canapea, giugiulindu-se în văzul tuturor şi pupându-se cu neruşinare. Lady Maricika pufăia nemulţumită, dar nu spunea nimic şi în scurtă vreme s-a retras în bucătărie, să dea de lucru maşinăriei de spălat blide. Miss Elli, în schimb, şi-a luat imediat de pe cuier pălăriuţa şi haina de stradă, părăsind casa în grabă, fără să mai salute.

Mărturisesc că nici mie modul acesta de comportare tinerească nu-mi place şi găsesc că ar fi multe alte chipuri, mai cuviinciose, ca un băiat şi o fată să arate că ţin unul la celălalt şi se pregătesc să se unească dinaintea lui Dumnezeu. Nu vreau să dau ca exemplu desăvârşit lumea de unde veneam eu, dar rânduielile din Marea Britanie şi din Europa (poate mai puţin din Franţa, unde multe obiceiuri cumsecade se iau în răspăr) îmi par totuşi mai bine întemeiate, sub lumina învăţăturilor din Biblie şi de teama flăcărilor iadului, în care atâtea suflete ademenite de păcat îşi găsesc un nedorit sălaş de caznă veşnică şi de nemângâiată disperare. Gândindu-mă la toate acestea, îmi spuneam că nimic nu-i mai de râvnit decât o stăruitoare pregătire a trupului tânăr în curăţenie şi în răbdătoare aşteptare pentru clipa când se alcătuieşte o familie binecuvântată de puterea cerească şi de mâna cu har a slujitorilor ei pământeşti. Căci altă mulţumire are bărbatul când îşi primeşte în braţe consoarta ştiind că nu-şi face de lucru cu o destrăbălată, iar el însuşi n-a preacurvit în deplină desfrânare trupească, încât nici măcar momentul acela plin de tulburare şi solemnitate să nu-l împiedice ca de a doua zi să preacurvească din nou. Dar văd că încep să vorbesc ca un popă şi aş putea să-i dau tot aşa înainte, dacă n-aş fi observat că străduinţele de cuminţenie, reţinerile de la desfătări şi atâtea altele ce se fac sub semnul bunei cuviinţe şi al rânduielilor fireşti sunt adesea nerăsplătite cu ceea ce omul aşteaptă. Mai totdeauna, cel ce se duce cu iubirea curată spre altar îşi închipuie că fiinţa gingaşă şi sfioasă de alături va fi tot astfel o viaţă întreagă, ca să înţeleagă apoi că frumoasele daruri promise de faţă cu martorii acelui moment s-au spulberat în scurt timp, ori s-au prefăcut chiar în opusul lor. Nu puţini sunt aceia care spun că s-au culcat în seara fericită a nunţii lor lângă un boboc

de fată neprihănită, iar dimineaţa s-au trezit lângă o scorpie.

Cât despre mine, mulţumesc Atoatefăcătorului că mi-a îngăduit să fiu înţelegător şi cumpătat cu femeile, să nu-mi stea gândul doar la nurii lor, ceea ce mi-ar fi fost o mare piedică în viaţa petrecută pe mare. Chiar şi atunci când reveneam dintr-o lungă călătorie ca să revăd Albionul, Tamisa şi pe aceea ce-mi era soaţă legitimă, am observat că mă plictiseam repede de sporovăielile ei sâcâitoare şi răutăcioase, de faţa ei veşnic nemulţumită, de cicăleala pe care şi-o muta de la mine la copii şi iarăşi la mine, încât aşteptam cu mare drag şi cu nerăbdare să-mi găsesc un nou contract pe vreo corabie ce avea treabă în Indii sau chiar pe coastele Ţării Kitailor. Gândul că aş fi putut şi eu să mă giugiulesc cu soţia mea asemeni celor doi Felix mă umple de îngreţoşare, poate şi din pricină că o găseam, la fiecare întoarcere din călătorii, tot mai bătrână, mai acră şi mai zbârcită la obraz. O iubeam mult, dar aproape că mă cuprindea ruşinea să mă arăt cu ea în lume, iar de anii tinereţii ei feciorelnice nu părea să-şi amintească nici ea, după cum nici eu nu-i mai simţeam să fi existat. Iar în situaţia noastră de acum, dacă ne-am fi dedat la gesturi care să mulţumească aparenţele, ar fi fost de-a dreptul necuviincios faţă de starea mea de bărbat onorabil şi faţă de profesia demnă de respect pe care o slujeam.

M-au scârbit şi purtările nesăbuite ale marinarilor, care abia aşteptau să ajungă prin porturi şi să se arunce la sânul oricărei căzături, întorcându-se, odată scăpaţi din braţele acestor târfe de toate culorile, cu sifilis şi cu alte boli păcătoase, pentru care adesea nu-mi ajungeau bismutul şi alifiile luate la bordul navei când ne îmbarcaserăm. Dar ceea ce vedeam la tineretul din Capricia părea să întreacă orice măsură. Flăcăi fără minte şi fetişcane abia deşteptate la viaţă, cu toţii se agăţau unii de alţii ca iedera cu cârceii ei,

arătând o poftă de săruturi şi de îmbrăţişări grăbite cum nu cred că mai vezi nici în bordeluri; numai că aici, în Cetăţuia Soarelui, gesturile acestea de intimitate se dezvăluie oriunde şi oricând, în taverne, în parcuri, pe stradă sau în înghesuiala trăsurilor mari de oraş, încât să sară în ochi şi celor ce vor, şi celor ce nu sunt dispuşi să le privească. Mai-mai să cred că întreaga insulă e un port colcăitor de trufandale fie mai coapte, fie mai necoapte, spre care dau buzna marinarii de pretutindeni. Şi nici măcar nu mă gândesc doar la cele care, pe lângă nesaţul de împreunări, mai sunt nesăţioase şi de lire. Le-am văzut patrulând pe dinaintea marilor taverne, urmărite de la distanţă de privirile vultureşti ale primilor lor iubiţi, gata să sară cu pumnul la iubitul cel mai din urmă, dacă se dovedeşte obraznic sau rău plătitor. Mi s-a spus că asemenea femei demne de hulă în Londra mea sunt aici preţuite după cât de pricepute se arată în colectarea de lire, având astfel o mare cinstire la bărbaţii capricieni şi o mare invidie ascunsă sub ocări din partea femeilor insulei. Acestea din urmă ar vrea nespus să le trăiască viaţa plină de bogăţie şi huzur, aşa cum li se arată în strălucitoarele măscări din cutiile cu umbre, în vreme ce bărbaţii din Cetăţuia Soarelui rămân cu privirile pierdute în extaz după ele, râvnindu-le în locul gospodinelor îmbufnate şi certăreţe care îi aşteaptă în fiecare seară acasă.

Mi s-a mai spus – şi nu văd de ce m-aş îndoi de asta – că, dintre tinerele ce-şi fac ucenicia de „top-modele” (ăsta-i iarăşi un afurisit de cuvânt caprician!) pe treptele marilor taverne, cele mai talentate au şanse să primească luxoase încăperi de lucru înăuntru, iar cele cu vocaţie politică ajung iubite de partid şi urcă uneori chiar şi în guvern, unde le vede fiecare caprician în programul umbrelor de seară, râvnindu-le chiar mai mult decât pe colegele lor rămase pe stradă, în vreme ce fericitele acelea notorii îşi pot îngădui ameţitoarea

nălucire că se împreunează zilnic cu întreaga populaţie a insulei pe care o conduc.

Am încercat să discut la un moment dat lucrurile acestea cu Felix-băiatul, ca să-i arăt că legătura lui deocheată cu Felix-fata era lipsită de bun simţ şi necreştinească. Şi, deşi contam pe aleasa educaţie pe care presupun că o va fi primit acasă de la Lady Maricika, iar în şcoală de la distinşii dascăli capricieni, tânărul mi-a râs în nas, mărturisindu-şi surpriza de a fi descoperit în mine un „boşorog ramolit". Nu prea ştiu nici astăzi înţelesul exact al acestor vorbe capriciene, însă sunt convins că nu se folosesc atunci când vrei să lauzi pe cineva. Felix-băiatul mi-a spus apoi că n-o să fie el altfel decât toţi ceilalţi tineri capricieni, care-şi râdeau până şi de propriii părinţi, socotindu-i învechiţi ca nişte castraveţi muraţi uitaţi fără capac până i-a umplut de tot mucegaiul. Mi-a mai spus că nimeni din generaţia lui nu se mai grăbea la însurătoare sau la măritiş, ca la un joc de noroc unde câteodată mai poţi şi câştiga, însă de cele mai multe ori poţi pierde. Iar ei n-aveau niciun chef să piardă, aşa că se „combinau" unii cu alţii când aveau plăcere şi de câte ori le era voia. L-am întrebat dacă o astfel de „combinaţie" era oficiată de preot, iar el şi-a amintit că mai făceau uneori şi spectacolul ăsta, la o sărbătoare glumeaţă numită Haloven, când zeci de perechi îmbrăcate în miri şi mirese se „combinau" la grămadă, în piaţa publică, unii pentru o singură noapte, alţii pentru cât îi ţinea înflăcărarea, vigoarea trupului şi puterea de a se răbda laolaltă. Iar preot era atunci unul dintre ei cu mai multă deprindere la rostirea frazelor ceremonioase, fiindcă fusese „combinat" de cel puţin zece ori şi încă mai voia să se „combine".

Lucrurile acestea erau noi şi foarte interesante pentru mine, ca doctor naufragiat dintr-o cu totul altă lume şi confruntat acum cu simptomele unor boli necunoscute, pe care, la întoarcerea mea în patrie, dacă le descriam corect într-un memoriu şi

indicam cele mai potrivite remedii de vindecare, aş fi putut spera chiar şi un loc în Academia Regală. Însă trebuie să mărturisesc că noutăţi şi mai surprinzătoare mă aşteptau într-o altă discuţie, după ce, arătându-mi curiozitatea pentru ceea ce învaţă ei la universitate, Felix-băiatul m-a luat într-o dimineaţă, cu hârbul lui de trăsură ciocnită la uşi şi la felinarele din spate, ducându-mă chiar acolo, să mă conving cu ochii mei.

Universitatea unde învăţa de vreo zece ani Felix-băiatul era impunătoare, dar nu prea avea nimic în comun cu colegiile noastre din Oxford şi Cambridge. Era un palat nou, cu ferestre mari şi egale de sus până jos, ridicat între nişte curţi strâmte, murdare, lângă vreo cinci-şase căsuţe despre care mi s-a spus în biroul Decanului că nu putuseră fi cumpărate şi dărâmate din pricină că stăpânii lor, nişte „tembeli", ceruseră prea mult şi ţineau cu încăpăţânare de preţ. În ciuda acestor egoişti potrivnici, universitatea crescuse acolo ca o ciupercă mare printre jerpelituri, iar patronii ei, un mogul de partid şi unul de pamflet umoristic, erau mulţumiţi deocamdată şi încrezători în ziua de mâine, când, cum spunea tot Decanul, „aveau să dea ei cu toţi tembelii de pământ". Ajunsesem în acel birou datorită situaţiei mele de naufragiat aparţinător unei ţări ce nu figura pe hărţile capriciene, iar Felix-băiatul fusese destul de isteţ încât să stârnească prin acest argument curiozitatea mai multor profesori aflaţi în acea clădire, unii la cursuri, alţii ca să vadă dacă au cui să le predea. Lordul Decan era un bărbat scund şi îndesat, cu o figură care în Anglia ar fi părut de şarlatan, însă aici, în Cetăţuia Soarelui, prezenta cele mai distinse garanţii academice.

— Sunt onorat să vă primesc, ilustrissime domnule Doctor, mi se adresase cu emfază eruditul universitar, în această oază de cultură care este instituţia noastră, renumită nu numai în Capricia, dar chiar şi dincolo de hotarele ei. Avem strânse

legături cu treizeci şi cinci de universităţi asemănătoare din tot arhipelagul şi implementăm un program dintre cele mai noi şi mai dinamice, pe care l-au formulat colegii noştri din Tramontana, a căror experienţă didactică şi de largă concepţie înnoitoare ne stă necontenit în faţă, obligându-ne s-o urmăm.

Am vrut întâi să-l întrerup în mijlocul savantei sale vorbării, întrebându-l ce înseamnă în limba capriciană cuvântul acela complicat, „implementăm", dar am renunţat, ca să nu-mi supăr gazda şi nici să nu-i tai elanul. Lordul Decan a început să-mi dea explicaţii despre treburile cu care se ocupau onorabilii profesori din universitatea aceea, dar numai după nişte ocolişuri retorice prin care aducea omagii în lipsă distinsului Lord Rector, cel care ar fi fost cel mai în măsură să vorbească despre ţelurile instituţiei sale private şi despre căile noi pe care universitatea îşi propunea să le străbată, printre atâtea lucruri neştiute ori periculoase, spre folosul prezentei generaţii de studenţi şi al celor viitoare. Lordul Rector m-ar fi primit el însuşi cu căldură şi simpatie, însă era plecat cu o delegaţie academică în insula Glubbdubdrib, unde tocmai se semnau nişte protocoale de colaborare cu principala universitate a locului. Iar în lipsa lui, îl reprezenta la sediul instituţiei pe care o întemeiase doar portretul său de pe coridor, primul dintr-un şir de dreptunghiuri goale ce aveau să-i cuprindă succesorii pe durata mai multor veacuri de acum înainte. Din ţinuta severă şi privirea neînduplecată cu care înaltul personaj pictat acolo veghea la tot ce se perinda sub el, am putut să-mi dau seama că Lordul Rector era plin de autoritate şi hotărât să stea cât mai mult pe perete, singur şi nederanjat de niciun alt urmaş interesat de funcţia lui.

Lordul Decan părea să se fi resemnat cu situaţia asta şi, după laudele cuvenite mai-marelui său ierarhic, trecu la explicarea strălucitei gândiri ce

străjuia drumul de acum şi de viitor al universităţii. Poate n-am priceput chiar totul, dar am putut să-mi dau seama că în politica de învăţare a studenţilor se călăuzeau după un principiu cu totul înnoitor ce încolţise de câtăva vreme în minţile luminate din guvern, şi anume: că nimic din ce fusese bun până atunci nu mai era bun de acum înainte şi totul trebuia schimbat din cap până-n picioare. Ceea ce eminenţii profesori ai universităţii chiar făceau an de an, obişnuindu-se de-acum cu gândul că în celălalt an venea alt ministru care schimba totul din picioare până în cap, iar materiile predate atunci trebuiau fie aruncate şi înlocuite cu altele, mai folositoare pentru nevoile noi ale Capriciei, fie întoarse pe dos, ca să slujească mai cu temei învăţarea. Lordul Decan mi-a împărtăşit cu glas scăzut, ca o dovadă de mare încredere, că profesorii învăţaseră totuşi că era bine să nu-şi lepede cursurile, după cum suna porunca guvernamentală, ci să le păstreze dosite prin sertare pentru anul când iarăşi se schimba totul, iar materiile hulite ceva mai înainte îşi dovedeau înţelepciunea statornică şi grabnicul folos.

I-am spus ilustrului Lord Decan că mie asta îmi aminteşte de străvechiul şarpe Ouroboros despre care povesteau înţelepţii greci din Antichitate, bestie renumită pentru că obişnuia să se hrănească neîncetat cu propria-i coadă. Un obicei folositor pesemne în vremuri tulburi şi de mare restrişte, fiindcă Ouroboros avea astfel mereu ce băga în gură când alte vieţuitoare, mai nedescurcăreţe, piereau pe capete de foame. Dar, pe de altă parte, hrana asta care trece din trupul tău tot în trupul tău poate să se subţieze după o vreme în aşa măsură încât să nu mai fie bună de nimic, iar şarpele să piară de vlăguială la fel ca fraţii lui nimeriţi într-un pustiu părăsit de şoareci.

Multe din lucrurile acestea le-am discutat cu Lordul Decan pe când îmi arăta câteva încăperi unde studenţii făceau experienţe dintre cele mai

neobişnuite, precum cele de dare a timpului înapoi cu exact atâtea ore câte îşi permitea doritorul să plătească, sau de oprire a umbrei Soarelui pe perete, în aşa fel încât să anunţe o amiază continuă, iar în intervalul rămas fără nume şi explicaţie să se deplaseze doar Luna spre apus. Chiar dacă n-aş fi vrut, tot mi-aş fi amintit experienţele colegilor săi din Lagado, care storceau castraveţii până ce-i vedeau că eliberează, în borcănaşe potrivite, razele de soare pe care le absorbiseră în decursul complicatei lor maturizări. Ca să nu mai pomenesc despre cei ocupaţi cu filtrarea excrementelor din latrinele publice, spre a reface principiile alimentare din care proveniseră! Profesorii universităţii lui Felix-băiatul încă nu ajunseseră la atâta savantă pricepere încât să nu dea niciodată greş în astfel de experienţe, dar se descurcau minunat în exerciţiile lor cu umbra soarelui şi cu timpul.

Mi-a mai pomenit Lordul Decan de nişte materii ce fuseseră înlocuite neîntârziat în toate universităţile din Capricia, fiindcă erau prea legate de gândirea principelui defunct Ciocesko şi de politica partidului cioceskian. Una dintre ele explicase studenţilor de odinioară că hrana populară a săracului, întemeiată pe slănini şi unsori, era mai bună pentru stomac şi mai sănătoasă pentru mintea capricianului decât hrana îmbuibaţilor cu carne şi cu ciocolată, ceea ce în nişte ani de foamete pe care îi cunoscuse insula în perioada aceea părea să fie, ştiinţific vorbind, chiar adevărat, întrucât şi carnea, şi ciocolata rămăseseră doar nişte amintiri pentru cei cu memoria bună. Acum, în schimb, universitatea preda cursul despre „macdonal”, ceva absolut nou, deoarece atât „macdonalul”, cât şi disciplina dedicată lui („macdonalul universal şi comparat”) învăţau tineretul să se îmbuibe cu anume friptane gătite repejor în ulei folosit într-atâta încât pe bună dreptate era socotit fără moarte, iar crusta de pe

cartofi, pe cât de gustoasă, pe atâta ţinea de saţ, mai ales dacă o combinai cu nişte licori dulci şi spumoase care te îmbătau de plăcere, dacă nu puteau să te îmbete de-adevătarelea, precum „tzuika” sau ginul. Tot aşa, fusese scoasă din programă vechea istorie a Capriciei, pe motiv că preamărea peste măsură isprăvile principilor, doar prefăcându-se că laudă isprăvile populare, încât din orice aglomerare de oameni consemnată de cronici trebuia soasă la vedere înţelepciunea cu care zurba respectivă fusese organizată şi condusă de un principe luminat, strămoş moral de-al lui Ciocesko. Largi capitole erau rezervate în manuale unor hărţuieli mărunte, precum expediţiile pornite din vechea Stână a Stânilor împotriva unor grupuri de balnibarbi sau glubbdubdribi venite cu pirogile de peste strâmtori, pentru ca pescarii lor să pescuiască pe ascuns calcanii capricieni, iar în vremea aceasta o hoardă de arcaşi şi lăncieri să le păzească tabăra de corturi aşezată pe plajă. Asemenea fapte de naţionalism exagerat nu mai erau pe gustul Tramontanei, de unde spunea Lordul Decan că străfulgera în ultimii ani învăţătura întregului arhipelag. Cu mărinimoasa înţelegere a guvernului, universitatea înlocuise compromisa „istorie capriciană” cu „aleatoria capriciană”, o materie nouă, în continuă şi alertă prefacere, şi care dădea mare importanţă faptelor de zi cu zi, ca şi figurilor prezentabile din programele cutiilor de umbre, micşorând la dimensiunea ce li se cuvine în memoria capricianului figurile mai vechi, din vremurile când asemenea cutii fascinante nu existau.

Am mai reţinut din discuţia cu preaînvăţatul Lord Decan că se mai predau şi alte materii folositoare pregătirii studenţilor pentru viaţa de azi a Capriciei, bunăoară un curs rapid de ochiometrie, pentru ingineri şi arhitecţi, un curs de avocat al poporului, unde studenţii înscrişi la Dreptul liber şi consultativ dau năvală, atraşi de marile câştiguri pe

care le întrezăresc în tribunalele capriciene înfloritoare ca niciodată în trecut, şi mai multe cursuri de saltimbanci publici, unele formând vorbitori şi cântăreţi pentru cutiile de umbre, altele cu specializări în treburi politice: consilieri şi purtători de cuvânt ai despărţămintelor princiare şi ale celor guvernamentale, secretari şi istorici personali ai mogulilor de partid, pregătitori de alegeri şi ghicitori de rezultate care să poată fi arătate capricienilor nerăbdători când pe partea ce le place acestora, când exact pe partea cealaltă, care de regulă place doar celui care le comandă. Am mai aflat, înainte de a mi se umfla capul ca un dovleac din fermele noastre de la ţară, şi despre nişte importante succese ale universităţii în predarea cursurilor la distanţă, în aşa fel încât puteau să se înscrie şi să participe la ele tineri de orice vârstă din insulele arhipelagului, din Oregan şi Cumingia, din Troskoletia, iar mai nou, după ce aveau să fie semnate protocoalele de către distinsul Lord Rector, şi din Glubbdubdrib.

Mulţumind cu plecăciuni pentru amabila şi nespus de lămuritoarea primire, am ieşit din cabinetul Lordului Decan cam clătinat de atâtea informaţii uluitoare. Dar trebuie să spun că ele nu se sfârşiseră încă. Îl văzusem pe Felix-băiatul – care datorită prieteniei cu mine fusese acceptat ca figurant la acea întâlnire academică – foindu-se nerăbdător în anumite momente şi nu pricepeam de ce. Până la urmă, pe o bancă din părculeţul de alături căruia tânărul meu ghid îi spunea cu respect „campus”, şi unde căzusem răpus de atâtea impresii, a ţinut să precizeze că Lordul Decan trecuse cu uşurinţă peste nişte lucruri importante, care şi ele făceau renumele universităţii capriciene. Uitase, de pildă, să-mi vorbească despre cursul teoretic şi practic de „mangalogie”, căruia Felix-băiatul şi colegii lui preferau să-i spună „curs de frecat mangalul” şi care părea să aibă mare trecere, încât aproape că nu exista student să nu se fi

înscris la el. Conferenţiarul care îl preda era un bărbat cu multă ştiinţă ascunsă sub fraze întortocheate, invitându-te să te uimeşti de bogăţia savantă de dincolo de ele. În plus, era şi un om foarte practic: atunci când, într-o pauză, nişte fete i se plânseseră de puţinătatea materialului didactic, ceea ce îi aducea pe studenţi în situaţia de a nu avea uneori ce să frece la seminar, venerabilul savant se uitase cu asprime la tânărul său asistent, reproşându-i că nu făcuse mai din timp o notă pe baza căreia să întocmească el însuşi un raport către Lordul Decan, cerând să se suplimenteze rezervele de mangal pentru uzul didactic al semestrului următor. Felix-băiatul mi-a mai trădat şi nişte rivalităţi apărute în universitate. Astfel, un profesor mai tânăr şi dornic de afirmare, poate şi cu sprijin de la minister din moment ce-şi îngăduise să-l atace pe titularul cursului de „mangalogie", venea cu ideea înnoitoare că mangalul ajunsese o noţiune veche şi demodată, de pe timpul principelui Ciocesko, şi că alt material didactic, menta, era din toate punctele de vedere de preferat. Era mai răspândită în natură, mai curată ca aspect şi conţinut, încât îngăduia manevre făcute fără mănuşi de protecţie, iar studenţii puteau fi trimişi periodic s-o recolteze singuri de pe câmpurile ce înconjurau Cetăţuia Soarelui – fapt care ar fi adus universităţii mari economii la bugetul său actual. Ca urmare, nu puţini erau de părere că acel curs tradiţional de „frecat mangalul" urma să fie înlocuit curând în programa de studii cu unul de „frecat menta", iar studenţii urmăreau cu însufleţire, ca la un meci de box, întâmplările acestea ce priveau atât de strâns pregătirea lor profesională.

Am aflat şi un lucru de mai mică laudă pentru prestigiul universităţii lui Felix-băiatul şi pe care iarăşi, în diplomaţia sa academică, Lordul Decan îl lăsa pierdut printre frazele generale despre acel învăţământ la distanţă, atât de neobişnuit pentru

mine şi pentru Colegiul „Emanuel” din Cambridge, unde învăţasem odinioară, cu mare sârguinţă, vreme de trei ani. Nu-mi era uşor, dar aproape că aş fi fost dispus să admit că studiile superioare puteau fi făcute la capricieni şi fără să zaci cu turul pantalonilor pe bănci, în nişte săli de clasă, ci pregătindu-se fiecare pe unde i-o fi fost dat să trăiască zi de zi; altfel spus, luând aminte la nişte cursuri predate de cutiile cu umbre şi urmând să-ţi arăţi la date precise, în faţa distinşilor profesori, priceperea de a învăţa de unul singur ceea ce mulţi învaţă greu şi sub îndrumarea unor maeştri desemnaţi. Dar îmi pare că izbânzile universitare din Cetăţuia Soarelui întrec tot ce putea fi vreodată închipuit, fie şi în vălmăşagul de neîntrerupte schimbări patronate de Lorzii Miniştri ai Capriciei, care şi ei se schimbau, în anumite perioade din an, lună de lună. Felix-băiatul mi-a spus că Lordul Rector trebuia să explice procurorilor un lucru foarte delicat, şi anume: cum primiseră diplome de la universitatea condusă de el câteva zeci de locuitori din Troskoletia despre care, în urma unui scandal public, judecătorii troşkoleţi aflaseră că habar n-aveau ce faţă are o instituţie academică, şi nici cu ce anume se mănâncă ea; ba mai mult, a ieşit la iveală că mulţi dintre ei nu puteau să găsească pe hartă nici măcar insula Capricia, iar despre Cetăţuia Soarelui declarau, strânşi cu uşa, că e când capitala Tramontanei, când vreo aşezare din Balnibarbia sau din Glubbdubdrib. S-a mai aflat că diplomaţii aceia din Troskoletia erau în insula lor valeţi, bărbieri, hamali în ateliere, până şi vreo doi cultivatori de ceapă şi spanac, iar în urma curajoasei lor hotărâri de a-şi schimba cu totul viaţa de până atunci ajunseseră profesori, ingineri hotarnici, avocaţi, medici, farmacişti, toţi cu studii superioare garantate de Capricia şi, totodată, de nemăsurată uimire pentru cei care îi cunoşteau îndeaproape pe proaspeţii intelectuali.

Scandalul pornise de la o întâmplare nefericită şi îl avea în mijlocul lui pe un asemenea diplomat care, în loc să se mulţumească să-şi atârne pe peretele cu amintiri de familie, spre fală proprie, dovada studiilor cumpărate cu bani grei, chiar dăduse zor să fie primit doctor chirurg la un spital troşkolet. Iar din pricină că doctorii de acolo erau puţini şi bolnavii mulţime, se trezise destul de repede împins în sala de operaţii. Bineînţeles că medicul din mine se revoltă la gândul unei asemenea uluitoare nebunii, dar câteodată încerc să-mi închipui ce-o fi fost în mintea zăpăcită a bietului troşkolet când i s-a pus pentru prima oară bisturiul în mână, să opereze o apendicită purulentă. Am aflat din programul umbrelor de seară că omul fusese până atunci îngrijitor într-o mare fermă de porci, unde i se mai întâmplase să bage cuţitul doar în vreun godac ce trebuia tăiat pe loc, pentru cumpărătorii care nu voiau să-l ducă viu acasă. Cred că diavolul i-a luat în clipa aceea minţile. În loc să-şi recunoască deschis nepriceperea şi înşelătoria, chirurgul din Troskoletia s-a apucat să-i despice nefericitului operat burta, pe hărtănite, aşa cum ştia el că trebuie făcut şi porcilor sacrificaţi. Abia mai reuşiseră ceilalţi din spital să-l închidă repede la loc, înainte ca omul să-şi dea ultima suflare.

Capitolul 5

Vizite tihnite în Cetăţuia Soarelui. Distracţiile orăşenilor. Faţa artistică a capitalei. Alte curiozităţi: Muzeul flotei fără flotă şi Academiile fără academicieni. Marile taverne. Cum se fac afacerile în Capricia. Discuţie întreruptă cu Nora Dulcişora. Disertaţie despre mădularul caprician. Templele şi religia insulei. Isa Lapedat şi moaştele de sfinţi. La ce foloseşte smerenia capricianului.

Felix-băiatul, uneori însoţit de Felix-fata, şi chiar alţii din grupul cunoscut la Cap-Mamaiana, mi-au fost ghizi minunaţi şi în zilele următoare, când au avut cu toţii mai multă vreme de pierdut cu mine, iar eu mai multă poftă de umblat haihui prin Cetăţuia Soarelui, pe care îmi doream nespus s-o cunosc. M-au plimbat pe străzile largi care în capriciană se cheamă „bulevarde”, unde la început n-am rezistat prea mult, izgonit de huruitul înspăimântător al trăsurilor fără cai, care se perindau pe dinaintea noastră ca nişte jucării bezmetice din jocul numit carusel. Pe lângă zgomot, nu mi-a plăcut nici putoarea de uleiuri arse, dintre care unul e o zeamă scoasă din străfundul pământului şi pe care maşinăriile din burta trăsurilor o mistuie până împroaşcă totul în jur cu nişte răpăieli rău mirositoare: şi strada, şi palatele, şi oamenii care au proasta inspiraţie de a ieşi la plimbare în lungul lor, ca să caşte gura la pereţii de sticlă ai unor caturi pline cu lucruri de vânzare, ori numai de arătat trecătorilor. Poate că n-ar fi ceva chiar atât de nesuferit, dacă trăsurile şi caleştile capricienilor ar circula omeneşte, fără zor şi dându-şi una alteia drepturile pe care aud că le au înscrise într-o lege a lor, cunoscută de cei ce simt dorinţa să le conducă.

Am observat însă că aproape toţi locuitorii Capriciei au o mare problemă cu memoria. Învaţă repede şi bine, chiar şi legea trăsurilor, dar o uită chiar din clipa când urcă la cârma unei trăsuri proprii şi conduc ca bezmeticii, de parcă ar fi mereu într-o întrecere pe viaţă şi pe moarte cu toţi ceilalţi proprietari de trăsuri. Crezusem mai înainte că întrecerea de pe şosea între Felix-băiatul, Rem-tatuatul şi studentul cu tricou de pirat ar fi fost ceva cu totul deosebit şi rar prin partea locului, şi că doar aburii de bere şi „tzuika” se făceau vinovaţi de zorul nebun cu care mă aduseseră, noaptea, în capitală, obrăznicindu-se tinereşte ei între ei. A trebuit să recunosc că mă înşelasem, fiindcă pofta aceea de concursuri am văzut-o curând la toţi capricienii, aproape la orice oră din zi şi din noapte. Bulevardele din Cetăţuia Soarelui arată mai tot timpul ca nişte pârtii de concurs, pe care stau aliniate sute de caleşti, aşteptând să se dea semnalul prin lumină verde, pentru ca să zvâcnească toate odată spre celălalt semnal, aflat la o jumătate de milă mai în faţă. Acolo se opresc iarăşi, în scrâşnete înspăimântătoare, ca pedepsite de ochiul roşu aţintit asupra lor. Şi năvala se repetă peste câteva clipe de încordată aşteptare, iar între un semnal şi altul trăsurile se zbat, dau să iasă din şir, să şi-o ia înainte cu orice chip şi fără nicio rânduială, câştigând astfel o întâietate nerecunoscută de nimeni, fiindcă şi ceilalţi capricieni cu trăsuri fără cai fac întru totul la fel. Nu e de mirare că, în atâta zbucium zadarnic şi nesocotit, caleştile se mai şi ciocnesc una de alta, cu trosnituri mari şi cu şi mai mari stricăciuni. La puţină vreme după ce ieşisem în prima mea plimbare pe bulevarde, am şi avut parte de un asemenea accident, cu şase trăsuri sărite una din alta şi îndoite de lovituri în fel şi chip, moment sfârşit într-o încăierare generală, fiindcă niciunul dintre conducătorii de trăsuri nu voia să-şi recunoască vina, toţi fiind din cale-afară de

nervoşi. Bărbaţii şi-au dat pumni cu nemiluita, iar o femeie care ţipa cu două octave mai sus decât sunau înjurăturile lor, îi izbea harnic în cap cu geanta ei de stradă, ţinută strâns de curele, ca să nu-i fie smulsă din mână.

Tinerii mi-au explicat şi alte semne întâlnite în cale, şi de care mă interesam dintr-o curiozitate firească, încât am început să le cunosc şi să văd că erau cât se poate de logice. Lipsită de logică mi s-a părut a fi, însă, mintea capricienilor care, în loc să le urmeze întocmai şi să se ţină astfel de rânduiala oraşului, făceau tocmai pe dos. Am văzut caleşti care coteau pe străduţe mărginaşe chiar acolo unde semnul arăta că lucrul acela era cu desăvârşire interzis, iar la întâlnirea cu trăsurile venite din faţă, pe sensul cel bun, cel ce greşise aştepta ca tocmai acelea să dea înapoi şi să se ferească din calea lui. Din neînţelegeri se stârnea de fiecare dată o hărmălaie de mugete ale unui instrument numit „clakson” şi despre care am aflat că stă la pândă în fiecare trăsură, pregătit să ţipe când nu-i convine ceva. Dar patima aceasta a capricienilor de a face lucrurile pe dos o au nu numai cei din caleşti, ci şi pedestraşii. Am văzut pe trotuare linii vopsite cu alb, printre care au voie să circule nişte maşinării uşoare cu două roţi, învârtite harnic din pedale. Alături erau desenate cu verde nişte şiruri de tălpi, de parcă un om cu ghete mari s-ar fi bălăcit mai întâi prin vopseaua aceea, după care ar fi călcat pe trotuar într-o anume direcţie. N-a mai trebuit să cer lămuriri ca să pricep şi singur ce voiau să spună semnele acelea. Însă nu mică mi-a fost mirarea să văd că mulţi capricieni, în loc să calce pe unde le arătau locul lor tălpile verzi, o luau de-a dreptul printre dârele albe, în vreme ce şi învârtitorii de pedale îşi conduceau maşinăriile parcă înadins împotriva săgeţilor prin care li se arăta direcţia de mers.

Toate acestea îmi spuneau deja multe despre nevoia capricienilor de a fi altfel decât toată

lumea, ceea ce în Anglia este mai degrabă valabil pentru artişti. Aici, în Cetăţuia Soarelui, ori sunt artişti cu toţii, ori le este inversat ceva în mecanismul de fineţe cu care gândesc. Ceea ce tot spre artă îmi trimite presupunerea, fiindcă nici artiştii englezi, poeţi, jucători de teatru, măscărici de circ sau păpuşari prin târguri, nu mi se par a fi tocmai întregi la cap. Am putut să descopăr şi o artă în care capricienii sunt neîntrecuţi, încât mi-e teamă că niciun oraş din Regatul Marii Britanii sau din Europa n-ar reuşi să-i învingă, dacă ar intra într-o asemenea înfruntare cu Cetăţuia Soarelui. Mă gândesc la felul cum îşi decorează străzile, ieftin şi extrem de variat ca inspiraţie, cu hârtii şi gunoaie. Arta asta, după câte am observat, este practicată de toată suflarea locului şi nici n-ar putea fi închipuită fără un larg sprijin popular. Dimineaţa, străzile sunt curate, după ce gunoierii de la miezul nopţii au făcut tot ce stă în puterile lor omeneşti ca să pregătească oraşul pentru faţa lui artistică de fiecare zi. În scurtă vreme însă, odată cu cei dintâi trecători, care sunt capricienii cu somn scurt, sau cei nevoiţi să iasă cu câinii la plimbare, încep şi primele semne de lucrare artistică: ici un pachet gol de ţigări, colo un pahar de plastic, călcat în picioare să i se dea formă de stea, dincolo o pungă mototolită după ce şi-a mutat în stomacul vreunui înfometat brânzoaicele sau vreo altă gustare zorită, mai încolo câţiva scuipaţi lângă nişte pamflete cu miros proaspăt de tiparniţă, după ce-au fost răsfoite în grabă prin vreo staţie de trăsură publică şi aruncate chiar acolo, pe jos. Din loc în loc, începe să apară şi contribuţia câinilor nebunatici şi jucăuşi, fie aşa cum o scapă pe trotuar artiştii aceştia de rasă animală, fie cu colaborarea omului, care din nebăgare de seamă calcă pe produsul original, întipărind pe asfalt o formă întâmplătoare, la care câinele nici nu s-ar fi putut gândi. Lucrarea continuă cu spor, unele ore aducând pe trotuare mai multe mărturii artistice

decât altele, iar până seara întreg oraşul arată ca o nesfârşită operă de artă, şi încă în mişcare, cu adăugirile de neprevăzut ale rafalelor vântului şi ale curenţilor stârniţi de trăsurile lansate în mare viteză pe mijlocul bulevardelor.

Nu pot decât să apreciez felul deştept şi subtil în care participă mai-marii oraşului la îmboldirea pasiunilor artistice ale locuitorilor din Cetăţuia Soarelui. Peste tot am văzut coşuri de gunoi cu inscripţii mai mult decât grăitoare: „Pentru o insulă curată", „Respectă-mă ca să te respecţi", „Vă mulţumim că ne-aţi descoperit", „Aici hârtii, dincolo butelci de sticlă" şi aşa mai departe. Or, ştiut fiind faptul că, pus în faţa oricăror porunci şi îndemnuri, capricianul face tocmai pe dos, nu mă mai mir că toate aceste locuri de strânsură sunt fie goale, fie revărsate peste margini de mizeriile înghesuite la grămadă înlăuntrul lor, până când ajung să participe şi ele, prin propriul obol hotărât de jocul întâmplării, la desăvârşirea artistică a tabloului început în zori. Presupun, prin urmare, că în Înalta Primărie a Cetăţuii se află sfetnici pricepuţi şi adânc cunoscători ai firii omeneşti, capabili să câştige oricând sprijinul capricienilor pentru ţelurile oficiale, chiar şi fără ca aceştia să-şi fi dat seama că pun umărul la un mare proiect comun.

Am discutat toate acestea cu gazdele mele, având surpriza să văd că subiectul nu le-a prea interesat. De unde am dedus că fac şi ele parte dintre acei capricieni care încă nu s-au limpezit în privinţa simţului lor artistic special, dar îl practică inconştient, sub imboldurile greu de perceput ale oficialităţilor. Master Dinu a pomenit totuşi de „gunoaiele lui Ciocesko", altfel zis, de o fază artistică mai veche a capitalei capriciene, care trebuie să fi fost chiar mai interesantă decât cea de acum, când există porunca de a se strânge peste noapte rezultatele operei de ieri, pentru ca o nouă lucrare artistică să poată începe odată cu zorii. Pe

timpul principelui Ciocesko, în vremuri de mare mizerie şi de aprige îndemnuri la economii de tot felul, se pare că în mod obişnuit gunoaiele rămâneau neridicate câte două săptămâni, uneori şi câte o iarnă întreagă, de aveau timp capricienii să-şi întindă opera nu numai pe teren drept, ci şi în înălţime. Master Dinu spune că printre palatele lor de locuit apăruseră atunci lucrări cât nişte deluşoare ajunse la al doilea cat şi de pe care, după ce îngheţau bine şi le poleia iarna cu un strat gros de zăpadă, puteau să se sănieze copiii, folosind scândurele ori saci de plastic aşezaţi sub fundurile lor îngheţate.

Trebuie să adaug că mie bulevardele din Cetăţuia Soarelui mi-au plăcut mult, fiind largi şi bine luminate de lămpile lui Volta, uneori chiar şi în miezul zilei, când cei responsabili cu stinsul lor adormeau în fotolii, ori se luau pesemne cu vorba şi uitau de treburile pentru care erau plătiţi. Filozofia lui „merge şi-aşa” e valabilă şi pentru ei, ca pentru întreaga societate capriciană, şi n-am auzit să fi venit vreodată cineva care să facă scandal pentru nişte lucruri lăsate de alţii în neorânduială, fie pentru că şi acel băgător de samă dormea când trebuia să stea treaz, fie pentru că se călăuzea la modul cel mai înţelept după cugetarea: ce nu-ţi place să-ţi facă ţie alţii nu le face nici tu lor, şi totul era minunat. Cei doi Felix m-au condus prin nişte băcănii uriaşe, unde pur şi simplu te rătăceai printre tejghele de cărnuri proaspete sau îngheţate, printre mulsături de vaci împachetate în cartoane, printre copane de pui aliniate în cutii, printre ouă clădite în turnuri şi măsurate cu yardul cubic, printre rastele de bere sau de vinuri aduse din tot arhipelagul, printre butelci de brandy şi de „tzuika” pentru care trebuiau sprijinite rafturile cu proptele, ca să nu se rupă sub apăsarea atâtor greutăţi. Am intrat şi în nişte prăvălii fără capăt cu hăinărie cât să îmbraci tot Kentul în mătăsurile şi în catifelele de acolo, ba chiar şi Irlanda, după ce

te scapi de surplusul ei de copii mucoşi şi leşinaţi de foame în felul închipuit de onorabilul Master Swift. Era atâta bogăţie risipită în Capricia, că nici nu-mi vine să cred că ar mai fi prin partea locului oameni săraci, cum îmi tot spune Lady Maricika, dându-mi exemplu chiar pe unele dintre prietenele ei. E adevărat că toate prietenele acelea au bărbaţi beţivi şi nevolnici când e vorba să-i trimiţi la lucru. Despre unul am aflat că de oriunde i s-a găsit vreo „slujbă" a fugit iepureşte, ba că-i prea mult de ridicat în spate, ba că ăia cu care făcea echipă nu-l suportau şi-l vorbeau urât pe din dos, ba că şeful i-a reţinut o liră din plată pe nedrept, ba că până şi-n iad e mai bine decât în locul acela de corvoadă şi de umilinţă. Altul găsise că, decât să câştigi cinci lire asudând la soare, era de preferat să stai cu două lire la umbra speluncii şi făcea chiar aşa. Iar un al treilea, care se lăuda că el pentru patronul său era în stare să facă orice, până şi ore suplimentare de noapte, fusese surprins pe când arunca peste gard, pe întuneric, nişte maşinării folosite ziua la lucru, să le care în spate tovarăşii lui de furtişaguri şi să le vândă pe nimic la fier vechi. Bineînţeles că patronul îl dăduse afară cu picioare în spate, încât el şi familia lui rămăseseră iarăşi să se plângă cât sunt de săraci şi de oropsiţi, şi cum nu e nimeni în ceruri să stea cu un ochi milos aţintit şi la sufletele lor.

O vreme, tinerii mei prieteni m-au tot dus prin Cetăţuia Soarelui la buna voie a întâmplării, ceea ce nici n-a fost tocmai rău, fiindcă am descoperit astfel, în marile prăvălii venite din Tramontana, nişte scări mişcătoare cu care puteai urca de la etaj la etaj fără să mişti un picior, sau măcar un deget. Şi chiar am făcut de câteva ori drumul acela, suind şi coborând mai multe caturi înăuntrul unei clădiri de negoţ cu maşinării de grădină şi de bucătărie, până când cumpărătorii şi-au lăsat baltă treburile pentru care veniseră acolo şi s-au adunat în grupuri la fiecare cat, ca să mă aplaude pe când coboram

sau urcam prin dreptul lor. Eram impunător, cu tricornul cel nou şi cu vestonul vişiniu, ca ieşit pe puntea unei corăbii, iar capricienilor le plăcea ţinuta mea englezească şi mă aplaudau cu feţele toate numai zâmbet. Dacă le-aş spune asta concetăţenilor mei din Redriff, mi-ar scoate iarăşi renumele de nebun, doar pentru că nici unuia dintre ei nu-i trece prin minte să-şi facă scări umblătoare prin casă, prin dugheană, ori prin atelier. Sau dacă le-aş povesti, la întoarcere, despre nenumăraţii capricieni care umblă vorbind singuri pe stradă, lucru care şi pe mine m-a nedumerit la început, temându-mă că nimerisem într-o aşezare de lunatici. Până când mi-a fost arătată cutiuţa cu voci, în care fiecare caprician îi ţine închişi pe cei dragi, dar şi pe alţii care pot fi înhăţaţi şi vârâţi acolo, ca să poată vorbi cu ei oricând li se năzare. Îndeosebi prin programele de umbre, i-am auzit pe mulţi lăudându-se că ei trăiesc liber într-o insulă liberă. Dar uneori mă întreb: ce libertate mai poate fi şi aceea, să ţii atâta lume zăvorâtă în cutiuţe, ca să discuţi cu ostatecii tăi când ai tu chef şi, poate, când ei nu au?

Mai apoi, când însoţitorii mei s-au plictisit să tot găsească singuri locuri unde să mă ducă, Felix-băitul m-a întrebat dacă nu am eu vreo dorinţă anume, şi chiar aveam. I-am spus că vreau să văd ceva legat de flota capriciană, lucru absolut firesc, întrucât servisem ani îndelungaţi ca medic al Majestăţii Sale regale, pe mai multe corăbii plecate în toate colţurile lumii. Au cam ridicat din umeri, s-au sfătuit, apoi Rem-tatuatul şi-a amintit că există undeva un muzeu al flotei şi, după ce i-au găsit adresa, m-au dus cu trăsura unuia dintre ei acolo. Clădirea era înaltă şi impunătoare, nu de forma unui palat de locuit, dar tot un palat. M-am plimbat prin sălile încăpătoare, cercetând cu ochii tablourile de pe pereţi şi nişte lucruri aşezate pe suporturi de lemn, şi cărora ei le spuneau „machete”. Un fel de bărcuţe de jucărie, între care

una singură semăna cu o corabie, având catargele puse ca la brick. Şi chiar un brick mi s-a spus că ar fi, iar modelul acela era făcut întocmai după corabia adevărată din flota capriciană, ca să vadă lumea, şi mai ales copiii, ce formă are ea. Celelate modele erau drăguţe ca „machete” de jucărie, dar le-am găsit urâte ca nave şi abia vreo trei aveau câte un mic catarg, mai mult de fudulie decât ca să se poată atârna vreo pânză pe el. În colţul sălii, aşezat pe un scaun şi nescăpându-ne din ochi, de parcă s-ar fi temut să nu-i stricăm jucăriile ori să le luăm pe furiş cu noi acasă, am găsit un bătrânel care se vedea de la o poştă că nu fusese în viaţa lui marinar. Când l-am întrebat ce era cu mizeriile ălea vopsite în negru, a părut uimit, dar, revenindu-şi, mi-a explicat că toate fuseseră vase mari, fără pânze, mânate de energia ce făcea să se mişte totul în Capricia, fără să mai fie nevoie de vânt. Cred că dacă întrebarea i-ar fi pus-o unul dintre tineri, l-ar fi repezit ofensat, dar tricornul, danteluţele şi pantofii mei cu cataramă roşie l-au convins pesemne că sunt un om căruia trebuia să-i dea răspunsul cu seriozitate. M-am străduit să-mi închipui vasele acelea la dimensiunile despre care vorbea bătrânelul şi mi-am dat astfel seama că erau mult mai mari decât brickul, decât toate corăbiile din patria mea. Nişte cutii urâte şi impunătoare. Cu unele se căra minereu de fier din insula Cumingia, cu altele cărbune din Republica Oregan, iar vreo două arătau ca nişte butoaie, semn că transportau mărfuri lichide. I-am mulţumit mărunţelului pentru explicaţii şi i-am cerut lui Felix-băiatul să mă conducă în port, ca să văd cu ochii mei flota capriciană, cea adevărată.

— Să-ţi spun, sau să-ţi arăt? m-a întrebat fiul gazdei mele cu o sclipire veselă în ochi.

— Arată-mi, i-am cerut, fără să pricep de la început că era pus pe glume.

Atunci, Felix-băiatul şi-a îndoit un braţ din cot, cu pumnul strâns şi cu mâna cealaltă pusă undeva

mai sus de îndoitura braţului ce trebuia să-mi arate ce-mi promisese. Din chicotelile celorlalţi am priceput că era un semn prostesc şi eram gata să mă supăr. Dar tinerii mei prieteni s-au grăbit să-mi explice că exact lucrul ăla de ruşine o să-l găsesc în port, fiindcă flota capriciană fusese vândută de mult unor afacerişti din mai multe insule şi i se pierduse urma. Muzeul flotei era singurul loc unde i se mai păstra amintirea. Vestea m-a tulburat foarte tare, fiindcă în mintea mea o flotă, chiar urâtă, înseamnă o mare putere şi nu mi-aş fi putut închipui Marea Britanie rămasă peste noapte fără corăbiile din flota ei. Şi cine ar fi putut s-o vândă, să zicem, spaniolilor sau francezilor, poate turcilor, în caz că am fi fost atât de descreieraţi încât să dorim să ne lipsim de ea? Nici măcar Majestatea Sa George al II-lea n-ar fi putut s-o facă, în caz că nişte datorii înrobitoare ale casei regale ar fi pretins, pentru a se acoperi, să ne predăm cu arme şi bagaje în mâinile celor care abia aşteaptă să ne vadă îngenuncheaţi. Oricât am încercat să aflu ceva limpede, însoţitorii mei au scăldat-o, pomenind totuşi de nişte încurcături judiciare vechi, în care pamfletele politice ale vremii arătau cu degetul spre un nume: Trosnack. Treaba asta m-a tulburat şi mai tare, întrucât aflasem de la jurnalul umbrelor de seară că Trosnack era nimeni altul decât actualul principe al Capriciei.

Până la urmă, m-am văzut nevoit să las baltă încurcătura cu flota, din două motive importante. Cel dintâi: nu era flota mea. Al doilea: dacă nu i-au dat de capăt capricienii, n-aveam cum s-o descâlcesc eu. M-am mulţumit să trec şi treaba asta pe lista deja întinsă a absurdităţilor fireşti din Capricia, listă ce se lungea în continuare, cu multe din noile mele descoperiri. Între altele, am aflat că insula are cele mai numeroase societăţi academice din tot arhipelagul, unele demne de încredere, altele demne de mare uimire, fiindcă nu cred să le mai găseşti altundeva perechea, dacă ar fi să cauţi

pornind de la Londra şi trecând prin toată Europa, până mult dincolo de hotarele ei geografice, în Africa, în Indiile Răsăritene şi la aborigenii din Noua Olandă. Bogăţia asta de Academii ar putea fi explicată tot prin dorinţa nestăvilită a capricianului de a fi altfel decât toţi ceilalţi insulari, la care trebuie să adaugi priceperea lui, cu adevărat surprinzătoare, de a ajunge la ţintă pe cele mai neobişnuite căi. Aici mai e de luat în seamă şi faptul că ţintele sale sunt de regulă altele decât ale neamurilor pe care le ştiu eu mai bine. Bunăoară, dacă un cetăţean din Londra sau din Liverpool ajunge printr-o întâmplare norocoasă – moştenire, sau altceva – la o oarecare sumă de bani, el se va gândi imediat să-i investească într-o afacere care să-i sporească averea: o prăvălioară, o tavernă, un han cu camere de închiriat, poate chiar un transport de mărfuri pe mare, cu tot riscul presupus de aventurile acestea. Un caprician, însă, poate fi mai interesat de firme necâştigătoare de bani, dar câştigătoare de prestigiu van, iar în această preocupare a lui, de multe ori copleşitoare, nici măcar nu aşteaptă să-l ajungă din urmă vreun noroc de bani, ci investeşte imediat propria sa inteligenţă practică; altfel spus, un izvor ieftin şi nesecat. El face firme producătoare de cuvinte, de speranţe, de iluzii, de recompense pompoase şi de minunate abstracţiuni, precum focurile de artificii ale kitailor, iar Academiile sunt cum nu se poate mai potrivite unui asemenea ţel. Mai intervin şi motive ce nu se pun în acte, dar există în sufletele roase de ambiţii, împingând înainte astfel de iniţiative precum nişte vele ridicate pe catarge şi manevrate cu iscusinţă, spre a prinde în ele orice pală de vânt. Un ilustru profesor universitar, văzându-şi refuzat locul despre care e convins că i se cuvine în Academia Obştească a Capriciei, va întemeia propria sa academie, numind-o Adevărata Academie Obştească a Capriciei, iar lista de academicieni deschisă de el va începe, bineînţeles,

cu sine însuşi şi cu câţiva colegi la fel de refuzaţi de instituţiile oficiale. Un pamfletar cu renume, lovindu-se de aceleaşi obstacole, va pune bazele Academiei Pamfletare din Capricia, adunându-şi în jur câţiva ciraci pricepuţi la lucrări adulatoare şi la fel de pricepuţi să ia în tărbacă pe toţi duşmanii noii instituţii şi ai preşedintelui acesteia. Nişte tineri ambiţioşi, pe care îi apucă ameţeala gândindu-se cât mai trebuie să aştepte până să fie băgaţi în seamă, se vor aduna într-o Academie a Tinerimii, ori într-o Academie Civilă, într-o Academie Peripatetică, într-o Academie a Vigilenţei (cu deviza: „suntem cu ochii pe voi toţi”), într-una a Contravalorilor, date drept singurele valori adevărate, sau chiar în alte forme de Academii private, organizate pe arte şi meserii: Academia de Conţopişti, Academia de Umbre, Academia de Inginerie Alimentară, până şi o Academie de Drept Naval, care să-i cuprindă pe cei neîmpăcaţi cu gândul că insula lor nu mai are flotă, propunându-şi să dezvolte în continuare ştiinţa şi legile navigaţiei pentru momentul când Capricia va avea flotă din nou.

Am fost încă o dată uimit de talentul la născociri arătat de capricieni, de astă dată în instituţii de fală solemnă, publică şi personală. E de prisos să mai spun că multe dintre aceste Academii nu respectă un anume număr fix de membri şi nici regula de a primi membri noi doar la trecerea în eternitate a vreunuia dintre cei vechi. Unele se mulţumesc cu cinci-şase academicieni fondatori, ferindu-se ca de diavol să mai admită alţii, ca să nu fie nevoite să-i excludă mai târziu, pentru uneltiri la fotoliul preşedintelui aflat în funcţie. Am auzit că există şi Academii cu un singur academician, care şi-a pus pe perete, asemeni Lordului Rector despre care am vorbit nu demult, portretul propriu, nu însă şi ramele goale ale succesorilor, fie din pricină că preşedintele unei astfel de instituţii se pregăteşte să

moară doar odată cu firma academică înfiinţată de el, fie că se crede cu adevărat nemuritor.

În zilele acelea, cum spuneam, am umblat mult şi am cunoscut destule lucruri noi, dacă nu despre întreaga Capricie, în orice caz despre capitala ei. Cetăţuia Soarelui mi s-a părut a fi un oraş viu şi în neîntreruptă mişcare, cu locuitorii bântuind străzile din zori şi până după miezul nopţii, încât în mai multe rânduri a trebuit să mă întreb când şi unde mai muncesc oamenii aceştia, sau măcar dacă mai trec vreodată pe acasă, să-şi vadă de neveste şi de copii. Urme ale muncii se vedeau peste tot, în gropile de pe drumuri, în şanţurile săpate peste trotuare, în grămezile de pământ scoase deasupra pe lângă pereţi şi vitrine, în tuburile groase şi cablurile făcute rotocol şi lăsate parcă de izbelişte alături de inscripţii ca „Sus se lucrează”, ori „Şantierul caprician numărul 13”, cu indicaţia firmei răspunzătoare de lucrări şi a celor ce investiseră lire în treburile ei. Mai rar mi-a fost dat să văd lucrătorii, dar poate că erau şi ei prin apropiere, ocupaţi cu pauza de cafea a lui Master Capulet, şi care în împrejurări norocoase putea să se întindă cât era ziua de lungă. Tinerii mei prieteni m-au condus cu răbdare şi bunăvoinţă peste tot, dar mai ales prin locurile care le plăceau lor cel mai mult. Aşa am putut să văd marile taverne şi să înţeleg cât de diferite sunt ele de speluncile prin care mai intrasem până atunci.

Într-o asemenea tavernă de lux, plină de oglinzi uriaşe şi de candelabre măiestrit lucrate, am aflat că se adună la un brandy select şi scump lumea bună a capitalei, „să mai pună ţara la cale”, cum spun ei, cu o expresie cât se poate de grăitoare, şi să facă afaceri în cifre ce nici măcar nu se pot pronunţa, de lungi ce sunt. Mi-au fost arătaţi la mese, mai departe de intrare, câţiva gentlemeni din Parlamentul Capriciei, un Lord ministru şi vreo doi moguli de partid. Felix-fata, care avea ureche mai bună, mi-a spus că onorabilii aceia tocmai tratau o

astfel de afacere bănoasă şi ingenioasă, prin care urmau să se scoată de pe mai multe bulevarde centrale pietrele din trotuare, pe motiv că se uzaseră moral în răstimpul de trei luni cât trecuse de la ultima refacere a locului, şi să se schimbe cu altele noi, mai rezistente, în sensul că puteau să reziste nestrămutate chiar şi şase luni. La o masă aşezată un pic mai încolo, un alt grup de gentlemeni ajunseseră cu ciocnitul paharelor de cristal ceva mai departe decât afaceriştii oficiali, dovadă că tranzacţia lor era deja pecetluită, încât puteau să-şi reverse mulţumirea în nişte gesturi largi şi prietenoase, îndreptate asupra butelcilor de gin tramontan. Într-un colţ al localului, lângă fereastra cât un perete, am avut surpriza să descopăr nişte maidanaşi cu haine de piele neagră, ţinându-şi bine înfundate pe cap pălăriile cu boruri late de două palme. Era grupul cel mai gălăgios şi mi s-a părut că discută nişte afaceri cu aur, fiindcă ba unul, ba altul scoteau la vedere inele şi salbe sclipitoare, asupra cărora se aplecau toţi, fie să le cerceteze, fie să le respingă cu gesturi repezite. Era şi o masă unde se vorbea puţin şi rar, cu cuvinte neînţelese nici măcar de tinerii mei ghizi capricieni, ceea ce ne-a făcut să credem că afacerea era, probabil, ocolitoare de lege, încât se punea la cale în acel chip ascuns altora şi limpede doar pentru cunoscători.

Am crezut la început că o să ne aşezăm şi noi la una dintre mese, dar Coco, studentul care la Cap Mamaiana purtase tricou de pirat, a observat curând că sala aceea luxoasă nu era de nasul nostru şi că nu ne-am fi putut simţi bine cu atâtea persoane simandicoase la mese şi cu păzitorii aşteptând nemişcaţi în spatele lor. Ne-am refugiat în holul uriaş al tavernei, de unde urcau nişte scări largi cu covor roşu-vişiniu spre caturile de sus, unde erau camerele pentru cei doritori să le închirieze cu ziua sau cu anul, plătind o grămadă de bani. Nici în hol nu era rău, fiindcă puteam să

ne răsturnăm în nişte fotolii imense, acoperite cu un fel de postavuri pufoase, tot roşii-vişinii, iar slujitorii barului ne-au adus îndată nişte băuturi în pahare subţirele, pentru care Felix-băiatul se văicărea că va trebui să cheltuiască pensia lui Master Dinu pe o săptămână întreagă.

Acolo, în hol, am cunoscut o fată plină de distincţie, de care, să fi fost mai puţin împovărat de ani, poate că mi-ar fi plăcut să mă îndrăgostesc. Am aflat că o chema Nora Dulcişora, dacă am reţinut corect numele cu care i se adresau tinerii mei însoţitori. Stătea trântită într-o rână pe fotoliul ei, de partea cealaltă a unei mese de sticlă, şi cred că gestul meu de a o saluta larg şi respectuos, cu tricornul, i-a atras atenţia asupră-mi. A rămas cu ochii aţintiţi la peruca mea proaspăt pudrată şi părea că nu dă multă atenţie tinerilor care o asaltau cu cuvinte de gingăşie, deşi continua să discute cu ei. Am priceput imediat că Nora Dulcişora nu stătea acolo chiar degeaba, iar felul cum îşi arăta picioarele lungi, dezgolite până sus, voia să spună un lucru pentru care alte câteva surate de-ale ei îi aruncau deja priviri ucigătoare de pe scaunele înalte unde se cocoţaseră la bar. După vreo două minute am fost sigur că domnişoara aceea drăgălaşă, care îşi scutura elegant scrumul ţigării într-o farfurioară de cristal, nu era interesată decât de mine sau de punga mea, aşteptând să-i fac doar un semn ca să urcăm braţ la braţ pe covorul vişiniu spre încăperile de la etaj. Insistenţele lui Rem, care se aşezase chiar pe braţul fotoliului ei şi-i şoptea ceva la ureche, păreau s-o deranjeze şi, în mod ciudat, nu dădea atenţie nici tatuajelor pe care acela şi le prezenta pe pieptul scos la iveală, cu un asemenea prilej, de sub cămaşa descheiată.

Tocmai mă întrebam cum aveau să sfârşească toate complicaţiile acelea, când de undeva, dintr-o margine mai ascunsă a holului, şi-a făcut apariţia un hăndrălău încruntat şi pus pe gâlceavă. Cu politeţea mea englezească, aş fi vrut să pot spune

şi despre el, ca despre alţi capricieni, că era un onorabil şi distins hăndrălău, însă distincţia lui consta într-o faţă lătăreaţă, negricioasă, însemnată de o cicatrice largă pe obraz, iar tonul cu care ni se adresa spunea destule, chiar fără să-i fi înţeles cuvintele. Totuşi, ştiam deja atâta cât să recunosc o frază poruncitoare: „Căraţi-vă de aici, dacă n-aveţi treabă!”, urmată de nişte explicaţii tot atât de duşmănoase din care reieşea că domnişoara era ocupată şi nu-şi pierdea timpul cu proştii. „Da’ să se care ea!” a ridicat vocea Rem-tatuatul, supărat pesemne că Nora Dulcişora nu-i dăduse lui atenţie, şi l-am văzut ieşind în faţă, ca să-şi prezinte musculatura pectoralilor cu dragoni albaştri, rămaşi de la înţepături. Urâtul n-a stat mult pe gânduri şi i-a pus sub nas lama unui cuţit cu deschidere fulgerătoare, despre care aveam să aflu că în capriciană se numeşte *şiş*. „Bă, mădularule, te omor şi te plătesc cu lire!” a mai zbierat necunoscutul acela, iar gestul lui era destul de grăitor încât să înţeleagă tot grupul că nu mai avea niciun rost să întârzie prin taverna aceea de lux. Ne-am retras strategic, străduindu-ne să nu pară că dăm bir cu fugiţii.

Ultimele vorbe ale hăndrălăului îmi dau prilejul să vin cu nişte observaţii privitoare la limbajul obişnuit al capricienilor. Deşi e scârbavnic, cuvântul acela, „mădular”, am observat că îşi face loc adesea şi fără nicio jenă în vorbirea lor. „Ce mădularul meu!” exclamă capricianul când se miră de ceva care nu-i este pe plac, sau, pur şi simplu, când ar spune ceva şi nu ştie ce. „Ia mai du-te-n mădularul meu!” înjură el, uneori chiar prieteneşte, pe unul despre care ştie precis că n-o să sară la bătaie. Cu „dă-l în mădularul calului!” îşi sfârşeşte bârfa despre un cunoscut pe care nu-l stimează şi vrea să-l alunge cât mai repede din minte. „Un mădular de câine!” spune capricianul când i se cere ceva ce nu vrea să dea. „Bă, mădular blegit!” se miră el de cel pe care ţine să-l umilească, iar

expresia „ce, te tragi de mădular cu mine?!” am auzit-o atunci când cel ce o foloseşte se crede mai deştept decât cel căruia i se adresează. Până şi fetele, despre care se ştie că n-au mădular decât atunci când îl împrumută de la amanţii lor, se mai scapă între ele cu formula: „dă-o-n mădularul meu!”, spusă cu scârbă despre una care nu-i de faţă, fără să priceapă că, după înţelesul exact al vorbelor rostite într-o asemenea situaţie, încredinţează cu prea multă uşurinţă rivala duşmănită mădularului propriului său iubit.

Am întâlnit la capricieni şi o expresie legată de boaşe, spusă adesea pe ton de mare admiraţie, însă nu cu sensul propriu, cu care ar fi tentat s-o înţeleagă cineva din patria mea, ci cu unul legat de bani, iar uneori chiar de putere. „Să ai boaşe” înseamnă adesea, în Capricia, să le ai pline de lire, ca nişte punguţe dolofane, pe care poposesc privirile râvnitoare ale tinerelor puse pe căpătuială grabnică. Şi nu arareori poţi vedea în cutiile de umbre perechi hazlii, alcătuite dintr-o iapă tânără şi prostănacă, dându-se în mare iubire cu o stârpitură de moşuleţ, având mădularul „blegit”, cum zic capricienii slobozi la gură, dar boaşele doldora de lire, cum tot pe ei i-am auzit că spun. Nu vreau să se creadă că în Anglia sau la curţile europene n-ai putea întâlni situaţia asta, dar poate că nu atât de des şi nu prezentată cu atâta încântată deşănţare ca prin insula unde am naufragiat.

Dacă te iei după ce scriu pamfletele sau după ce vezi în cutiile de umbre, ai putea crede că oamenii locului sunt păgâni, ori se închină numai la zeiţa Lira. Am fost la un moment dat convins că acesteia o să-i găsesc templul pe movila cea mai înaltă din Cetăţuia Soarelui, crezând că doar o jenă morală a tinerilor mei prieteni îi făcea să întârzie când era vorba să mă conducă în direcţia aceea. Plimbările mele prin oraş m-au făcut totuşi să fiu mai atent la credinţa lor şi să-i aflu temeiurile adânci. În locul acelui mare templu al dezmăţului pecuniar, am

găsit o puzderie de temple mai mici unde capricienii care intră acolo îngenunchează şi se bat cu frunţile de lespezile pardoselii, ori fac gestul acesta de penitenţă pe lespezi anume aşezate dinaintea altarului. S-ar putea ca locuitorii insulei să fie tot un fel de creştini, dar fără cruce, fiindcă, atunci când europenii îşi fac semnul crucii, ei se dau cu capul de piatră. Dumnezeul lor n-a fost răstignit pe cruce, ci, după o vânzare tot pe treizeci de arginţi, omorât prin lapidare. Din cauza asta, lui Jesus Christ ei îi spun Isa Lapedat şi, ca să-i intre în graţii, îşi lapidează şi ei frunţile, cu multă evlavie, de lespezile templelor. Cu toate aceste deosebiri de cult şi de ritualuri, socotesc că e minunat că majoritatea capricienilor se închină unui sfânt martir şi nu unei zeiţe tronând pe un sac cu aur, precum speakerul parlamentar de la Londra pe un sac cu lână. Cetăţuia Soarelui mai are şi alţi sfinţi importanţi, de tradiţie capriciană, precum Sfântul Sisoe, prezent adesea în blesteme sau înjurături, şi Stepan cel Nou, un sfânt războinic, principe canonizat, pe care însuşi principele Ciocesko şi-l dorise la dreapta sa, ca să aibă cu cine se sfătui, ori, mai corect spus, cui să-i dea sfaturi.

Am întâlnit şi capricieni nemulţumiţi de găselniţa Marelui Sobor bisericesc de a şi-l asocia la serviciul divin pe acest Stepan, care – când încă mai era „cel Vechi”, de dinaintea canonizării – fusese, din câte aud, un principe viteaz, cu patruzeci şi două de războaie câştigate şi încă două câştigate numai pe jumătate, fiindcă, după ce le-a pierdut, nu s-a lăsat până nu le-a câştigat totuşi, în alte bătălii, şi pe acelea. Se spune că însăşi mama principelui i-ar fi trântit în nas uşa castelului unde pe-jumătate-învinsul căuta scăpare după o înghesuială în care nu el avusese ultimul cuvânt, distinsa Lady certându-l amarnic şi poruncindu-i să se întoarcă la oştire, ca să reia lupta din punctul ruşinos unde o lăsase întreruptă. Astfel de

întâmplări pline de bravură, după cum le consemnează cronicarii de odinioară, sunt demne de oştean, însă mai puţin grăitoare pentru sfânt. Cu atât mai mult cu cât aceiaşi cronicari capricieni îi pun în seamă şi nişte păcate lumeşti ce nu se prea împacă nici cu pioşenia mireană, nici cu neprihănita curăţie a sfinţilor. Aud că iubea vinul mai mult decât o fac călugării, dar nu mai puţin decât marii cunoscători ai acestei licori divine. Ibovnice avea prin fiece cătun caprician pe unde-l purtau campaniile militare, iar uneori, când vinul i se suia la cap, mai făcea şi câte o judecată în pripă, de pe urma căreia, spun tot vechile cronici, curgea sânge nevinovat. Tot martirizând pe alţii, ba pe câmpul de luptă, ba pe la ospeţe, principele pare să fi pierdut cu totul prilejul de a deveni el însuşi martir, încât a murit în patul său, bătrân şi bolnav, dar agitându-şi încă o dată sabia pe sub bărbile zburlite ale boierilor săi, care nu voiau nici în ruptul capului – ceea ce li s-a şi întâmplat în cele din urmă, prin descăpăţânare princiară – să-l urce în tron pe fiul cel mare al viitorului sfânt, aşa cum cerea atunci tradiţia şi voinţa testamentară a suveranului. Amintitele fapte omeneşti i-au silit pe întocmitorii acelei *laudatio* de canonizare să facă nişte ocoluri foarte iscusite pentru ca adânca sa credinţă să iasă deasupra şi să le copleşească într-atâta, încât doar istoricii să şi le mai amintească uneori. Pe de altă parte, am întâlnit şi mulţi capricieni bucuroşi să aibă şi ei un sfânt naţional, cum au balnibarbii în străvechiul lor rege Odon, sau Odip, înfăţişat prin temple cu o bucată mare din lespedea sfântă într-o mână şi cu spada în cealaltă, de nu se mai ştia dacă tăiase mai multe capete printre necredincioşii altora sau printre propriii săi necredincioşi, în vremea când îşi creştina cu de-a sila triburile din Balnibarbia.

Legat de lespedea aceea, am observat că mulţi capricieni, şi cred că şi alţii din celelalte insule, poartă la gât, ori ţin la loc de cinste prin casele lor,

câte o pietricică despre care spun că a fost desprinsă chiar din piatra cu care fusese martirizat în urmă cu două mii de ani Isa Lapedat. Relicvele acestea vindecătoare şi aducătoare de noroc se vând pe la mănăstiri, iar uneori chiar şi prin târguri, fiecare însoţită de o garanţie frumos scrisă, cu înfloriturі vechi, ca să fie sigur cumpărătorul că aşchia de granit e autentică. Eu, ca străin de obiceiurile evlavioase ale locului, mi-am făcut totuşi socoteala că, dacă-i adunai laolaltă bucăţile răspândite prin arhipelag, Lespedea Sfântă trebuie să fi fost mai mare decât vulcanul Kilaluea, sau Pilaluea, din mijlocul Tramontanei, şi căruia – schimbând yarzii locului cu yarzi englezeşti – i-am apreciat înălţimea ca la vreo două mile şi 350 de yarzi.

Am mai întâlnit la capricieni un mare respect pentru moaşte. Tot învârtindu-ne noi prin Cetăţuia Soarelui, am ajuns şi la templul cel mare, căruia localnicii îi spun Catedrala Catedralelor. În prima clipă n-am priceput ce se întâmpla acolo, iar mulţimea care lua templul cu asalt m-a uimit peste măsură. Felix-fata m-a lămurit însă că tocmai fusese adusă din Tramontana, cu multă pompă, o falangă din degetul mijlociu al Sfintei Vineri, iar mulţimea de pe trepte şi din jurul catedralei dăduse năvală s-o vadă şi să se închine la ea. Preoţii aşezaseră cutia aurită chiar pe treapta cea mai de sus, bine păzită de un cor mare de cântăreţi bisericeşti, iar pentru mulţime, ca să nu se înghesuie până la sufocare, aranjaseră nişte culoare anume, din garduri mişcătoare, printre care capricienii umblau în rând câte zece, vlăguiţi de atâta aşteptare, de foame, sete şi de frigul nopţii, întrucât unii veniseră de la celălalt capăt al insulei, aşezându-se la coadă cu o zi-două în urmă. Toţi voiau să treacă pe dinaintea falangei făcătoare de minuni, să-i încredinţeze rugăminţile lor cele mai fierbinţi şi să plece de acolo pe deplin înseninaţi. Corul cânta cu evlavie, iar vreo zece, poate chiar

douăzeci de preoţi îmbrăcaţi în veşminte bogate, cu fireturi de aur, ţineau ritualul cuvenit, cu pilde şi cântări ce se auzeau până departe peste piaţa aceea largă, revărsate din nişte pâlnii asurzitoare. De la tinerii mei însoţitori am aflat că aceia care se înghesuiau mai în faţă, atingând de repetate ori cu buzele sticla groasă fixată deasupra sfintei moaşte şi dându-se harnic cu frunţile de raclă, în văzul mulţimii, erau mai-marii momentului, lorzi din Parlament, moguli de partid şi diriguitori de pamflete. Toţi ţineau să se vadă cât de pioşi sunt şi cât de adânc înrădăcinaţi în tradiţia bisericească, iar asta cu atât mai mult cu cât unii şi-i mai aminteau sărutând cu drag portretul principelui Ciocesko, pe vremea când fuseseră înscrişi cu toţii în partidul cioceskian.

Nu pot să nu recunosc că am fost foarte impresionat de înclinaţia religioasă a capricienilor, arătată la asemenea serbări bisericeşti sau de fiecare dată când locuitorul obişnuit al Cetăţuii Soarelui are prilejul să se închine. Fie că umblă pe jos, fie că se află într-o caretă publică sau în propria sa trăsurică, un caprician ajuns în faţa unei biserici scoate iute din buzunar sau din poşetă piatra de închinăciune şi se dă de mai multe ori cu capul de ea. Sunt semne de cucernicie adâncă, pe care poate că şi neamurile europene ar trebui să le arate mai des, dacă speră în mântuire cu adevărat. Mă întreb totuşi dacă atâta zel evlavios foloseşte la ceva, din moment ce capricienii, când ies din templu, unde s-au rugat sincer şi fierbinte pentru iertare, o iau de la capăt cu păcatele de pe unde le-au lăsat, unele chiar la poarta templului, dar cu sufletul uşor şi convinşi că Marele Lapidat i-a săltat deja în braţe, spre a cuvânta pentru ei, de bine, la Judecata de Apoi.

Capitolul 6

Astronomie populară. Galileo şi Galilei. Pluralitatea lumilor locuite. Rostul războaielor dintre planete. De ce îi interesează Luna pe capricieni. „Băi, Lemuel, astea-s poveşti!" Întrecere de proiecte. Încă o înfumurare prostească de-a insularilor. Ce va rosti primul om ajuns pe Lună? Ce a rostit el cu adevărat.

Din faptul că Felix-băiatul îşi cam târa studenţia, iubind băncile universităţii poate mai mult decât se cuvenea, cineva mai puţin înţelegător decât mine ar fi putut crede că nu-l duce capul şi că treburile intelectuale nu erau de nasul lui. M-am convins însă repede că tânărul meu prieten ştia o grămadă de lucruri şi chiar citea adesea, dar nu din manuale, ci din nişte cărţi jerpelite de cât fuseseră luate în mână. L-am văzut la un moment dat preocupat de un volum cu paginile pline de desene ciudate şi am aflat că era un tratat liber de astronomie populară, de unde învăţa el – după cum spun şi băsmuitorii de la noi – „câte-n soare şi-n stele". Am pus degetul pe unul dintre desene şi l-am întrebat ce-i acolo. „Asta-i o galaxie", mi-a răspuns Felix-băiatul, folosind un cuvânt caprician pe care, oricât m-am silit să-l traduc în engleză, nu i-am găsit un echivalent, aşa că o să-i spun şi eu tot aşa, galaxie. Şi mi-a explicat că galaxiile ar fi nişte grămezi mari de stele şi sori, adunate de pe cine ştie unde cu miliardele, ca albinele în stup. Un stup foarte mare, fără îndoială, aproape de neînchipuit cu mintea noastră slabă, căci n-am văzut niciunde în călătoriile mele vreunul unde să încapă mai mult de câteva mii de albine împreună cu matca lor. Cifra aceea, miliarde, mi s-a părut scoasă din burtă şi am început să mă îndoiesc de sănătatea mintală a astronomilor lor populari, dacă nu cumva erau

nişte poeţi, iar poeţilor li se iartă orice născocire, pentru că aşa-i mintea lor, încâlcită şi plină de născociri. Despre unele se spune că-s chiar frumoase, dar eu nu pot să confirm, fiindcă poezia e ultima dintre muze la care aş fi dispus să fac temenele.

Fiul lui Master Dinu o ţinea pe-a lui, că, dimpotrivă, lucrurile acelea erau foarte adevărate şi că puteai să-ţi dai seama de asta doar uitându-te, noaptea, la cer. I-am spus că şi eu m-am uitat deseori noaptea la cer, cercetându-l mai ales pentru Steaua Polară, sau pentru Crucea Sudului, când ajungeam dinjos de Ecuator. N-am văzut niciun stup de galaxie, decât constelaţiile înscrise pe hărţi marinăreşti. Atunci Felix-băiatul a pufnit în râs, mirându-se de neştiinţa mea şi de aiureala de a căuta galaxiile cu ochiul liber. Sau poate că noi, în ţara de unde venisem, n-aveam nici măcar lunete? I-am spus că lunete aveam, de când le făurise un italian isteţ, punând două lentile la anume distanţă într-un tub. Unul căruia i se spunea când Galileo, când Galilei, de parcă ar fi fost doi, sau chiar mai mulţi laolaltă. Unealta italianului o folosesc toţi căpitanii de corăbii, dar n-o numesc „cannocchiale”, cum voia Galilei (sau Galileo), ca să-şi rupă britanicul limba în cuvântul ăsta papistaş, şi nici măcar lunetă, cum îi spun francezii, cu care ne-am aflat în mai multe rânduri în duşmănie şi în războaie lungi, ci ochean, cu un cuvânt englezesc curat, pe care îl pricepe şi târgoveţul din Cornwall, şi purtătorul de fuste din Scoţia, ba chiar şi grăjdarul irlandez, despre care se ştie că-i nedus la şcoală şi, ca urmare, mai nerod decât alţii şi nerespectuos cu tot ce vine dinspre stăpânirea de la Londra.

Ca să se fudulească atunci cu tot ce ştia el şi eu încă nu aflasem, Felix-băiatul mi-a vorbit despre planete, cum dau ele ocol Soarelui şi le vedem strălucind puternic pe cer. Care strălucesc puternic – strălucesc, care nu – nu prea, l-am corectat eu,

iar aici a trebuit să admită că-i chiar aşa şi să mai lase din îngâmfare, dând mai multă atenţie şi vorbelor mele de om matur şi umblat. I-am spus, bunăoară, că nimeni în Marea Britanie şi în statele civilizate din Europa nu mai credea în sistemul ptolemaic al anticilor, după care Pământul era fix, iar cerul, toate stelele şi planetele lui, îi dădeau ocol pe diferite orbite. Savanţii luau de multă vreme în seamă teoria unui popă pârât pe nume Copernicus, care întorsese sistemul lumii pe dos, arătând că fix e Soarele şi că toate planetele se rotesc în jurul lui la anumite distanţe, până şi planeta pe care locuim noi. Aici fiul gazdelor mele a dovedit bun simţ şi mi-a dat dreptate, dar nu întrutotul, contrazicându-mă în privinţa numelui savantului pomenit de mine, şi de care el nu auzise chiar deloc. În arhipelag se ştia că născocitorul acelei teorii noi despre univers era unul, Azarie, călugăr cronicar de la curtea principelui Stepan-războinicul, cel despre care am mai spus că fusese canonizat sub numele de Stepan cel Nou şi era ţinut în creştinească iubire de capricieni. N-am vrut să mă mai contrazic cu tânărul meu prieten şi student, aşa că l-am lăsat în convingerile lui populare, meditând totuşi cu uimire la îndărătnicia cu care acest neam de insulari ţinea uneori să se creadă că tot ce fusese făcut bun în lume avea vreo legătură cu înţelepciunea şi îndemânarea naţiei lor.

Stârniţi de desenele pe care le-am mai văzut în cartea de astronomie, am zăbovit şi asupra altor subiecte, între care unul, îndeosebi, ne-a plăcut amândurora. L-am întrebat ce se ştia la ei despre pluralitatea lumilor locuite, iar Felix-băiatul mi-a răspuns că se ştiau multe, dar că cei mai mulţi dintre capricieni ştiu aşa şi-aşa. Mai mult *aşa* decât *aşa,* fiindcă locuitorii cei mai numeroşi ai insulei se preocupau doar de grijile lor zilnice, mâncărika, „tzuikulitza" (asta presupun că-i o rubedenie a băuturii trăsnitoare cu care m-au tratat ei de slăbiciune la Cap Mamaiana), vecinele din

apartament sau de dincolo de apartament, relaţiile cu şefii şi întâmplările senzaţionale din programul umbrelor de seară. Despre omuleţii verzi de pe alte planete afirmau, cam vulgar, că-i doare exact în kur. Existau însă şi dintre aceia care credeau cu tărie că noi, pământenii, nu suntem singuri în galaxie, ba chiar că din când în când ne întâlnim cu vecinii din alte lumi, poate fără să ne dăm seama. Era ca şi cum taică-său, Master Dinu, ar fi stat pe banca din faţa palatului de locuit, zvârlind cu pasiune zarurile în cutie, alături de Master Capulet, care îşi aştepta liniştit rândul la aruncat, şi l-ar fi întrebat una-alta fără să bănuiască, de fapt, că se adresează unui vizitator deghizat de pe Marte, ori din vreo stea mult mai îndepărtată.

Mi-am amintit şi eu de un filozof al francezilor, Fontenelle sau aşa ceva, care scrisese un tratat asupra lumilor universului, unde despre toate planetele afirma că sunt locuite de fiinţe asemănătoare pământenilor, şi că făpturile acelea gândesc şi vorbesc întocmai ca noi. În asemenea lucruri nici eu nu credeam decât pe jumătate, căci *ce mama dracului* – am spus eu în capriciana mea încă nu prea bogată, la Londra folosim expresia „what the Hell" – mai era nevoie să umpli cu oameni toate planetele? Nu suntem noi destui aici, pe Pământ? Şi chiar atâţia câţi suntem, câteva sute de milioane, dacă luăm la socoteală şi mulţimea doar bănuită a kitailor, ori a celorlalţi posesori de ochi oblici, din Împărăţia Japoniei, tragem unul într-o parte, altul într-alta, ne certăm pe te miri ce, ne pizmuim pământurile şi bogăţiile, încât pe negândite punem mâna pe arme. Lăsând deoparte vorba cumpătată şi înţeleaptă a lui Fontenelle, le invităm pe acestea să vorbească în numele nostru, aşa cum sună un străvechi proverb latin. Felix-băiatul mi-a răspuns că la ei nu mai sunt războaie de când Tramontana, cu puterea ei mare şi recunoscută de toţi, luase într-un fel şefia arhipelagului şi nu întârzia să clatine ameninţător

din deget de fiecare dată când neînţelegerile dintre insule păreau să se surpe într-un conflict grav. Era adevărat însă că mai demult fuseseră şi acolo nişte războaie (pe care istoria capriciană le descria amănunţit, iar aleatoria capriciană se silea să treacă ruşinată peste ele), cum ar fi cele dintre glubbdubdribi şi troşkoleţi, sau dintre capricieni şi balnibarbi.

Dar toate fleacurile acestea de pe Pământ, trebuia să recunosc, au prea puţină importanţă faţă de orizontul larg pe care ţi-l deschide în faţă teoria pluralităţii lumilor locuite. Asta în caz că locuitorii celorlalte planete ar fi tot atât de înţelepţi şi de cumpătaţi ca francezul pomenit mai înainte, sau dacă vreuna dintre planete şi-ar putea impune şefia, arătându-le obrazul sau ameninţându-le părinteşte pe cele ce o iau razna şi nu se supun programului comun. Altfel, ar trebui să ne închipuim că şi pe planetele acelea, Venus, Marte, Jupiter, Saturn şi câte or mai fi rămas nedescoperite încă de lunete şi ocheane, oamenii locului se păruiesc între ei, popoarele îşi dau foc unele altora, ba şi mai grav chiar, se războieşte planetă cu planetă, cucerindu-se şi distrugându-şi civilizaţiile reciproc. Rostind eu aceste cugetări, am zărit o sclipire de mulţumire în ochii tânărului meu prieten. Mi-a spus că şi la ei, în Cetăţuia Soarelui, începuseră să se publice prin pamfletele de scandal istorisiri despre războaiele dintre nişte planete necunoscute, dar mai ales cutiile de umbre prezentau lungi seriale războinice unde pământenii, răspândiţi peste tot în galaxie, trebuiau să înfrunte imperiile unor stârpituri monstruoase, cu ţestele vălurite de parcă le-ar fi ieşit creierii la vedere, şi la care firile mai sensibile nici nu se puteau uita fără să-şi scuipe în sân şi să se închine repede, lovindu-şi de câteva ori frunţile de podele. Alţii, în schimb, citeau cu nesaţ şi aşteptau cu nerăbdare fiecare luptă nouă purtată în cutiile de umbre, de parcă n-ar mai fi existat nimic în afara

acestor palpitante întâmplări. În special copiii păreau foarte impresionaţi de desfăşurarea bătăliilor dintre planete, încât nu se termina bine una, că se şi repezeau la maşinăriile lor de vorbit, să-şi sune prietenii şi să şi le repovestească, uneori făcându-se unii pe alţii boi şi tâmpiţi, când careva încurca nişte scene, ori uita vreo replică demnă de ţinut minte a personajului preferat.

Gândindu-mă mai bine la cele povestite de tânărul caprician, am crezut că dezleg rostul acestei iubiri a insularilor pentru războaiele din galaxie. El nu-i deloc unul simplu şi prostesc, ci dimpotrivă, poate fi văzut în două chipuri diferite, ca două feţe ale aceleiaşi foi de hârtie. Pe una dintre feţe e scris că, sătui să li se tot arate mâţa de fiecare dată când ar vrea ei să-şi tragă palme cu balnibarbii, cu oreganii, cu glubbdubdribii, ca să nu mai vorbim de tramontani, pe care îi admiră pentru puterea lor şi îi înjură pentru felul cum îşi folosesc această putere, locuitorii din Capricia se refugiază în poveştile cu nepământeni fiindcă acolo pot vedea fără oprelişti ceea ce lor le este interzis. Pe cealaltă faţă poţi citi că tramontanii, plini de mândria fudulă a întâietăţii lor într-o lume de egali mai puţin egali decât ei, au tot interesul să le abată celorlalţi gândul de la răutăţile pe care şi le-ar face unii altora, lăsându-i în schimb să rătăcească printre bătălii închipuite, ca şi cum ar fi propriile lor bătălii. Iar partea cea mai deşteaptă a acestei plănuiri, despre care sunt tot mai sigur că pleacă din insula Tramontana, dimpreună cu poveştile războinice cu omuleţi verzi şi neverzi, este că tuturor celor din arhipelag li se arată astfel cine ar fi duşmanul lor cel mai mare şi cel mai înverşunat: nepământeanul înspăimântător la chip şi criminal. Să strângem rândurile, ne poate paşte oricând o primejdie mai mare decât toate cele din jur, aşa trebuie înţeles mesajul. Iar dacă lucrurile stau chiar astfel, atunci nu pot decât să-l felicit pe

Lordul cel mare din Tramontana pentru sfetnicii minunaţi pe care şi i-a adunat în jur.

Dintre toate planetele Soarelui, Felix-băiatul mi-a spus că Luna este cea care îi subjugă pe insulari cel mai mult. Luna place mult şi englezilor, începând de la câinii care latră pe diferite tonuri la luna plină, şi până la marinarii noştri de pe corăbii, care, dacă n-au somn, pot sta ore în şir pe punte, bucurându-se de lumina ei revărsată până departe în jur, pe apele vălurite ale oceanului.

— Nu m-ai înţeles, mi-a spus tovarăşul meu de discuţie adâncă, având o umbră de dezamăgire în ochi. Eu mă refer la Lună ca astru ceresc, ca la o ţară întinsă şi neexplorată, şi care abia aşteaptă să fie luată în stăpânire.

— De cine? am întrebat eu, prefăcându-mă uimit.

— De noi, ăştia din arhipelag, mi-a răspuns Felix-băiatul pe glasul cel mai natural din câte pot exista.

— Aha! am zis, amintindu-mi că şi pe la noi au fost unii care stăteau cu gândul la călătoriile în Lună, şi într-atâta şi-au frământat minţile, încât au găsit cum trebuie să se ajungă pe astrul acesta luminos care bântuie cerul nopţilor senine. Pentru că sunt un vechi navigator, am pomenit mai întâi, cu mândrie, de grecul din Samosata care avusese norocul ca, în timpul unei furtuni, vântul să-i salte pe sus corabia şi să i-o poarte printre nori, până la Lună. N-am uitat, firește, nici de Francis Godwin al nostru, care şi-a înhămat în chip ingenios nişte gâşte sălbatice la caretă, parcurgând acelaşi drum prin aer, de parcă ar fi călătorit de la Londra la Brighton. Mi-am mai amintit şi de alţii, bunăoară de un francez cu pălărie de muşchetar care, mai rafinat decât toţi, îşi lega la brâu o mulţime de sticluţe cu rouă, încât substanţa asta subtilă, prin evaporare, să-i asigure propulsia spre Lună şi spre alte corpuri cereşti. Îmi închipui însă că, dacă-şi lega sticluţele cu gura în sus, ca să nu i se verse

lichidele din ele, francezul nu putea călători decât cu picioarele înainte. Ceea ce trebuie să fie destul de incomod pentru cineva pornit la drum lung, să viziteze planetele cerului, şi mult mai la îndemână pentru unul pornit pe marele şi veşnicul drum.

— Băi, Lemuel, astea-s poveşti! s-a repezit fiul gazdei mele să tragă concluzia, tratându-mă cu semeţie, de parcă aş fi fost un coleg de-al lui, de la universitatea unde „se freca mangalul”, ceva mai mic şi mai prost.

— Dar voi cum călătoriţi în Lună? l-am întrebat fără să mă arăt ofensat.

Din răspunsul lui cam încâlcit, am înţeles că tot cu un fel de corabie, dar nu atât de frumoasă şi de suplă ca ale noastre, ci mai curând butucănoasă, ca un turn ascuţit. Am observat imediat că pe o asemenea navă fără catarge nu aveai cum să întinzi pânzele în vânt, aflând în schimb că ei nici nu contau pe puterea vântului, ci pe alte mijloace care să le împingă nava spre Lună. Felix-băiatul mi-a spus că pentru primul zbor în Lună se făcuse chiar o întrecere nedeclarată, dar cât se poate de strânsă. De lucrul acesta n-aveam cum să mă îndoiesc, după ce văzusem pasiunea capricienilor pentru concursurile de trăsuri şi, în general, pentru aproape orice concurs. Aflaseră că în Tramontana se muncea pe brânci la o navă de săltat în cer şi la un proiect astfel calculat încât să o ducă, după nişte anume rotiri în jurul Pământului, pe o cale ocolită spre Lună. Ca să nu se lase mai prejos, Cetăţuia Soarelui îşi propusese nu numai să-şi facă propria „navă lunară”, ba mai mult, să le-o ia tramontanilor înainte, cu toată tehnica lor mai bine pusă la punct, şi să fie ei, capricienii, cei ce debarcau primii acolo. Luând această eventualitate ca aproape înfăptuită, unii începuseră deja să socotească procentele din Lună ce li s-ar fi cuvenit la o împărţeală cinstită cu cei din insula Tramontana, ocupanţii locului doi în concurs. Nu

se îndoia nimeni că procentul câştigătorului trebuia să fie mult mai mare decât al celui învins.

M-am interesat ce anume nădăjduiau ei să fie de împărţit. În privinţa călătorilor din Europa, eram lămurit. Se credea că Luna este un regat mai înapoiat ca nivel de civilizaţie decât regatele de pe Pământ, dar că suprafaţa ei albă şi lucitoare era alcătuită din argint de cea mai pură calitate. Prin urmare, se putea calcula valoarea yardului cubic de argint, la preţurile cămătarilor din Londra sau din alte capitale europene, precum şi valoarea fiecărui transport din acest metal preţios pe care corăbiile, caretele sau simplul sac luat în spate (în cazul călătorului francez cu sticluţe pline de rouă) puteau să-l aducă pe Pământ într-un anume interval de timp. N-aveam nicio îndoială că oamenii noştri se vor descurca în relaţiile lor cu locuitorii Lunii, dacă nu altfel, atunci la troc cu mărgele de sticlă, cum mai făcuseră nişte neamuri de-ale lui Francis Godwin (şi de-ale mele, bineînţeles) în comerţul lor norocos de pe coastele Africii. M-am mirat însă foarte tare să aflu că în cartea de astronomie populară a prietenului meu caprician Luna era descrisă ca lipsită de argint pe oglinda feţei sale luminoase, şi mai degrabă cu un sol sterp, plin de praf cenuşiu. Felix-băiatul nu excludea să fie ceva bogăţii risipite prin miezul de piatră al Lunii, însă deocamdată nimeni nu putea şti nici ce anume şi nici unde sau cât trebuia săpat ca să se ajungă la un profit sănătos.

Dacă era adevărat ce scria acolo, atunci Luna prezenta puţin interes economic şi era o nebunie să te zbaţi atâta ca să ajungi la ea. I-am spus că, dacă mâine s-ar însura cu Felix-fata în mod legiuit, începând imediat să facă împreună copii, ar trebui să aştepte până la a patra sau a cincea generaţie pentru ca familia lor să se îmbogăţească din resursele Lunii, iar o asemenea lentă încropeală financiară putea fi obţinută, cu răbdarea cuvenită, şi în Cetăţuia Soarelui, fără riscurile ce puteau

interveni în călătoria de la Pământ la Lună. Era destul să mă gândesc la câte primejdii apăruseră în calea mea în călătoriile făcute pe mare, şi cred că acestea nici nu se compară cu cele ce ne aşteaptă pe drumurile cerului, care nu pot fi decât şi mult mai lungi, şi mult mai necunoscute. Din cele citite de Felix-băiatul prin pamfletele zilnice şi povestite mie, în parte cu multă mândrie tinerească, în parte cu fudulia pe care începeam deja s-o recunosc la capricieni, am aflat că arhipelagul avea ambiţii mari: îşi propusese să viziteze nu doar Luna, care se află mai aproape de noi, ci şi alte planete. Marte şi Venus mai întâi.

— Mă miră mult aiureala asta, i-am spus eu. Mai mulţi autori de-ai noştri văd acolo state şi imperii ciudate, locuite de nişte răsucituri cu faţa la ceafă, cu ochi în burtă, cu gură la şezut şi ţopăind într-un singur picior. Iar dacă, dimpotrivă, şi planetele acestea or fi pustii, ca Luna astronomilor populari din Capricia, atunci cu atât mai mult mi se pare o nebunie să te străduieşti să ajungi pe ele. Prostie şi mai mare îmi pare să-ţi umble prin cap pustietăţile cerului când mai avem atâtea de aflat pe Pământ înainte de a porni cu corăbiile-turn într-acolo. Eu, bunăoară, nu cunoşteam până mai ieri arhipelagul ăsta minunat al vostru, iar voi n-aţi auzit de iubita mea Anglie, de regatele Europei, de Africa şi de Indii. Şi, în loc s-o luaţi în direcţia lor, vă vindeţi flota şi vă umblă prin cap să navigaţi numai în sus, printre pământuri sterpe, ori populate cu omuleţii verzi de care-s pline programele voastre de umbre.

I-aş mai fi zis şi altele, certându-l pe el pentru mintea slabă a tuturor capricienilor, dacă nu mi-aş fi amintit la vreme că Felix-băiatul nu era decât un biet student întârziat, căruia îi plăcea să zăbovească prin spelunci şi taverne ca tuturor studenţilor întârziaţi din Britania mea şi, fără îndoială, de pretutindeni din lumea civilizată pe care o cunoşteam. Nu era firesc să-l fac pe el

vinovat de smintelile lumii sale, deşi tare mi-era teamă că începuse să se cufunde fără întoarcere în ele. Şi poate că nici nu putea face altfel, n-avea încotro. Am văzut cu câtă însufleţire vorbea despre patima cu care se antrenase Capricia în întrecerea pentru „cucerirea Lunii”, cum spunea el. O patimă şi o aşteptare nerăbdătoare ce umpluse şi pamfletele de orice culoare, şi ştirile din cutiile de umbre, şi bârfele între prieteni, ba chiar şi sporovăielile pe care şi le îngăduiau cei din Cetăţuia Soarelui noaptea, în pat, printre oftaturi şi giugiuleli. Pe când tânărul caprician evoca momentele de înălţare sufletească stârnite de planul acela măreţ, a intrat în cameră taică-său, Master Dinu, care, trăgând cu urechea, a ţinut să adauge că entuziasmul popular fusese atât de mare atunci, încât la colţ de stradă apăruseră peste noapte cutii de carton pentru donaţii publice şi liste cu donatorii, pe care primii călători ar fi urmat să le depună pe Lună, spre pomenirea universală a spiritelor caritabile ce susţinuseră din buzunarul lor proiectul.

— Am dat şi eu trei lire şi douăzeci de shilingi, cât aveam atunci în buzunar, ne-a mărturisit Master Dinu, umflându-şi pieptul cu mândrie.

Dar Lady Maricika trăgea şi ea cu urechea, de dincolo, din bucătăria unde tocmai gătea o altă mâncare de-a lor, ciolan pe fasole. A ieşit imediat, proţăpindu-se în uşa deschisă, şi i-a aruncat soţului o privire ucigaşă.

— Da’ mie de ce nu mi-ai spus nimic? l-a luat ea la rost, burzuluindu-se şi pârându-mi-l că aşa-i el, „prostul ăsta”, se lasă „fraierit” (în engleză cred că-i „dus cu vorba”, poate chiar „dus cu preşul”) de oricine şi aruncă banii familiei pe toate tâmpeniile, fără să ştii măcar dacă banii ăia ajung unde ţi se promite, sau intră de-a dreptul în buzunarele „şmekeraşilor” (alt cuvânt caprician) care pungăşesc strada în numele vreunui ideal înalt.

Ca s-o liniştesc, i-am amintit că nu era vorba de lire sterline, din cele care circulă în Anglia, şi că lirele capriciene au valoare mult mai mică, paguba caritabilă fiind, prin urmare, neînsemnată. Master Dinu mi-a prins argumentul din zbor, amintindu-şi cum chiar în faţa lui stătuse unul care investea gratuit în Proiectul Luna o hârtie de o sută de lire, şi care, întârziind câteva clipe, se mirase cât de puţin investeşte el, ba chiar îi reproşase asta pe un ton dispreţuitor.

— Te rog să-ţi vezi de socotelile dumitale, i-am spus enervat, ni se lăuda Master Dinu că făcuse în împrejurarea aceea greu de verificat. Cele trei lire ale mele poate că-s mai valoroase decât suta pe care ai aruncat-o în cutie, dacă merg la plata combustibilului, iar hârtia dumitale la „cheltuieli diverse”.

Îmi închipui că ar fi fost greu de aflat unde mergeau cu adevărat banii fiecărui suflet sensibil la un asemenea mare proiect caprician, iar pe de altă parte Lady Maricika o ţinea pe-a ei, că banii fie intraseră în punga vreunui escroc, fie fuseseră azvârliţi de-a dreptul în vânt, după cum sfârşise proiectul acela. Se pare însă că, furaţi de elan, aproape toţi capricienii participau la găsirea unei energii capabile să le împingă nava spre Lună, înaintea celei construite de tramontani. Dar discuţiile şi certurile cele mai fierbinţi şi aducătoare de prestigiu, în caz de reuşită a zborului, se întâmplau între cei pricepuţi, savanţii insulei, pe care însuşi principele Trosnack îi stârnise printr-o cuvântare, amintindu-le menirea firească şi ce se aştepta de la ei.

Ca urmare, niciuna dintre zecile de Academii ale insulei nu se răbdase să nu pună umărul la acest proiect de mândrie capriciană, până şi cele care ar fi uimit pe oricine să afle că participau. Una dintre acestea, Academia Mitropolitană, prezidată de însuşi Lordul Mitropolit al Capriciei, susţinuse că pentru călătoria în Lună combustibilul cel mai bun

era rugăciunea, recomandând preoţilor şi călugărilor să pună în rugăciunile lor, pe lângă cuvintele pentru sănătatea ierarhilor şi a conducătorilor insulei, şi pe cele privitoare la zborul ce se anunţa. La fel, mi s-a părut surprinzător că ţinuse să ia parte la pregăriri Academia Peripatetică, o instituţie cu larg sprijin popular, fiindcă nu-şi limitează numărul membrilor la cincizeci sau o sută de mari aleşi ai gândirii, ajungând, la vremea vizitei mele, la peste cinci sute de mii. Atâta înghesuială de popor academic se explică printr-o clauză din statut, şi anume: că Halovenul acela păgân, obicei adus, după câte se spune, din insula Glubbdubdrib, nu-i o sărbătoare ce trebuie ţinută doar o dată pe an, ci în fiecare zi. Ceea ce face ca academicienii aceştia să fie de regulă tineri şi în deplină putere trupească, încât să poată răbda ritualurile zilnice întemeiate de instituţie, dar printre ei şi unii mai bătrâiori, cu rărunchii aproape secaţi, şi care trag omeneasca nădejde că apropierea de academicienele tinere şi fierbinţi o să le redea vigoarea mădularelor slăbite, măcar din când în când. Participarea peripateticienilor la Proiectul Luna se bizuia pe faptul că gândurile lor reunite, atunci când ei se adună în nişte mari cercuri şi spirale şi îşi pun cu toţii acelaşi lucru în minte, se întâlnesc cu gândurile tuturor peripateticienilor de pe alte planete, primind astfel o forţă colosală, cu care poţi mişca orice, chiar şi o corabie cosmică.

Alte Academii, mai apropiate de lucrări de fizică şi de chimie decât de cele bazate pe experienţe mintale, şi-au pus încrederea într-un combustibil făcut din uleiurile groase şi negre folosite de trăsurile fără cai din întreg arhipelagul, socotind că, dacă li se adaugă praful de muschetă, puterea lor va fi suficientă pentru ca o asemenea corabie să se desprindă de sol şi să plutească liber nu doar spre planetele apropiate de Pământ, ci chiar şi spre stele. Din nefericire, însă, experienţele cu o astfel

de combinaţie fulminantă, în care guvernul şi despărţămintele princiare îşi puseseră mari speranţe, se terminaseră prin explozii şi incendii ce răpiseră viaţa mai multor academicieni renumiţi. De teama aceluiaşi rezultat, alte probe întârziau din cale-afară de mult, iar în cele din urmă fuseseră abandonate.

În aceeaşi perioadă, s-a discutat mult în Capricia despre primele cuvinte ce se cuvenea să fie rostite de omul care va pune, cel dintâi, piciorul pe Lună. Întrucât aveau să fie aşteptate cu sufletul la gură în întregul arhipelag, ele nu puteau fi lucruri lipsite de însemnătate şi trebuiau bine pregătite în Cetăţuia Soarelui. Unii au propus fraze adânci scoase din gândirea unor filozofi de seamă, dar disputa izbucnită imediat între reprezentanţii istoriei locale şi cei ai aleatoriei capriciene n-a putut lămuri la timp care mai erau persoanele admise în continuare cu statut de filozof, după căderea regimului hulit al principelui Ciocesko. Alţi propunători s-au îndreptat spre diverse strofe avântate, potrivite unui măreţ eveniment precum debarcarea capriciană pe Lună. Aceiaşi contrabăgători de samă au descoperit însă că versurile cele mai avântate fuseseră deja folosite pentru lauda măreţelor realizări cioceskiene, iar reluarea lor într-o împrejurare actuală ar fi semănat cu o nouă omagiere, cu adevărat nepotrivită, a principelui defunct. În fine, a mai existat o sugestie: ca, dacă tot e să se facă un omagiu, atunci acesta să se îndrepte către principele actual, care mai avea şi meritul de a fi sprijinit personal Proiectul Lunii, pe lângă alte lucruri vrednice dovedite în conducerea de zi cu zi a insulei. Aici au izbucnit în pamflete alte semne de îndoială şi alte împotriviri, pornite de la mogulii partidelor din opoziţie, care susţineau că omagierea puterii princiare ţinea de o epocă depăşită, iar călătoria în Lună avea legătură mai degrabă cu elanul caprician general decât cu vreun „autocrat în

devenire” şi care arată mereu că rămâne legat doar de acea parte din Capricia ce ţine cu majoritatea falsă din guvern. La un asemenea atac direct, însuşi principele Trosnack s-a văzut nevoit să intervină public, într-o întâmpinare din programul umbrelor de seară, şi să afirme că, personal, nu vedea nicio piedică serioasă în a fi amintit cu „discrete mulţumiri” în frazele rostite de primul caprician ajuns pe Lună, întrucât el, ca principe ales, îi reprezintă pe toţi locuitorii Capriciei, şi pe cei care l-au votat, şi pe cei care îl înjură. Iar mogulii de partid să-şi vadă de treaba lor, punându-şi lăudătorii să le facă lor imnuri de cântat pe scenele din sediile proprii, nu pe marea scenă a spaţiului cosmic nesfârşit.

Presupun că toate aceste dispute pasionante ar mai fi continuat, dacă nu s-ar fi întâmplat la un moment dat dezastrul proiectului caprician. I-am spus tânărului meu prieten că eu văd aici, încă o dată, cât de pricepuţi sunt oamenii insulei la vorbe şi cât de greu le este să ducă lucrul început la un bun sfârşit. Aflasem, deci, că pe Lună a ajuns corabia-turn a tramontanilor, neam ce vorbeşte şi el multe, chiar şi prostii, dar mai şi pune mâna să-şi facă lucrurile la timp. Tot demn de interes mi se pare şi ce s-a întâmplat când reprezentantul insulei Tramontana a dat să-şi pună, pentru prima oară de când există arhipelagul, talpa pe Lună. Îmi închipui că şi el avea un discurs pregătit cu grijă de ai lui, dar cele dintâi vorbe pe care le-a scos din gură au fost: „Dumnezeule, ce-i asta?” Şi, într-adevăr, s-a văzut înfipt acolo, în faţa lui, un steag care nu era al Tramontanei, plin de dungi paralele şi presărat într-un capăt al lui cu zeci de steluţe.

De atunci toată lumea din arhipelag a ajuns să creadă cu tărie nu numai că există nepământeni, dar şi că aceia, care încă nu se ştie cum arată la chip, au debarcat acolo înaintea lor şi şi-au făcut sălaş temeinic pe partea nevăzută a Lunii.

Capitolul 7

Două cărţi despre Poliţia Hăitaşă. O plimbare prin Academia Arhivelor. Ce-i deosebeşte pe insularii capricieni de insularii britanici. Păpucarul care ura toţi păpucii. Lady Frusina. Abilităţi politice urmate de încurcături. Cooperativa „Pândacul şi Răspândacul". Cum poţi trăi între zvonuri şi iscodiri. O ştiinţă care poate fi şi artă.

În preumblările mele prin Cetăţuia Soarelui, am întâlnit un istoric mai deosebit decât onorabilii profesori de la universităţile capriciene şi îmi pare că, tocmai din pricină că nu putea fi ca ei, sau măcar între ei, arăta mereu supărat şi morocănos. Era, însă, tobă de ştiinţă, iar învăţătura aceasta şi-o trăgea dintr-o Academie mai specială unde lucra el, şi care se numeşte Arhivă. Cerceta acolo mulţime de terfeloage îngrămădite în nişte dosare clădite din podele până în tavan, rânduri-rânduri, şi din care putea fi scrisă în fel şi chip povestea trecutului caprician. El însuşi compusese două tomuri masive, dintre care primul se numea *Cartea neagră a Poliţiei Hăitaşe* şi muncise la ea împreună cu nişte bătrâni hăituiţi pe vremea principelui Ciocesko, având, prin urmare, lucruri groaznice de povestit. Nu mult după aceea publicase într-o altă tiparniţă *Cartea albă a Poliţiei Hăitaşe,* scrisă împreună cu nişte bătrâni generali hăitaşi, hăituiţi şi ei după ce căzuse Ciocesko şi veniseră la cârma insulei tot soiul de răzvrătiţi. Şi unii şi alţii aveau adevărul lor, spunea cu înţelepciune istoricul de la Academia Arhivelor, adevăr mai mult sau mai puţin înflorit din condei, prin urmare folositor, pe felii, atât istoriei, cât şi aleatoriei capriciene, discipline menite să-l

prelucreze de asemenea, după reguli proprii, şi să-l expună savant celor ce mai voiau să-l asculte.

Datorită răbdării şi nesfârşitei bunăvoinţe a celui pe care l-am amintit aici, am aflat şi eu câteva lucruri despre istoria mai nouă a Capriciei, care, chiar dacă nu are nicio legătură cu istoria Europei, mi se pare nespus de interesantă. Am aflat, bunăoară, că acel principe „controversat" (folosesc un cuvânt de-al locului pentru faptul că unii îl văd în alb, iar alţii în negru, cum se întâmplă, de altfel, şi cu Poliţia Hăitaşă care îl slujea) nu fusese de neam nobil, ci mai curând de *breaslă* nobilă, întrucât părinţii lui de la ţară îl trimiseseră la oraş să se facă păpucar. Întocmai ca Master Capulet, căruia îi datoram pantoful din piciorul drept şi catarama cea roşie. Totuşi, cu îngăduitoarea lui filozofare „Merge şi-aşa!", Master Capulet n-ar fi avut nicio şansă să răzbească în politică, unde e valabilă doar cugetarea: „Merge aşa cum vreau eu". Master Ciocesko învăţase treaba asta de mic şi hotărâse că, decât să atârne catarame pe pantofi şi să bată cuie în tălpile altora, era mai cu folos să-şi facă un partid. În felul acesta apăruse Partidul Unic Cioceskian, scos repede în afara legii de mogulii celorlalte partide de atunci, îndărătnici la ideea de a se înscrie obligatoriu şi ei în gruparea nou apărută, şi care încă prin nume îşi trăda pornirea de a se lăţi peste tot.

Mi-am exprimat, faţă de noua mea cunoştinţă, surprinderea că un mic păpucar putuse ajunge în Capricia un om atât de mare. I-am spus că la mine acasă aşa ceva era de neînchipuit. În Marea Britanie, când a fost să se uzurpe tronul, l-a uzurpat tot un pretendent de neam regesc, încât nici măcar Cromwell, care a întors ţara pe dos cu răzvrătirea lui victorioasă, n-a putut avea neruşinarea să se proclame rege, cum îl tot îmboldeau unii dintre susţinătorii săi. S-a mulţumit cu titlul de Lord Protector. Istoricul caprician a fost însă de părere că un Lord Protector tot un fel

de rege era, chiar dacă neîncoronat oficial. Ba chiar mai mult, fiindcă regele, oricât de încăpăţânat şi de vanitos ar fi el, trebuie să asculte de sfetnicii statului, pe când Lordul Protector, după umila sa părere, n-avea această obligaţie, întrucât nu semnase vreun contract, nici cu Parlamentul, nici cu Dumnezeu, ca regii unşi de-a dreptul de sus. În ce-l priveşte pe Ciocesko, acesta urcase repede de la gradul de ucenic la Master, apoi la cel de Lord Mogul al propriului partid, sfârşind prin a fi ales principe pe viaţă, cu perspectiva nespus de ciudată de-a fi reales chiar şi după moartea lui.

N-am înţeles decât târziu cugetarea asta uşor smintită din rânduielile logicii, în clipa aceea luând-o ca pe o simplă glumă răutăcioasă, de felul celor la care se pricep arhivarii neadmişi ca istorici oficiali de către colegii lor nimeriţi prin universităţi, ori chiar prin diverse Academii pompoase, precum cele de Istorie şi Contraistorie. Abia mai târziu, după ce m-am lămurit cât de zglobie e judecata unora dintre insulari şi cât de repede îi cuprinde uitarea, aveam să dau mai mult credit unei asemenea perspective de neconceput în altă parte a Pământului. În Anglia, bunăoară, după ce ai decapitat un rege, nu mai aşteaptă nimeni nimic de la el. Până şi cei ce n-au primit niciodată în viaţa lor ceva de la monarh, decât zâmbete împrăştiate pe deasupra capetelor şi nepăsare distantă, nu-şi mai pun nădejdea în faptul că, după o întâmplare zguduitoare de conştiinţă precum cea înfăptuită de securea călăului, ilustrul răposat ar fi putut reveni eventual la sentimente mai generoase faţă de toată suflarea. Când mi-am exprimat această părere, onorabilul arhivar s-a străduit să mă lămurească.

— Anglia dumitale, distinse musafir, poate că există, poate că nu, de vreme ce n-o găsesc pomenită în niciun document al istoriei capriciene şi nici în alte arhive din arhipelag. Să zicem, totuşi, că există, şi că îmbrăcămintea pe care o văd pusă

pe Domnia Ta nu-i scoasă din magaziile vreunui teatru de provincie, ci chiar se poartă prin casele şi pe străzile de unde spui că vii. Asta cu atât mai mult mă face să n-am nicio îndoială că britanicii de care ai pomenit diferă mult de capricienii noştri, care şi ei sunt diferiţi întrucâtva de tramontani şi de cumingi, poate mai puţin de balnibarbi, care au orgoliul de a se fi crezut întotdeauna altfel, mai nobili şi de mai bună condiţie morală, dar în realitate nici ei nu-s mai cu moţ decât noi. Ce vreau să spun, însă: că, prins de prejudecăţile britanice, poate ţi-e greu să observi propriile noastre prejudecăţi, încât eşti pesemne tentat să crezi că şi capricienii gândesc la fel cum gândesc locuitorii regatului de unde te tragi. Pornind însă de la o asemenea apreciere, mi-e teamă totuşi să nu afirmi despre noi că suntem doar nerealişti şi absurzi, fiindcă aşa par unele lucruri de-ale noastre la prima vedere. Trebuie să înţelegi un lucru important, şi anume, că în mintea capricianului absurdul poate fi mai aproape de realitate decât cugetarea cea mai limpede, iar dorinţa fără şansă de a se împlini – mai vie şi mai reală decât lucrul evident. Ceea ce presupun că nu se întâmplă şi în mintea britanicilor, după cum nu se întâmplă nici în minţile altor popoare din arhipelag, mai puţin înclinate decât noi spre fantazarea frumoasă şi spre amăgirile bine potrivite, atât de folositoare sufletului în suferinţă.

Mărturisesc că asemenea cugetări mi-au folosit şi mie, trezindu-mi curiozitatea de a descoperi în adâncimea lui sufletul caprician. Iar dacă la popoarele europene sensibilitatea aparte se poate vedea din lucruri mai la îndemână, precum iubirea italienilor pentru femei, a spaniolilor pentru lumina tainică a crucii, a germanilor pentru orgă şi a grecilor pentru spaima de turci, îmi pare că această trăsătură de căpetenie nu s-ar putea înţelege în ce-i priveşte pe insularii aceştia decât în legătură cu marea lor tulburare faţă de amintirea

principelui Ciocesko, păpucarul care ura toţi păpucii din lume, iubind în schimb perspectiva de a-i conduce veşnic pe capricieni.

Distinsul meu amfitrion m-a purtat printre dosarele stivuite cu grijă prin marile hale ale Academiei Arhivelor, o parte dintre ele bine şterse de praf, după cum avuseseră unii şi alţii curiozitatea să le răsfoiască, altele cu pulberea aşternută de ani încă groasă pe ele, dovadă că îşi mai aşteptau cu răbdare istoricii sau contraistoricii dispuşi că le cerceteze.

— Aici, mi-a arătat el o asemenea stivă de pe care se suflase praful, se află documentele ce ni-l arată pe Ciocesko în toată marea lui deşteptăciune omenească şi, mai ales, profund politică. Vedem cum a pornit el de jos, fără multă şcoală care să-i fi stricat înzestrările naturale, abătându-l din drum spre alte ţeluri, cum ar fi literatura, medicina sau preoţia, aceasta din urmă atât de preţuită în satul lui de baştină înainte ca neamul acela de mulgători de vaci şi de lucrători ai pământului să descopere că era mai cu folos să înveţe şi ei să dea din gură şi să se închine la Fiul Satului, în loc să tot facă temenele mai mult sau mai puţin ascultate la statuia lui Isa Lapedat. Vedem, apoi, cum s-a înhăitat el de tânăr cu nişte răzvrătiţi din atelierele Stânii Stânilor şi cum a cunoscut-o, la un bal de breslaşi, pe Lady Frusina, cea care avea să-i devină o mult stimată şi iubită tovarăşă de viaţă şi de luptă, şi pe care mulţi o priveau încă de pe atunci ca pe o domnişoară de mare viitor, încununând-o, cu tot respectul datorat de nişte viitori supuşi, cu sclipitoarele însemne de regină a balului. Alte hârtii ni-l arată persecutat de Lorzii momentului, târât prin tribunale cu acuzaţia mârşavă de uneltire contra ordinii publice. Ceea ce era adevărat numai dacă priveai lucrurile dinspre putreziciunile morale agăţate cu disperare de puterea de care profitaseră pe nedrept până atunci, nu şi dacă le vedeai cu ochii oropsiţilor muncii, iluminaţi de o flacără ce

ar fi ars tot ce le stătea înaintea planurilor măreţe de a da rânduielile lumii capriciene peste cap. Mai avem aici nişte însemnări despre purtarea mândră şi acuzatoare a calfei de păpucar în faţa unor judecători care rumegau în mintea lor bolnavă cum să-l înfunde la cât mai mulţi ani de temniţă grea, reuşind în cele din urmă, după nişte pledoarii strălucite ale avocaţilor apărării, să-l condamne la 14 zile de ocnă uşoară şi la o amendă egală cu salariul lui modest pe două luni. Vedem apoi cu câtă pricepere şi-a organizat partidul revoltaş, punându-şi mai întâi numeroşii fraţi şi surori, apoi şi pe alţi nemulţumiţi cu leafa din ateliere, să poarte noaptea pamflete de protest scrise de mână, cu porunca „citeşte şi dă-l mai departe”, şi să le presare prin cutiile poştale ale cartierului, spre uluirea şi spaima locatarilor ce descopereau astfel că nişte uneltitori de bine puseseră ochii pe ei, tulburându-le liniştea. Sunt şi nişte mărturii ale mersului neabătut al politicii tânărului mogul de partid printre toate capcanele şi primejdiile ridicate în calea sa dreaptă – cale obligată să prindă, bineînţeles, şi numeroasele ocolişuri ale momentului – de către forţele unui trecut ce se îndârjea să rămână prezent cu toate că ideologii cioceskieni îi vânturau zilnic prin pamfletele proprii caricaturi de unde tot capricianul să priceapă că prezentul acela muribund ajunsese în marginea gropii şi tocmai asista derutat la propria-i îngropăciune.

Ceea ce până la urmă chiar aşa a şi fost, după câte spunea onorabilul istoric arhivar, căci tot dosarele acelea arătau cu câtă genialitate îşi condusese Master Ciocesko partidul la victoria în alegeri, dând cu tifla tuturor mogulilor din partidele vechi, cărora nu le venea să creadă că o grupare politică fantomă, cum o numeau ei, reuşea prin forţe proprii şi pe cinstite să iasă deasupra şi să le arunce pe ele „la groapa istoriei”, cum le plăcea revoltaşilor unici să declare, îmbătaţi de

succes. Mi-au mai fost arătate şi nişte mormane de dosare cu tăieturi din pamflete care urmăreau zi de zi măreţele realizări ale epocii cioceskiene, cu gravuri înfăţişându-l pe mogul împreună cu Lady Frusina, surâzând amândoi peste tot, la marile adunări populare, la întâlnirile cu diverşi fruntaşi din atelierele recuperate de Partid de la proprietarii care le făcuseră şi le deţineau pe nedrept, prin ferme de pui şi de vaci, ca să nu mai vorbesc şi de întâlnirile, emoţionante pentru capricianul de rând, când principele lor era înfăţişat alături de principii celorlalte regate şi republici din arhipelag.

— Aici, în schimb, mi-a arătat gazda o altă stivă de dosare, încă mai multe decât cele dintâi şi la fel de bine scuturate de praf, semn că fusese cine să le frunzărească harnic în ultimii ani, aici se află documentele din care se hrănesc stimabilii noştri contraistorici, multe dintre ele reproduse şi comentate duşmănos în numeroase cărţi apărute cu mult curaj după căderea principelui. Documentele acestea ni-l arată pe tânărul Ciocesko drept un copil leneş şi nesupus, de obrăzniciile căruia familia nu mai ştia cum să scape, încât ajunseseră bieţii oameni să pună mână de la mână şi să-l trimită la oraş, ucenic de păpucar, în speranţa că acolo o să-i lase pe ei în pace, răfuindu-se cu alţii. Întâmplarea cu balul breslaşilor, spun documentele acestea, n-ar fi decât o scorneală pusă la cale de Lady Frusina, ajunsă o harpie de partid stafidită, ca să se laude cu succese strălucite din tinereţe, convinsă că nimeni n-ar putea vedea într-o regină a balului decât o tânără plină de frumuseţe şi de har. Cât priveşte procesul prin care unii voiau să facă din ucenicul păpucar un erou al clasei breslaşilor, arătând cât de june era când îi umblau lui mari planuri de răzvrătire prin minte, dosarele de aici arată că meritul acelor uneltiri fusese al altor neisprăviţi, de coada cărora Ciocesko se ţinea atunci ca un scai ajuns în blană de câine. Dovadă că judecătorii chiar ţinuseră seama de rolul său

mărunt şi-l condamnaseră mai mult simbolic, la ceva ce semăna a urecheală mai degrabă decât a ură de breaslă, cum lăsaseră istoricii cioceskieni să se creadă. Mai găseşti aici, onorabile Sir, gravuri decupate şi ele din pamflete, din care se vede limpede cum Ciocesko, la data când adulatorii lui susţin că ţinea de la tribună un discurs înfierbântat în faţa a mii de capricieni ce umpleau piaţa centrală a capitalei, se afla de fapt pierdut în mulţime, unde nu poate fi observat decât cu lupa, printre alţi gură-cască la cele strigate cu înverşunare pe deasupra lor. În sfârşit, avem dosare întregi ce tratează ridicarea la putere a Partidului Unic Cioceskian ca pe o uriaşă fraudă electorală, cum n-a mai cunoscut Capricia de când există insula asta ca stat democratic, dacă nu cumva chiar din vremurile feudale, când străbunul cioban Capricius încă nu se întronase principe, mulţumindu-se cu titlul de baci al stânii proprii.

Şi acestea erau lucruri tulburătoare pentru unul ca mine, care putea vedea astfel cât de periculos ar fi fost pentru înţelegerea adevărului legat de insulă să iei în seamă doar o parte din adevărul risipit prin timp, fără să te gândeşti imediat şi la partea cealaltă, când adesea se întâmplă ca aceasta din urmă să fie chiar mai importantă decât prima. Tocmai începeam să mă întreb, uşor descumpănit, dacă nu cumva şi în Anglia există unele situaţii ce trebuie tratate la fel, dar n-am apucat să-mi duc la bun sfârşit gândul, că istoricul Arhivelor mi-a atras atenţia asupra altor documente aflate în grija lui.

— Am aici un perete de dosare despre Lady Frusina.

Am aflat astfel că distinsei doamne i-a plăcut să joace rolul de regină a balului toată viaţa, la început mai cu timiditate, atentă la paşii pe care îi făcea norocosul ei soţ pe marea platformă a politicii capriciene; apoi, ca furată de avântul dănţuielii, gata să zburde, lăsându-l pe principe încremenit cu mâna întinsă, aşa cum se oprise

dintr-o figură de balet pe care el o ştia urmată de o scurtă rotire în doi, ca să constate însă că înalta lui consoartă fusese răpită brusc de altă inspiraţie şi dansa singură în mijlocul scenei. Îmi închipui că lui Ciocesko n-aveau cum să-i placă asemenea mişcări neînscrise în libretul Partidului, dar dacă el nu încercase, sau poate că nu izbutise să-i arate soaţei lui, ţărăneşte, unde îi era locul în propria-i familie, acum era şi mai greu să i-l impună pe cel din marea familie a principatului. După toate semnele, ea îşi dorea altceva decât rolul tradiţional, de simplă figurantă. Dosarele o arătau pe Lady Frusina admirându-şi nu doar colecţia de blănuri din şirurile ei de dulapuri burduşite, ci şi colecţia de titluri academice, primite de la zeci de universităţi, precum şi de la nenumărate Academii de Ştiinţe, care mai reale, care mai născocite, din Capricia şi din întreg arhipelagul. Ceva mă face să cred că principele, despre care se ştia că nu se prea avusese bine cu şcoala, nici cu cea sătească, nici cu cele de la oraş, preferând să înveţe cu sârg durităţile şi vicleniile din şcoala vieţii, începuse de la o vreme să simpatizeze această patimă a soaţei sale de a colecţiona întruna dovezi de recunoştere academică. Era un chip de a-şi arăta lui însuşi şi altora cât de simplu este să fii intelectual, când eşti genial de la natură, iar lumea se vede constrânsă să ţină seama de acest rar talent şi să te respecte fără crâcnire, cu sentimentul că te binemerită, ca pe un miracol apărut o dată la cinci sute de ani.

Într-o gravură reprodusă de toate pamfletele vremii (şi am aflat că pe vremea aceea până şi acestea fuseseră adunate într-un fel de pamflet unic cioceskian, încât ce găseai tipărit în Cetăţuia Soarelui puteai reciti cam cu aceleaşi cuvinte şi în gazeta de perete publicată în mijlocul ultimului cătun din Capricia), în gravura aceea, aşadar, am văzut perechea princiară lăfăindu-se într-o caleaşcă deschisă, încât să se poată revărsa asupra ei o ploaie de flori. Am crezut la început că aruncătorii

florilor erau capricieni scoşi în stradă de marea iubire pentru principele lor, dar, uitându-mă mai atent, n-am prea văzut înflăcărare pe feţele lor, ci mai curând un fel de uimire hazlie. Gravura fusese făcută în timpul unei vizite în Glubbdubdrib, iar femeia grasă care surâdea de sub o umbreluţă poate nu atât spre Lady Frusina, cât spre publicul adunat pe trotuare, era însăşi regina de atunci a insulei pomenite. Distinsul meu ghid prin Academia Arhivelor a avut bunăvoinţa să-mi descifreze tâlcul momentului, iarăşi în două chipuri diferite, după cum arătau documentele adunate în dosarele lui. Pamfletarii năimiţi de Partid, bunăoară, abia îşi mai struneau în relatările lor cuvintele de laudă, copleşiţi de câtă atenţie dăduse regina înalţilor oaspeţi capricieni şi de câtă preţuire cunoscuseră ei acolo, începând de la academicienii locului – care, bineînţeles, săriseră cu un nou titlu *honoris causa* asupra renumitei lor colege din Capricia – şi până la glubbdubdribul de rând. Aflând amănuntele călătoriei, descrise pas cu pas prin fraze de un mişcător avânt pamfletar, capricianul trebuia să înţeleagă ce conducători minunaţi avea el şi să se simtă, prin ei, luat în seamă de întreg arhipelagul. Să ştie că nimic nu e mai important pe lume decât această fericită împrejurare că principele lui era socotit şi de alţii o personalitate strălucită şi providenţială, poate chiar primul între toţi fruntaşii insulelor. Gândirea lui adâncă şi nepieritoare era atunci, şi avea să fie mereu, un exemplu de nepreţuit pentru generaţii şi generaţii de capricieni, ca şi pentru restul populaţiilor din arhipelag. De lucrul acesta nu se mai îndoia nimeni în Cetăţuia Soarelui, unde fiecare faptă de glorie princiară era urmărită cu vie atenţie şi cu toată dragostea neprecupeţită ce i se cuvenea.

Varianta aleatoriei capriciene era însă alta: că vizitele acelea fastuoase, făcute din Tramontana până în mărunta şi îndepărtata Cumingie, nu

fuseseră decât praf în ochii capricianului, un truc prin care acesta să uite de nevoile zilnice, din ce în ce mai mari şi mai greu de împlinit, cufundându-se într-un ocean de bolboroseli nu scăpate de sub control, ci, dimpotrivă, grijuliu şi fără răgaz controlate să nu-şi scadă avântul nestăvilit, măreţia obligatorie a vorbelor şi să nu piardă cumva din atenţie vreo calitate stabilită pentru mogulul său iubit de către partidul de veşnic guvernământ. Pentru un asemenea ţel propagandistic fuseseră făcute toate sforţările diplomatice imaginabile. Ambasadorii, mai ales cei trimişi în Tramontana cea înfumurată şi repede dispusă la zeflemeli jignitoare, fuseseră nevoiţi să suporte înfruntări cu zâmbet în ochi pe care în mod obişnuit le-ar fi considerat umilitoare, iar Banca Princiară Unică a Capriciei trebuise să-şi deschidă în repetate rânduri, şi încă foarte larg, punga cea mare, plătind preţul unor năstruşnicii ce urmăreau să impresioneze arhipelagul şi să aducă o adâncă preţuire mai ales în inimile descumpănite ale capricienilor. Descumpănite de nişte mari inundaţii, când fluviul Dembowitz se revărsase peste jumătate din capitală, de un cutremur sinistru, care dărâmase cealaltă jumătate, omorând în somn mai multe mii de locuitori, şi mai ales de foamea şi frigul ce bântuiseră fără cruţare ultimii ani de stăpânire cioceskiană. Atătarea în public cu caleştile regale din alte insule venea astfel să stoarcă de ultimele resurse un principat ruinat, cu locuitori alergând toată ziua să-şi caute bucata de pâine, aripioara vineţie de pui sau bucăţica de unt tăiată în patru. Dar pentru asemenea situaţii mărunte geniul princiar avea mereu la îndemână răspunsuri potrivite, în stare să-i uluiască până şi pe generalii hăitaşi din delegaţie, aducându-i din îngrijorările lor posomorâte într-o stare de extaz. Am aflat astfel că, încolţit de întrebările viclene ale pamfletarilor tramontani, care voiau să-l facă pe Ciocesko să recunoască faptul că, acasă la el,

poporul suferea de lipsuri, întindea maţele de foame şi se încălzea punându-şi seara sticle cu apă caldă în aşternut, principele răspunsese cu înţelepciune (pentru unii), cu câinoşenie şi inconştienţă (pentru ceilalţi): „Poate că prăvăliile noastre sunt goale, dar veniţi să vedeţi maşinile de frig ale capricienilor, abia îşi mai pot închide uşile de câte au îndesat în ele. Bântuie prin oraş ca lăcustele şi nu-i de mirare că vitrinele arată cum ziceţi voi că sunt. În fiecare zi primesc mii de scrisori de mulţumire de la colective de breaslă sau de la simpli cetăţeni. Pamfletele nu prididesc să le publice, iar ministrul cu tipăriturile vi le poate pune la dispoziţie chiar acum. O să vă convingeţi că nu trăiesc capricienii mai rău ca tramontanii, ba poate chiar mai bine, fiindcă am ştiinţă că unii dintre concetăţenii domniilor voastre au început să se stabilească la noi, câştigaţi de modul nostru de viaţă şi chiar preferându-l.”

— E adevărat, mi-a întărit istoricul arhivar, există între dosarele Poliţiei Hăitaşe unul care arată că un tramontan zărghit, supărat pe ai lui şi crezând în sforăielile cioceskiene, s-a mutat la un moment dat în Cetăţuia Soarelui, fapt ce a putut să fie folosit de principe ca argument pentru cât de bine îşi conducea el insula. Se pare, însă, că omul şi-a dat repede seama că făcuse o alegere nu tocmai isteaţă. Văzând, pe de-o parte, că maşina lui de frig rămânea mereu goală în ciuda bântuielilor sale zilnice prin prăvăliile şi tavernele Cetăţuii, iar pe de alta sătul să tot fie pândit şi hărţuit de hăitaşi, şi-a luat curând tălpăşiţa şi s-a întors de unde venise. Din rapoartele generalilor delegaţi reiese clar că principele Ciocesko înregistrase cu argumentul acela o performanţă răsunătoare, succes (pentru unii), eşec ridicol (pentru alţii), fiindcă dovada, valabilă până nu demult, fusese scoasă la vedere puţin cam prea târziu, după ce tramontanul nestatornic părăsise fericita Capricie, având timp să se refugieze chiar

în grupul de pamfletari care îi puneau ilustrului oaspete întrebările acelea răuvoitoare.

Mi-am mărturisit cu toată umilinţa necunoaşterea obiceiurilor din epoca principelui Ciocesko, dar şi mulţumirea că aveam acum prilejul să mă luminez la minte cu explicaţiile eruditului meu amfitrion. Totuşi, nu înţelegeam un lucru: dacă tramontanul acela făcuse mari dovezi de prietenie, gândindu-se sincer că era mai bine pentru el să trăiască pe pământ caprician, de ce mai fusese nevoie să fie pândit şi hărţuit de cei la care venise cu braţele întinse? Nu cumva faptul că luase o hotărâre de căpetenie, ce nu putea conveni alor lui, dar convenea de minune politicii lui Ciocesko, era în sine suficient pentru ca omul să fie bine primit în Cetăţuia Soarelui, cu laude şi cu recunoştinţă?

Istoricul arhivar şi-a bătut palmele una de alta, ca încercat de o mare uimire, apoi mi-a spus cu reproş:

— Asta îmi arată cât de puţine ştii, iubite domnule britanic, despre Poliţia Hăitaşă.

Şi m-a condus în alte săli din acel Palat al Arhivelor, parcă fără capăt. Am văzut acolo, iarăşi, dosare stivuite pe lângă pereţi, ori uitate pe rasteluri strâns aliniate, încât abia te puteai strecura printre ele. Majoritatea aveau pe ele praf gros, puteai să scrii cu degetul în el.

— Aici începe cu adevărat Cooperativa „Pândacul şi Răspândacul”, a rostit plin de importanţă însoţitorul meu prin acea lume de hârtii bine ascunse. După cum vezi, mie mi-ar trebui zece vieţi să cercetez singur atâtea dosare, dar tot am aflat câte ceva.

Din cele spuse de el, mi-am putut da seama că Poliţia Hăitaşă a principelui Ciocesko fusese într-adevăr o forţă puternică şi de temut, cu atât mai mult cu cât nu ieşea la vedere decât la defilările de Ziua Capriciei, dar şi atunci în număr mic, prin pâlcuri de tineri bine aleşi după subţirime şi

înălţime, ca să poată ţine ritmul cântărilor de marş şi să nu pară altfel decât militarii cu alte uniforme din coloana trecută în pas apăsat pe dinaintea tribunelor princiare. Dacă pâlcurile acelea ar fi trebuit făcute din hăitaşi „operativi” (ah, blestematele astea de cuvinte capriciene, nu puteau găsi altul, să-l rostească oricine uşor şi fără poticniri!), atunci s-ar fi văzut cum cei mai mulţi dintre ei erau scunzi şi dolofani, cu mişcări greu de pus pe ritmul defilării, încât ar fi părut mai degrabă ale unui cârd de răţoi îndopaţi, numai buni de tăiat. Scurţi la trup şi cu feţele şterse, erau astfel ca să poată trece neobservaţi în mulţime, să nu se oprească nicio privire prea curioasă asupra lor. Graşi erau de la numeroasele lor îndatoriri de supraveghere a capricienilor, căci se ştie că oamenii cu multe pe cap sunt nervoşi şi caută să-şi potolească nervii de la stomac mestecând întruna, atunci când au ce să mestece. Iar pentru hăitaşi, spunea istoricul arhivar, Ciocesko nutrise mereu o grijă părintească, atent să nu le lipsească hrana din sacoşe nici măcar atunci când Cetăţuia Soarelui devenise un furnicar de disperaţi, alergând de la o dugheană la alta după cum li se părea că ba ici, ba colo, mai putea ieşi la iveală vreo conservă veche din rezervele de stat. În sfârşit, dolofăneala li se trăgea şi de la faptul că, pe măsură ce urcau în grade şi funcţii, umblau tot mai puţin pe picioarele lor şi mai mult purtaţi în trăsuri de taină, de la un loc la altul unde îşi aveau însărcinările. Plini de sine când se dădeau drept alţii printre necunoscuţi, umili când apăreau în faţa hăitaşilor-şefi cu vreo rugăminte de mărire personală, nu conteneau să-şi plângă de milă ei între ei: cât de mult şi de greu lucrează ziua-noaptea, cât de mare le era riscul acelei vieţi petrecute cu ochii în patru, să nu-ţi scape nimic din ce vezi şi auzi, cât de ruinătoare osteneala de a pune apoi cap la cap amănunte ce trec neobservate pentru alţii, dar pentru ei erau semne de unde puteau înţelege mintea şi sufletul

ascuns ale unui om, îi puteau vedea faptele şi gândurile, străduindu-se să priceapă cât de loial sau, dimpotrivă, cât de primejdios putea deveni el pentru principe şi pentru guvernarea înţeleaptă a partidului său.

M-am mirat mult de pândacii ăştia, de care amintesc atâtea hârtii din arhivele Capriciei, nu fiindcă n-am avea şi noi la Londra pândacii noştri, după cum cred că nu există vreo nobilă curte europeană să se poată lipsi de ai săi. Intrigi şi comploturi au fost de când lumea, iar regii şi principii ar trebui să fie nişte tâmpiţi de la natură să nu-şi ia măsuri de pază contra tuturor celor ce doreau să le zdruncine puterea. Această bine întemeiată înţelepciune îmi pare că a stat şi la baza doctrinei secrete a Partidului Unic Cioceskian, după cum tot ea arată de ce mulţi dintre capricieni încă mai laudă Poliţia Hăitaşă, considerând că nici insula lor n-ar fi putut naviga pe apele adesea tulburi ale arhipelagului fără vigilenta ei lucrare ascunsă. Mirarea mea nu-i priveşte pe hăitaşi în general, ci mulţimea lor nemăsurată din Capricia lui Ciocesko, unde, furat de aparenţe, ai fi putut crede că trăiau la un moment dat mai mulţi hăitaşi decât locuitorii insulei. Oricum, din spusele cititului arhivar îmi putusem da seama că hăitaşii pitulaţi din Cetăţuia Soarelui îi copleşeau ca număr pe cei din Troskoletia, Glubbdubdrib şi Republica Oregan luate la un loc, nu însă şi pe cei din Tramontana, care era un pământ mai întins şi cu ambiţii mai mari, încât îşi folosea hăitaşii proprii nu doar acasă, ci şi pe la alte curţi princiare. E drept că nici principele Ciocesko nu se dădea înapoi de la fudulia de a trimite hăitaşi în Tramontana şi prin celelalte insule, însă grija lui de căpătâi părea să fie totuşi hăituirea capricienilor: neascultările venite de peste strâmtori, chiar dacă îl enervau foarte tare, îl deranjau mai puţin decât neascultările propriilor săi cetăţeni, şi tocmai de aceea socotise că are nevoie de atâţia pândaci

permanenţi, gata să se strecoare în orice îngrămădire de oameni şi să-şi lungească urechile la tot ce se vorbea acolo.

Dar ceea ce m-a convins încă o dată de geniul principelui ex-păpucar a fost găselniţa lui cu pândacii populari. Aceştia nu mai erau hăitaşi autorizaţi, ci doar simpatizanţi ai muncilor ascunse, nutrind în suflet o neîmplinire ce găsea acum prilejul de a se corecta. Am mai aflat că lucrătorii Poliţiei Hăitaşe aveau ca sarcină de breaslă să caute fiecare cât mai mulţi capricieni dispuşi să practice slujba suplimentară de pândac popular, plătit, bineînţeles, dar cu ţârâita, după cât de multe şi cât de valoroase erau, puse pe hârtie, ştirile intrate în urechea lor veşnic ciulită. Cine cu cine se întâlnea, ce vorbeau împreună, dacă aveau rude prin alte insule, dacă se întâlneau cu vizitatori din stăinătăţile acelea dubioase, dacă vorbeau prostii la serviciu, dacă erau nemulţumiţi de şefi, dacă erau beţivi sau aveau păcate cu muierile, ori dintre cele pe care le mai săvârşesc la dos bărbaţii între ei – asemenea lucruri aflate şi garantate de pândacii populari sub semnături anume stabilite cu hăitaşul de care ţineau interesaseră nespus Poliţia principelui, încât nu era de mirare că urmele unei munci atât de rodnice se revărsau pe toţi pereţii în Academia Arhivelor, închise în zeci de mii de dosare îngălbenite de timp. Mie, personal, o astfel de treabă umflată până dincolo de orice ţi-ai putea închipui mi se pare totuşi o nebunie, fiindcă nu pot fi chiar atât de multe pericole ce ameninţă o curte princiară încât să le vezi peste tot, la colţ de stradă, la mesele din taverne, lângă cratiţele din bucătării, ba chiar şi în alcov. Cu toată reţinerea dată de neştiinţa mea, l-am întrebat pe ilustrul istoric arhivar dacă roadele spornicii activităţi de pândac plătit nu duceau cumva şi la alte rezultate decât cele aşteptate de principe şi de Lady Frusina, fiindcă, în măsura în care îmi sunt cunoscute mie deprinderile şi pornirile concetăţenilor mei

britanici, ştiu că s-ar afla printre ei şi unii dispuşi să exagereze, să scoată din burtă nişte fapte şi nişte vorbe de-ale vecinilor, colegilor şi prietenilor de pahar, numai spre a-şi justifica dăruirea pentru rege şi pentru partidul de guvernământ; ori, hai să nu ne ferim de lucruri mai netrebnice, pentru a arăta că-şi merită cele câteva lire cuvenite unui pândac harnic şi devotat.

— Ai dreptate, iubite domnule britanic, mi-a spus însoţitorul, pe care discuţia despre dosarele lui părea să-l mai fi scos din acreala pe care i-o văzusem pe chip la început. Am întâlnit şi situaţii în care până şi hăitaşii, atât de dornici să audă cu urechile altora vorbe la care nu puteau ajunge propriile lor urechi, s-au speriat de bazaconiile îndrugate de unii pândaci tocmiţi, fiind nevoiţi adesea să le verifice cu osteneli în plus spusele şi, aflându-le mereu născocite, să-i dea afară cu picioare în spate din listele oamenilor lor de încredere. Dar pe lângă aceştia, vor mai fi fost destui alţii care să-şi fi rezolvat pe ascuns nişte dorinţe personale, o locuinţă într-un palat mai plăcut, o slujbulitză pentru nevastă, o mărire de leafă şi un post mai de vază în atelierul unde lucra în mod obişnuit; în fine, diverse mici-mari avantaje de care sufletul capricianului e mereu însetat. Şi nu se poate să nu fi fost situaţii când toate acestea se puteau obţine doar prin lovirea peste călcâie a unui coleg, a unui vecin urâcios, a unui şef direct, cu condiţia ca acesta din urmă să nu fie totuşi prea mare. Lucru şi mai delicat: cu condiţia ca niciunul dintre ei să nu fi fost un pândac mai bun şi mai devotat guvernării decât reclamantul, ori, ferească-ne Isa Lapedat!, chiar vreun hăitaş de vază, bine pitit sub nume fals şi sub întruchipări de împrumut. Nu-i vorbă, că şi hăitaşii se pândeau între ei, ba chiar şi guvernanţii lui Ciocesko, dar aici era deja alt nivel de pândă şi de turnătorie, cu primejdii pe care nu le putea

vedea şi nu se putea feri de ele orice pândac începător.

Capricia cioceskiană devenise astfel o lume a iscodirii continue, a pândei de masă, dacă pot spune astfel, chiar dacă nu mă ajută comparaţiile cu ce se întâmplă pe la curţile europene, fiindcă niciunde în lumea vizitată de mine până acum nu se întâmplă aşa ceva. Nici măcar la curtea ţarului Rusiei n-am auzit să fie atâţia pândaci şi răspândaci pe yardul pătrat – răspândacii fiind, după cum mi-a explicat tot savantul meu arhivar, un neam de pânditori ageri la purtatul de zvonuri în mulţimile printre care îşi făceau loc cu coatele, la cozile pentru alimente, la nunţi, în şedinţele din ateliere, ori prin îngrămădeala de pe stadioane, când mai avea loc câte o rară bucurie comună, în stare să-i smulgă pe capricieni dintre gândurile mizeriei obişnuite, amintindu-le că zilele gloriei încă nu pieriseră cu totul, dar nici nu se grăbesc să revină. Zvonurile răspândacilor puteau fi dintre cele mai diverse: că la o anume prăvălie din Cetăţuia Soarelui s-au umplut rafturile cu mărfuri de tot felul – atunci când în piaţa din vecinătate trebuia adus public pentru vreo importantă cuvântare cioceskiană; că în Balnibarbia s-a observat o mare concentrare de oşti, insula aceea fiind gata să declare război Capriciei pentru reocuparea unor teritorii ce-i aparţinuseră cândva – atunci când nemulţumirile stârnite de lipsuri ameninţau să dea pe dinafară, ajungându-se la răzvrătire şi tulburări; că un anume ministru suferă de boli lumeşti şi se tratează în secret la tramontani – ceea ce putea să pregătească o înlocuire în guvern şi chiar o eliminare din partid; că beizadeaua familiei Ciocesko ieşise primul la universitatea străină unde fusese trimis la studii, de rămâneau tramontanii cu gura căscată şi plini de invidie – când zvonurile despre beţiile şi scandalurile împricinatului se cam împrăştiaseră peste tot. Din asemenea exemple mi-am dat seama

că nici munca răspândacului nu era uşoară sau lipsită de importanţă, după cum şi sarcinile hăitaşilor născocitori de zvonuri folositoare principatului păreau să nu mai aibă sfârşit.

Mi s-a explicat şi nelămurirea privitoare la tramontanul stabilit în Cetăţuia Soarelui într-o vreme când capricienii fugeau cu miile la tramontani, unii cu pirogile, alţii cu baloane cusute în casă, ori cu maşinării de zburat născocite şi înnădite prin şoproane ferite de ochii lumii, dacă aveau norocul să nu-i reclame la hăitaşi vreun pândac din propria lor familie.

— Păi ce crezi domnia ta, onorabile musafir, că Poliţia Hăitaşă se lăsa chiar aşa uşor dusă de nas? m-a întrebat zâmbind, ca un cunoscător ce era, distinsul arhivar. E drept că gestul zărghitului folosea politicii princiare, dar venea atât de vădit împotriva celor ce se întâmplau atunci în insulă, încât n-a fost vreun general hăitaş care să nu-l fi suspectat pe refugiat de intenţii criminale nemărturisite. De unde atâta iubire pentru Ciocesko şi pentru iluzia vieţii fericite din Capricia? Omul putea fi foarte bine un hăitaş tramontan strecurat anume în Cetăţuia Soarelui ca să provoace îndoieli şi zâzanie politică printre oamenii locului. Sigur că a fost întâmpinat cu braţele deschise, dar şi vegheat clipă de clipă de hăitaşi mari, ca şi de pândacii mărunţi. Mi se pare normal.

Şi mie începuse să mi se pară ceva normal, după câte aflasem până atunci. Capricia, acest loc aparte între pământurile mele de suflet, arată prin nenumărate dovezi în ce măsură un lucru firesc poate deveni sinistru, şi invers, că şi lucrurile sinistre pot deveni fireşti cu aceeaşi uşurinţă, dacă sunt bine susţinute de zvonuri răspândace şi vigilent vegheate de pândacii autorizaţi. Am aflat şi calea pe care se putuseră adapta capricienii la un asemenea proces complicat, dar cât se poate de folositor vieţii lor sub principele Ciocesko. Împinşi

de nevoie, ei au pus încetul cu încetul bazele unei ştiinţe noi, care în limba locului se cheamă „skizofrenie” şi te ajută să-ţi împarţi personalitatea exact în două, ca pe un peşte despicat cu grijă de la cap la coadă, de-a lungul şirei spinării, dar cu efecte de necrezut pentru cine nu cunoaşte secretele acestei discipline cu patent caprician. Astfel, un localnic poate fi un îndârjit lăudător al înţelepciunii princiare la locul său de muncă, iar acasă, de faţă cu nevasta, mai rar şi cu copiii, un la fel de dârz înjurător al lui Ciocesko, după ce s-a asigurat că geamurile îi sunt bine închise şi cheia răsucită în broască. Sau, când puştanul lui trebuie să aleagă între a-şi pârî colegul de bancă pentru că vorbise urât despre învăţătoare, sau pe el, întrucât îşi surprinsese tatăl înghesuindu-şi pe scară vecina de palier, un caprician adevărat îşi va sfătui odrasla să fie cinstită până la capăt şi să-şi pârască, aşa cum se cuvine, doar colegul, de la care nu poate aştepta decât ca şi acela să-l pârască pe el, în caz că-l va prinde vreodată la strâmtoare. Ştiinţa skizofreniei i-a învăţat pe locuitorii insulei să fie corecţi şi cinstiţi cu ei înşişi şi cu interesele lor, care le pretind să trăiască bine şi să fie fericiţi, dar tot atât de corecţi şi cinstiţi şi cu interesele guvernării, care le cer acelaşi lucru, să fie fericiţi şi să trăiască bine, dar în alt chip, şi anume: respectând cu bucurie poruncile principelui şi urmând neabătut calea luminoasă a partidului său unic de guvernământ.

Am aflat că cei ce erau mai slabi la skizofrenie şi nu se pricepeau să-i aplice la timp şi întocmai regulile de comportare suferiseră urmările unei asemenea păguboase neînzestrări. Multe dosare din Academia Arhivelor vorbesc despre prăbuşirea lor prin închisori sau la munca silită de jos. Altele arată însă că nici să fii prea dotat la skizofrenie nu-i bine, fiindcă atragi atenţia hătaşilor asupra ta. Unii capricieni reuşiseră să practice amintita disciplină cu atâta elan încât nu se mulţumiseră să

taie peştele în două, ci în mai multe fâşii reprezentând tot atâtea întruchipări skizofrenice, iar purtarea lor ajunsese greu de înţeles chiar şi pentru ei înşişi: erau *unul* la locul de muncă şi la defilări, *altul* cu amanta, *încă unul* cu amicii de pahar şi *mai mulţi alţii* acasă, cu nevasta, cu soacra, cu vecinii, cu propriii copii. În felul acesta ştiinţa amintită începea să semene cu o adevărată artă. Ceea ce era şi mai evident în poezia din Epoca de Aur a Cetăţuii, pentru care existau iarăşi dosare nenumărate, întocmite de unii hăitaşi ca să se vadă cât de mult lăudau poeţii cuplul princiar, iar de alţi hăitaşi ca să-i aibă pe aceiaşi poeţi la mână, în caz că se făceau haini, întorcându-şi vreodată faţa de la idolii lor.

Capitolul 8

Cântăreţi în strună şi trubaduri politici. În ce fel te poţi face iubit de capricieni şi urât tot de ei. Cum se lungeşte viaţa prin foame şi frig, precum şi alte experienţe social-politice din insulă. Răzvrătirea capriciană. „Staţi pe kurul vostru" şi urmările acestui îndemn de bun simţ. Uite-nu-e ghilotina! Partide şi moguli de partid. Răzvrătiţii şi folosul lor.

Am vrut să discut acasă, cu Master Dinu, despre această ştiinţă capriciană a skizofreniei, dar el s-a scuzat că nu-mi poate da multe lămuriri.

— Măi, Lemuel, măi, eu n-am fost un elev strălucit în şcoală, dar nici n-am rămas repetent de două ori, ca unul de care o să-ţi povestesc imediat. Despre skizofrenia asta ar trebui să vorbeşti cu Felix, băiatu-meu, că nu degeaba îl port prin universitate de zece ani, tot s-o fi lipit ceva ştiinţă de capul lui! Eu nici n-am auzit de ea, decât acum, de la tine, că tu eşti medic, nu eu. Doar dacă nu-i vreo boală molipsitoare şi oi fi luat-o pe neobservate din cât m-am tot frecat în viaţă de unul şi de altul. Că, slavă lui Isa Lapedat! – iar rostind aceste cuvinte şi-a scos şi el din buzunar piatra lătăreaţă de închinăciune, dându-se cu fruntea de ea – m-am frecat de mulţi şi de multe lucruri, care mai frumoase, care mai urâte, de-s acum doctor în treburile vieţii, chiar şi fără certificat.

Părea întru totul mulţumit de viaţa lui şi de ce anume realizase, deşi mai trebuia s-o mintă uneori pe Lady Maricika în nişte fleacuri legate de shilingii de băutură şi de câţiva prieteni pe care ea nu-i putea suferi. Mi-am dat seama că minciunile lui erau nevinovate şi chiar îndreptăţite, căci e mai bine să ai linişte în familie decât scandal cu ţipete

şi lacrimi de teatru. Mi-a vorbit într-adevăr despre colegul acela repetent, căruia nu i-am reţinut numele, decât porecla: Bulla, care mi s-a părut tare hazlie. Spunea Master Dinu că Master Bulla, ăsta, fusese cândva atât de slab la carte încât toţi profesorii îl ameninţau cu vorbe miloase: „Fii atent, mă copile, că o să ajungi un nenorocit!” Dar el nu ajunsese deloc un nenorocit, fiindcă avusese sfătuitori deştepţi şi se înscrisese din bună vreme la Tineretul Cioceskian. Aşa se face că repetentul de odinioară reuşise să termine o universitate de partid şi să-şi înceapă urcuşul politic, cu unele încurcături totuşi, fiindcă s-a observat pe traseu că diplomatul universitar n-avea şi diplomă de liceu, întrucât părăsise liceul când era gata-gata să rămână repetent pentru a treia oară. Dar la cioceskieni totul se putea aranja prin maşinăriile de vorbit, nici nu era nevoie ca sprijinitorii să fie de faţă când „puneau pilla” (îmi place şi expresia asta!) pentru vreunul dintre ai lor. Mă rog, puseseră pilla şi la zisul Bulla, iar fostul neisprăvit ajunsese cu timpul mare goangă în Partidul Unic Cioceskian. Gazda mea era sigur că ex-colegul lui ar fi urcat până sus de tot, în guvernul princiar, dacă nu l-ar fi plesnit pe el nenorocirea de a se crede mare Master în poezie; închipuire ce i-a adus ceva renume în Epoca Luminii, dar i-a şi pus capac la urcuşul politic.

— S-ar putea să se fi molipsit de skizofrenia de care ai pomenit mai înainte, mi-a spus Master Dinu, privindu-mă întrebător.

Dar eu nu sunt tocmai convins de aşa ceva, ci mai degrabă cred că, dimpotrivă, nu s-a molipsit, rămânând de la un capăt la altul al vieţii lui un cioceskian de nestrămutat. Şi, poate că tocmai din pricina asta, foarte nedumerit de felul cum i se răsturna lui, pe neaşteptate, cariera.

De undeva, din fundul unui scrin plin cu bluze şi cămăşi frumos călcate şi împachetate de Lady Maricika, gazda mea a scos un volumaş zdrenţuit,

plin de strofe aşternute într-o scriere ce-mi rămânea vag cunoscută, fiindcă abia apucasem să mă descurc binişor în capriciana vorbită, nu şi în scris. Master Dinu mi-a citit câteva poezii de-ale lui Bulla, unde lăuda cu mult suflet măreţia şi deşteptăciunea mogulului său de partid. Spunea – între altele – că, atunci când se arăta acela undeva, răsărea soarele deasupra Capriciei. Lucru din care eu am înţeles că Ciocesko nu se arăta niciunde după orele înserării, căci atunci ar fi trebuit să răsară soarele şi în miez de noapte, iar o asemenea minune n-ar fi rămas neînscrisă de astronomi în tabelele lor. Pe Lady Frusina, poetul de guvernământ o numea la grămadă, cu aceeaşi cutremurată suflare: „femeie, iubită şi mamă", dar lucrurile rămâneau destul de amestecate în strofa aceea, fiindcă, dacă Bulla arăta fără ocol despre ce mamă e vorba („mama noastră, a tuturor"), nu mai spunea tot atât de clar a cui iubită era stăpâna gândurilor lui. Capricianul de rând putea rămâne astfel cu impresia că Lady Frusina era în acelaşi timp şi mama, şi iubita lui, ceea ce poate că unora le-ar fi plăcut, dar cred că multora nu. Nici Master Dinu nu era foarte încântat de talentul bardului politic şi îşi amintea cum i s-a tras lui, de la poezie, căderea în dizgraţie. Mai precis, de la o greşeală care mie îmi arată încă o dată că Bulla rămăsese repetent şi la skizofrenie: obişnuit să preamărească tot ce ţinea de politica soarelui său de la miezul nopţii şi epuizând, se pare, întregul şir al realizărilor consacrate de documentele Comitetului Central, omul scrisese la un moment dat nişte versuri unde lăuda, ca realizări măreţe de-ale lui Ciocesko, şi mizeriile cu care ajunsese să se lupte zi de zi capricianul, date drept trepte magistrale, construite anume ca să se suie în lungul lor spre viitorul luminos promis de Partid.

— Şi uite-aşa s-a dus şi băiatul ăsta în născătoarea mă-sii! a tras filozofic concluzia Master Dinu, aruncând volumul în fundul

scrinului, iar eu tot n-am priceput dacă vorbele lui erau unele de mare preţuire, sau de mare nepăsare, fiindcă vedeam cum şi gazda mea, deşi nu cunoştea teoria skizofreniei, o practica pe bâjbâite, dar cu vădită artă populară, ca majoritatea capricienilor.

Aveam să aflu mai târziu că nu toţi poeţii epocii fuseseră nişte dobitoci, cântăreţi în strună ai Partidului Unic Cioceskian. Că, ajutaţi de talentul propriu şi de skizofrenia bine însuşită, unii dintre ei ajunseseră barzi importanţi, iubiţi de public, dar în acelaşi timp şi trubaduri politici, iubiţi de Lady Frusina şi de Biroul Politic. Vreo doi fuseseră văzuţi la un moment dat şi în situaţii stânjenitoare, urmăriţi de răzvrătiţi după căderea principelui Ciocesko, ca să fie scuipaţi prin pieţe şi cotonogiţi pentru versurile lor de supuşenie pilduitoare şi pentru lungile dedicaţii în genunchi pe care le scriseseră pe volumele prezentate ca dovezi ale marii lor iubiri îndreptate spre cuplul princiar. Cu timpul, însă, li s-au iertat păcatele poetice, fie din pricină că insularii au, cum am mai observat, memorie scurtă şi repede obosită de gândurile prea grele, fie pentru că li s-a recunoscut măiestria la skizofrenie, datorită căreia versurile lor puteau fi citite şi în alb, şi în negru, aşa cum puteau fi citite şi faptele multor capricieni din orice poziţie socială, chiar şi ale celor de rând. Unii i-au considerat vrednici să intre, cu versuri noi, în Parlamentul Capriciei, ba chiar să şi candideze la scaunul princiar.

Aşa ceva nu cred să se fi putut întâmpla prin alte părţi, bunăoară în Europa, unde moralitatea e mai statornic preţuită, iar versurile de partid n-au niciun merit în urcuşul demnitarilor pe trepte mari ale administraţiilor regale. Şi cine nu-şi aminteşte oare cu pioşenie, în scumpa mea Anglie, de pilda acelui Lord Cancelar care, punându-şi viaţa în cumpănă, a refuzat să scrie versuri de laudă la adresa botezului protestant al regelui său

ştrulubatic? Nici nu cutez să mă întreb cum s-ar fi purtat el dacă, în loc să fi trecut prin nişte aspre şcoli catolice, ar fi urmat un curs de skizofrenie capriciană, dar sunt aproape sigur că ar fi rămas cu capul pe umeri, ceea ce li se întâmplă astăzi tuturor insularilor mei. Aceştia, poeţi şi nepoeţi, am auzit că ţin discursuri şi scriu senin până şi despre moralitate, despre moralitatea lor vreau să spun, ca despre cea a lui Cicero, a lui Morus sau a lui Francis Bacon, care, după cum ne amintim, n-a putut fi dovedit decât de corupţie, ceea ce la capricieni trece drept mare merit şi nicidecum drept defect.

— Ia mai lăsaţi-i dracului pe toţi ăştia! a tras scurt concluzia Lady Maricika, înghesuindu-i unul în altul pe Sir Francis şi pe Master Bulla, ca pe nişte infractori legaţi de glezne prin acelaşi lanţ greu al talentului literar. Poftiţi la masă!

Îl rog pe cititor să mă ierte că n-am să pot lăuda niciodată îndeajuns îndemânarea acestei nepreţuite cunoscătoare a reţetelor capriciene străvechi şi, în acelaşi timp, îmi îndrept mulţumirile deopotrivă către Jesus Christ şi către Isa Lapedat, că n-au lăsat-o şi pe ea să se piardă prin hăţişurile poeziei politice, dând astfel marelui său talent de gospodină ocazia să iasă nesmintit şi nestingherit la suprafaţă. Ne-a răsfăţat cu sărmălutze cât buricul degetului mare, răsucite cu grijă în foi de varză acră şi înecate în smântână, lângă care l-am văzut cu uimire pe Master Dinu că pune şi un ardei iute. Felix-băiatul l-a imitat, fie ca să nu se lase mai prejos decât taică-său, fie pentru că-i plăcea şi lui amestecul ăsta prin care îţi ia gura foc, dar eu mărturisesc că n-am avut curajul. Am găsit că sărmălutzele erau minunate chiar şi fără un asemenea întăritor de gust pe care te-ai aştepta să-l legi mai degrabă de plăcerile piraţilor decât de cele ale unui cetăţean paşnic din Capricia. Iar vinul roşu şi sec, dintr-o butelcă pe care puteai citi „Beciul Princiar” şi o adăugire de mare cinste:

„vin cu indicaţie geografică garantată”, l-am găsit cum nu se poate mai potrivit pentru ca noi să ne simţim atunci în al nouălea cer şi să putem vorbi liniştiţi despre lipsurile din măreaţa Epocă-Lumină a lui Ciocesko. Mai precis, să vorbească ei, cu mare voluptate, iar eu să-i ascult cu atenţie, lăsându-mi mintea să se clatine între uimire, neîncredere şi entuziasm pentru iscusinţa capricianului de a face faţă la orice situaţie, fie ea cât de bizară şi de grea.

Se pare că mizeria prin care trecuse insula în acei ani de profundă afirmare a geniului politic cioceskian fusese cu adevărat măreaţă şi ea, lăsând în urmă amintiri de neşters, precum evenimentele istorice intrate în folclor. Lady Maricika îşi amintea cum trebuia să pândească ea, de dimineaţa până seara, ba pe lângă dugheana de pâine, ba pe lângă cea de cărnuri, ba la uşa fructăriei sau prin dosul unui magazin universal, ca să apuce momentul când sosea aprovizionarea cu trei-patru lădiţe, sau tot atâtea cutii de carton, aprinzând în ochi speranţele la sute de persoane care şi ele bântuiau cartierul cu aceeaşi nerăbdare şi în acelaşi scop. Nu de puţine ori, în locul trăsurii cu lădiţe şi cutii sosea în fugă vreun răspândac care, printre gâfâituri, dădea o altă adresă, şi atunci mulţimea pornea grăbită spre adresa cea nouă unde auzise că intraseră provizii şi se aşeza nervoasă la o coadă deja formată din norocoşii ieşiţi de prin palatele mai apropiate. Se întâmpla uneori ca nici acolo să nu sosească marfa, ci în cu totul altă parte a oraşului, ceea ce-i făcea pe mulţi să plece înjurând pe la casele lor, iar pe alţii să fugă, tot înjurând, dar nedescurajaţi cu totul, spre noua destinaţie.

— Mai rău era când ajungeai acolo şi găseai coada împrăştiată, fiindcă pâinea sau laptele fuseseră în cantităţi atât de mici încât se terminau la câteva minute după de începuse vânzarea.

Spunând acestea, Lady Maricika n-a întârziat să adauge că necazurile nu conteneau nici când se

întâmpla să aibă motiv să rămână la coadă, toţi trăind continuu îngrijorarea că marfa se va termina cu o persoană sau două în faţa lor. Atunci cei din spate începeau să strige vânzătorului să nu mai dea atât de mult, ci să împartă pâinea, puiul, uleiul, zahărul, în jumătăţi sau sferturi de porţie, ca să ajungă câte ceva şi la alţii. La toată lumea oricum n-avea cum să ajungă, dar, dacă nu la zece-cincisprezece, măcar la încă vreo doi-trei. În plus, povestea Lady Maricika, mai era „şi ăsta micul” – şi arăta cu bărbia spre Felix-băiatul, care atunci trebuie să fi avut doar vreo patru-cinci ani, şi pe care, neputându-l lăsa singur acasă, grijulia mamă trebuia să-l ia cu sine peste tot unde alerga după hrana zilei, nutrind în secret şi nădejdea că, fiind şi pruncul de faţă, va putea primi chiar două porţii, deşi mulţi strigau din urmă să nu i se dea, că-i doar un copil. Iar Felix-băiatul, nervos că fusese trezit devreme din somn şi tras de mână dintr-o parte în alta a cartierului, nervos şi pentru că-şi pierdea răbdarea de atâta stat la cozi când el ar fi stat mai degrabă la joacă, începea uneori să dea cu picioarele în gleznele celor din jur, stârnindu-le nedumerirea şi oprindu-i de la răspunsul prompt cu un dos de palmă abia în momentul când bărbatul sau femeia în cauză îşi dădeau seama că trebuiau să caute agresorul undeva, pe la genunchi.

— Eu făceam aşa ceva? s-a mirat Felix-băiatul.

— Nu tu, că moşu-meu! l-a luat Lady Maricika în răspăr, dar mi-am dat seama că, auzindu-şi repovestită isprava, studentul nostru nu încerca nicio ruşine; dimpotrivă, era mândru că nu se sfiise să se poarte după firea proprie încă de mic.

Am mai mâncat sărmălutze, am mai băut câte un pahar cu vin, iar între timp Lady Maricika a scos de undeva, din nişte cutii cu vechituri îngălbenite, câteva bileţele frumos tipărite, pe care, lângă o anume lună din urmă cu douăzeci de ani, scria doar atât: „Şapte ouă”, sau „1/4 pachet unt”, sau „Un pui”, amintiri rămase nefolosite din Epoca

de Aur a Cetăţuii, fiindcă nu de puţine ori trecea luna şi marfa aşteptată tot nu venea, ori o luase din vreme spre sacoşele fără fund ale hăitaşilor şi ale lăudătorilor de partid. Master Dinu a ţinut să arate că avea şi el memorie, observând că fuseseră şi împrejurări când reuşiseră să cumpere şi câte doi pui odată, fiind puii aceia atât de mici şi de vineţi după ce pieriseră de neîngrijire prin crescătorii, încât fuseseră vârâţi doi într-o pungă şi abia de trăgeau la greutate cât unul ca lumea.

Gazdele mele şi-au mai amintit cum zăcea Cetăţuia Soarelui, noapte de noapte, în beznă deplină, fiindcă principele hotărâse să vândă în alte insule curentul lui Volta, produs de mai multe mori de apă înşirate pe fluviul Dembowitz, ca să-şi acopere el o pagubă din nişte afaceri pe care miniştrii Capriciei le făcuseră deja de multă vreme, gândind fără cap.

— Acum e bine, a apreciat Master Dinu, vezi lumini peste tot. Dar atunci puteai să-ţi bagi degetele în ochi, şi pe străzi, şi prin case. Se lăsa întunericul? Pâc! Tăiau lumina, adică tocmai simbolul lăudat al epocii. Nu tu programe în cutiile de umbre, nu tu o tavernă ca lumea fără lumânări. Nici nu-i de mirare, cu nopţile acelea nesfârşite, că s-a umplut Cetăţuia de copii.

Dar am priceput că şi la lumânări se ajungea greu, căci se dădeau prin dosul dughenelor, numai unor cunoscuţi de-ai celor însărcinaţi cu vânzarea. Master Dinu mi-a povestit cum şi-a făcut atunci, după modelul celor folosite cândva de minerii capricieni, o lampă cu carbid, ca să-şi poată ei lumina prin casă, purtând flăcăruia dintr-o cameră în alta, după nevoi.

— Spune-i-o şi pe aia cu cărămida, i-a cerut Lady Maricika.

— A, da! şi-a amintit Master Dinu şi mi-a vorbit de o altă născocire de-a lui din zilele acelea de glorie princiară: aparatul de încălzit la purtător, alcătuit dintr-o cărămidă înfierbântată în cuptor şi

pusă sub tălpi, acolo unde aveai nevoie să stai înfofolit în paltoane şi cu căciula pe cap, ziua-noaptea, căci parcă şi iernile se lungiseră, nu mai dădea Sfântul Sisoe să le vezi terminate: durau câte şase luni.

N-am putut decât să mă înclin dinaintea deşteptăciunii capriciene şi a puterii ei de a născoci neaşteptate lucruri de imediată trebuinţă, în orice situaţie şi împotriva oricăror greutăţi. Dar, în acelaşi timp, am găsit că nici deşteptăciunea princiară nu trebuia ocolită, deoarece mi s-a părut că o văd scăpărând acolo şi ea. Le-am spus gazdelor mele că în ceea ce făcea Ciocesko cu ei eu descopăr un lucru de laudă, nu de hulă. Le-am povestit că şi în Academia din Lagado se puseseră la cale nişte experienţe de lungire a vieţii prin foame şi frig, întrucât distinşii savanţi ai locului ajunseseră să creadă că atât frigul, cât şi reţinerea de la mâncare aduceau mult bine trupului omenesc, conducându-l spre nemurire pas cu pas. Atunci când i-am vizitat eu lucrau încă pe şoareci, dar pesemne că Lady Frusina, în virtutea calităţii sale de savant cu renume inter-insular, trecuse de-a dreptul la experimente pe oameni, căci materialul acesta se găsea din belşug în Capricia, iar rezultatele se puteau vedea mai bine, mai repede şi mai cu folos. Le-am spus că şi Francis Bacon ştia câte ceva despre calea asta de lungire a vieţii, pomenind în tomul său *Novum Organum Scientiarum* scrisoarea unui savant de la curtea ţarului Rusiei, parcă Lermontov îl chema, dar aici s-ar putea să mă înşel. Spunea Lermontov ăla că dăduse în îndepărtata Siberie peste un soi de elefant cu blana ca lâna lungă şi cu nişte colţi răsuciţi de să răstorni casa cu ei. Monstrul ieşise din pământul îngheţat. Ieşise gata îngheţat şi el, iar învăţatul de la Petersburg se întreba – întrebându-l totodată şi pe Sir Francis – dacă nu cumva elefantul ar putea fi adus din nou la viaţă, ca dovadă că teoria aceea a vieţii lungite prin

înfometare şi frig nu era o bazaconie, ci un lucru deştept. Iar în lumina acestor îndrăzneţe descoperiri ale ştiinţei, experimentele din Epoca de Aur a Cetăţuii par să fi fost şi motivate ca plănuiri savante, şi în mod vădit în interesul capricienilor care le suportau. Căci ce poate fi mai interesant şi mai înălţător de suflet decât să te laşi îngheţat cu încetul, părându-ţi treptat că trăieşti mult mai mult decât simţi în mod obişnuit – atât de mult încât chiar că-ţi vine să mori! Iar după ce-ai îngheţat de tot, să te vezi redeşteptat cine ştie când, peste ani sau milenii, într-o lume cu mai multă mâncare, bucurându-te de minunăţiile care ar putea fi cercetate în jurul tău atunci.

Am observat din privirile gazdelor mele că nu se arătau prea convinse de ceea ce ieşise din gura mea. Cu un lucru păreau să fie totuşi de acord: cu acela că savanţii lor cârmuitori de odinioară se putea să fi fost mânaţi de cele mai bune intenţii ştiinţifice în nebunia lor experimentală, însă ar fi trebuit să încerce mai întâi pe şoareci sau pe elefanţi. În plus, observa Master Dinu, nici nu-şi lămuriseră ca lumea supuşii despre ce urma să li se întâmple bun şi avantajos după atâtea sacrificii, aşa că majoritatea capricienilor rămăseseră cu convingerea că experienţele acelea măreţe se făceau nu pentru ei, ci împotriva lor. Iar starea aceasta de nelămurire stârnise în cele din urmă nemulţumiri ascunse, pe care la un moment dat nici Poliţia Hăitaşă nu le-a mai putut opri să fie date pe faţă. Cu atât mai mult cu cât s-a văzut după aceea că şi hăitaşii obosiseră să-şi tot slujească principele încrâncenat şi imprevizibil, şi ar fi fost bucuroşi să slujească un principe nou, ales, dacă se putea, chiar dintre ei.

Lady Maricika şi-a amintit că văzusem împreună cu gazdele, în cutia de umbre a casei, întâmplările de la răzvrătirea capriciană şi voia să afle ce impresie lăsaseră lucrurile acelea asupra mea, acum, după ce mai trecuse ceva timp şi era de

crezut că putusem să le „rumeg” în linişte. Le-am cerut mai întâi să nu se supere pe mine dacă le spun cumva gânduri la care nu se aşteaptă, întrucât, ca străin de istoria locurilor unde ajunsesem dintr-o curată întâmplare, nu pot fi altfel decât nepărtinitor.

— Iubite gazde, poate doriţi de la mine numai cuvinte de laudă, dar eu, ca supus al Coroanei britanice, nu-s prea obişnuit cu răsturnările sângeroase făcute de gloată. Dacă vă plac numai vorbele înflăcărate, socotesc că ar trebui să aşteptaţi până când o să naufragieze pe plajele voastre un francez. Locuitorii Parisului sunt mult mai în temă cu răzvrătirile decât târgoveţii din Londra, iar de cei din Redriff nici nu mai vorbesc! Poate că francezii au în sânge neascultarea faţă de autorităţi şi spiritul revoltaş, încât participă cu veselă bucurie la răscoale, gata oricând să-şi dărâme regii şi, în numele libertăţii, egalităţii, fraternităţii, să ridice în locul lor împăraţi. Ceva din meteahna asta parcă am văzut şi la voi, dar e adevărat că împreună cu o altă meteahnă: aceea de a răbda prea mult toate mizeriile, pe motiv că „merge şi-aşa”. Şi e adevărat că merge şi-aşa, merge oricum, dar nu poţi şti niciodată până când. L-am auzit pe un pamfletar balnibarb vorbind cu dispreţ de mămăliga capriciană – care, cel puţin în felul cum o găteşte Lady Maricika, mie îmi place foarte mult. Că, cică, în Capricia mămăliga e lăsată mult la dospit şi nu sare în aer nicicând, în vreme ce mămăliga balnibarbă sare în aer tot la două zile şi de aceea acolo nu se ajunge niciodată la stări de mare apăsare, precum cele din ultimii ani ai principelui Ciocesko. Aşa o fi, nu pot să compar, însă cred că nici balnibarbul şi nici alţi străini care se aruncă prosteşte în comentarii despre evenimentele voastre nu caută să vadă lucrurile dinăuntru, dinspre spiritul caprician. Mă gândesc bunăoară la adunarea aceea din Cetăţuia Soarelui, despre care poate că nu-i chiar greşit să se spună

că nişte uneltitori vicleni de pe lângă el l-au îndemnat pe principe să facă nebunia s-o organizeze. Cu alte cuvinte, să-i arate mulţimea cât ţine la el şi la Lady Frusina, şi cât de mult îşi doresc capricienii să fie conduşi mai departe de ei doi pe calea luminoasă deschisă de gândirea lor înţeleaptă spre un viitor încă şi mai luminos, la care să nici nu te poţi uita fără ochelari de eclipsă. Poate că-i adevărat că, la acea dată, pândacii şi răspândacii aveau alte însărcinări decât cele aşteptate de Ciocesko şi, fluturând de zor din mulţime tăbliile cu cuvinte de dragoste pentru cârmacii din tribună, uneltitorii hăuleau şi huiduiau cât îi ţinea gura, încât îi făceau lesne şi pe alţii să se ia după ei. M-am uitat bine la faţa principelui, pe când dădea din mână derutat, ca şi cum ar fi încuviinţat cu uimire ce se auzea vuind peste piaţă, dar parcă şi neîncrezător în ce vedea şi auzea, fiindcă în mintea lui cu totul altceva ar fi trebuit să se audă. Eu cred că s-a produs atunci în sufletul său o mare cădere, de la care nu l-ar fi putut salva decât ştiinţa skizofreniei, atât de bine învăţată de supuşii lui şi atât de duşmănoasă cu genialitatea princiară. În momentele acelea încordate, principelui i-ar fi folosit mult să poată fi cioceskian până la un punct şi anticioceskian de acolo înainte, încât să se poarte pentru moment la fel ca toţi cei din piaţă şi să strige şi el „Jos!”, lăsându-şi poporul cu gura căscată. Multe s-ar fi putut schimba dacă ar fi avut o asemenea inspirată hotărâre! Eu, însă, mi-am dat seama imediat că Ciocesko frunzărise în grabă lecţiile de skizofrenie, iar acum trăgea ponoase urâte. Dar cred că nu el, şi nici hăitaşii din public puteau să fi fost cei care au mişcat pârghia ghilotinei, ci – în genialitatea ei şchiopătătoare – însăşi Lady Frusina. Când le-a poruncit capricienilor „Staţi jos pe kurul vostru!”, ceea ce vădeşte îngrijorare firească şi înţelepciune de partid, distinsa doamnă cred că uitase cui se adresează. Dacă ar fi vorbit la

Londra, în Hyde Park, probabil că englezii din jur s-ar fi aşezat de-adevăratelea pe kurul lor, în iarbă, ca s-o poată asculta mai bine şi să înţeleagă pentru ce şi pentru cine pleda. Am observat însă că, de regulă, capricienii fac exact pe dos decât li se porunceşte, aşa că nu mă miră deloc faptul că mămăliga din Cetăţuia Soarelui a sărit în aer şi, odată cu ea, întreaga Capricie.

Lady Maricika mi-a dat dreptate, continuând cu nişte vorbe mânioase despre savanta arhipelagului, dintre care „tzoapă" şi „tăntălaie" mi le amintesc cel mai bine, fiindcă au un parfum pe care numai limba capriciană îmi pare că poate să-l redea. Atunci Master Dinu, ca să-şi râdă de nestăpânita lui soaţă, i-a amintit cum la o şedinţă politică dintre cele ce trebuiau ţinute lună de lună până şi în scările palatelor de locuit, fusese însărcinată să pregătească şi ea o cuvântare aniversară şi o vorbise pe Lady Frusina numai de bine.

— Am copiat cugetări din pamfletele oficiale apărute în ziua aceea, s-a scuzat Lady Maricika, de parcă faptul că rostise vorbele altora n-ar fi avut nicio atingere cu sufletul ei.

Am mai discutat multe, făcându-ne siesta lângă nişte păhărele cu „tzuika", pe care gazdele, deşi o beau de obicei la începutul mesei, ca aperitiv, fuseseră de acord s-o bea şi la sfârşit, pentru bună digestie, ca să-mi facă mie plăcere. Am vorbit despre cohortele de răzvrătiţi intrate în zilele acelea tulburi în scenă, despre judecata grăbită şi despre ghilotinarea în pripă a celor doi principi Ciocesko. Felix-băiatul privea lucrurile acelea cu destulă nepăsare, spunând că aşa le vedeau şi prietenii cu care se întâlnea el la universitate sau prin spelunci. Asta mă face să cred că tinerii capricieni se îndepărtaseră atât de mult de faptele glorioase de acum douăzeci de ani încât li se păreau nişte poveşti de adormit bunicii. Dintre mai vârstnicii familiei, Lady Maricika se arăta în continuare îndârjită şi lăuda schimbările, în vreme

ce Master Dinu, probabil influenţat de discuţiile ce aveau loc în jurul tablei de şah sau de zaruri, în părculeţul din faţa palatului de locuit, începuse să se clatine în convingerile lui foarte ferme de odinioară. Era de părere că judecata aceea se făcuse totuşi prea pe nerăsuflate, iar acuzaţii princiari, chiar copleşiţi de blestemele populare şi conduşi spre aceeaşi sentinţă de condamnare la moarte, ar fi avut totuşi dreptul la un proces temeinic, pe parcursul căruia faptele lor odioase să iasă şi mai mult la lumină decât se întâmplase, pe scurt şi la repezeală, atunci. Unde mai pui că şi capricienii de rând ar fi avut astfel prilejul de a-şi ţine îndelung aţâţată curiozitatea bolnavă, aruncându-şi zilnic privirile în intimitatea, de neatins odinioară, a principilor lor decăzuţi din braţele Puterii.

— Da! a sărit ca arsă Lady Maricika. Şi să te trezeşti că până la urmă nu-i condamnă, de ne-ar fi ajuns iarăşi şefi şi ne-ar fi rămas pe cap până astăzi.

Aici cinstita doamnă îmi pare că nu greşea deloc. Când e vorba de capricieni, nu poţi fi niciodată sigur dacă mânia de azi, când le vine să dea cu tine de pământ şi să-ţi spulbere creierii, nu se preface mâine în mare milă sporită de vinovăţie; o vinovăţie nerecunoscută făţiş, dar care cu atât mai mult te împinge la gesturi neaşteptate nici de alţii, şi nici măcar de tine însuţi, încât te miri poimâine şi regreţi că le-ai făcut.

— Distinsă doamnă şi distinşi domni, am spus, dregându-mi glasul, potrivindu-mi peruca şi ridicându-mă în picioare ca un avocat în faţa juraţilor săi. Eu le dau dreptate răsturnătorilor lui Ciocesko să se fi grăbit din cale-afară, fiindcă nimic nu te poate face mai sprinten în hotărâri decât spaima că, dacă nu le iei imediat, ghilotina te paşte pe tine, în loc să pască liniştit gâtul duşmanului pe care l-ai prins în sfârşit la strâmtoare. Poate că la curţile europene există mai

multă grijă faţă de legi, dar asta nu înseamnă că există şi mai multă clemenţă. Nu-l văd nici măcar pe regele meu, care e renumit de altfel în bunătate şi înţelepciune printre cârmuitorii de azi ai lumii de dincolo de orizont, stând nepăsător faţă de uneltitorii dovediţi de poliţie şi aşteptând ca aceştia să-şi ducă tihnit mai departe ticăloasa lucrare. Se ştie bine că pe răzvrătiţii de soi îi aşteaptă securea călăului, iar pe răzvrătiţii de rând, cum ar fi piraţii de care sunt pline apele mărilor şi oceanelor noastre, îi aşteaptă juvăţul. Iar când regula e atât de clară şi fără abatere, ce mai contează că nenorocitul stă luni sau ani până când o curte judecătorească hotărăşte ceea ce se cunoştea de la început, că pedeapsa trebuie aplicată, ori că judecata se face în pripă, de către un căpitan de corabie care-l atârnă pe nesupus de catarg fără multe vorbe, ca pildă pentru întregul echipaj. Judecăţile sunt bune, într-adevăr: pot duce chiar şi la lămurirea unor greşeli ce n-ar mai putea fi împiedicate la timp când execuţia se face cât ai clipi din ochi. Dacă nu mă înşel, însă, în momentul de vârf al Epocii Luminii nu exista un singur caprician sănătos la cap care să nu vrea să-şi vadă principele mort, iar pe de altă parte, nu cred să fi existat vreun răzvrătit sănătos la cap care să nu ştie că, în caz de nehotărâre şi eşec, Ciocesko l-ar fi vrut mort pe el, având, în plus, toate mijloacele prin care să-şi facă repede cheful ăsta. Prin urmare, să nu ne grăbim să-i vorbim de rău pe capii răzvrătiţilor, dintre care unul mai sprinten la minte şi alergătură îmi pare că a şi ajuns curând principe; ci dimpotrivă, să le lăudăm felul lipsit de ezitare cu care au ştiut să se ferească de o mare primejdie pentru gâturile lor, îngăduind astfel şi răzvrătirii să meargă înainte spre o Capricie nouă, ale cărei mărturii eu le văd acum la tot pasul.

Le-am mai spus gazdelor mele că orice întârziere ar fi dat timp capricienilor să-şi schimbe simţămintele, cum au ei, de felul lor, o fire destul

de schimbătoare, ura înfocată prefăcându-li-se în blândeţe şi chiar într-o mare iubire. Aşa cum văd că se şi întâmplă la unii uituci care ies astăzi cu coroane de flori la mormintele ghilotinaţilor, mărturisindu-le preţuirea veşnică şi asigurându-i, acolo unde or fi sub lespede, că n-au trăit niciodată mai bine decât sub oblăduirea acelora. Din asemenea gesturi de disperată pioşenie capriciană nu poţi decât să înţelegi mai limpede disperata teamă a primului guvern revoltaş de faptul că, dacă nu l-ar fi condamnat repede pe Ciocesko, n-ar mai fi putut scăpa de el niciodată: candidând el în alegeri cu un partid refăcut, capricienii s-ar fi putut dovedi destul de slabi şi nestatornici în pornirile lor încât să-l realeagă principe al insulei, pe cea mai democratică dintre căi. Şi tot dintr-o astfel de teamă înfiorată cred eu că ghilotina a fost scoasă în afara legii îndată ce-şi făcuse treaba cu perechea mult hulită şi mult adorată, pentru ca niciun cap de răzvrătit să nu mai aibă sub ce cuţit să cadă, în caz că Ciocesko ar fi fost reales de capricieni chiar şi în mormânt, aşteptând, în absurditatea greu de măsurat ca mărime a speranţelor unora dintre ei, să-i conducă şi de acolo, cu dovedita lui înţelepciune şi cu nezdruncinata sa încredere în viitorul luminos al arhipelagului.

Cred că nu puţini dintre foştii membri ai Partidului Unic Cioceskian s-ar fi lăsat îndrumaţi spre noi victorii şi bunăstare personală de oriunde, dacă în felul acesta ar fi putut să iasă în faţă din întrecerea celor o sută şaptezeci şi patru de partide crescute precum ciupercile după o ploaie bogată, începând chiar din a doua zi după ce puterea căzuse în mâinile răzvrătiţilor. Cifra asta mi s-a părut de necrezut când am aflat-o şi, apreciind din toată inima mea setea de libertate a capricienilor, izbucnită ca o boală după deceniile de apăsare politică din partea Cioceskilor, nu pot să nu mă mir totuşi la ce abuzuri prosteşti a dus ea. Le-am spus gazdelor că în iubita mea Anglie avem doar

două partide, numite Whig şi Tory, care se bat orbeşte în Parlament ca să ajungă la conducerea treburilor obşteşti, încât spectacolul acestei lupte este, singur, destul de mare pentru a-i ţine cu sufletul la gură pe britanici. Tot câte două partide am găsit şi în alte ţări vizitate, de pildă în Lilliput, unde cinstea de a se părui pentru fericirea locuitorilor de-o şchioapă revine partidelor Tramecksan şi Slamecksan, deosebite între ele prin faptul că unii poartă tocuri înalte, iar ceilalţi tocuri joase la pantofi, iar în ce priveşte tactica politică, unii sparg oul la capătul turtit, în vreme ce oponenţii lor îl sparg cu religiozitate la cel ascuţit, socotind o blasfemie ceea ce fac ceilalţi. Nu vreau să dau exemplul britanic drept cel mai bun ce poate exista în întreaga lume, mai ales că încă nu m-am putut lămuri unde sparg oul cei din partidul Tory şi ce capăt le mai rămâne de spart celor din partidul Whig. Dar, în orice caz, nici puzderia de partide erupte ca un pojar pe pielea Capriciei n-am găsit că ar fi de mare folos pentru insulă. Era folositoare cel mult celor ce le înfiinţau, întrucât fiecare partid trebuia să aibă neapărat un mogul şi un Comitet Central alcătuit din rudele şi prietenii săi. Am auzit că apăruseră în vremurile acelea de mare elan în rânduirea nouă a ţării inclusiv moguli de apartament, ba uneori şi moguli de bucătărie, atunci când familia se certa pentru linia ce trebuia urmată de partidul ei şi se împărţea în partide mai mici, cu sediile prin diverse camere ale locuinţei. Totuşi, nu pot decât să laud încă o dată spiritul născocitor al insularilor, care, cu mult înainte de-a trebui să-şi inventeze puzderia de instituţii academice, s-au pus pe fabricat partide, într-o însufleţire greu de descris şi cu o râvnă nedescurajată de nicio piedică, jena şi ruşinea fiind ultimele dintre piedici pe care unii ar fi putut eventual să le ia în seamă.

Mi-am mărturisit neputinţa de a ţine minte numele atâtor formaţiuni politice, începând cu

Partidul Naţional de Salvare a Capriciei, lângă care s-a prezentat imediat Adevăratul Partid de Salvare a Capriciei, continuând cu Salvatorii Liberali, cu Vechii Salvatori Agricoli, cu Partidul de Salvgardare şi Socializare a Femeilor din Capricia, cu Partidul Glumeţilor din Capricia, cu Partidul Moarte Trădătorilor, acesta din urmă renumit pentru listele sale mereu în prefacere, fiindcă un caprician care a trădat ieri putea să nu mai fie trădător îndată ce-şi depunea cererea de înscriere, şi până la partidele minorităţilor capriciene, Partidul Mic Troşkolet, Partidul Balnibarbia Lăţită, Partidul celor O Sută de Glubbdubdribi Liberi, ca să nu mai vorbesc de partidele maidanaşilor, organizate pe meserii străvechi, aurari, făurei, milostivaşi, plimbători de urs, până şi un Partid Maidanaş Regal, care părea destul de mulţumit cu faptul că apăruse în mijlocul unei republici princiare autentice. Important era să primească şi el, de la guvern, bani pentru cheltuielile din alegeri.

Mi-am mai mărturisit şi convingerea că prin asemenea activităţi frenetice Capricia se aşeza din nou singură între ţările cunoscute de mine, preţuind în felul ei lucrurile nebunatice şi neînţelegând să se lipsească vreodată de tovărăşia lor. Asta, până când o altă poveste de-a lui Master Dinu mi-a lămurit o parte din mister, arătându-mi că nimic nu era chiar fără rost în năzdrăvăniile insulei, oricât de gogonate ar fi părut unui străin miezul şi alcătuirea acestora.

Tatăl lui Felix-băiatul avea în atelierul unde lucra el atunci, la izbucnirea revoltelor, un coleg cu nimic mai breaz decât ceilalţi, dar care purta barbă, încăpăţânându-se să şi-o lase iarăşi şi iarăşi, de fiecare dată când i-o rădeau hăitaşii porniţi să aplice vreo poruncă de-a lui Ciocesko, întrucât principele plecase urechea la o părere spusă cândva de Lady Frusina, cum că toţi bărboşii sunt urâţi şi nesupuşi, plăcându-le mode putrede din

Tramontana şi arătându-se cu tot dinadinsul altfel decât frumuseţea decretată de Partidul Unic Cioceskian. Acest coleg purta aproape acelaşi nume cu al gazdei mele: Master Tinu, dar am înţeles că nu se ţineau neapărat de prieteni, fiindcă nu putuseră stabili care dintre ei era mai grozav în atelier. Până la urmă gazda mea a trebuit să admită că celălalt fusese totuşi mai dibaci, trăgând mari foloase din tulburările izbucnite în Cetăţuia Soarelui, când cu discursul de pomină al principelui lor, întâmpinat cu pietre şi huiduieli. La scurtă vreme după aceea, hăitaşii îşi scoseseră la vedere muschetele şi în oraş începuseră să se audă împuşcături. Se auzeau şi pe strada cu atelierul, pe care unii trecători fugeau să se ascundă sub porţi, iar alţii, atinşi de gloanţe, nu mai fugeau deloc, rămânând lăţiţi care pe unde îl lovise nenorocul. Atunci, spunea Master Dinu, acel Master Tinu cu barbă zburlită sărise de pe unde se ascunseseră ei toţi sub mesele de lucru şi, înnebunit de pocniturile de afară, se repezise la fereastră, deschizând-o ca să urle disperat: „Bandiţilor! Ticăloşilor! Şleahtă de asasini!”

— Nu-mi era el simpatic, spunea Master Dinu, dar tot m-am repezit să-l smulg înapoi din fereastră, înainte de a-l lovi vreun glonţ rătăcit.

— Ei, şi ce-i cu asta? l-am întrebat eu, nebănuind unde ducea povestea lui.

Cu asta nu era încă nimic, mi-a spus tatăl lui Felix-băiatul, decât că a doua zi, când lucrurile erau mai potolite, Master Tinu venise la el să-i dea dovadă scrisă de cât fusese el de curajos contra dictaturii cu o zi în urmă, ca să-şi scoată certificat de răzvrătit.

— Şi i-ai dat-o?

— Păi, dacă mi-a cerut…, a zis Master Dinu, scărpinându-se după ureche şi lăsându-mă să cred că nu-şi reamintea cu plăcere lucrul acela.

— Închipuie-ţi, Lemuel, că tontul i-a scris hârtia aia de care isteţul celălalt s-a folosit ca să

primească pensie mare pe viaţă şi să-şi facă un Partid al Revoltaşilor de Pretutindeni! a intervenit şi Lady Maricika, pe un ton supărat. S-a îmbogăţit, bărbosul naibii, din felurite învârteli, făcând o burtă de nu-l mai cuprinde cureaua. Auzi, acolo, răzvrătit! Bine măcar că nu te-a pârât după ce i-ai dat dovada, să mi te vâre la închisoare hăitaşii noi pentru contrarevoltă, dacă tot ai recunoscut cu semnătura ta că ai tras înapoi răzvrătitul de la fereastră, împiedicându-l să-şi ducă lucrarea patriotică până la capăt…

Capitolul 9

Vecinătăţi cu cântec. Legenda despre Cuiul lui Balnibarb. Replici balnibarbe. Abilităţi gospodăreşti şi de guvernare. Vrem înapoi ghilotina!, sau cum se poartă luptele în Parlament. Popa Tuk din secta „lemnaşilor”. Prin insule, cu jalba în proţap. Legenda cosaşilor de capete. O înfruntare diplomatică. Ecourile politicii în satele balnibarbe.

Pornind de la puzderia de partide apărute după căderea principelui Ciocesko, mărturisesc că m-a nedumerit întrucâtva să aud că în Capricia există un partid cu numele de Balnibarbia Lăţită. M-aş fi aşteptat să aud de o asemenea ispravă în insula Balnibarbia, unde localnicii au un regat al lor şi ar putea eventual dori să şi-l lărgească adăugându-i, până la vreo sută de mile distanţă, pământurile de sub mări. Am aflat însă că nu era o glumă, iar cei cu lăţirea Balnibarbiei erau balnibarbii din Capricia, în strânsă legătură cu Balnibarbii de Pretutindeni, partid din insula vecină, iar aceştia din urmă nu voiau pământuri de sub ape, ci, dacă se putea, întregul arhipelag.

Asta m-a făcut să mă întreb dacă nu cumva ciudăţeniile capriciene au şi pereche în lumea unde naufragiasem, concurate îndeaproape de plesnelile populaţiilor de peste strâmtori. Fiindcă nu mi se pare tocmai firesc să faci în ograda altora o curte mai mică şi să zici că în curtea asta intră liber doar neamurile tale din insula vecină, în vreme ce vecinii de până atunci, în caz că nu se fac iute balnibarbi, pot să-şi ia tălpăşiţa încotro văd cu ochii. E ca şi cum ne-am trezi, la Londra, că onorabilii târgoveţi celţi din Cardiff şi-au încropit peste noapte un partid cu numele de Irlanda Lăţită, văzând lăţirea asta până în Scoţia şi chiar în

Normandia continentală, adică peste tot pe unde au bântuit cândva strămoşii lor. Mi-i închipui pe domnii Whig şi pe domnii Tory, cam ce ochi ar face să se vadă dintr-o dată cu un asemenea nou coleg de politică în Parlamentul britanic, şi pe care, ca să poată ajunge la guvernare, ar fi nevoiţi şi unii şi alţii să-l curteze ca pe o fată mare şi năzuroasă, dispusă să le arate când faţa zâmbitoare, când dosul, în funcţie de interes.

Dar Capricia nu e Britania, iar în slăbiciunea ei de după răzvrătire a trebuit să înghită multe lucruri pe care altfel nici nu şi le-ar fi apropiat de gură. Iar tocana balnibarbă, pe cât de gustoasă o fi, gătită la ceaun, pe atât de nesuferită le pare insularilor când se amestecă în ea, în afară de piper şi usturoi, şi condimente politice. Recunosc că n-am avut habar de lucrul acesta, până când, încetul cu încetul, am ajuns să mă lămuresc singur, punând faţă în faţă argumentele fiecărei tabere. Dacă-i asculţi pe rând, îţi pare că fiecare dintre ei are dreptate, iar dacă-i vezi cât sunt de pătimaşi, trebuie să tragi concluzia că nu au dreptate nici unii.

O legendă destul de răspândită în Capricia, şi plină de tâlc politic, este cea despre Cuiul lui Balnibarb. Capricienii se grăbesc să ţi-o povestească, mai ales atunci când li se pare că balnibarbii din insulă îşi ridică neîngăduit de mult nasul, cerând drepturi ce nu li se cuvin. Legenda spune că, în vremurile din vechime, între capricieni şi balnibarbi domnea o frăţească înţelegere, în ciuda faptului că ei erau din neamuri diferite. Mici certuri izbucneau doar când îşi mai încurcau fetele, la jocurile duminicale, sau când nu se puneau de acord în privinţa cântărilor ce trebuiau pornite de ceteraşi cu un asemenea prilej. Unii istorici sunt de părere că se mai iscau tărăboaie şi când îşi intrau unii altora cu plugul în pământuri, ca să mai desprindă o brazdă-două şi s-o lipească de ogoarele lor. Dar, de regulă, neamurile de odinioară trăiau în pace şi bună

înţelegere, iar ciobanul Capricius se spune că umbla adesea ţinându-se pe după umeri cu Balnibarb, mai-marele grupului mai mic de pe insulă, când reveneau amândoi spre casele lor de la vreo petrecere cu lăutari ce durase trei zile sau o săptămână şi ţinea toată suflarea Stânei de Vale trează, mai mult sau mai puţin. Legenda spune că starea aceasta armonioasă a durat până în clipa când Capricius s-a hotărât să-şi schimbe bordeiul unde trăise până atunci cam înghesuit cu familia, şi să-şi dureze cea mai frumoasă colibă din aşezare. Zis şi făcut: Capricius şi-a adunat numeroasele neamuri la clacă, iar casa ridicată de ei pentru cel ce-i conducea şi le împărţea dreptatea era de-acum fără asemănare în insulă. N-avea ea mărimea şi luxul palatelor maidanaşe de mai târziu, dar în vremurile acelea de sărăcie mare şi de modestie exemplară era tot ce putea mulţumi sufletul unui stăpân de turme şi conducător de popor.

Se mai spune că, atunci când casa era terminată, Balnibarb tocmai venise la târg din satul său de dincolo de coline şi că, văzând-o, în inima lui începuse să-şi sape cuib viermele invidiei. Plin de firească mulţumire de isprava abia încheiată, Capricius şi-a invitat prietenul înăuntru, i-a arătat cu fală încăperile noi, una de locuit, alta de pierdut vremea la vorbe prieteneşti şi la băutură, iar a treia, mai mică, pentru gătit pe vatră şi ţinut la îndemână vasele şi bucatele trebuincioase acestei îndeletniciri. Balnibarb n-a zis o vorbă câtă vreme gazda îi prezenta cu mândrie casa, dar nici nu arăta prin sprâncene încruntate că ar fi supărat, ba chiar a acceptat să închine un pahar cu „tzuika” în sănătatea gazdelor şi a marelui său prieten, cum şi-l ţinuse până atunci. Legenda mai spune că în tot acest timp Balnibarb se cam foia pe laviţă până când, scărpinându-se încurcat după ureche, spusese măi Capricius măi, tare mi-ar plăcea să am şi eu ceva de-al meu aici, în casa asta frumoasă a prietenului meu, fie şi un cui. Iar Capricius, care

nu se gândea atunci la politică, răspunsese bine măi Balnibarb, bate-ţi un cui unde-ţi place şi să fie al tău. Ceea ce Balnibarb făcu întocmai. Bătu cuiul la vedere, într-un perete al celei mai frumoase încăperi, şi îşi agăţă de el pălăria rotundă şi neagră, cu boruri mici şi cu pană de cocoş frumos colorată. La despărţire a plecat mulţumit, anunţându-şi gazda că de fiecare dată când avea să-i facă o vizită îşi va agăţa pălăria acolo.

Cer iertare că risipesc atâtea cuvinte pentru ceva ce s-ar putea povesti şi pe scurt, dar mie această legendă mi se pare plină de învăţătură şi îmi închipui că primul care a dat peste învăţătura asta a fost chiar Capricius, dar poate că un pic prea târziu. Urmarea acelei pripite învoiri privitoare la cuiul cu pricina a fost aceea că Balnibarb, care până atunci îşi vizita prietenul într-un chip cât se poate de cuviincios, doar cu treburi importante sau la zilele de petrecere înscrise în calendar, a început de atunci înainte să-şi îndesească venirile. De fiecare dată, îşi agăţa cu fală pălăria în cui şi se aşeza pe laviţă, aşteptând ca gazda să-şi trateze musafirul cu tot ce se cuvenea, el umplându-i în schimb lui Capricius capul cu socotelile neamului său şi cu felurite pretenţii de care stăpânul casei nici nu voia să audă. Legenda spune că, sătul de atâta prietenie, Capricius l-a invitat în repetate rânduri să-şi răărească vizitele, păstrându-le pentru momentele importante şi cu adevărat prieteneşti. Dar Balnibarb îşi vedea înainte de planul lui, reamintind gazdei că se învoise de faţă cu martori ca acel cui să fie al său, iar el, unul, hotărâse să-şi pună pălăria acolo de câte ori avea chef, ca un adevărat proprietar de cui ce era. Capricius, despre care istoria susţine că era totuşi un înţelept, trebuie să-şi fi dat repede seama că în întâmplarea cu cuiul se prostise, dacă nu cumva fusese prostit cu bună ştiinţă. Iar prietenia lui cu Balnibarb începu să meargă din rău în mai rău, mai ales după ce omul cu pălăriuţă neagră îşi făcuse de rând să nici nu

mai vină singur, ci însoţit de doi-trei, chiar patru-cinci tovarăşi din acelaşi neam, de stăteau pălăriuţele cu pană de cocoş încălecate una peste alta şi abia se mai ţineau pe cui.

Din ce în ce mai umflat de nervi şi de supărare, Capricius a răbdat până când lui Balnibarb i-a venit gândul prost să-i bată la uşă seara, când copiii erau de mult adormiţi, iar stăpânul casei tocmai se pregătea să se suie şi el în patul înalt, cu salteaua bine îndesată cu paie, lângă nevasta care-i încălzise culcuşul şi-l aştepta nerăbdătoare în el. Nu vin la tine, răspunsese Balnibarb când i se arătase obrazul, vin la cuiul meu. Legenda nu mai spune asta, dar eu, Lemuel Gulliver, sunt aproape sigur că în seara aceea s-a lăsat cu bătaie, iar Capricius, smulgând furios din perete cuiul buclucaş, l-a zvârlit prin beznă după proprietarul care se retrăgea în fugă, clocotind de indignare, ca un om jignit de moarte, cum trebuie că se credea atunci.

Mulţi capricieni pomenesc legenda despre Cuiul lui Balnibarb ca pe o simplă snoavă, dar sunt şi unii care văd aici temeiurile pilduitoare ale duşmăniei vechi dintre cele două populaţii ce se văd nevoite să trăiască împreună frăţeşte pe aceeaşi insulă. Duşmănia aceasta mă umple de mirare şi nu mi se pare a fi un lucru chibzuit, fie că întâmplarea de demult e adevărată, fie că-i o scorneală menită să le dea mai multă îndreptăţire capricienilor, sau, cu o zicală grăitoare pe care iarăşi am auzit-o prin partea locului, să „tragă spuza pe turta lor”. E adevărat că şi balnibarbii au legende iscusite, unele chiar cu şi mai mult tâlc politic decât cea despre care tocmai am vorbit. Multe vin în chip sigur de dincolo de strâmtoare, din insula Balnibarbia, unde neamul acela se află la el acasă şi are, ca şi capricienii, propriii săi cioplitori de istorie şi de povestiri.

Astfel, o legendă balnibarbă, pe care până şi balnibarbii din Capricia o cred adevăr sigur şi

istorie curată, spune că odinioară întreaga Capricie aparţinea balnibarbilor, deşi nu par să existe urme arheologice în acest sens, decât în partea de apus a insulei. Legenda vorbeşte despre vremurile fericite ale Marelui Regat Balnibarb, când toate insulele arhipelagului ar fi aparţinut acestuia, iar civilizaţia lui minunată şi înfloritoare era singura de pe Pământ. Am mai aflat că nu cu multă vreme în urmă până şi istoricii din Academia balnibarbă îmbrăţişaseră ca pe o convingere de nesmintit fabulaţia de care pomenesc acum, răspândind-o de zor prin tomuri de abia le poţi ţine în braţe de grele ce sunt. Asta până când Academiile din puternica insulă Tramontana au început să-i scuture de ureche, cerându-le să scoată imediat la iveală documentele ce arată că tramontanii ar fi fost vreodată supuşi balnibarbi, afară de puţinii care, se ştie, veniseră în insula şi Regatul Balnibarb ca să facă avere sau, în virtutea alesei lor pregătiri, să-şi îndrume gazdele la treburile bunei guvernări. Şi poate că istoricii balnibarbi tot nu s-ar fi astâmpărat în înflăcărarea lor povestitoare de legende măreţe, dacă la un moment dat n-ar fi intervenit însuşi guvernul din Tramontana, întrebându-se pe ton ofensat de ce trebuie el să susţină printr-o grămadă de saci burduşiţi cu lire statul balnibarb, care suferise mai mulţi ani de secetă şi tocmai atunci venea la tramontani cu mâna întinsă după ajutor.

Capricia, aşa cum am mai spus, este o insulă mai mică şi mai rău organizată decât puternica Tramontana, încât trebuie să ia în seamă tot ce vântură balnibarbii pe seama trecutului ei, chiar şi atunci când capricienilor le plesneşte fierea de ciudă şi de revoltă. Am aflat, astfel, şi de o altă legendă balnibarbă, care afirmă că în timpurile vechi insula unde ajunsesem nu avea pe tot întinsul ei picior de caprician. Că tot ţinutul, de la o plajă la alta, era sălăşluit de balnibarbi, iar capricienii primitivi veniseră pe furiş, cu pirogile, de pe alte

pământuri, năpădind treptat ţinutul aparţinător vechilor şi civilizaţilor locuitori. Până şi mie, ca supus al Coroanei britanice, lucrurile îmi par trase de păr, fiindcă n-am auzit să fi fost în arhipelag alte insule locuite de capricieni, de unde să vină aceştia furişaţi peste strâmtori. Nu mai rămâne decât ca ei să fi descins în insulă de undeva, din Lumea Veche, unde până la naufragiul meu încă nu aflase nimeni de existenţa lor. L-am întrebat pe un balnibarb, care se silea să mă convingă de adevărul acestei istorisiri, de unde socotea, aşadar, că apăruseră capricienii care acum îi stăteau lui şi neamului său pe cap, iar el mi-a răspuns că nu vedea nimic împotriva faptului că ar fi venit de unde venisem şi eu, poate chiar în acelaşi chip. Oceanul e mare şi furtunos, am observat eu, nu poate fi învins cu nişte pirogi, dacă până şi goeleta *Britannia* s-a scufundat sub loviturile sale năprasnice, lăsându-mă ca pe o jucărie în voia unor valuri turbate. Iar dacă acel Capricius care a întemeiat Stâna de Vale era cu adevărat cioban, lucru necontestat de nimeni până astăzi, cum putea să-şi fi transportat oile în pirogi de la capătul celălalt al lumii, ca să le împrăştie prin legendarul Mare Regat Balnibarb, odată cu mulţimea de supuşi venetici pe care omul trebuie să-i fi avut, din moment ce s-au răspândit într-atâta încât alcătuiesc azi majoritatea locuitorilor din insulă. Balnibarbul mi-a răspuns că pirogile duc orice ai pune în ele, prin urmare puteau să transporte şi oi, câtă frunză şi iarbă. Iar pentru mulţimea de astăzi a capricienilor avea pregătită o altă lămurire: laptele de oaie, care ar fi un leac nemaipomenit de bun pentru făcut copii, stârnind prin gustul său poftele nesăţioase ale crescătorilor de turme şi umplându-le repede colibele cu zeci de progenituri. În felul acesta, pe neobservate, capricienii umili şi toleraţi de odinioară reuşiseră să se răspândească nemăsurat în întreaga insulă, lăsându-i pe balnibarbi în numărul mic pe care îl cunosc ei

acum. Bine, i-am spus, dar de ce nu beţi şi voi lapte de oaie, ca să vă înmulţiţi la fel şi să-i ajungeţi din urmă? Iar bărbatul acela distins, cu care schimbam astfel de cugetări interesante, mi-a explicat că vechii balnibarbi erau din moşi-strămoşi crescători de cai, iar în virtutea acestei deprinderi naţionale ei n-ar schimba laptele de iapă cu unul de oaie pentru nimic în lume, acceptându-şi astfel cu o mândră resemnare împuţinarea ca număr.

Dacă am povestit aceste legende născute pe pământuri străine, am făcut-o şi ca să se vadă cât de frumoase sunt ele, dar mai ales să se înţeleagă nişte situaţii complicate din insula naufragiului meu. Unii se miră că, după Partidul Balnibarbia Lăţită, a apărut în Cetăţuia Soarelui şi un partid numit Marea Capricie Lăţită, având trecută în program lupta îndârjită pentru eliberarea unui atol de la orizontul insulei, şi pe care balnibarbii îl stăpânesc de trei sute de ani. Cei ce se miră sunt mai ales balnibarbi, dar şi tramontani despre care capricienii afirmă că stau „cu kurul în două luntri”, sau „cu luntrea în doi kuri”, cum spune Master Dinu că ar fi rostit senatorul Horoshtok la programul ştirilor de seară, vorbind în capriciana lui învăţată cu greu şi târziu. Alţii, mai ales naţionaliştii capricieni, cred că era normal să apară un partid care să le apere lor convingerile şi se grăbesc să-i citească pe nerăsuflate cele două pamflete politice, *Eliberaţi atolul* şi *Ruşine, balnibarbi!,* unde am putut vedea şi eu articole cu titluri grăitoare: *Ne vând bucată cu bucată,* sau *De ce nu mişcă Poliţia Hăitaşă?,* ba chiar şi strigăte disperate ca *Vrem înapoi ghilotina!,* pentru capetele câtorva fruntaşi de partid balnibarbi. Articolul cu vânzările nelegiuite se referea tot la senatorul pomenit mai înainte, mare sfârnar în timpul liber, care doborâse la pământ mai mulţi codri vechi din mijlocul insulei şi vânduse trunchiurile în Balnibarbia-mamă, unde meşterii de

mobilă le aşteptau cu braţele deschise. Numai că Horoshtok, atacat în Parlament de opoziţie pentru culpa de jaf naţional şi înaltă trădare (Partidul Moarte Trădătorilor îl şi trecuse vreme de câteva săptămâni cap de listă în socotelile lui), se prefăcuse că nu înţelege despre ce era vorba, declarând că nu mai răspunde la întrebări fără un tălmaci. Bineînţeles că o asemenea sfidare aprinsese neîntârziat mânia capriciană, încât mai multe sute de persoane semnaseră pe o listă pusă în stradă, lângă intrarea Parlamentului, arătând că n-au nimic împotrivă ca senatorul să fie expulzat în atolul cu pricina, dar mai înainte să i se radă mustăţile căzute pe oală, şi de care Horoshtok părea să fie foarte mândru.

Cred că puţini naivi pot fi mai naivi decât eliberatorii de atoli şi închinătorii la amintirea ghilotinei, mai ales dacă aş da crezare zvonurilor care mi-i arată pe demnitarii de toate culorile, capricieni sau balnibarbi, pe cât de învrăjbiţi ca strigători cu gura mare în Parlament, pe atâta de înfrăţiţi în afacerile lor, sau în tavernele unde se ghiftuiesc şi plănuiesc împreună. Cum am ajuns să-i cunosc eu pe insulari, n-am nicio îndoială că exact aşa se întâmplă. Şi tocmai de aceea urmăresc cu mare bucurie păruielile politice din cutiile de umbre, dornic să văd în seara asta cine dă mai tare şi cine iese mai jumulit, ca să pot pune pariu pe cel ce va plăti cina comună de mai târziu, ori cine va mai coborî din preţul unei afaceri bănoase, de unde trebuie să câştige şi adversarul politic, că altfel nu s-ar lăsa bătut în văzul întregii Capricii, când capricienii s-ar aştepta să bată el, ori măcar să se lupte ca un leu şi nu ca o momâie, din moment ce pentru aşa ceva îl trimiseseră în Parlament. Pe de altă parte, n-am nicio îndoială că toţi partizanii ăştia stau veşnic cu ochii în patru ca să se pândească în tot ce fac şi nu fac, însemnându-şi în carneţel cine cu cine s-a întâlnit, ori pe cine a mai luat în trăsură, pentru a putea ghici cu un ceas mai

devreme dincotro bate vântul trădării, sau măcar să ştie dacă nu cumva e chiar momentul potrivit să trădeze şi ei. Lucrul acesta, trebuie să mărturisesc, nu mi-a mai fost dat să-l văd în altă parte, şi nu pot decât să laud pentru marea lor demnitate parlamentele europene, ca şi înţelepciunea cu care veghează la buna lor lucrare monarhii şi principii din acele ţări îndepărtate nu doar în spaţiu, dar şi ca mentalitate, de insula aceasta unică în univers. Nici măcar la francezi sau la italieni nu cred să mai fie înfruntări cu înhăţare de guler şi cu scuipături pe programe politice, câtă vreme se uită publicul la tine, urmate de scuze şi pupături când jocul pe scenă s-a terminat şi e cazul ca negocierile de afaceri să înceapă. Cât despre Londra, unde de la buna regină Elisabeta încoace ne putem plânge doar de prea multă linişte în instituţii, speakerul parlamentar poate dormi liniştit pe sacul său de lână, aşteptând să fie trezit când discuţiile politice, purtate în şoaptă, au luat sfârşit, lui nemairevenindu-i decât datoria de a-şi aşterne oficial semnătura pe înţelegerile realizate, chiar fără să le mai citească.

O figură uimitoare din politica nouă a Capriciei mi se pare că este popa Tuk, zis „Bunul Lemnaş”, după numele sectei balnibarbe pe care o slujeşte. Şi secta aceasta crede în întruparea dumnezeiască a lui Isa, numai că e convinsă că zeul lor, pe când era om, n-a fost ucis prin lapidare, ci prin lovituri cu ciomagul, instrument de tortură foarte răspândit printre păgânii de acum două mii de ani. Nu piatra, ci lemnul ar fi semnul sfânt care îl reprezintă pe martirul lor. Prin urmare, celui pe care majoritatea populaţiei din arhipelag îl numeşte Isa Lapedat, balnibarbii îi spun Isa Lemnaşul, iar închinăciunea şi-o fac lovindu-se de trei ori în frunte cu un scurt făcăleţ de lemn, ţinut la îndemână, de regulă atârnat la cingătoare, şi fără de care niciun dreptcredincios nu intră la slujbele popii Tuk. Mai trebuie să spun că, înainte de căderea principelui

Ciocesko, Tuk n-a fost politician, ci un zelos propovăduitor al Evangheliei lui Isa Lemnaş, e drept, lăsând să se întrevadă printre pilde şi unele nemulţumiri la adresa mohorâtei vieţi din Epoca Luminii Princiare. De aceea, prelatul a putut susţine mai târziu că Poliţia Hăitaşă stătuse tot timpul cu ochii pe el, iar, la rândul său, Partidul Moarte Trădătorilor a putut scrie în pamfletele lui că nici nu fusese nevoie ca hăitaşii să meargă la templu şi să-l supravegheze, fiindcă venea destul popa Tuk la ei, cu dări de seamă amănunţite.

— Şi dacă-ai fi văzut ce cald şi mieros vorbea Tuk ăsta, fir-ar mama lui a dracu'!, îndată după ce Salvatorii Naţionali ai Capriciei i-au ghilotinat pe cei doi mari odioşi…, se mira Master Dinu, amintindu-şi nişte întâmplări din programele de umbre de acum douăzeci de ani.

În tulburarea de după răzvrătire, popa Tuk dădea lecţii de milă şi de mare prietenie omenească, de supuşenie cucernică faţă de Dumnezeul comun, mult hulit de clanul cioceskian, şi care acum avea prilejul să-şi reverse fără oprelişti nesfârşita iubire deopotrivă peste balnibarbi şi capricieni, îndemnându-i pe aceştia din urmă să-şi îndrepte greşelile făcute faţă de ei înşişi, dar mai ales faţă de balnibarbi. S-a văzut astfel, curând, că vorbele „Bunului Lemnaş", care păruseră la început dispuse să cântărească toate faptele pomenite cu aceeaşi măsură, aveau de la o vreme obiceiul de a căuta măsuri diferite când se referea la unii sau la alţii dintre cei pe care îi numise cândva fraţi de suferinţă şi de apăsare princiară, dar, după mai multă chibzuială popească, se dovedeau că nu fuseseră tocmai fraţi. Fiindcă, susţinea Tuk, dacă în vremurile dictaturii capricienii fuseseră apăsaţi o dată, de principi din neamul lor, balnibarbii din insulă fuseseră apăsaţi de două ori, căci aşa simte cineva care suferă apăsarea de la un străin, iar Ciocesko se ferise cu o „jignitoare oroare" de părerea unora că ar putea avea în vine vreo

picătură de sânge balnibarb. Iar cine a suferit mai puţin trebuie să-şi ceară scuze de la cel care a suferit mai mult şi să plătească pentru tot ce crede acesta că i s-a pus în cârcă în plus – în primul rând pentru nişte umilinţe legate de nerecunoaşterea dreptului firesc de a fi balnibarb. Gazdele mele, care îl iubiseră pe Tuk pentru primele lui cuvântări şi fuseseră gata să creadă că sectantul acela era salvatorul de suflete de care Capricia eliberată de tiranie avea mare nevoie, vedeau cum de la o zi la alta predicile lui deveneau tot mai „îmbârligate" (asta-i o vorbă spusă de Lady Maricika), iar salvarea promisă aluneca din ce în ce mai vădit numai spre balnibarbi, şi dinspre treburile sufletului spre cele politice, fără să ia în seamă faptul că, scoţând mai multe drepturi pentru unii din coşul comun, îi laşi cu mai puţine pe ceilalţi.

Eu nu m-aş grăbi foarte tare să-l condamn pe cuviosul Tuk pentru uneltire împotriva capricienilor, cum aud că strigă pamfletele pline de ură ale extremiştilor din Cetăţuia Soarelui, fiindcă atunci ar trebui să condamn şi pamfletele extremiştilor din regatul Balnibarbiei, unde ura ia altă întorsătură, iar „Bunul Lemnaş" e ridicat în slăvi. Socotesc că lucrarea lui aduce mai mult bine decât rău, ţinându-i pe toţi aceştia cu mâinile unii în beregata celorlalţi şi nelăsându-i să se gândească la alte lucruri, ca să umple cele două insule cu prostii şi mai mari. Ba chiar regret că n-avem şi noi, în scumpa mea Anglie, un Father Tuk care să ne arate cât de vinovaţi suntem noi pentru că guvernanţii de la Londra i-au ţinut atâta vreme în oprimare dublă pe scoţieni, pretinzând în schimb englezilor de rând, care s-au bucurat sute de ani doar de oprimarea simplă, să scoată lire din buzunar, pentru ca umilinţa asta de neiertat să se şteargă cât de cât, fie şi cu preţul unei simbolice mulţumiri. Fără îndoială, reparaţia mare ar veni atunci când toţi miniştrii englezi s-ar retrage ruşinaţi din posturi, făcându-le loc în guvern doar

scoţienilor, măcar pentru încă vreo câteva sute de ani, atâţia cât au fost ţinuţi aceia departe de drepturile cele neruşinate ale londonezilor.

— Păi, guvernul nostru e deja plin de balnibarbi! a zis Master Dinu, cu destulă nemulţumire, după ce-i împărtăşisem convingerile mele.

— Ei, plin! l-am contrazis eu cu mult bun simţ. Câţiva miniştri, acolo, câţiva secretari de stat… Mai e încă mult până când toţi balnibarbii din Capricia vor fi secretari de stat şi miniştri, situaţie în care popa Tuk nu va avea încotro şi va trebui să-şi sfârşească oficial predicile aspre şi pline de supărare, fiindcă ele vor rămâne dintr-o dată fără motiv.

Deocamdată am observat că „Bunul Lemnaş” predica de zor, cu „îmbârligări” şi întorsături menite să corecteze câte ceva din ce spusese prea dur, atunci când îşi ţinea slujbele în Cetăţuia Soarelui şi pamfletele năvăleau furioase pe el, arătându-l cu degetul ca pe un răuvoitor înverşunat al majorităţii capriciene. „Nu m-aţi înţeles, sau poate că nu s-a tradus destul de bine”, spunea el în faţa pamfletarilor şi repeta lucrurile cam în acelaşi chip, tăvălite printr-o lingură de zahăr, însă tot despre cât de neîmpăcaţi sunt balnibarbii, convinşi că oprimarea lor continuă şi în regimul tuturor libertăţilor pe care şi le luaseră după răzvrătire, aşa că încă mai aşteptau să li se dea.

— Ce-aţi vrea? Să ne facem balnibarbi cu toţii?! i-a strigat un pamfletar mai obraznic.

— N-am spus asta, dar poate că nici n-ar fi rău, s-a dezvinovăţit Tuk, adăugând cu modestie că, pentru a dovedi cât de cât un semn de bunăvoinţă, unii capricieni ar putea, pentru început, să se facă doar „lemnaşi”.

Cu totul diferit arătau predicile lui când le ţinea prin alte insule, ca invitat de cei ce voiau pe acolo să se minuneze de răutatea capricienilor. Subiectul avea deja destui vânturători de pe timpul

principelui Ciocesko, dar unii socoteau că încă se mai puteau scoate bani buni din el. Ar fi o răutate şi din partea mea să afirm că, prin arhipelag, cineva nutrea vreun interes să-i ţină mai departe pe capricieni la fund şi că, de câte ori încercau să-şi scoată capul deasupra, li se dădea repede peste ochi cu tot ce aveau ei încă prost întocmit pe la casele lor, ba uneori şi cu lucruri luate de cine ştie unde. Iar pe obiceiul acesta menit să hrănească patima de senzaţie a privitorilor din insule, predicile popii Tuk, ridicate acolo la nişte îndârjiri fără oprelişti, cădeau cum nu se poate mai bine. Ca să se vadă cât de brutali şi de criminali pot fi prin însăşi firea lor primitivă capricienii, cineva scornise chiar o legendă despre cum se distrau aceştia retezând capete de balnibarbi, fie noaptea, pe străzile mai lăturalnice din Cetăţuia Soarelui, fie în plină zi, pe la vreo petrecere unde monştrii dădeau năvală ca să încerce cu coasele proaspăt ascuţite rezistenţa gâturilor unor bieţi nuntaşi nevinovaţi, pentru simplul fapt că-i auziseră vorbind şi cântând în altă limbă decât cea oficială. Bineînţeles că asemenea zvonuri înfiorătoare făceau pe mulţi din regatul Balnibarbiei să-şi simtă părul zbârlindu-se şi să iasă în pieţe sub steaguri, gata să urle proteste şi să se înscrie în detaşamente de pedeapsă, dacă guvernul lor „laş şi nedemn” le-ar fi dat mână liberă. Eu nu iau în seamă asemenea bazaconii, dar ştiu că ele pot produce multă vânzoleală printre cei dispuşi să se lase cu uşurinţă tulburaţi. Şi mai ştiu că nu doar în Balnibarbia, unde întâmplările balnibarbilor de pretutindeni sunt urmărite cu multă simţire, ci şi în alte insule legenda cosaşilor capricieni a fost răspândită cu voluptate, umbrind pentru multă vreme tot ce ar mai putea veni bun dinspre ei. Îmi amintesc că până şi în Tramontana, unde popa Tuk fusese pus la un moment dat faţă în faţă cu ambasadorul Capriciei, care ţinea să-i dovedească multe lucruri din predici drept minciuni, simbolul sinistru fusese

aproape tot timpul prezent în fundalul programului de umbre, fie printr-o coasă vânturându-se spornic printre ierburi, fie printr-alta agăţată pe un perete de colibă dărăpănată, dată drept locuinţă obişnuită de caprician. Şi în vreme ce ambasadorul se silea să-i convingă pe tramontani că statul său venise în întâmpinarea minorităţii balnibarbe cu lucruri pe care nu le au minoritarii capricieni niciunde în arhipelag, cutiile de umbre arătau ca imagini obişnuite din Capricia căruţe cu coviltir trase de cai şi încărcate cu maidanaşi nomazi, bordeie pline de copii mucoşi şi nespălaţi, diverşi scotocitori prin nişte munţi de gunoaie şi alte asemenea făcături pe care îmi închipui că tramontanii, cât sunt ei de civilizaţi, le pot găsi şi pe la ei pe-acasă, dacă ar avea răbdarea să caute bine.

În palatul de locuit unde s-a întâmplat să stau, am cunoscut familii şi de capricieni, şi de balnibarbi şi mi s-a părut că trăiesc în bună înţelegere, unii chiar încuscriţi între ei şi înjurându-şi copiii, când fac răutăţi, în ambele limbi. Probabil că tot în două limbi îi înjură şi pe politicieni, când apar ei în programele de umbre ale serii, dar nu-mi vine să cred că atâta vânzoleală, şi parlamentară, şi popească, rămâne chiar fără urmări, atât pentru capricieni, cât şi pentru balnibarbii din insulă. Am aflat, totuşi, că lucrurile merg înainte, împinse de nevoi comune şi de dorinţa fiecărui locuitor de a-şi face viaţa mai bună pe banii celuilalt. Până şi în îngrăditura aceea închipuită din mijlocul insulei, unde unii balnibarbi ţin la vedere în vitrinele dughenelor anunţul trufaş „Nu vorbim capriciana”, invitându-te să-ţi faci târguielile doar în limba lor, atunci când vine vremea verii şi mulţimile din Cetăţuia Soarelui dau năvală la băile lor cu apă sărată schimbă iute anunţul, cu „Vorbim capriciana”. Şi abia toamna târziu, când comerţul intră iarăşi în lâncezeală, trag cruce cu bidineaua peste afiş, scriind doar atâta: „Am uitat-o”.

Capitolul 10

Boala drăgălaşei Miss Elli. Socoteli medicale la capricieni. Doctori-vraci şi vraci-doctori. Reapare, într-o stare nu tocmai fericită, Master Capulet. Doctorul de care fug toţi. Cât de aproape de mădular stă femurul. Cum şi pentru cine s-a reinventat în Capricia centura de castitate. Master Capulet pregătit de operaţie.

În cea de-a patra lună a şederii mele în Capricia s-au întâmplat nişte lucruri care mi-au reamintit că eram medic al Majestăţii Sale britanice, sau, mă rog, medic pur şi simplu. Unul a fost acela că, revenind într-o seară dintr-o obositoare, dar plăcută plimbare prin centrul oraşului, am găsit familia gazdelor adunată în jurul mezinei sale, care zăcea întinsă pe pat, acoperită cu o pătură trasă până sub nas. Master Dinu arăta alb la faţă ca varul, Lady Maricika plânsese şi încă mai smârcâia ţinându-şi fata de mână pe sub pătură, iar pe Felix-băiatul l-am văzut retras lângă fereastră, mut şi cu capul aplecat ca de o mare supărare. M-am speriat puţin, întrebându-mă neliniştit ce se întâmpla acolo. Ştiam că Miss Elli nu se simţise prea bine în ultimele zile, însă pusesem stările acelea pe seama unei răceli şi mai ales a vârstei sale dificile, când tinerii care încă nu sunt tineri se poartă adesea ciudat, iar închipuirile lor de multe ori o iau razna. Miss Elli, care umbla toată ziua îmbrăcată în negru şi se sulemenea la oglindă până-şi albea obrajii făcându-i ca hârtia, avusese adesea izbucniri nervoase, dar acum căzuse într-un soi de melancolie ce o făcea să rămână cu privirile în gol şi să nu răspundă la întrebări, ca şi cum nu le-ar fi auzit. Când se dezmeticea cât de cât, dădea semne că uită repede tot ce ar fi trebuit de fapt să ţină minte şi nu mai avea chef nici să meargă la şcoală,

nici să iasă cu prietenele la obişnuitele lor şuşoteli şi poveşti despre băieţi. Părea nesimţitoare şi bântuită de gânduri întunecate, încât chiar eu le propusesem să cheme un doctor de-al lor. Pe mine nu voiau să mă creadă când, mai înainte, îi sfătuisem să-şi vadă de treabă, că simptomele aveau să fie trecătoare, ca multe alte lucruri întâmplate la o vârstă atât de schimbătoare ca a ei.

— Măi, Lemuel, mi-a zis Master Dinu, tu eşti doctor de marinari, nu de domnişoare, ce ştii tu?

Nu mi-a prea plăcut să mă pună la colţ în felul acela, dar am ridicat din umeri şi mi-am văzut de treburi. Trăiam în casa altora, prin urmare n-aveau decât să se descurce cu ştiinţa lor capriciană şi cu medicii lor. Chiar aşa şi făcuseră. Chemaseră peste zi un doctor, iar acela o cercetase pe Miss Elli din priviri şi cu un instrument cu ventuză şi tuburi băgate în urechi. Încercase să afle apoi nişte lucruri scoase chiar din gura ei mai mult închisă decât dornică să dea răspunsuri amănunţite, după care discutase cu adulţii casei, într-o cameră separată. Iar după ce-şi luase plicul cu lire, plecase fără să scrie nicio reţetă, pentru că, după părerea lui, cazul era foarte grav.

— Are Alzheimer! a rostit pe un ton tânguitor Lady Maricica, izbucnind imediat în hohote de plâns.

— Alz… ce? am întrebat eu uimit, fiindcă prin Lumea Veche nu se auzise de boala aceea.

Master Dinu mi-a explicat că era o boală care-i loveşte mai ales pe bătrâni, făcându-i să uite până şi pe ce lume trăiesc şi să umble de colo-colo bezmetici, ca fantomele. Specialistul pe care şi-l aduseseră în casă, doctor cu mare experienţă, conferenţiar, cu colaborări pe la vreo patru spitale private, ajunsese la concluzia că vârsta la care se întâlneşte în ultimul timp nenorocirea asta scade tot mai mult, încât el nu s-ar mira deloc s-o găsească de-acum înainte şi la tineri. Promisese că avea s-o ţină pe Miss Elli sub o atentă observaţie,

în saloanele lui, numai că era nevoie mai întâi să se rezolve nişte formalităţi pentru internare. Plicul pe care îl primise acoperea consultaţia, dar familia ar face bine să se pregătească de investiţii serioase, fiindcă Alzheimerul e o boală pe cât de spurcată, pe atât de lungă şi grea: dacă o faci de tânăr, poţi s-o duci pe picioare până la adânci bătrâneţi, dar numai având în permanenţă un însoţitor, fiindcă fără sprijin nu te descurci.

Şi eu eram convins că fata gazdelor avea nevoie de un însoţitor, unul de vârsta ei, cu care să-şi vindece bolile împreună. Chiar voiam să le spun lucrul acesta. Puteam să le ţin şi un discurs despre foloasele medicale ale unei asemenea însoţiri pline de atenţie şi de multă răbdare, mai ales la tinereţe, când principiile nebunatice din sânge o iau razna şi fac organismului mult rău, mergând până acolo că în cele din urmă îl îmbolnăvesc de-a binelea şi îi schimbă comportamentul. M-am abţinut, totuşi, fiindcă gazdele mele erau prea tulburate, iar pe Miss Elli am auzit-o gemând şi am văzut că se răsucea în pat, cu faţa la perete, ca şi cum în apatia ei adâncă n-ar mai fi vrut nici să vadă, şi nici să audă ceva.

În dimineaţa zilei următoare, Miss Elli se simţea tot rău, refuza orice atenţie sau îndemn al persoanelor din jur, oricât de bine intenţionate, încât Lady Maricika părea tot mai pornită să-l trimită pe bărbatul ei la spital, după doctorul specialist în Alzheimer. Să-l aducă din nou la căpătâiul bolnavei, înainte de a se produce vreo criză nenorocită, care i-ar fi putut înrăutăţi suferinţa rapid. Din fericire, tocmai atunci a apărut Felix-băiatul cu cutiuţa vorbitoare în mână şi i-a întins-o soră-sii, care a luat-o cu un aer morocănos. Apoi, înţelegând cine intrase în momentul acela în cutiuţă, s-a ridicat în şedere şi ne-a făcut repede semn să ieşim toţi din cameră şi să închidem uşa după noi. Retraşi în bucătărie, am văzut nişte sclipiri de speranţă în ochii părinteşti ai gazdelor

mele, iar eu mi-am putut da drumul la discursul căruia îi pusesem frână cu o seară în urmă.

— Iubiţii mei, am spus, oi fi eu doctor de marinari, dar asta nu înseamnă că nu mă pricep la oameni, căci şi marinarii aceia, adesea nişte brute beţive şi înstrăinate de sentimentele plăcute lui Dumnezeu, tot un fel de oameni sunt. Tot aşa simt durerea ca voi, capricienii, ba chiar se poate s-o simtă mai des, fiindcă nu ştiu multe şi una-două sar la bătaie şi dau cu bâta sau cuţitul. Iar rănile tot la fel trebuie spălate şi cusute ca şi în spitalele voastre civilizate, chiar dacă pe puntea clătinată a corăbiei lucrarea asta o faci uneori la lumină slabă de lămpaş, dezinfectând cu rachiu şi împungând prin carne cu acul pe care mâine ai să-l foloseşti la cusutul unei vele sfâşiate de vânt. Am văzut la viaţa mea destule, şi dureri trupeşti, şi şchiopătări de suflet, ba chiar şi nebunii între care se putea să fi fost şi Alzheimerul vostru, deşi nu cred că printre oamenii mărilor, fiindcă rar vezi marinari foarte bătrâni, iar Alzheimerul lor, care într-adevăr începe de la vârste fragede, e legat de alcool şi de tremurăturile produse de gin atunci când seacă din butoiaş, iar pe tine te apucă damblaua. Ce să vă spun! Miss Elli e o fată tare drăgălaşă şi n-o să mi-o luaţi în nume de rău dacă mărturisesc că, de când stau în familia voastră ca în propria mea familie, am început să ţin la ea ca la propria mea fată. Sigur că e mai năbădăioasă decât altele şi poate că uneori chiar simte că i se opreşte inima în loc şi că moare, sau poate că-i vine să zacă fără motiv în miezul zilei, ori în miezul nopţii, cu ochii deschişi. Nu spun că nu trebuie să-i săriţi atunci în ajutor, dar mai degrabă cu dragostea voastră mult înţelegătoare decât cu vreun specialist în Alzheimer, care abia aşteaptă să facă experienţe pe trupuri nevinovate şi pe plicuri doldora de lire. Să nu credeţi că, în timpul scurt pe care l-am petrecut până acum în insula voastră minunată, n-am avut totuşi prilejul să aflu câte ceva. Am aflat bunăoară

că doctorii voştri, numai ce ţi se uită în fugă prin gură, îţi şi iau o sută de lire, iar dacă se apucă să-ţi mai şi râcâie dinţii de gălbeneală, îţi mai iau o sută. Când îţi umblă cu zbârnâitoarea printr-o carie, altă sută de lire, şi tot atâta pentru că-ţi scot cimentul băgat în gropiţă, pentru că-ţi pun altul nou, pentru că-ţi netezesc măseaua, pentru că ţi-o ciocănesc să vadă dacă te mai doare, iar dacă te doare într-adevăr, nu se dau înapoi să ţi-o smulgă din maxilar împreună cu toate câte i le-au făcut de bine până atunci. Pentru treaba asta ceva mai producătoare de transpiraţie, dacă scapi tot cu o sută te poţi crede un om norocos, fiindcă alţii nu scapă nici cu două. Şi tocmai când zici că ai terminat, afli că ţi s-a mai deschis o flecuşteaţă de carie şi e cazul s-o iei de la capăt. Iar de bun nou început, plăteşti o sută de lire ca pedeapsă că ai aflat lucrul ăsta.

Am văzut că atât Master Dinu, cât şi Lady Maricika se uitau la mine cu uimire şi admiraţie, fiindcă eu, un străin, supus al Coroanei britanice, le vorbeam despre lumea lor mai bine decât ar fi putut s-o facă ei înşişi. Am lăudat marea pricepere a medicilor din Cetăţuia Soarelui, dar şi marea lor nepricepere, fiindcă apare şi ea la câte unii, care dau mai mult pe fala halatului alb decât pe fala ştiinţei însuşite trudnic pe băncile universităţii. Poţi să le aduci la îndemână toate maşinăriile medicale din Tramontana, cititoare de inimă, de ochi sau de creier, burdufuri pentru plămâni şi spălătoare de sânge înveninat, ei tot se uită la tine cu nepăsare cum mori, şi până şi din moartea asta aşteaptă răsplată, pe motiv că, dacă guvernul îi plăteşte cu puţin, restul trebuie să-l plătească mortul, ori măcar viitorul răposat. Şi le-am mai spus că nici nu mă mir că s-au băgat atâţia vraci peste doctori, fiindcă şi doctorii făcuţi peste noapte, ori de la mare distanţă, precum chirurgii din Troskoletia, tot un fel de vraci sunt, chiar dacă îţi flutură pe sub ochi o diplomă frumos înflorată

pe margini, bună numai de uimit naivii, ca să nu tresară când li se vâră mâna în buzunar. Iar dincolo de vracii ăştia care lucrează sub acoperire mai sunt şi vracii-vraci, care se bagă cu un curaj obraznic acolo unde nici cei mai pricepuţi doctori nu îndrăznesc să promită bolnavului vindecarea: te fierb în apă clocotită ca să te scape de cancer, îţi toarnă ceaiuri de minune şi-n stomac şi-n plămâni, ori laudă virtuţile pişatului de fată mare dres cu parfumuri şi cu mirodenii, bun – după câte scrie pe sticluţele pe care ţi le vând după ce stai ore în şir la coadă dinaintea locuinţei lor – pentru orice, dureri de stomac, gâlci, vărsături, leşinuri, vedenii şi epilepsie.

— Măi, Lemuel, măi, ai ajuns să mă sperii! mi-a mărturisit Master Dinu, zăpăcit de câte aflasem în aşa de scurt timp.

Am recunoscut că şi să afli prea multe nu-i bine, în primul rând pentru sănătatea ta, fiindcă nici nu ştii ce să mai crezi şi eşti iarăşi înclinat să-ţi închipui că ai nimerit printre oameni neîntregi la minte, care nu se respectă unii pe alţii nici măcar atâta cât se respectă caii între ei. Iar Master Dinu, săracul, nu făcea decât să mă întărească în convingerea asta, crezând că-i scuză pe doctorii contemporani dacă împinge în faţă nişte fapte urâte de mai demult. Mi-a vorbit, bunăoară, de vracii lui Ciocesko: ăia vraci! spunea gazda mea, deşi nici măcar nu erau vracii principelui, ci ai lui fiu-său, Nicanor, sau nici ai lui, fiindcă n-avea nevoie de ei decât ca să-i plătească lui un tribut de pe urma câştigurilor pe care îi lăsa să le facă. Master Dinu îşi amintea de un pamflet plin de suflet patriotic şi de versuri închinătoare faţă de reprezentanţii puterii princiare, socotiţi ctitori de insulă şi iubitori de măreţe fapte omeneşti; dar tot acolo mai apăreau, săptămână de săptămână, pagini întregi de laudă pentru rânduri-rânduri de vraci făcători de minuni pentru nenorocirile cele mai disperate. Nici nu-şi pot închipui ăştia de

astăzi, spunea Master Dinu, câte ştiau cei de dinaintea lor, sau măcar câte pretindeau că ştiu. După râvna cu care tratau bolile în câte-o baie de apartament sau înghesuind muribunzii prin camere cu paturi suprapuse, ai fi putut gândi că descoperiseră elixirul vieţii veşnice şi e de mirare că nu se mai aude nimic astăzi de marii tămăduitori de atunci, fiindcă ar fi normal ca nişte descoperiri epocale să le aplici pe tine mai întâi şi să devii tu însuţi primul vindecat de cancer, sau primul nemuritor.

Lady Maricika ne dădea dreptate, amintindu-şi şi ea de un „jaf" de vraci fără şcoală despre care pamfletul liric-medical tipărit de prietenii lui Nicanor Ciocesko susţinea că vindecase câteva mii de nenorociţi la care medicii din spitale se uitau apoi ca la nişte arătări, nevenindu-le să creadă că doar cu puţin înainte tocmai ei le puseseră, sub semnătură, lespede pe mormânt. Eu ştiu un leac secret, se lăuda ştiutorul acela, adăugând că n-o să-l spună lumii niciodată, dar ar putea să mai vindece cu el alte mii şi mii de canceroşi dacă principatul Capriciei l-ar recunoaşte pe el, oficial, ca doctor cu dispensă de şcoală şi i-ar construi un palat de spital, de unde să le arate el medicilor cu patalama cât sunt de idioţi. Şi mai spunea Lady Maricika un lucru: că, zăpăciţi de mulţimea zbierătoare a bolnavilor şi a rudelor lor care le defilau pe sub geamuri la Minister, unii din guvern fuseseră cât pe ce să cedeze şi să-l facă pe Neica Nimeni ăla ce spusese el că ţinea neapărat să fie. Şi doar grija să nu ajungă cu toţii de râsul insulelor i-a reţinut.

— Culmea ar fi ca toţi născocitorii ăştia de miracole să fi murit chiar de cancerul pe care pretindeau că-l vindecă! a zis, mai mult ca să se distreze, Felix-băiatul, care îşi făcea şi el de lucru prin bucătărie, fierbându-şi un elixir de cafea.

Pentru mine era de mirare nu că promiţătorii de sănătate muriseră, ca tot omul, fiindcă altfel ar fi

însemnat să aibă acum cam un veac şi jumătate şi încă să mai trateze, prin vreo curte dosnică, lumea cu leacurile lor. De mirare era că nu apăruseră alte valuri groase de la Ciocesko încoace, numai câţiva ici şi colo, şi fără pretenţia de a se revărsa neruşinat peste medicina spitalelor cu gândul de-a o sufoca şi înlocui prin ştiinţa lor, atât de bine ascunsă, încât uneori nici ei nu mai dădeau de ea. Nu-i vorbă, am adăugat, că şi spitalele Capriciei, slăbite la pungă şi cu doctorii buni fugiţi care pe unde putuse prin arhipelag, fac destule isprăvi demne de râsul insulelor. Şi le-am cerut gazdelor să nu uite degrabă întâmplarea cu Master Capulet, care este cel de al doilea moment ce mi-a reamintit, aşa cum am spus la început, că eram medic al flotei britanice.

Lui Master Capulet nu-i purtam pică, deşi mă încurcase cu promisiunile lui de a-mi reface pantoful pierdut în apele oceanului. Însă el fusese măcar un promiţător care în cele din urmă se ţinuse de cuvânt, încât puteam umbla prin Cetăţuia Soarelui fără să mă jenez de cei ce se uitau zi de zi, plini de interes, la îmbrăcămintea mea de bună modă englezească. Cum nu-l mai văzusem de câteva săptămâni pe păpucar, am întrebat de soarta lui, iar master Dinu mi-a spus ce se auzea printre jucătorii de table şi zaruri de pe pajiştea de lângă noi. Omul suferise o nenorocire de felul accidentelor întâmplate în casă, unde poţi să-ţi rupi gâtul tot atât de bine ca prăbuşindu-te pe punte din velatura unei corăbii, ori sub roţile trăsurilor capriciene, conduse precum bolizii. Master Capulet alunecase pe săpun şi îşi rupsese un picior de marginea căzii de baie. Îşi fracturase femurul drept.

Lucruri din acestea se mai întâmplă în viaţă şi îmi amintesc că am îngrijit eu însumi marinari cu mâini sau picioare rupte, ceea ce era oricum mai bine decât să fi nimerit pe alături de copastie, în apele pline de rechini. Le legam braţul sau piciorul

vătămat în atele şi speram ca omul să aibă destulă minte încât să se mişte o vreme cât mai puţin, pentru ca oasele să se lipească drept. Trebuie să recunosc că n-am reuşit de fiecare dată, fiindcă nu întotdeauna sfaturile doctorului sunt ascultate, iar nerăbdarea cu care începi să te târăşti pe punte după vreo butelcă de rachiu te poate costa un şchiopătat pentru tot restul vieţii, ori o mână uşor strâmbată – lucruri cu care am observat că destui marinari se împacă foarte bine, iar căpitanii de corăbii, în zorul lor de a-şi angaja echipajul, nu bagă în seamă astfel de abateri de la frumuseţea clasică a trupului omenesc.

Master Capulet n-a fost nici el prea cuminte, dovadă că după mai multe coborâri din pat, neatente, femurul dintre atele începea să i se sudeze strâmb. La început mai putuse fi vorba să stea pentru îngrijiri acasă. Dar, după ce-l apucaseră iarăşi durerile, distinsa Lady Capulet trebuise să cheme caleaşca urlătoare a spitalului şi să-l ducă pe targă acolo, ca să vadă doctorii ce mai era de făcut. Când aflase că nu se putea altfel decât să i se rupă încă o dată piciorul, schilodul a trimis vorbă zorită după Master Dinu, rugându-l să-l aducă degrabă şi pe „doctorul casei”, care eram eu. S-ar fi simţit astfel mai în siguranţă, întrucât pe mine mă cunoştea şi socotea că-i datoram un serviciu, în vreme ce toţi doctorii între care nimerise erau complet străini, gata să-l ia cu uşurinţă pe el drept datornic vândut.

Am putut vedea astfel cum arată un spital din Capricia, începând cu curtea din care ieşeau, sau unde intrau cu răgete modulate caleştile de serviciu, având pictate pe ele lespedea roşie, şi terminând cu sălile de operaţie, pe care le-am găsit în orice caz mult mai curate decât puntea oricărei goelete, unde nu puteai sta cu operaţiile până când îi venea şefului de echipaj gândul cel bun, să trimită vreo doi marinari cu mătura şi cu ligheanul cu apă. Pe Master Capulet nu l-am găsit în salon,

însă i-am aflat patul, la picioarele căruia, pe o etichetă, îi era scris numele caprician: Căpuletz Ion. Apoi l-au adus şi pe el, întins pe targa cu roţi, din cabinetul unde i se cercetase piciorul cu nişte maşinării ciudate, cumpărate din Tramontana. Mi s-a părut destul de speriat şi cred că uitase cu totul de filozofia nepăsătoare pe care obişnuia să le-o prezinte altora prin proverbul „Merge şi-aşa". În ce-l priveşte, ar fi vrut ca totul să meargă doar foarte bine, şi ne-a spus că, pentru asta, contează mult pe noi doi. Nu cred că puteam să-l ajut chiar atâta cât aştepta el, dar m-a îndemnat să-i pipăi coapsa umflată şi mi-a primit încurajările cu o încredere îngrijorată, însă şi cu un mare oftat de uşurare, ceea ce nu era deloc puţin. Dacă imediat după căzătură scăpase doar cu atele şi pansament, aflase acum că nu va mai putea scăpa fără operaţie, iar eu nu aveam niciun motiv să-mi închipui că hotărârea medicilor care îl consultaseră n-ar fi cea bună.

A doua oară când l-am vizitat, era foarte tulburat şi nu-mi explicam de ce. Am observat că tulburarea nu-l cuprinsese doar pe el, ci şi pe alţi pacienţi din paturile alăturate. O echipă de doctori în halate albe trecea din salon în salon, aplecându-se asupra câte unui bolnav şi răsfoind din când în când nişte hârtii pe care însemnau lucruri despre starea lui. Era între ei şi unul scund, cu priviri preocupate şi destul de nerăbdător, judecând după mişcările repezi pe care le făcea. Am observat că Master Capulet chiar pe acesta nu-l scăpa din ochi, urmărindu-l cu groază până când echipa a trecut în salonul de alături. Dacă nu cumva m-am înşelat, cred că şi alţi bolnavi internaţi tot pe doctorul cel nervos îl urmăriseră, ca fascinaţi.

— Ce mă fac, Dinule, că *ăsta* mă operează! a vorbit Master Capulet în şoaptă, după plecarea grupului în halate albe.

Avea atâta disperare în glas, încât am înţeles că-i era frică şi nu se aştepta la nimic bun. Master Dinu

părea să nu cunoască persoana la care se referise meşterul păpucar. Dar, după ce Master Capulet a pronunţat, tot în şoaptă, un nume – Somu sau Tzomu –, gazda mea s-a plesnit peste frunte, amintindu-şi că-l văzuse în programul umbrelor de seară şi, mai ales, amintindu-şi cu ce prilej. Despre prilejul acela n-am mai discutat atunci, în salon, ci acasă, în familie, din moment ce mă puteam socoti şi eu în familia lor. Aflând vestea adusă de soţul ei, Lady Maricika s-a bătut de mai multe ori cu fruntea de piatra de închinăciune, căinându-l foarte tare pe „nenorocit". Nenorocitul, aveam să înţeleg îndată, nu era doctorul de spaimă, ci pacientul intrat în mâinile lui. Master Capulet, cu alte cuvinte, care aştepta să i se rupă iarăşi femurul şi să-i fie aşezate capetele unul în prelungirea celuilalt, cu mai multă grijă decât prima dată. Master Dinu mai voia să ştie dacă pentru operaţia asta avea să fie folosit şi bisturiul. I-am spus că, după umila mea părere, pentru ruptul osului ajungea o rangă scurtă. Însă, cum nu cunoşteam metodele doctorilor din Cetăţuia Soarelui, poate că pentru pusul capetelor rupte chiar la locul lor avea să fie nevoie şi de o secţionare a muşchilor coapsei. N-aveam cum să ştiu dinainte, însă orice era cu putinţă.

— Vai de capul lui! a tras concluzia Lady Maricika, stârnindu-mi şi mai mult curiozitatea.

Merita, într-adevăr, să fiu curios. Doctor Somu, sau Tzomu, era deja renumit în Capricia, fără ca eu, coleg de breaslă cu studii la Cambridge şi Leyda, să fi aflat încă motivul acelei fulgerătoare celebrităţi. Până când am înţeles că putea să dea mâna cu chirurgul troşkolet! Ca şi acela, operase şi Tzomu un caz de apendicită, chiar în spitalul de unde ne întorseserăm. Numai că în loc să-i spintece pacientului burta şi intestinele, se mulţumise să-i reteze mădularul, fie pentru că în meditaţiile lui din clipa aceea l-o fi găsit nesimţit de mare faţă de propriul său mădular, fie pentru

vreo disecţie ulterioară, în folosul studenţilor lui. Nimeni nu putea înţelege ce se întâmplase, dar toţi se străduiau: şi pamfletarii care discutau cu patimă subiectul, şi psihiatrii, şi colegii din spital, şi procurorul, ca să nu mai vorbim de bolnavii care îşi aşteptau rândul la cuţit, numărând cu groază ceasurile până când trebuiau să se suie, ori mai degrabă să fie suiţi cu forţa, pe masa de operaţie.

— De ce nu-l dau afară? s-a interesat Lady Maricika, uimită.

— Ei, de ce! Pentru că ăştia îşi spală nu numai mâinile când intră în sala de operaţii, ci se spală şi unii pe alţii, i-a răspuns Master Dinu.

Mi-am permis să observ că în vorbele acelea înţelepte era mult adevăr, dar, după părerea mea, doar o parte din el. Adevărul cel mare nu-l putea şti decât Dumnezeu. Ori, ca să vin mai aproape de lumea lor, Isa Lapedat, care avea deja o mare problemă în felul cum trebuia să prezinte cazul la Judecata de Apoi. Aveau o problemă şi procurorul, şi judecătorii de aici, din insulă, care trebuiau să ţină cont de paguba celui care se trezise din anestezie fără o parte importantă a corpului său şi nu putea înţelege de ce i s-a întâmplat tocmai lui pacostea asta. Avea o problemă şi onoratul Consiliu de Onoare al Medicilor, întrucât trebuia să vadă ce-i cu onoarea aceea a lui şi dacă o pierde cumva în mai mare măsură recunoscând fapta decât spălând-o. Avea o problemă delicată însuşi distinsul chirurg, căruia fapta, când i se arată, nu poate să şi-o explice, iar alteori şi-o explică, dar n-o vede. Lucrurile sunt foarte complicate, am spus. Simplă e doar întâmplarea că s-a produs monstruozitatea asta oribilă şi – *nota bene,* am adăugat eu pe latineşte, ca şi cum m-aş fi pregătit să scriu o reţetă – tot aici, în Capricia, că-ţi vine pur şi simplu să-ţi iei lumea în cap. Dar nici împrejurările în care s-a produs, deşi par foarte simple, nu sunt simple deloc.

— Haide, măi Lemuel, nu ne tot ţine în filozofii, că ne înnebuneşti! mi-a reproşat Master Dinu. Eu cred că problema de acum e cu totul alta: ce se face Căpuletz dacă Tzomu ăla o să vrea să-i umble cu bisturiul pe la femur.

Am fost cu toţii de acord că distanţa dintre femur şi mădular e destul de mică şi, cum amândouă alcătuirile pomenite pot fi cuprinse, pe masa de operaţie, dintr-o singură privire, nu poţi şti dinainte ce direcţie va apuca bisturiul când mâna sigură şi pricepută a chirurgului scapă de sub control. Ne-am dat astfel seama că Master Capulet ajunsese cu adevărat în primejdie şi avea toate motivele să fie neliniştit în caz că troşkoletul acela deghizat în caprician era menţinut mai departe în personalul spitalului. Ba chiar şi dacă urma să fie aruncat totuşi peste bord, dar abia după ce operaţia lui de femur avea să fie deja fapt împlinit.

A doua zi nu m-am putut duce la spital, fiind prins din nou cu altă treabă, aşa că s-a dus doar Master Dinu. Între timp, şi Miss Elli se ridicase din pat şi, scăpată de grija Alzheimerului, bântuia cofetăriile cartierului împreună cu nişte colegi.

— Îl operează poimâine, ne-a anunţat la întoarcere Master Dinu, dar nu părea foarte îngrijorat, ci mai curând pus pe glume.

Făcuse glume şi la spital, umblând, cum zice englezul, cu funia prin casa spânzuratului.

— L-am întrebat de ce-i chiar atât de disperat că o să-i taie *ăla* mădularul, fiindcă un pensionar ca el se poate descurca în viaţă şi aşa. Uitasem că are o nevastă cu cincisprezece ani mai tânără şi nu-l lăsa obrazul să-i facă ei o figură chiar atât de urâtă.

Apoi şeful casei ne-a anunţat că are treabă la un tinichigiu.

În ajunul operaţiei ne-am dus din nou împreună la spital. Master Capulet ne aştepta ca pe ghimpi, şontâcăind pe coridor cu cârja sprijinită la subsuoară. Cum a dat cu ochii de noi, s-a şi repezit la Master Dinu.

— L-ai adus?

Gazda mea a încuviinţat din cap şi s-a grăbit să desfacă pachetul. Înăuntru era un obiect de tablă, decupat după forma unui chilot. În partea dreaptă, unde tăblăria nu era unită, avea pe fiecare margine câte un inel de fier.

— Dă şi lacătul!

Master Dinu i-a întins un lacăt nou, care avea atârnate de el trei cheiţe. Master Capulet a vârât lacătul în buzunarul pijamalei şi şi-a pus chilotul de tablă în faţă, ca şi cum ar fi vrut să-l probeze.

— Sper să mi se potrivească, a mai spus el.

— Am cerut să-l facă după mine, a dat gazda mea explicaţii. N-ai tu bucile mai mari ca ale mele!

Mi-am amintit de nişte romane vechi de-ale franţujilor şi de centurile de castitate pe care trebuiau să le poarte doamnele cavalerilor câtă vreme bezmeticii ăia rătăceau prin cruciade. Mă îndoiam foarte tare că în Capricia erau cunoscute vremurile acelea, şi cu atât mai mult m-a uimit faptul că, la nevoie, li se născoceau din nou lucrurile de folos. Din fericire, Master Capulet nu urma să stea ani întregi cu lacătul pus, ci numai până îl aduceau de pe masa de operaţie înapoi în salon.

Capitolul 11

Strada celor O mie şi una de nopţi. Regele Maidan I. Străduinţe diplomatice de-o parte şi de alta. Coroana de protocol. Gulliver se abţine s-o încerce şi el. Un discurs despre rostul adânc al coroanelor. Regate şi imperii în acelaşi cartier republican. Partidele maidanaşe. Amintiri din campanie. De ce nu-i iubeşte arhipelagul pe maidanaşi. O ameninţare a principelui Trosnack.

Într-o dimineaţă, după micul dejun la care am reuşit s-o conving pe Lady Maricika să mai facă o pauză între felurile ei capriciene şi să-mi frigă în tigaie nişte *ham and eggs,* gustarea britanică de care mi se făcuse tot atâta dor ca de o budincă zdravănă cu dulceaţă de fructe, Felix-băiatul m-a anunţat că în ziua aceea avea o surpriză pentru mine.

— Să-ţi iei şi „jobenul", mi-a zis, fiindcă acolo unde ne ducem trebuie să fii îmbrăcat la mare ţinută.

Am priceput că se referea la tricornul meu şi bineînţeles că mi l-am pus cu bucurie pe cap, aşa cum făceam de fiecare dată când ieşeam în Cetăţuia Soarelui, fiindcă doar pe pajiştea de la intrarea în palatul de locuinţe se mai întâmplă să cobor cu capul descoperit. Mi se părea chiar nedemn de mine să mă plimb prin capitală fără însemnele ce vorbesc de poziţia mea de englez respectabil, aşa că mi-am pudrat bine şi peruca, legând-o la ceafă cu o fundă nouă, scoasă din cutiile cu nimicuri ale doamnei ce-mi era gazdă.

Jos, pe alee, aşteptau nişte prieteni mai vechi, sprijiniţi de trei trăsuri, dintre care una mai mare, cu însemnul lespezii roşii, aşa cum le văzusem pe cele de la spital. Le-am salutat cu graţie pe Felix-fata şi pe Dora cea cu ineluş sub buză, adăugând şi

nişte cuvinte bine simţite despre frumuseţea lor mereu proaspătă şi înfloritoare, lucru care le-a plăcut atât de mult încât la amândouă pielea de pe obraz a început să li se împurpureze. Le-am strâns mâna lui Rem-tatuatul şi lui Coco (fostul pirat), care mi-au prezentat încă vreo doi colegi de-ai lor, de la Medicină, ispitiţi însă şi ei de aventura ce mi se promisese la micul dejun. Când a sosit Felix-băiatul, ne-am suit cu toţii în trăsuri şi micul convoi a luat-o, traversând Cetăţuia Soarelui, spre un cartier pe care nu-l vizitasem până atunci. Palatele mari ale capitalei se cam terminaseră, lăsând locul unor căsuţe scunde, cu tencuieli vechi şi crăpate, cu viţă-de-vie prin curţi şi mărginite de uluci care mai bine bătute în cuie, care mai şubrede şi cu goluri printre ele. Şi tocmai acolo unde mă aşteptam să înceapă câmpul, am nimerit pe o stradă cu mai multe palate noi. Dar ce palate! Nu semănau deloc cu cele uniforme şi cu acoperişul plat, din centrul oraşului, ci mai degrabă cu zidirile împărăteşti din *O mie şi una de nopţi.* Erau masive, cu creneluri şi zeci de turnuleţe ascuţite, cu mai multe rânduri de acoperişuri curbate, sclipind argintiu, în vreme ce o foiţă de aur părea să acopere numeroase lucrături din bârne şi cărămidă ce se vedeau încastrate în pereţi. Mărturisesc că la multe m-aş fi putut aştepta, dar chiar la nişte construcţii de basm nu. Mai lipsea să apară la vreun balcon plin de zorzoane aurite o prinţesă sarazină cu vălul coborât peste faţă şi să ne facă de acolo semne prieteneşti cu mâna, ori să pună dulăii pe noi, pentru că îndrăzneam să tulburăm cu pufăiturile rădvanelor noastre tihna unor lucruri de pe altă lume.

Când am coborât din trăsuri, asupra noastră au dat într-adevăr năvală hăuliturile nervoase ale unor câini pe care nu-i vedeam, fiindcă se agitau dincolo de un zid de trei yarzi înălţime, în curtea ce părea de cetate. Ne simţiseră totuşi şi făceau

zarvă cât o haită întreagă, încât, văzându-l pe Felix-băiatul că se apropie de poarta de bârne frumos cioplite şi bate cu un inel mare în ea, m-am îndoit că, de lătrăturile şi mârâiturile potăilor, cineva dinăuntru ar mai putea să ne audă. Apoi am văzut că de deasupra porţii ne cerceta şi un ochi de sticlă, întorcându-se de la unul la altul, şi am priceput astfel că stăpânii palatului aveau şi alte mijloace să-i anunţe când dă cineva târcoale pe la intrări.

— Cine sunteţi şi ce vreţi? a întrebat o voce hârâită, de-a dreptul prin zid, iar din ton mi-am dat seama că vorbitorul, dacă nu ne era chiar duşman, n-avea totuşi niciun chef de noi.

— O ambasadă din Lumea Veche la Alteţa Sa! l-am auzit apoi pe Felix-băiatul răspunzând tot zidului, după care multă vreme n-a mai urmat nimic, decât lătrăturile câinilor.

Târziu, o poartă mai mică s-a deschis lângă poarta mare, iar între uşorii ei s-a ivit un zdrahon tuciuriu, cu buze groase şi nasul aproape lipit de faţă, de câte lovituri părea să fi primit în zgârciurile lui ani în şir. Avea haine negre cu semnele unei firme de pază şi pândă, şi ne privea fără nicio bucurie, dar cu destul de multă neîncredere.

— Care-i ambasadorul? s-a interesat el, mohorât, iar tinerii mei prieteni m-au împins pe mine în faţă.

Ceea ce a văzut părea să-l fi convins, fiindcă mi-am îndreptat spinarea şi am făcut o scurtă şi demnă plecăciune în direcţia lui, fără să-mi iau totuşi tricornul de pe cap, că doar nu era femeie! Ne-a cerut să aşteptăm şi, retrăgându-se printre ogarii de rasă pe care am apucat să-i observăm agitându-se în spatele lui, ne-a trântit poarta cea mică în nas. După încă vreo zece minute, timp pe care tinerii capricieni şi l-au petrecut vorbind cu glas scăzut şi pufnind de mai multe ori în râs, păzitorul a apărut din nou, a deschis şi ne-a anunţat ceva mai senin:

— Alteţa Sa vă primeşte în salonul de încoronare.

Câinii nu se mai vedeau, fuseseră chemaţi şi legaţi undeva, în spatele curţii, după o caleaşcă enormă şi neagră, cu perdeluţe la ferestre, aşa că am putut intra fără teamă şi ne-am apropiat de faţada largă a clădirii. Treptele ei de marmură erau migălos şlefuite, încât razele soarelui se răsfrângeau pe ele la fel ca pe aurăria ce mărginea cristalul uşilor largi de la intrarea în palat.

— Măi, Felix, măi, tu unde mă duci? am apucat, pe când urcam cele vreo şapte trepte de zece yarzi lăţime fiecare, să-l întreb în şoaptă pe fiul gazdelor mele, iar el şi-a dus un deget la gură, cerându-mi astfel să mai am răbdare.

Chiar în capul scării, în dreptul uşii larg deschise, aştepta o femeie nu tocmai bătrână, cu părul roşcat, toată numai zâmbet peste fardurile unsuroase pe care şi le întinsese în grabă pe obraz. Tocmai când îmi săltam tricornul şi dădeam să încep un discurs de bună întâlnire adresat celei pe care o credeam doamna casei, Felix-băiatul m-a tras de mânecă, şoptindu-mi că „aia nu-i decât o servitoare”, întrucât Alteţa Sa era văduv – gest inspirat, care m-a împiedicat în ultimul moment să-mi încep vizita cu o greşeală de protocol. Înăuntru era un hol uriaş, plin de aurărie, cu o scară tot de marmură ce ducea la primul cat. Femeia ne-a îndrumat în stânga, spre o altă încăpere cât sala unui templu mai micuţ, având pereţii încărcaţi de oglinzi înalte şi de ornamente poleite cu aur. În fund, sub un baldachin, am putut vedea un fotoliu aurit cu spetează înaltă, care la început mi s-a părut un pic cam prea larg, ca semn de mare fudulie, însă am priceput mai târziu ce era cu el. Covorul de pluş care în mod obişnuit trebuie că mergea într-acolo, stătea acum adunat rotocol lângă peretele de la intrare, ca şi cum ar fi trebuit scos la curăţat. Pe tavan am văzut picturi cu motive silvestre, copaci verzi şi căprioare ce se

adapă în luminişuri, iar în depărtare câte un palat asemănător cu cel în care pătrunseserăm. Trebuie să recunosc că eram uimit de atâta neaşteptată măreţie, şi încă în marginea oraşului, printre căsuţele mărunte ale unui cartier fără strălucire. Am observat că şi studenţii din ambasada mea priveau cu gura căscată, dându-şi din când în când coate, ca să-şi atragă atenţia asupra vreunui lucru de mirare. N-a trebuit totuşi să aşteptăm prea mult, fiindcă în hol s-au auzit nişte zgomote, ca şi cum cineva cobora tropăind de la etaj, iar omul de la pază şi pândă, proţăpit acum în uşa prin care intraserăm, a dat din el un răcnet adânc, care aproape că ne-a speriat:

— Alteţa Sa regele Maidan Întâiul!

Aşa am ajuns să-l cunosc personal pe regele maidanaşilor din Capricia. Alteţa Sa era într-adevăr un bărbat impunător, ca un sac mare şi revărsat, mai ales acolo unde de obicei stau pieptul şi burta, dar şi mai pe la spate, deasupra picioarelor scurte şi pulpoase ce trebuiau să susţină o asemenea alcătuire grea şi cu călcătură apăsătoare. Slăninile Alteţei Sale umflau într-atâta cămaşa încât nasturii îmbumbaţi stăteau gata-gata să se rupă din aţe, iar unul chiar se rupsese şi regele fie nu observase asta la timp, fie n-avea prin preajmă vreun croitor priceput, care să i-l coasă repede la loc. Se vedea că-şi trăsese haina pe mâneci la repezeală, iar coroana şi-o ţinea încă în mâna plină de inele mari şi lucioase, pregătindu-se să şi-o înfunde pe cap. Înainte de asta, însă, a dat cu ochii de neorânduiala din salonul de încoronare şi, ca speriat, s-a oprit în prag, ne-a cercetat în fugă, a descoperit-o printre noi pe femeia roşcată şi i-a strigat cu glas gros, ca de bas:

— Magda, nu se putea să nu faci tu o boacănă!

Apoi i-a arătat un semn scurt din deget şi roşcata s-a repezit la covorul de lângă perete, începând să-l desfăşoare opintit în direcţia tronului. Când covorul roşu aproape că era pus la

locul lui, regele a păşit solemn pe el şi s-a aşezat greoi pe tronul care, chiar aşa larg cum fusese făcut, abia îl cuprindea în braţele lui de fildeş cu monturi de aur. Şi-a îndesat coroana pe capul cu păr rar şi ne-a chemat pe toţi mai aproape. Deşi nu prea stă în obiceiul regilor, Maidan I s-a scuzat pentru deranjul pe care îl găsiserăm în palatul lui, neuitând să arunce şi nişte vorbe privitoare la lenea mare şi chiar puturoşenia fără leac a servitorilor în general. Am văzut că doamna pe care o strigase cu numele de Magda se uita la el cu admiraţie, fără să lase impresia că ar fi trebuit să se simtă vinovată cu ceva.

După asta, regele a dorit să afle cine eram şi ce treabă aveam cu el. L-am lăsat pe Felix-băiatul să facă prezentările, încrezător că se va descurca, dar şi ca pedeapsă că mă băgase fără să mă întrebe în povestea aceea. Începând cu mine, fiul lui Master Dinu a pus de la el toate laudele pe care le putea scoate din mintea lui ascuţită, ca pentru un adevărat ambasador al Marii Britanii. Ceea ce, într-un fel, prin voia soartei, chiar eram. Atâta doar că nu primisem împuternicire de la Majestatea Sa regele meu, care n-avea habar de mine, dar, mai ales, n-avea habar de Capricia, că ar exista pe undeva în lumea largă şi insula asta, ca să stabilească nişte contacte diplomatice cu ea. A trebuit să-i vorbesc regelui Maidan despre iubita mea Anglie şi am făcut-o punând mult suflet în vorbele mele. I-am descris insulele noastre înverzite din vecinătatea continentului european, starea oamenilor şi a meseriilor, caracterul ales al nobilimii şi hărnicia supuşilor din Albion, rodnicia pământului şi dărnicia climei, înţelepciunea savanţilor din Academia Regală şi sârguinţa la carte a studenţilor din universităţi, simplitatea şi blândeţea legilor, curajul fără seamăn al corăbierilor, smerenia ascultătoare a femeilor, în sfârşit, faima regelui şi a ţării printre alţi monarhi şi alte ţări de pe toate continentele înscrise în atlas.

Am tot lăudat cu bucurie, până mi s-a părut şi mie că dădusem prea mult din gură, întrucât observam de la un moment înainte că atenţia Alteţei Sale începea să alunece spre pereţi, obosită de atâtea noutăţi venite de departe. Întrezărind pesemne o salvare, a observat mirat că păzitorul lui stătea mai retras şi nu lua notiţe, însă voinicul acela îi dădu asigurări că, acolo unde stătea, „bagă totul la devlă". Eu unul mă cam îndoiam în sinea mea, convins că, dacă ar fi făcut-o cu adevărat, „devla" aia a lui s-ar fi dublat deja în volum de atâta efort.

— Dar secretarul meu unde-i? mai încercă regele un şiretlic.

— Păi nu l-aţi vânturat din slujbă, Alteţă? i-a zis netulburat sluga cu nas turtit.

Atunci regele şi-a amintit ca prin minune şi a început să se plângă de vremurile grele ce dăduseră peste regatul lui şi peste întreaga Capricie, încât din pricina poverii lor trebuise să strângă cureaua – asta era doar o vorbă, căci cureaua lungă de peste burta lui revărsată nu părea strânsă deloc – şi să mai dea afară din angajaţii curţii. Rămăsese numai cu trei servitori, între care bucătarul, pe care chiar n-avea cum să-l concedieze. Mi s-a plâns de răutatea şi încăpăţânarea celor de la Înalta Primărie a Cetăţuii Soarelui, care nu mai voiau să-i amâne lui nişte datorii vechi şi-l ameninţaseră că, neplătindu-le imediat, aveau să-i taie lumina şi încălzirea din palat. Lucru ce nu se mai întâmplase decât pe timpul răposatului principe Ciocesko, dar atunci palatul încă nu fusese construit, ci era doar o căsuţă ca toate cele din jur. Am cerut respectuos voie să intru şi eu în vorbă, mirându-mă de repeziciunea cu care fusese înlocuită căsuţa cu minunăţiile din jurul nostru, iar regele nu s-a sfiit să ne spună cât a trebuit să transpire pentru asta şi câte griji îşi făcuse în hărţuielile cu administraţia comunală, care nu putea nici în ruptul capului să priceapă că un rege are drepturi nobile, precum şi

izvoarele de bani potrivite pentru a-şi înfăptui planurile după mintea lui proprie. I-am spus că şi mie mi se pare că a descoperit o comoară, noroc pentru care îl felicit în numele meu şi al regelui Angliei, despre care îndrăzneam să sper că nu l-ar fi deranjat bunăstarea casei regale din Capricia, ci dimpotrivă, s-ar fi bucurat de ea. Maidan I a recunoscut că ajunsese într-adevăr la o comoară, care era zeciuiala supuşilor, şi că problema lui cea mai mare fusese să-i facă pe aceia să-i accepte autoritatea, plătindu-i lui şi nu altcuiva dările fixate din moşi-strămoşi. Mai făcuse şi nişte afaceri reuşite cu o parte din bani, întovărăşindu-se cu nişte politicieni din Parlament, şi câştigaseră mult împreună, într-o vreme când nimeni nu se gândea la prostia fără margini de a-şi plăti din câştiguri dările către vistieria insulei.

Regele i-a surprins pe tinerii mei însoţitori uitându-se cu privirea fixă şi cu gura căscată la coroana uriaşă de pe capul său. Cred că i-a părut bine să-i vadă atât de impresionaţi, fiindcă n-a aşteptat rugăminţi, ci şi-a scos-o, ca s-o putem vedea mai bine.

— Nu-i aşa că-i frumoasă? m-a întrebat el plin de mândrie şi ne-a povestit istoria ei.

Coroana avea două kilograme şi jumătate de aur curat. Fusese făurită mai întâi de nişte aurari din Capricia, apoi, nemulţumit de lucrătură, care n-avea destulă fineţe, încât arăta ca scoasă din mâinile unor ciocănari de fierărie, regele a dat-o la topit şi s-a îndreptat spre un atelier de giuvaeruri scumpe din Tramontana. Acolo i-au făcut-o din nou nişte artişti, în forma ei de acum. Era într-adevăr mână fină în mulţimea de linioare drepte sau şerpuitoare care străbăteau suprafaţa metalului, iar cele câteva pietre preţioase mari fuseseră puse pe coroană după un desen bine chibzuit. Văzând că o privesc cu luare-aminte, regele mi-a întins-o şi m-a îndemnat să văd cum îmi stă cu ea pe cap.

— Înălţimea Ta, îmi faci o mare onoare, am zis eu tulburat, dar nu pot să primesc. Dacă aş povesti cuiva, la întoarcerea mea în Anglia, sunt convins că nimeni nu va vrea să mă creadă, învinuindu-mă cu am scornit minciuni numai ca să mă dau eu mai mare decât sunt. Îmi cer iertare pentru compatrioţii mei, dar ei îşi închipuie că toţi regii sunt ca Majestatea Sa George al II-lea, regele Marii Britanii, care-i într-adevăr mult mai zgârcit cu lucrurile lui de valoare şi nu se grăbeşte să le pună altuia pe cap. De aceea nu pot să primesc, chiar dacă gestul mi se pare unul de mare preţuire şi chiar de nesperată prietenie, pe care ştiu că nu le merit, după cum nu le merită niciunul dintre slujitorii mei aflaţi aici de faţă. În numele tuturor, însă, şi în numele milioanelor de englezi cinstiţi din care mă trag, îngăduie-mi, Sire, să mulţumesc încă o dată, din adâncul sufletului meu!

Am mai privit câteva clipe coroana şi, simţind cum degetele încep să-mi amorţească de greutatea ei, i-am înapoiat-o lui Maidan I, să şi-o pună iarăşi pe cap. Luându-mi apoi avânt, am ţinut un discurs despre însemnătatea şi rostul coroanelor regale, precum şi despre nevoia ca aceste însemne ale puterii să fie păstrate cât mai mult pe înaltele capete care le poartă. Coroana de aur, fie ea mai îngustă şi mai uşoară, ca a regelui englez, fie masivă şi grea precum cea pe care o aveam atunci în faţă, vine de la Dumnezeu şi leagă fiinţa care o poartă nu numai de poporul asupra căruia domneşte legiuit, ci şi de tainele greu de pătruns ale cerului. Coroana transmite tainele acestea în jur, chiar fără să fie văzute cu ochiul liber, ci doar simţite cu inima. Dacă mi-aş fi aşezat-o pe cap, ceea ce ar fi putut să apară ca o dovadă de mare obrăznicie, eu nu numai că n-aş fi putut spera, prin ea, măcar un firişor de lumină care să mă pună în legătură cu partea dumnezeiască a puterii, dar nici măcar cu nivelul ei de jos, fiindcă nu prea cunosc maidanaşii şi încă nu simt vreo pornire să iau

asupră-mi subtila povară a legăturii cu ei. Singurul îndreptăţit la această dublă şi tainică legătură era însuşi Alteţa Sa, căruia i-am urat să stea cât mai mult cu coroana aceea pe cap, iar regele a încuviinţat prin clătinarea de mai multe ori a coroanei, nevăzând în urarea mea decât partea bună, nu şi caznele la care îl îndemnam, din pricina greutăţii mari, fie ea şi de aur, pe care ar fi trebuit s-o ţină în echilibru, dacă se poate, zi şi noapte, neîntrerupt. Am mai vorbit în discursul meu şi despre cât de important era ca fiecare coroană să stea pe capul potrivit, nu să se plimbe de la un cap la altul, stârnind în sufletele netrebnice pofte ce nu se cuvin.

— Fir-ar mama lor a dracului! l-am auzit pe rege blestemând nişte umbre pe care n-aveam cum să le cunosc, dar probabil că el le ştia foarte bine.

În tot cazul, vorbele mele alese cu grijă şi pline de tâlc au plăcut şi celor vizitaţi în palatul acela grandios, şi vizitatorilor, fiindcă l-am văzut pe Felix-băiatul gata să izbucnească în aplauze. Apoi, dându-şi seama că momentul prea solemn nu le îngăduia, s-a mulţumit doar să-mi scuture mâna, în vreme ce tinerii ceilalţi, chiar şi cei veniţi cu caleaşca spitalului, mă băteau prieteneşte pe spate. L-am simţit pe Maidan I emoţionat, gata să mă învăluie în căldura sufletului său regal, când li s-a adresat celor doi slujbaşi de la curtea lui:

— Aţi văzut, mă, ce spune ambasadorul ăsta? Să-i mai aud eu pe veri şi pe nepoţi că iau coroana regelui în bătaie de joc!

Am putut înţelege astfel că Alteţa Sa avea chiar şi în familie necazuri cu guvernarea, lucru ce mi s-a confirmat pe deplin când, conducându-mă la o fereastră, mi-a arătat o casă asemănătoare cu a lui, ridicată în curtea vecină. Dincolo de ea se iveau turnuleţele argintii ale alteia, toate înşirate, cum putusem să-mi dau seama de la început, în lungul aceleiaşi străzi din cartier, recent asfaltată. Interesându-mă cine locuia acolo, regele mi-a spus

cu o figură îngreţoşată că proprietatea aceea învecinată era a vărului său, Nicolae Tandaler, care cu mai mulţi ani în urmă se declarase împărat al maidanaşilor, numai ca să-i facă lui în ciudă; rege oricum nu mai putea fi, întrucât postul era deja ocupat. Iar în cea de-a treia clădire argintată stătea un nepot de-al lor, Parpanghel Răzvan Minune, care făcuse bani în Tramontana şi nimeni nu ştia precis cu ce se ocupase, dar, îndată după ce-l expulzaseră cei de acolo, revenise fudul în Cetăţuia Soarelui, îşi ridicase propriul său palat şi, luându-şi numele de Sultan I, se declarase cu neobrăzare padişah regal şi imperial al Capriciei şi Cumingiei. Ceea ce trezise în sufletele ambilor unchi, Alteţele Lor regale şi imperiale, regretul că nu-l rupseseră în bătaie când era mic, fiindcă acum, ca adult, era el cel ce putea bate mai tare.

M-am interesat dacă lucrurile stăteau chiar atât de rău. Se pare că da, din moment ce fiecare dintre aceşti trei suverani înnădiţi pe o republică princiară reuşise să-şi atragă simpatia unei părţi din minoritatea maidanaşă a Capriciei. Regele Maidan I s-a apucat să socotească pe degete:

— Aurarii şi împletitorii de coşuri merg cu mine, făureii de tingiri şi de măturoaie merg cu vărul Nicolae, milostivaşii, jucătorii de capră şi plimbătorii de urs s-au oploşit pe lângă Parpanghel Minunea mă-sii, şi uite-aşa ne dezbinăm noi, maidanaşii, mai rău decât capricienii, care-s renumiţi pentru asta în tot arhipelagul. Şi în loc să construim cu toţii împreună un regat puternic, ne împrăştiem forţele care încotro, iar regatul pe care l-am început eu slăbeşte.

Vedeam pe chipul Majestăţii Sale că suferea mult din pricina dezbinării care îi micşora numărul supuşilor contribuabili la vistieria regală prin zeciuială, iar de această situaţie nu putea fi străină nici starea de strâmtorare bănească în care ajunsese regatul în timpul din urmă. Întrucât aflase cu bucurie că eu, ca ambasador, îl reprezentam tot

pe un rege şi nu pe un împărat sau – ferească-ne Isa Lapedat! – pe un padişah necreştin, îi trecuse prin cap că aş putea, la întoarcerea mea în Marea Britanie, să vorbesc despre el cu regele meu şi să vedem împreună ce se poate face pentru întărirea regatului maidanaş din Capricia; eventual şi cu sprijinul maidanaşilor din Lumea Veche, în caz că există dintre aceştia pe acolo şi ar fi dispuşi să se alăture partidului său.

Aproape că uitasem, dar mi-am amintit dintr-o dată că maidanaşii îşi făcuseră şi ei partide îndată după căderea principelui Ciocesko, nişte partide mărunte cu care candidaseră în primele alegeri libere, fără niciun succes. Fusese, între ele, şi un Partid Maidanaş Regal, despre care aflam acum că era chiar al Alteţei Sale Maidan I şi răzbise nedesfiinţat până în zilele vizitei mele la palat. Nu m-am putut abţine să-l întreb pe rege dacă nu vedea o nepotrivire între idealurile republicane ale Capriciei şi participarea în alegerile acelea a unui cap încoronat. Nu, nu vedea nicio nepotrivire, iar în caz de reuşită sperase să ajungă fie un principe regal, fie un rege princiar al insulei, ceea ce suna oricum mai bine decât împărat republican, ca să nu mai vorbim de principe-padişah. Fiindcă, după cum aveam să mai aflu, atât vărul, cât şi nepotul îşi făcuseră partidele lor şi abia aşteptau să vină iarăşi alegerile şi să candideze, unul pentru a treia oară, altul pentru cea dintâi.

— Nu mă las nici eu, m-a asigurat regele, dar dacă ai şti cât mă costă!

Şi m-a condus dinaintea unui tablou pictat după o gravură mai veche de pamflet săptămânal, unde se putea vedea o mulţime veselă de maidanaşi strânsă în jurul unui proţap mare pe care, învârtit de doi dintre ei, se frigea un bou întreg. Maidan I era chiar în mijlocul lor, ocupând prin forţa lucrurilor trei locuri din peisaj, zâmbitor şi îndemnându-şi supuşii cu ulceaua plină de vin. Într-o parte se vedeau şi vreo două butoaie pe

lângă care era mare foială, dar destui votanţi se trăseseră deja lângă mirosul fripturii, ţinându-se pe după umeri şi admirând o fată destul de drăguţă care dansa în mijlocul lor despletită şi zornăindu-şi salbele făcute din lire de aur găurite. Am întrebat cine era domnişoara aceea, iar regele mi-a răspuns umflându-şi pieptul şi mai mult că era chiar prinţesa de fiică-sa, candidată şi ea în alegerile din urmă cu trei ani, pe locul secund. M-am mirat că n-o vedeam la palat, dar am aflat că lipsea motivat: prinţesa devenise între timp actriţă în serialele de umbre care se făceau în Tramontana. Era cunoscută în tot arhipelagul sub numele artistic de Bulanita Foxtrott, cea care joacă şi personajul femeiesc pozitiv, şi pe scorpia de verişoară rivală la bărbaţii frumoşi şi plini de farmec. Oricum, femei de mare rol amândouă, în lipsa cărora nu poate merge înainte acţiunea fără de sfârşit.

Tot stând cu privirile aţintite la bunătăţile din tabloul electoral, Înălţimea Sa şi-a adus aminte că Magda nu ne servise cu ceva, cât de cât, şi a trimis-o în grabă la bucătărie, de unde roşcata s-a întors cam anevoie, anunţându-şi cu plecăciuni regele că nu mai era chiar nimic în rezerva de protocol. Suveranul a privit-o în fugă, dar s-a prefăcut că nici n-o aude, preferând să continue discuţia în care ne adânciserăm lângă tron. Vorbeam tocmai despre marea varietate a supuşilor lui, pe care regele nu voia nici în ruptul capului să o tulbure: cine e milostivaş sărac n-are decât să rămână aşa cum l-a lăsat Isa Lapedat, dar sunt şi milostivaşi avuţi, care şi-au făcut sumele în Glubbdubdrib şi Tramontana, pe la uşile templelor, locuri unde oamenii sunt aşa de darnici că nu se uită la două-trei lire să ţi le arunce dintr-o dată în pălărie, chiar dacă nu te văd în zdrenţe, ci în haină de blană târguită ieftin la vreo mare prăvălie din insulele acelea.

Totuşi, am observat eu cu adâncă preocupare, arhipelagul nu-i iubeşte pe maidanaşi, să mă ierte

Alteţa Sa că o spun de-a dreptul, deşi în calitatea mea de ambasador ar fi trebuit să folosesc cuvinte mai ocolite, mai blânde. Chiar în serile acelea văzusem la ştirile de umbre cum soseau cu barcazul vreo treizeci de maidanaşi capricieni trimişi înapoi din insule, după ce făcuseră pe acolo ce se pricepeau ei să facă, din dorinţa foarte omenească de a trăi mai bine decât până atunci. Regele mi-a spus că-i înţelege pe maidanaşi mai bine decât pe toţi cei ce stau cu nasul pe sus în Tramontana, şi care n-ar face rău să-şi dezlege baierile pungilor când trec pe lângă milostivaşe, ca să nu fie nevoiţi bărbaţii acelora să-i calce noaptea prin locuinţe şi să-şi ia ei, cu mâna lor, ceea ce făţarnicii ăia n-au vrut să dea de bunăvoie şi nesiliţi de nimeni.

Şi mai spunea Alteţa Sa regală, pe bună dreptate, că zvârlirea maidanaşilor peste graniţă nu rezolvă nimic: peste o lună sau două, bogaţii din arhipelag au să se trezească din nou cu ei la uşile lor. Văzuse şi el ştirile acelea de mare vânzoleală. Auzise şi că ambasadorul Tramontanei venise la principele Trosnack cu un protest legat de faptul că nu punea stavilă vânturărilor maidanaşe dincolo de periferiile Cetăţuii Soarelui. Îmi pare, însă, că nu mai auzise şi ce spusese principele la întâlnirea din aceeaşi seară cu pamfletarii: că, dacă-l enervează mult tramontanii cu pretenţiile lor fără noimă, îi lasă pe toţi maidanaşii să plece unde vor, că de-aceea-s liberi. Şi, după ce-i vede în larg, le suspendă celor plecaţi cetăţenia. Să rămână acolo unde s-au dus! Aici, în Capricia, să stea numai cei ce ne iubesc cu adevărat.

Capitolul 12

Despre neadevăruri şi maşinăria de stârpit minciunile. Istoria veştilor aiuritoare. Cum au evoluat ele după Marea Răzvrătire. De la găina care alăptează la moroii ce sug laptele găinii. Vânătoare de strigoi. Gaura neagră şi răutăţile făcute de ea. Naufragiatul povesteşte o întâmplare la care a fost de faţă. Nălucile din farfuria zburătoare. Un dialog început acceptabil şi terminat fără noimă.

Între lucrurile de mare mirare pe care le-am întâlnit în Cetăţuia Soarelui se poate număra şi curiozitatea nesăţioasă a locuitorilor pentru tot ce zguduie minţile, fiind altceva decât ce ştii din ce-ai văzut cu ochii tăi sau din ceea ce te-au învăţat cu atâta îndreptăţire şi uneori chiar cu temeinicie profesorii. Nu-i vorbă, că şi în Anglia mai sunt unii care ascultă cu nestrămutată încredere istorisiri cu pitici şi uriaşi, cu motani încălţaţi sau vrejuri de fasole crescute până în tăriile cerului, ca să nu mai vobesc de marinarii care îţi vorbesc înflăcărat despre întâlnirile lor de spaimă cu şarpele de mare, ori cu caracatiţa cât o insulă pe care unii dintre ei o numesc kraken. Sminteala asta se întâmplă pentru că un călător întors din vreo ţară îndepărtată este lăsat să-şi publice orice născocire pusă pe seama întâmplărilor prin care a trecut. Îngăduinţă cu care n-am fost niciodată de acord, iar cine are memorie bună îşi va aminti, poate, că am şi cerut la un moment dat să se dea o lege în această privinţă. Mai precis, cel ce-şi descrie cu prea mult zel călătoria să fie obligat să jure dinaintea Lordului Cancelar că tot ce vrea să publice este adevărul adevărat, şi că n-are de gând să profite de neştiinţa altora, ca să le toarne în urechi, cu pâlnia cea mare, mulţime de bazaconii. Nu am ştiinţă dacă

Parlamentul de la Londra a votat legea propusă de mine, fiindcă, împins de firea mea neliniştită, n-am avut răbdare să aştept rezultatul şi am plecat în alte călătorii pe mare, purtându-mă însă aşa cum mi-ar fi plăcut să se poarte toată lumea, corect, şi scriind doar ce vedeam şi auzeam în ţările vizitate. Şi tocmai de aceea mi-ar părea nespus de rău să fiu amestecat fără alegere cu autorii care nu s-au supus jurământului pomenit mai înainte, iar relatările mele cinstite să poarte aceeaşi pecete a neîncrederii şi a netemeiniciei, precum scrierile unor mari mincinoşi. Riscul acesta de confuzie e cu atât mai serios cu cât eu însumi trebuie să admit că multe lucruri întâlnite în insulă sunt adesea de necrezut şi seamănă a fantezii curate.

Aud cu bucurie că prin Tramontana au chiar o maşinărie de descoperit minciunile, ceea ce mie mi se pare un lucru cât se poate de folositor şi cred că fiecare om ar trebui să umble cu o asemenea jucărie în buzunar. M-am gândit la un moment dat să fac o vizită în ţara aceea, anume pentru a mă supune unei probe cu maşinăria pomenită, ca să-mi dea tramontanii un certificat că nu-s mincinos şi să-mi folosească şi mie, pentru când mă întorc în iubitul meu Albion, cum le folosesc ăstora de pe-aici certificatele de răzvrătiţi. M-am răzgândit doar atunci când mi s-a spus că probele de minciună se fac numai pentru criminali, la Poliţie, ca să fie dovediţi că ascund cu bună ştiinţă nişte amănunte importante ale crimei lor. Şi n-a fost doar atât, ci şi o altă bănuială de-a mea: că englezii cărora le voi arăta certificatul nu vor crede nicio clipă că o maşină de descoperit minciunile există cu adevărat pe undeva prin lume, luând-o drept cea mai gogonată dintre născociri. Iar gândul de a mă folosi de diploma ei ar fi văzut ca un tertip prin care urmăresc să mă sustrag de la jurământul garantat de guvernanţi, tocmai din pricină că am scris şi scriu mai departe neadevăruri menite să zăpăcească minţile compatrioţilor mei.

Maşinăria aceea minunată, din câte înţeleg, n-a ajuns nici măcar în Capricia, care e mult mai aproape de Tramontana decât regatul Marii Britanii. Altfel nu-mi pot explica de ce sunt pline pamfletele din Cetăţuia Soarelui de ştiri dintre cele mai uluitoare, dezminţite adesea şi nedezminţite de cele mai multe ori. Dacă le-ai aduna grămadă pe cele vânturate într-un deceniu sau două, ai putea întocmi nu doar o carte cât Biblia, ci o bibliotecă întreagă de asemenea Biblii netrebuitoare istoriei, dar trebuitoare pesemne sufletului caprician. Sunt bune pentru cine are timp de pierdut într-o minunare continuă şi în nepotolita admiraţie pentru faptele de nedovedit şi de necrezut. Eu, însă, vorbind despre ele, jur cu mâna pe inimă (fie şi în lipsa Lordului Cancelar) că spun totul nesmintit, pentru că nu vreau să abuzez cu neruşinare de buna-credinţă a oamenilor, ci dimpotrivă, *slujind adevărul cu toată străşnicia,* doresc să fiu folositor scumpei mele ţări, de aici, de departe, poate chiar cu mai mult temei decât i-am fost între hotarele ei.

N-aş putea spune nici când şi nici cum s-a pornit în insulă vârtejul acesta al ştirilor gogonate. Unii au convingerea că o asemenea patimă e strâns legată de felul cum gândesc capricienii, încât curiozitatea lor pentru lucruri aiuritoare ar fi fost la fel de mare şi pe timpul ciobanului Capricius. Numai că atunci ea trebuia să se mulţumească doar cu lucruri şi fapte pe potriva locuitorilor universului lor mărginit, fie ei oameni, oi, pietre, peşti din fluviul Dembowitz, krakeni din marea cea largă, ori balnibarbi. Alţii spun că patima e legată de guvernarea cioceskiană, având însă, pe atunci, trăsături aparte, de neconfundat. Cele câteva pamflete politice oficiale publicau, bunăoară, năluciri dintre cele mai înălţătoare, menite să bucure sufletele capricienilor de rând şi să le facă viaţa pe zi ce trece mai luminoasă, aşa cum era de aşteptat, de altfel, într-o Epocă a Luminii cum nu mai fusese alta în arhipelag. E

adevărat că nici atunci ştirile de largă şi înfiorată minunare nu erau chiar fără număr, ca astăzi, intrând totuşi într-un buchet consistent, de aveai ce ţine mereu în faţa ochilor. Pamfletarilor le stătea la dispoziţie un lung pomelnic de subiecte aprobate – cum se zicea atunci – „de sus”, din care să-şi poată alege minunile zilei. Bunăoară, cele legate de întrecerile între bresle, sau de întrecerile mereu mai impresionante dintre un an şi celălalt: la grâu, la porumb, la dârzenia şi hotărârea de a urma indicaţiile Partidului Unic, la dăruirea femeii pentru măreţele sarcini ale momentului şi, mai ales, la concursul inter-insular, unde Capricia trebuia să iasă de fiecare dată pe primul loc, şi chiar ieşea. Dar câte ştiri de negrăită bucurie nu se dădeau la iveală în vremurile acelea! Că un caprician născocitor de maşini de zburat a inventat un butoiaş care te ridică în aer, însă, ca să nu fie folosit de capricieni pentru a-şi lua zborul spre Tramontana, Partidul l-a vândut tramontanilor, să-şi ia ei zborul încoace, spre binefacerile Epocii de Aur a Cetăţuii şi spre discursurile de fiecare săptămână ale principelui caprician. Că o vacă de rasă străveche a dat atâta lapte într-o sâmbătă, cât n-au putut da zece vaci din Glubbdubdrib în întreagă săptămâna aceea, deşi fuseseră stimulate pe la ugere cu muzică din creaţia unui compozitor renumit. Că un caprician abia scos din spital a ieşit pe primul loc la un maraton de câteva sute de yarzi, unde convalescenţii veniţi din alte insule au abandonat unul după altul, nefiind împinşi înainte de atâta tărie de caracter şi încăpăţânare câtă i-au insuflat medaliatului tratamentele din insula organizatoare de concurs. Că două universităţi din Capricia şi una din Cumingia s-au bătut să acorde în aceeaşi zi titluri academice pentru Lady Frusina, ceea ce, în ciuda oricărei evidenţe neîncrezătoare, chiar s-a putut întâmpla, datorită abnegaţiei cu care au fost mânate mai întâi caleştile, apoi barcazul, de

către nişte echipe de specialişti devotaţi cauzei capriciene.

În fine, tot lucruri frumoase şi de apreciere, dar îmi face impresia că nici măcar vremea aceea de mari realizări ale insulei n-a cunoscut faza cea mai strălucitoare a ştirilor de uimire rodite în Cetăţuia Soarelui, ci doar anii de după Marea Răzvrătire. Aceştia au fost ani buni, când harul localnicilor pentru întâmplările nemaipomenite a fost despiedicat cu totul, iar pamfletele, izbucnite şi ele ca un foc de artificii de-al kitailor, au putut primi şi cultiva acest talent, lăsându-l să se împlinească aşa cum niciodată nu reuşise el s-o facă de-a lungul istoriei. Ieşiţi peste noapte dintre opreliştile Luminoasei Epoci, locuitorii insulei îmi pare că au trăit un adevărat răsfăţ al desfrânărilor democratice, dornici să afle tot ce putea fi aruncat de către oricine în curţile şi în casele lor. Nu cred că în regatul Marii Britanii s-ar înţelege această sărbătoare ce-ar putea fi numită a Tuturor Veştilor, bună de pus în calendar, aşa cum există acolo o zi a Tuturor Sfinţilor şi nimeni nu se miră. Iar veştile puteau fi aduse sub ochii larg deschişi ai capricianului doar de miile de pamflete nou apărute, când fiecare ins din Cetăţuia Soarelui se abona la câte zece, douăzeci sau chiar mai mult, cât îl ţineau punga şi curiozitatea. Am aflat că umblau atunci bieţii poştaşi cocârjaţi sub saci ca Santa Claus al nostru, ducând în fiecare dimineaţă tone de hârtii pe care trebuiau să le presare prin cutiile poştale ale insularilor, încât nu e de mirare că s-au plâns de nenumărate ori că intră în spital de atâta efort, cerând bani mai mulţi şi de la Poştă, şi de la abonaţi, şi ameninţând că-şi aruncă sacii în Dembowitz dacă nu li se înţelege necazul.

Nici pamfletarii de după răzvrătire nu mai seamănă cu unii de dinaintea lor, cei săritori la poruncă şi dornici de ascultare, gata să scrie ce li se cerea pentru ziua aceea şi să-şi risipească în public ideile copiate cu indigoul după îndrumările

sfătuitorilor de partid. Am aflat că pamfletarul nou era de două feluri. Unul mai blând şi surâzător, dispus să-ţi dea tot ce-ţi pofteşti, iar uneori mai mult decât atâta, făcând el însuşi pe cocota pe care ai vrea-o în pat, glubbdubdribă fierbinte sau troşkoletă cu miere în fofoloancă. Am întâlnit pe unii care îşi aminteau cu mare bucurie cum publicaseră cândva un pamflet de sfaturi pentru cei cărora nu li se trezea la vreme mădularul, oricât i-ar fi strigat deşteptarea – binevoitorii aceştia semnându-şi îndrumările cu nume aţâţătoare, de zeiţe păgâne, şi făcându-i pe cititori să vină în genunchi spre poşta redacţiei cu tot soiul de întrebări legate de ce-ar vrea ei să le facă femeilor, că-s capriciene, că-s venetice, şi de ce oare nu pot. Ieşeau ceva bani din osteneala asta, după cum ieşeau şi din osteneala celuilalt soi de pamfletar nou, care îndrăgise mai ales vrajbele politice şi arăta ca un buldog englezesc, mic, gras şi rău, dar pe care, dacă a apucat să-şi încleşteze fălcile într-o bucă de-a ta, nu-l mai smulgi de acolo decât cu chirurgul, decupând şi făcând repede uitată partea rămasă ca amintire în botul lui mârâitor.

Dar, dacă stau să mă gândesc bine, lirele cele mai multe ieşeau din mângâierea pe creştet a marii dorinţe capriciene de a trăi necontenit senzaţii tari. În această privinţă, spre fala lor, pamfletarii locului s-au dovedit de neîntrecut, încât mă şi mir de unde or fi învăţat meseria şi, dacă mi-ar sta în putinţă, i-aş îndemna şi pe pamfletarii de la Londra să vină cu curaj la şcoala aceasta. Poate că universitatea lui Felix-băiatul nu e tocmai străină de o asemenea fericit aleasă pregătire, după câte materii noi şi bine călăuzite spre nevoile realităţii şi-a vârât în programă. Şi, oricât mi-aş fi propus să însemn pe hârtie cât mai multe născociri inspirate din acest gen de distracţii folositoare pentru minte, inimă şi învăţătură, va trebui să mă rezum la câteva, ca să nu abuzez de răbdarea cititorului. Dintre acestea, însă, nu poate să lipsească o ştire care m-a lăsat şi

pe mine cu gura căscată, fiindcă oricât de lămurit aş fi putut fi în privinţa orătăniilor din curţile englezeşti sau de pe unde mi-a mai fost dat să calc prin lume, tot nu mi-aş fi putut închipui că găinile din Capricia pot naşte pui vii, cum au observat la un moment dat nişte pamfletari puşi pe cercetări amănunţite, iar ca urmare a acestei uimitoare înzestrări, pot şi alăpta, întrucât nu s-a mai auzit de vreun pui ieşit cu totul altfel decât din albuş şi gălbenuş, şi care să ciugulească grăunţe. Dimpotrivă, pamfletarii care s-au dus să vadă cu ochii lor minunea în cuibarul unui caprician din apropierea satelor balnibarbe, a găsit la faţa locului o găină cu gâtul golaş şi cu un uger micuţ, având trei ţâţe de care trăgeau cu nesaţ puii născuţi dintr-o sarcină quintuplă, şi care tocmai pentru că erau cam mulţi pentru puterile încă modeste ale ugerului, păreau sortiţi unui viitor nesigur – cel puţin doi dintre ei.

Au fost şi unii care să spună că o asemenea minunăţie nu putea să apară decât dintr-o împreunare conta naturii a găinii cu stăpânul ei, care era într-adevăr un ţăran cam posac, însă cu frica lui Isa Lapedat, şi a putut jura la tribunal că în niciun caz nu se dădea în vânt după găinile cu gât golaş, fiindcă nu erau destul de dezvelite ca să-i stârnească lui poftele, iar dacă i le-ar fi stârnit prea mult, le-ar fi tăiat şi le-ar fi zvârlit în oala de supă. Pamfletele au întors întâmplarea pe toate feţele fără s-o poată lămuri întru totul, dar pentru mulţi capricieni care aflaseră de ea nici nu trebuia făcut mai mult. Restul îl făceau ei înşişi, purtând răstălmăcirile din uşă în uşă şi adăugând presupuneri fiecare cât îl ducea capul. Şi parcă nici n-ar fi fost de ajuns cu ciudăţenia acestui fapt: în scurtă vreme pamfletele au publicat informaţii despre nenorocirea abătută asupra găinii de care vorbim, în sensul că a început, spre disperarea puilor săi nevolnici, să-i scadă laptele de la o zi la alta. Când a rămas cu totul stearpă, proprietarul s-a

văzut nevoit să alăpteze puii cu biberonul, până când micuţii aceia au dat de gustul ierbii şi s-au putut descurca pe picioarele lor.

Au apărut atunci, în alte pamflete de senzaţie, speculaţii ştiinţifice privitoare la moroi, despre care se spune că sunt un fel de morţi fără odihnă ce ies noaptea din cimitir şi, rupţi de foame, caută orice le-ar putea astâmpăra pentru moment poftele disperate. De obicei, nasul lor fin îi conducea spre grajd, unde puteau da peste vreo vacă neştiutoare, cu ugerul mare cât o pernă şi în care mai rămânea uneori, după mulsul de seară, destul lapte cât să se sature şi moroiul. Dar, spuneau unii comentatori din pamflete, nimic nu-l împiedica pe moroi să ia la ochi şi ugerul găinii în caz că nu găsea vacă în grajd, ci cuibul ei cu puişori abia adormiţi după cină. Şi chiar dacă nu s-ar fi săturat atunci din puţinul găsit, putea veni din nou în noaptea următoare, şi tot aşa, până când biata pasăre rămânea stearpă, după cum spun pamfletele vremii că s-a şi întâmplat.

Asemenea lucruri n-aveau cum să treacă pe lângă sensibilitatea capricienilor fără să lase urme. Iar urmele acestea au dus curând la descoperirea altor situaţii greu de explicat prin experienţa tradiţională a insularilor, însă capabile să le stârnească lor în egală măsură curiozitatea şi neliniştea. Dacă moroiul intrat în relaţie cu găina n-a fost prins niciodată, alţii, în schimb, n-au avut noroc şi, întrucât s-au legat fără prea multă iscusinţă de diverşi oameni nevinovaţi, au sfârşit rău de tot. Am citit despre unul, moroi sau strigoi, naiba mai ştie ce-o fi fost, care răspândea teroare printr-un cartier mărginaş din Cetăţuia Soarelui, trezindu-se noaptea din cimitir şi apărând pe neaşteptate acasă, unde văduva nu mai avea clipe liniştite cu el până nu-i aşternea cina pe masă, ca în zilele de odinioară. Mai multe nu s-au putut afla, fiindcă, deşi descusută cu pricepere de pamfletari, văduva s-a încăpăţânat să nu spună. Alt

strigoi nu se mulţumea doar cu vizite liniştite, făcea tărăboi pe sub ferestrele oamenilor, cânta în miezul nopţii la trompetă, încât tot satul acela învecinat cu capitala a trebuit să-şi piardă nopţile organizând pânde şi alungându-l, când se întâmpla să i se dea de urmă, înapoi în cimitir cu trompetă cu tot.

Dar strigoii ăştia par să fi fost dintre cei mai paşnici, semănând cu fantoma tatălui lui Hamlet şi cu alte fantome care, dinspre Danemarca, au dat buzna şi peste regatul Marii Britanii, cuibărindu-se mai ales prin Scoţia, pe unde au putut pune ochii pe câte un castel. Aici, în Capricia, există însă şi un neam de strigoi însetaţi nu de lapte, ci de-a dreptul de sânge. În limba locului, lumea le spune „drăcovani", după numele unuia dintre principii care i-au urmat lui Capricius la cârma Stânii Stânilor, şi care în documentele istoricilor e trecut când Vladovan, când Dracovan. Drăcovanii ăştia, din câte am auzit, nu se mulţumesc să sperie oameni nevinovaţi trezindu-i din somn cu trompeta ori târându-şi lanţurile pe scările palatelor de locuit, de la etajul ultim până la parter, cum fac fantomele englezeşti prin castelele scoţienilor. Pamfletele au scris despre mai multe atacuri la beregată, fie asupra unor bieţi neajutoraţi căzuţi prin dositurile întunecoase de lângă speluncile unde apucaseră să se îmbete până rămăseseră fără grai, fie asupra unor colege de-ale distinsei demoazele Nora Dulcişora, ademenite cu sclipiri de lire pe lângă statuile din parcuri. Una dintre nefericitele acelea, care o dată reuşise să scape cu fuga (din păcate nu şi a doua oară, când i-au găsit trupul în iarbă, despuiat şi complet golit de sânge), a apucat să descrie drăcovanul ca pe un mort frumos cu ochii vii şi cu nişte colţi ce nu i se văzuseră de la început, fiind ascunşi cu grijă sub mustaţă şi buză, dar care i-au ţâşnit ca nişte pumnale îndată ce şi-a deschis gura, stând el ca un halucinat cu privirile aţintite la carotida ei. Nu mi-

a fost greu să-mi închipui cum arătau, amintindu-mi că văzusem deja faţa unuia pe un tricou cu care era îmbrăcat Felix-băiatul în prima noastră întâlnire, la Cap Mamaiana. Iar Lady Maricika mi-a spus că într-o vreme nu trecea o săptămână fără ca pamfletele să mai descrie o astfel de întâmplare sângeroasă, de nu mai îndrăzneau capricienele să iasă din casă după lăsarea serii, ca să nu dea cumva cu ochii de vreun drăcovan, ori mai degrabă să nu dea drăcovanul cu ochii de ele.

Tot din pamflete s-a aflat cum poţi scăpa de drăcovanii ăştia fioroşi: înfigându-le cu sete în inimă un ţăruş bine ascuţit, lucru ce le-a reuşit de minune unora care se săturaseră de câte răutăţi le făcuse drăcovanul de pe strada lor. Nu putuseră să-l prindă, oricât îl pândiseră în grup mai multe nopţi la rând, până când cuiva i-a venit în minte că nu putea fi decât un vecin mort cu o săptămână în urmă şi îngropat cu un popă beat. Luminaţi, oamenii i-au căutat în noaptea următoare mormântul, l-au dezgropat zorit, pe lună plină, şi îndată ce capacul a fost tras deoparte, s-au repezit cu parul ascuţit asupra răposatului, luptând din greu cu putoarea de cadavru ce se ridica peste ei din sicriu, încât le întărea convingerea că se aflau pe drumul cel bun şi că din momentul acela aveau să scape de necazuri. Din păcate, necazurile lor mari abia atunci urmau să înceapă, căci luna plină foloseşte nu doar moroilor în plimbările lor vinovate printre cei vii, ci şi poliţiştilor aflaţi în rond. Atraşi de umbrele săpătorilor pe tăcute, putuseră să-şi facă apariţia chiar pe când capricienii aceia de ispravă se ocupau de drăcovan, părându-le oamenilor legii că-i buzunăreau costumul de mort, ceea ce le dădea lor dreptul să-i aresteze ca jefuitori de cadavre. Lucru greu de negat, întrucât unul dintre săpători nu putea să explice de ce purta două lanţuri de aur la gât, iar altul, de ce aruncase prin iarbă mai multe inele despre care spunea că habar n-avea cum crescuseră

acolo. Asta îmi arată mie cât de uşor poţi să ajungi, în Cetăţuia Soarelui, din cititor de pamflete, chiar personaj al pamfletelor de senzaţie, fiindcă a doua zi tot oraşul vuia de întâmplare, încât nu mai puteai şti care era drăcovanul adevărat.

— Să fi văzut, măi Lemuel, ce-a mai fost şi când cu gaura neagră! mi-a zis Master Dinu într-o zi, când apucasem să afirm că drăcovanii ăştia din Capricia sunt nişte ciudăţenii cum nu s-au mai văzut în Marea Britanie, bătându-mă gândul să fac şi despre ei o comunicare la Academia Regală, când mă întorc.

Nici despre vreo gaură neagră nu cred să se ştie la Londra, dacă n-o fi cumva vreo fundătură oribilă de pe lângă cheiurile Tamisei, ori vreun nume de speluncă marinărească, unde trebuie să ai mult curaj ca să intri şi niciodată nu poţi fi sigur că mai şi ieşi viu. Nici gazdele mele nu m-au putut lămuri prea bine, spunându-mi totuşi că gaura lor neagră se deschide mai mult prin cer, iar câteodată, când o ia razna, mai apare şi pe Pământ, ori prin pământ, de înnebunesc pamfletele şi-i înnebunesc şi pe cititorii lor, de la un capăt la altul al arhipelagului. Ceea ce pentru mine e o dovadă că nenorocirea asta umblă mai mult prin capetele oamenilor, dar poate că şi prin lumile de dincolo de orizont.

Am aşteptat să se întoarcă Felix-băiatul de la o discuţie de afaceri – ce afaceri nu l-am întrebat, mi s-a părut că nici nu vrea să se ştie şi nici nu se cuvine. În casa aceea el era specialistul în cer, din moment ce mai frunzăreşte din când în când o carte de astronomie. A căutat pe undeva, pe la mijlocul jerpeliturii, şi mi-a arătat niste desene din care am înţeles mai nimic, decât că-i vorba de o stea străpunsă de o ţepuşă de lumină şi care îşi roteşte ţepuşa în aşa fel încât face nişte pâlnii lungi, şi sus şi jos, iar din mişcarea asta se deschide gaura neagră, despre care iarăşi n-am priceput mare lucru, decât că-i o fundătură unde

orice intră se duce la dracu, fiindcă nici lumina nu mai are putere să iasă de-acolo, ca dintr-un butoi fără fund. Ori mai degrabă dintr-unul pe deplin înfundat, aşa că vai de cine nimereşte acolo, că-i definitiv pierdut! Asta da, asta am înţeles-o, şi cred că nici nu trebuie mai mult ca să-ţi dai seama că nu-i deloc de glumit cu gaura neagră, indiferent ce-o fi ea, unde-o fi ea şi ce are cu tine: important e ca tu să nu ai nimic cu ea şi să fugi cât te ţin puterile când ţi se nimereşte prin preajmă, cu pâlniile ei sugătoare şi cu ţepuşa de lumină rotită, de-ţi vine ameţeală şi ţi se taie genunchii dacă întârzii fie şi câteva clipe cu ochii boldiţi la minunea ei. Păţeşti ca femeia lui Lot din Biblie, care, din prea multă curiozitate, a intrat şi ea într-o gaură fără întoarcere, dar albă, că era plină de sare.

Dacă mie, care sunt doctor de flotă şi onorabil cetăţean al regatului Marii Britanii, mi-a fost totuşi atât de greu să mă lămuresc cu un fenomen atât de complicat precum gaura neagră, vă puteţi da seama ce putea înţelege un caprician de rând, ba chiar şi un pamfletar din Cetăţuia Soarelui, care o fi avut el bunăvoinţă la învăţat măcar cât cititorii lui, dar nu avea timp. Grăbit să-şi însăileze articolele de pe-o zi pe alta, îmi pare că învăţa, cum se spune, din zborul păsării şi după ureche, ceea ce-i un lucru bun dacă-l compari cu cine nu vrea să înveţe chiar nimic. Dar e şi lucru rău, dacă te gândeşti că mai şi uiţi repede ce-ai învăţat în fugă şi la suprafaţă, încât ce scrii azi se bate cap în cap cu ce-ai scris ieri, iar despre ce-ai scris cu două săptămâni în urmă nici nu-ţi vine să-ţi mai aminteşti, dai din prima vina pe altul. Tot buchisind în cartea lui de astronomie populară, Felix-băiatul a ajuns la concluzia că găurile negre sunt mai ales stele hămesite, care sorb tot ce întâlnesc în jurul şi în calea lor, planete proprii sau de-ale altora, înmormântate ca nişte căcăţişuri de muscă în gropile acelea uriaşe, în ciuda regatelor şi imperiilor înfloritoare de pe suprafaţa lor. Dar

pamfletarii care n-au astronomii populare la căpătâi mai vorbeau şi de nişte găuri negre mici cât vârful de ac, tot atât de hulpave ca şi stelele cu ţepuşă de lumină, şi care pot să-ţi apară oriunde, în curtea casei, în tronul cu apă din baie, ori – ferească Isa Lapedat! – chiar sub patul unde dormi şi visezi, ca să nu spun nimic mai mult.

Unii şi-au amintit că pe mare, între insulele Oregan şi Cumingia, există un triunghi unde în decursul timpului s-au pierdut fără urmă numeroase pirogi de pescari, legând imediat întâmplările acelea de o gaură neagră aflată pe fundul oceanului şi care îşi suge victimele prin nişte sorburi învârtejite, dar numai când are ea chef. Iar alţii, mai înfigăreţi şi mai dedaţi pândelor cercetătoare cărora ei le spun în limba capriciană „investigaţii", au descoperit că undeva, la poalele vulcanului Kilaluea, zis şi Pilaluea, la vreo sută de yarzi sub pământ, tramontanii au un atelier secret de făurit găuri negre pe care vor să le folosească în războiul cu nepământenii, în caz că aceia care îşi lăsaseră steagul înfipt în praful lunar aveau să-şi facă la un moment dat apariţia de pe faţa nevăzută a Lunii, cerând arhipelagului să li se predea fără condiţii. Mulţi cititori de pamflete socotesc că o asemenea tactică e lucru înţelept, speriaţi fiind de ce-ar fi însemnat o invazie de nepământeni în oraşele şi prin apartamentele lor, în vreme ce alţii văd acolo o înşelătorie de-a guvernanţilor, interesaţi să ascundă adevăratele scopuri ale experienţelor. Oameni nervoşi, care n-au auzit niciodată în viaţa lor de proverbialul nostru calm englezesc, ies mereu să se învârtă în cerc prin faţa palatului princiar din Tramontana, purtând tăbliţe pe care scrie „Vrem adevărul" şi „Jos gaura neagră". Asemenea demonstraţii mi-a fost dat şi mie să văd dinaintea Parlamentului din Capricia, numai că aici militanţii împotriva găurilor negre care, oricât de mici să fi fost, puteau absorbi în străfundul lor nesăţios întregul arhipelag, mai

amestecă printre tăbliţele lor şi unele pe care scrie „Hoţii! Hoţii!”, strigând spre ferestrele oarbe şi surde măscări în versuri şi pretenţii legate de salariile capricienilor, jumulite şi în bună măsură intrate în nişte buzunare de moguli şi miniştri care funcţionează mai teribil decât toate găurile negre produse de tramontani la un loc.

Pe un asemenea fond de superstiţie capriciană, ne-am trezit într-o seară că ne vizitează cunoştinţa noastră mai veche, Rem-tatuatul. În vreme ce eu stăteam la taclale cu gazdele, musafirul l-a tras pe Felix-băiatul în bucătărie şi s-au pus acolo pe şuşotit. N-a trecut mult până au venit dincoace, anunţându-mă că trebuie să plec cu ei, fiindcă Rem are de gând să-mi arate nişte prieteni de-ai lui de care o să-mi placă.

— La ora asta? s-a mirat Lady Maricika, privind pe fereastră întunericul de afară.

Întrucât mă arătasem şi până atunci dornic să cunosc cât mai multe lucruri despre insulă, nu m-am codit, ci am fost gata să plec cu ei. Trăsura lui Rem era în marginea aleii, mai dichisită ca oricând, tocmai scoasă de la un atelier de reparaţii, unde stăpânul ei şi-o dusese cu vreo două săptămâni în urmă, după ce-l ciocnise, cum spunea el, „o japiţă de babă de vreo patruzeci de ani, care abia atunci învăţa să conducă”. Ne-am urcat în trăsură, unde ne aştepta un alt tânăr, chel, dar cu o căciuliţă verde din lână împletită, trasă până la rădăcina nasului. Rem mi l-a prezentat ca fiind Serafino Ursa, făcătorul de gravuri în serie (ei îi zic, în capriciană, „fotograf”) al pamfletului *Libertatea învinge.* Dar tânărul s-a arătat ofensat, ţinând să precizeze imediat că nu mai lucra acolo, fiindcă mogulul său slăbise în urma unor jocuri la ruletă prosteşti şi trebuise să-şi vândă pamfletul unui alt mogul, mai dat dracului în relaţiile cu angajaţii, însă nespus de grijuliu cu banii lui. Ca urmare, mai mulţi lucrători din redacţie – cei mai buni, ne asigura Serafino – îşi strânseseră

catrafusele şi plecaseră, făcând un pamflet nou intitulat *Libertatea întotdeauna învinge,* şi unde ostenea el acum.

Rem-tatuatul ne-a scos afară din Cetăţuia Soarelui, apucând-o pe un drum cotit printre dealuri şi luminat doar de lămpaşele puternice ale trăsurii. Luminat şi de lună, fiindcă globul ei turtit stătea spânzurat deasupra tufişurilor şi i se vedeau câteva pete pe care cartea lui Felix-băiatul le numea mări şi oceane, poate în bătaie de joc, pentru că mie, ca vechi marinar, nu mi-a fost dat să văd vreodată o mare sau vreun ocean fără apă şi cu fundul plin de praf gros.

— Rem, scumpule, tu unde mă duci? am întrebat eu nedumerit, văzând că ne afundăm în noapte şi printre pâlcuri de copaci care se îndeseau din ce în ce.

Rem nu s-a grăbit să răspundă, lungind cât mai mult secretul, însă Felix-băiatul a socotit necesar să-mi spună că era pe acolo, prin marginea capitalei, o pădure mai puţin cunoscută, unde se întâmplau mereu lucruri ciudate, şi tocmai de aceea obişnuiau să meargă ei şi să se distreze în locul acela. Uneori mergeau şi cu fetele, mai mult ziua, dar acum spuseseră că le era frică şi rămăseseră acasă.

— Mie nu mi-e frică deloc, se grozăvea Felix-băiatul. Mai ales că s-ar putea să nu găsim nimic din ce ne aşteptăm.

Nici în ruptul capului n-a vrut însă să-mi spună la ce se aşteptau. Ne-am oprit într-o poiană şi am coborât din trăsură, Serafino împovărat de aparatele lui de gravat cu fulger de lumină, noi ceilalţi mai uşori, pentru că n-aveam nimic de cărat. M-am învârtit o vreme printr-un capăt al poienii, aşteptând să văd ce fac tinerii, care şi ei se învârteau, ca şi cum le era greu să se hotărască la ceva anume. Ori poate că, sub luna aceea palidă, cercetau după miros şi auz ceva ce nu putea fi văzut.

După câteva minute, amândoi s-au repezit spre un loc unde copacii erau năpădiţi de hăţişuri şi i-am văzut că scotocesc pe acolo, mutându-se când mai în stânga, când mai în dreapta. Tocmai voiam să le spun că după ciuperci era mai bine de venit ziua, când l-am auzit pe Rem exclamând cu o voce înăbuşită, agitat, dar nu speriat de moarte:

— Mi-a dispărut mâna!

Eu nu vedeam decât că-i dispăruse printre nişte crengi pline de frunziş des, din cauza căruia în locul acela era beznă deplină. El, care era mai aproape de mâna lui decât eram eu, susţinea că mâna îi dispăruse pur şi simplu de la cot în jos, ca şi cum şi-ar fi trecut-o printr-un perete de aer într-o lume nevăzută.

— Care mână? l-am auzit pe Felix-băiatul că întreabă. Aia cu inimă străpunsă de săgeată şi cu „Te iubesc Dora" într-o împletitură de liane?

Din mormăielile lui Rem-tatuatul am priceput că era chiar mâna aceea.

— Poate că ar fi mai bine s-o laşi acolo, vorbi în glumă fiul lui Master Dinu. Dacă tot v-aţi despărţit şi i-ai pasat-o lui Coco…

L-am auzit pe Rem înjurând şi am văzut că se grăbea să-şi tragă braţul dintre crengi.

— Nu vrei să încerci şi tu, Lemuel? m-a ispitit Felix-băiatul.

I-am spus că, din păcate, eu n-am inimi tatuate pe mână, aşa că nu mi-e chiar indiferent ce pierd. Eram, totuşi, destul de curios ca să merite să-i trag de limbă, şi în felul acesta am aflat de o lume ce s-ar afla dincolo de paravanul pădurii, şi care n-are iarbă şi frunziş, ci nisip gol şi umed, după câte simt degetele scăpate prin spărtura aceea.

— Bine, dar de ce vă băgaţi numai mâinile şi nu vă băgaţi acolo capul, ca să şi vedeţi, nu doar să pipăiţi pe orbecăite? m-am mirat eu.

Din răspunsurile lor cam vagi şi ocolitoare n-am prea ştiut ce să iau: ba că gaura aceea (bine măcar că nu era neagră!) e prea mică şi nu poate trece

capul prin ea, ba că nu poţi vedea, fiindcă dincolo-i multă ceaţă, lucru ce apare şi în gravurile lui Serafino Ursa, care s-a grăbit să ne prezinte în maşinăriile lui braţul lui Rem înconjurat de o ceaţă ca laptele, de nu i se mai observa nici urmă din tatuaj. Nu voiau să recunoască, dar le era frică să-şi vâre capul într-un loc despre care nu ştiau ce-i, şi pe care până nu demult îl cercetau doar cu vârful băţului şi abia de puţină vreme îi apucase îndrăzneala să-l pipăie şi cu mâna. Le-am dat multă dreptate, spunând că nici eu n-am chef să privesc lumea de dincolo acum, din moment ce o să pot face treaba asta până-mi vine greaţă după ce trec pragul cel mare. Iar pe de altă parte, am recunoscut cu un pic de jenă că nu-s chiar atât de curajos încât să dau zor să aflu cu un ceas mai devreme ceea ce poate că nu mi se cuvine, sau poate-mi face rău, dacă aş vedea eventual lucruri care, prin comparaţie, mă dezgustă de viaţa de aici, de pe Pământ, încât să ajung să-mi doresc moartea înainte de sorocul ce mi se hotărâse. Aici tinerii capricieni s-au repezit să mă corecteze, mirându-se că mă gândeam la prostii, când ştie toată lumea că nu de moarte era vorba, ci de lumile paralele, cu care în anume locuri de pe planetă avem câte un perete comun şi în caz fericit mai găsim şi spărturi, căutând cu răbdare, fără să ne descurajăm de greutatea sarcinii. O fi sarcina voastră, le-am spus, şi e bine că nu vă lăsaţi descurajaţi, dar sarcina mea e să mă întorc acasă, în iubita mea Anglie, iar dacă aş fi sigur că o găsesc dincolo de peretele ăsta de crengi printre care scotociţi voi, nimic nu m-ar putea împiedica să vin mâine cu un târnăcop şi să lărgesc spărtura, ca să mă pot strecura prin ea şi s-o iau la pas în direcţia Londrei, ori cu o barcă pe Tamisa în sus, dacă m-aş poticni de fluviul acela, care şi mie mi-e tot atâta de drag cât vă este drag vouă Dembowitzul vostru, că altceva n-aveţi.

Tot filozofând astfel şi pipăind toţi trei pe sub coroanele copacilor, printre ramuri de alun şi tufe

de spini, n-am apucat să observăm două lucruri importante. Mai întâi, că trecuse un ceas bun de la sosirea noastră acolo, iar luna se înălţase binişor şi începea să se facă răcoare. Un alt lucru de care nu ne-am putut da seama, prea absorbiţi de aventura noastră prin marginea lumilor paralele, a fost acela că eram pândiţi tot timpul. Nu de moroi sau vârcolaci, ci de poliţistul din satul de sub pădurea aceea minunată, care – aveam să aflăm a doua zi din pamflete – fusese înştiinţat „pe căi specifice” că în pădurea din parohia lui se produc cu adevărat lucruri de necrezut, bunăoară noaptea, pe furiş, vin hoţii de lemne să taie copaci şi pe alese, şi la întâmplare, după cum li se vedea. Acum se vedea destul de bine în poiană, iar poliţistul, care venise însoţit de paznicul de noapte al satului, un caprician cu suman de oaie miţos, şi strângând în mâini o bâtă cu noduri menită să-i facă lui curaj mai degrabă decât să le facă altora frică, îşi aşezase omul într-un tufiş, pe când el înainta tiptil în pas cu noi, pe dincolo de copaci, aşteptând să ne prindă că intrăm în vreun trunchi cu securile. Cred că bâjbâiala noastră tăcută prin frunziş îl uluia de-a binelea, fiindcă nu astfel lucrează hoţii de pădure, sau cel puţin nu i se mai întâmplase lui să dea peste unii ca noi. Pe când el nu ştia ce să facă, iar noi nu ştiam de existenţa lui, s-a auzit un zbârnâit tremurat, ca din lumea paralelă, iar Rem-tatuatul, îndreptându-şi dintr-o dată spinarea, a rostit cu înfiorare:

— Vin!

Mi-am amintit că fusesem invitat la întâlnirea cu nişte prieteni de-ai lui, iar dincolo de rândul acela de copaci, poliţistul îşi închipuia şi el că veneau alţi tâlhari de codru, cei cu securile, fiindcă asupra noastră nu văzuse nimic de felul acesta. Iar în clipa aceea începea pesemne să-şi facă socoteala că el şi paznicul de noapte erau prea puţini ca să ţină piept, singuri, la o trupă mare.

De venit, au venit într-adevăr cunoştinţele acelea ale lui Rem (aveam să aflu mai târziu că se vedea cu ei pentru a doua oară), dar într-un fel pe care nu mi-l imaginasem nici eu, nici poliţistul, şi cu atât mai puţin paznicul de noapte, care îndrăznea în sfârşit să-şi scoată nasul din tufa unde se pitulase pe vine, sprijinit în ciomag ca într-un picior mai puţin tremurător decât picioarele lui. Au venit pe sus, peste vârfurile copacilor din marginea poienii, într-o caleaşcă ce nu s-a mai văzut, turtită ca o farfurie uriaşă şi având de jur-împrejur lumini pâlpâitoare, roşii şi verzi. Zbârnâitul de la început s-a făcut tot mai puternic, un fel de şuierat ascuţit, de-mi vibra părul din perucă. Apoi, dintr-o dată, sunetul s-a stins, iar caleaşca a rămas suspendată la vreun yard deasupra ierbii din poiană, cu luna chiar deasupra ei. Au ieşit de acolo trei omuleţi. Nu erau verzi, cum îi arată serialele din cutiile de umbre, ci albi la corp şi la faţă, cu mâini subţiri şi capete alungite pe care se vedeau nişte ochi mari, rotunzi, şi urechile clăpăuge.

— Măi, Rem, măi, am apucat să-i şoptesc tatuatului, de care mă sprijineam fără să vreau, ca să nu mă clatin. Ăştia n-or fi şi ei nişte drăcovani de care scriu pamfletele…?

În luminile jucăuşe ale acelui lucru mare şi zburător, gurile le apăreau mici şi fără dinţi, ceea ce m-a mai liniştit întrucâtva, dar nu întru totul, fiindcă prea semănau cu nişte ventuze. Cei trei omuleţi s-au învârtit pe lângă farfuria-caleaşcă preţ de vreun minut, dar parcă mai era cine să ţină atunci socoteala exactă a timpului! În vremea asta bodogăneau fără grabă în limba lor nepământeană, privindu-ne pe rând din lunecarea lor zburată în cerc, de parcă nouă ni se adresau. Şi poate chiar ni se adresau, încât mi s-a părut că ar fi nedemn de noi să nu le răspundem, salutându-i şi urându-le bun venit în poiană. M-am gândit că se cuvenea să le vorbesc eu, ca mai în vârstă, dar mi se cam amestecau gândurile în minte şi mă temeam că n-o

să-mi iasă prea bine discursul, nici măcar în engleza învăţată de la mama, necum în capriciana în care încă mai făceam greşeli. Apoi am găsit salvarea şi l-am împins pe Rem-tatuatul în faţă, să-şi salute el prietenii coborâţi din Lună, că nu-i vedea pentru prima oară, cum îi vedeam eu. Numai că şi lui i se cam înmuiase curajul şi se trăgea înapoi, gata să mă răstoarne, că era mai bine clădit ca mine.

Şi în vreme ce noi doi ne împingeam unul pe altul, nehotărându-se cine şi cu ce să înceapă, s-a întâmplat iarăşi ceva de mirare. Am văzut o arătare dând buzna spre noi peste poiană, dintr-un capăt al ei unde luna lumina acum un cort pus lângă o zdreanţă de trăsură, aproape o ruină pe roţi. Nu le observase nimeni până atunci. Arătarea era o femeie care din fugă îşi smulgea părul din cap şi urla cât o ţinea gura:

— Haoleu, iar au venitără! Săriţi, mânca-v-aş, că-mi iau plodul la experienţe!

Şi în loc de discursul nostru, omuleţii au trebuit să asculte discursul ei, plin de ţipete ascuţite şi de văicăreli şi de scrofăieli din care eu, unul, n-am putut pricepe cuvintele decât pe sărite. Dar nepământenii aceia fie că le-au înţeles, fie că s-au speriat de agitaţia femeii sau de pietrele şi crengile pe care le arunca spre ei, neîndrăznind totuşi să vină prea aproape. Era o supusă de mai slabă condiţie de-a regelui Maidan I, rătăcitoare cu cortul prin pustietăţile Capriciei, iar din zbierătele ei am putut să-mi dau seama că omuleţii îi mai răpiseră un copil cu un an în urmă, de i-l găsise poliţia abandonat ca zăpăcit în partea cealaltă a insulei, şi nimeni nu-i putuse spune „ce-au făcutără strigoii ăştia cu el”. Dinspre corturi se vedeau acum venind gălăgioşi şi bărbaţii familiei, abia treziţi din beţie, dar omuleţii cei albi arătau deja că se pierduseră cu firea şi dădeau zor să intre, unul peste altul, în farfuria lor zburătoare.

De parcă n-ar fi fost destul, în momentul acela s-a dezmeticit şi poliţaiul pânditor printre copaci şi, ca să nu fie singur când se repede în poiană, a strigat ca un disperat: „Paza! Paza!”, băgându-ne în sperieţi pe toţi. Paznicului atâta i-a trebuit pentru ca în tufa lui să se răsucească sprinten pe loc şi, părăsindu-şi ciomagul, s-o ia la goană spre satul din vale, de-i sfârâiau călcâiele, cum spunem noi în Marea Britanie. Văzându-se singur printre atâţia străini întâlniţi în pădure, omul legii şi-a zis că nu-şi mai putea face altfel curaj decât ridicându-şi muscheta spre Lună şi trăgând un foc de-a hăulit pădurea şi toată lumea s-a făcut nevăzută la auzul lui: şi maidanaşii, şi omuleţii de pe faţa de dincolo a Lunii, şi noi. Pe când ne înghesuiam zoriţi în trăsura lui Rem, am mai apucat să observ farfuria nepământenilor ţâşnind de-a dreptul în sus, apoi luând-o razna cu o viteză ameţitoare pe lângă locul unde sclipeau, departe, luminile de noapte din Cetăţuia Soarelui şi pierzându-se în întuneric.

A doua zi erau pline toate pamfletele de istorisiri despre întâmplarea noastră. Cel mai cumpărat a fost, fără îndoială, *Libertatea întotdeauna învinge,* unde munca lui Serafino Ursa se lăbărţa pe aproape fiecare pagină. Celelalte fiţuici au pus în relatările lor gravuri mai vechi şi mai şterse, pe care capricienii nesăţioşi de lucruri nemaivăzute trebuiau să le ia ca mărturii proaspete de la faţa locului.

Capitolul 13

Casa Simulacrelor. Plăcerile nestinse ale culturii. Lemuel vrea să ştie unde ar fi ajuns dacă s-ar fi înecat la naufragiu. Din fundul mării în fundul Lunii. Alte simulacre interesante, asupra cărora poţi medita cu folos. De ce crede povestitorul că o să rămână şi pe mai departe misogin. Înghesuială la cutiile cioceskiene. Beizadeaua şi ciracii săi. Curtezanul de gemene. O scenă de vânătoare care are nevoie de doctor.

Mai mult chiar decât Academia Arhivelor, m-a impresionat în Cetăţuia Soarelui o altă clădire, nouă, construită după linii parcă trase cu compasul, ca o jumătate de glob uriaş, cum nu mi-a mai fost dat să văd niciunde până acum. Sunt convins că primii care m-ar învinui de minciună ar fi chiar arhitecţii din Europa, deşi cred că tocmai ei ar trebui să fie cei dintâi care să moară de invidie. Oriunde întrebi de construcţia asta modernă, localnicii o ştiu sub numele de Casa Simulacrelor. Din păcate, şi acest cuvânt curios lipseşte din engleza vorbită astăzi la Londra, aşa că n-am altă cale decât să-l explic după cum mi l-au lămurit capricienii, întrucât e o născocire de-a lor. Dar nici chiar lămuririle acelea nu mă mulţumesc, fiindcă să spui despre un simulacru că-i o imitaţie înşelătoare pare a fi doar jumătate de adevăr, sau poate explicaţia de care ai nevoie la început şi la care te întorci după ce minute în şir ai avut impresia că trăieşti întâmplări adevărate şi te mişti printre oameni în carne şi oase. Ca să nu mai vorbesc despre lucrurile pe care le vezi aievea, dar mai poţi să le şi atingi, să le miroşi, să le pui pe limbă, chiar dacă la urmă nu rămâi cu nimic altceva decât cu amintirea lor foarte vie.

În clădirea asta se găsesc şiruri-şiruri de cutii de sticlă aşezate fiecare pe postamentul ei, încât prima dată când am pătruns acolo am crezut că nimerisem la muzeu. Toate cutiile aveau câte ceva în ele, potrivit cu titlul înscris pe postament, dar lucruşoarele acelea sunt doar nişte nimicuri vag prevestitoare pentru ce urmează după ce vâri moneda în crăpătura aflată în dreapta fiecărei cutii. Insularilor le place să se plângă întruna că n-au bani şi că o duc din cale-afară de rău şi de greu, însă am observat că în Casa Simulacrelor mereu e mulţime de lume, de cum se deschide şi până seara târziu, când mai ales tinerii ar mai sta, dacă n-ar tot zbârnâi soneriile şi nu i-ar da paznicii afară, sfătuindu-i civilizat, dar cu mâna proptită ferm în pieptul neascultătorilor, să revină şi a doua zi la deschidere, cu buzunarele pline de monede potrivite, întrucât cutiile refuză să dea rest. Nu vreau să se creadă că doar tinerii vizitează cutiile de sticlă, fiindcă am văzut şi familii mai în vârstă făcând coadă la câte unele, însă e adevărat că deosebiri de preferinţe există, şi probabil că aşa şi trebuie să fie. Bunăoară, n-ai să întâlneşti prea des bătrâni lângă o cutie care închide în ea o chitară cu zbârnâieli asurzitoare, vreo gheată proptită într-o minge plină de semnături, sau păpuşi cu corpul pictat şi cu feţele ascunse de măşti, cum se zice că ar fi şi cele de carnaval italienesc. Asta în vreme ce mai rar o să vezi perechi de tineri dispuşi să intre într-o cutie ce ţine la vedere vreo icoană de-a Sfintei Vineri, un hrisov înflorat cu numele vechilor principi capricieni, ori un pian în miniatură, despre care până şi Felix-fata, cât e ea de sensibilă, spune că muzica asta o plictiseşte de moarte.

Până la urmă, m-am lămurit că-i vorba de un fel de Enciclopedie capriciană, dar nu una solemnă şi gata să te pună în genunchi dinaintea subiectelor ei, cum o voia Lordul Cancelar Bacon în Casa lui Solomon, ci una mai populară, în care toate

sufletele din Cetăţuia Soarelui să se simtă ca la ele acasă, iar dacă asta le e plăcerea, ca în casele altora, locuri pe unde n-au fost niciodată dar voiau nespus să ajungă, măcar o dată înainte de moarte, sau măcar în fiecare zi, dacă posesorii acestor suflete mai au şi destui bani de risipit pentru cultura şi distracţia lor.

Într-o sală unde era cu adevărat mare înghesuială culturală, încât n-am putut pune nici măcar un pas dincolo de prag, am aflat că doritorii puteau pătrunde în casele de jocuri şi pariuri din Tramontana, fiindcă toate cutiile în care se răsfăţau zaruri, cărţi de joc, plicuri cu lire curgând din ele şi gravurile fericite ale ultimilor câştigători erau tot atâtea porţi deschise într-acolo. Tineri şi mai puţin tineri stăteau îngrămădiţi dinaintea acestor cuburi de sticlă cu promisiuni de mare bucurie, aşteptându-şi rândul la moara norocului. La ieşirea câte unuia, se stârnea vânzoleală şi alt doritor dădea năvală spre crăpătura gata să-i înghită moneda, după care pătrundea în paradisul râvnit. Acesta e un fel de a spune, deoarece nu intra decât cu mintea, în vreme ce corpul îi rămânea lângă cutie, ca paralizat. Când i se termina moneda şi norocosul acela se întorcea spre nerăbdătorii din jur, i se citea în priviri fie o mare fericire, fie o tristeţe nemărginită, încât ar mai fi vrut să vâre în cutie o monedă nouă, dacă nu l-ar fi înghiontit, bruftuluindu-l, alţii care aşteptau la rând. Nu puţini au fost totuşi cei pe care i-am auzit cu urechile mele strigând ca nebunii: „Am câştigat! Am câştigat!” şi lăudându-se cu sumele mari obţinute fie la jocuri de cărţi, fie la ruletă, fie la nişte maşinării cu manivelă, unde la orice smucitură săreau în linie ba o cireaşă, ba o banană, ba o ceapă sau un ardei, şi nu câştigai decât dacă legumele acestea se aliniau câte trei sau patru; dar nici atunci nu era chiar sigur, ci depindea de miza ce fusese pusă în joc. Partea cea mai curioasă pentru mine era că toţi câştigătorii aceia, pe care

mă aşteptam să-i văd ieşind din cutii cu sânul şi buzunarele umflate de teancuri de lire, păreau să nu aibă asupra lor mai mult decât avuseseră când intraseră în cazinele din Tramontana, unde ziceau ei că au fost şi au jucat.

M-am lămurit şi mai bine într-o sală alăturată, unde erai îndemnat la jocuri mai uşoare şi, fireşte, mai puţin câştigătoare, din care cauză şi înghesuiala era mai mică, de-am putut veni mai aproape şi eu. Aici se adunau îndeosebi copiii, socotind că aventurile din cutiile acelea erau potrivite pentru puterile, mărunţişul şi cultura lor. Dacă aveai noroc, nimereai la nişte spectacole de ghicit, unde trebuia să răspunzi la întrebări de tot felul şi să ocheşti fără greş pălăria sub care stătea pitit plicul cu bani, atunci când se ajungea la momentul ăsta tulburător de minţi şi periculos pentru inimă. Am observat însă şi nemulţumire pe feţele unora dintre vizitatorii spectacolelor respective, unde s-a văzut, spuneau ei, că poţi pierde şi când ştii multe, dacă juriul voia cu tot dinadinsul să audă alte răspunsuri şi în cele din urmă câştiga cine trebuia să câştige. Copiii intrau mai ales în cutiile unde se câştiga pe capacele sticlelor de suc sau de bere. Am fost martor la sfârşitul cu ciondăneli al unei astfel de întreceri, când doi băieţi de vreo treisprezece ani, care păruseră destul de buni prieteni încât să intre amândoi odată în cutia de sticlă, au ieşit de acolo duşmani, fiecare susţinând că el găsise capacul de două milioane de lire, prin urmare era mai îndreptăţit la câştig decât colegul său. Mai erau şi nişte cutii prin care intrai la pariuri pe cai, pe câini, pe cocoşi luptători, ori numai pe mici discuri albe şi negre sub care nişte vrăjitori cu mutre de maidanaşi ascundeau cu multă pricepere moneda pe care tu urma să n-o poţi ghici. Un gând înţelept m-a făcut să nu mă bag acolo, preferând o cutie cu jocuri mai copilăreşti, unde se vindeau cartonaşe pe care trebuia să le râcâi ca să găseşti dedesubt

îndemnul plin de speranţă „Mai trage o dată”. Aşa că am tot tras şi iar am tras, până când, obosit şi plictisit, m-am bucurat să văd că scrie pe unul: „Destul ai fost norocos, mai lasă-l şi pe altul să tragă”.

Dar cutiile din Casa Simulacrelor conţin şi alte lucruri, unele de mare şi plăcută învăţătură, încât, dacă vrei să cunoşti lumea arhipelagului, sau lumea mare a stelelor, nicio piedică nu-ţi stă în cale, cu condiţia să nu apari acolo fără moneda potrivită. Eu, ca vechi marinar, am fost atras pe bună dreptate de cutiile legate de mare, şi astfel am putut vedea cu ochii mei flota capriciană de pe vremea când ea mai exista şi făcea transporturi între o insulă şi alta. Am trăit o jumătate de oră (sau cel puţin aşa mi s-a părut) pe puntea unei nave mari şi murdare de cărbune, pentru că tocmai o asemenea marfă aducea din Cumingia, după cum am putut afla de la unul dintre marinari. Soarele se ridicase cam la înălţimea orei zece şi zăpuşeala cea mare încă nu începuse, aşa că era minunat să te laşi bătut de briză şi să respiri aerul sărat al oceanului, cu ochii la pescăruşii care zburau cârâind în jurul navei, semn că porturile Capriciei nu erau prea departe, chiar dacă linia ţărmului încă nu se distingea limpede la orizont. Am putut s-o observ doar după ce-am cerut de la un alt marinar o ciudăţenie de aparat alcătuit din două ocheane scurte, legate între ele, şi prin care mi-a spus că poţi privi lucrurile din depărtare mărite de zece ori. Chiar aşa şi era: ţărmul mi-a apărut în faţa ochilor de parcă n-aş fi avut până la el decât vreo două sute de yarzi. Vedeam case clădite de-a lungul plajei, iar într-un golf nişte bărci cu pânzele ridicate, gata să iasă la apa mai adâncă şi să manevreze sub vânt. Cercetam locurile în speranţa că o să descopăr portul şi instalaţiile lui de descărcat cărbune, dar marinarul de la care împrumutasem lucrul acela cu lentile măritoare m-a lămurit că portul lor era mai încolo, după

promontoriu, iar aşezarea la care mă uitam eu era Cap Mamaiana, unde îşi făceau de lucru doar turiştii puşi pe huzur. Am fost tare bucuros să aud una ca asta şi să pot admira localitatea în tihnă, din largul unei mări liniştite, fiindcă atunci când naufragiasem şi mă apropiam de insulă ca o jucărie târâtă de valurile agitate sub furtună, nici măcar nu ştiusem că salvarea îmi era atât de aproape şi descopeream plaja doar când fusesem aruncat pe ea. Am văzut şi câţiva palmieri, poate chiar aceia de lângă spelunca unde mă duseseră Felix-băiatul şi prietenii lui ca să-mi pot veni în fire după chinurile suferite pe oceanul zbuciumat. Am mai vrut să întreb ceva, însă nu mai era nimeni lângă mine. Şeful de echipaj tocmai îşi aduna cu fluierul oamenii pe punte, iar aceştia, care cum se găsiseră, unii cu îmbrăcăminte curată, alţii transpiraţi şi cu mari pete de murdărie pe tricourile lor, căutau să se alinieze, îmbrâncindu-se, ca să audă ce porunci mai avea de dat căpitanul, rămas ca o statuie de ceară dincolo de un perete mare de sticlă, în turnuleţul vasului, care se profila frumos pe cerul fără nori. Eram foarte impresionat şi fericit că ajunsesem să trăiesc clipele acelea de minunată destindere pe mare, cum nu mai avusesem de mult. Apoi am auzit un ţârâit enervant, cum erau cele de la ora închiderii, şi m-am uitat grăbit în jur, aşteptându-mă să văd şi paznicii care te dau afară. N-au mai apărut, însă era ca şi cum ar fi fost acolo, fiindcă în clipa următoare m-am dezmeticit lângă cutia în care vedeai doar o jucărie de vas bont şi vopsit în negru, câteva grămăjoare de cărbune şi o hartă a arhipelagului, având nişte trasee însemnate pe ea cu linie roşie. Mi-a fost ciudă că totul se terminase atât de repede, dar mi-am amintit că flota Capriciei nu mai exista de mult, aşa că era pur şi simplu o minune că mai putusem sta, fie şi atâta cât stătusem, la bordul unuia dintre vasele sale.

Umblând printre cutiile cu subiecte marinăreşti, am dat peste un piedestal pe care scria „Fundul mării”. În cutie era împrăştiat nisip presărat cu melcişori răsuciţi şi cu cochilii de stridii, iar prin apa de două palme care voia să fie marea pluteau în sus nişte alge din *plasticul* acela mort ce le serveşte capricienilor şi la făcut pahare. Oricum, erau destul de bine lucrate în alcătuirea lor măruntă, dar toată marea aceea închipuită, din fundul căreia ieşea prova unei corăbii acoperite de nisip, nu putea fi mai mult decât un bazin unde să se bălăcească omuleţii din Lilliput. Cum tocmai îmi amintisem de naufragiu, mi-am zis că n-ar strica să vizitez adâncurile acelea, măcar ca să-mi dau seama ce-am pierdut atunci când, din voia lui Dumnezeu atotputernicul, scăpasem prilejul de a le întâlni cu adevărat. Am vârât moneda şi m-am trezit dintr-o dată chiar pe fundul oceanului, lângă corabia scufundată, care ar fi putut fi chiar *Britannia,* dacă nu-mi aminteam la timp cum o lovise un val lung cât orizontul, împrăştiind-o în mii de bucăţi. M-am temut la început că o să mă înăbuş sub apă, apoi mi-a venit inima la loc, observând că respiram tot atât de bine printre peşti ca şi în lumea mea de deasupra. Picioarele mi se târau cu greutate prin nisipul ud de pe fund, stârnind norişori şi făcând stelele de mare să ţopăie într-o parte şi-n alta, ca să nu le strivesc. Am văzut cârduri de peşti, ba chiar şi un nod de tentacule ieşite dintr-o crăpătură de stâncă, şi care din fericire nu era krakenul, ci doar o caracatiţă obişnuită, dintre cele ce se hrănesc cu crabi şi peştişori. Corabia scufundată în nisip arăta ca o umbră mişcată prin lumina verzuie a apei, iar dintr-un bord putrezit pe jumătate mă aţintea gura unui tun mic, mâncat de rugină. N-am găsit niciun loc pe unde să intri sub punte. Pe o scândură de lângă etravă se puteau vedea zgâriate în capriciană – dar într-o limbă care mi s-a părut mai veche decât cea vorbită acum – cuvintele „stână” şi

„floare”. Aveam să aflu mai târziu că era epava unei corăbii de luptă care chiar purtase numele de *Floarea Stânii,* şi fusese scufundată cu trei sute de ani în urmă, în lupta navală prin care balnibarbii ocupaseră atolul de care am mai vorbit, făcându-i pe cititorii pamfletului *Ruşine, balnibarbi!* să sufere mult şi astăzi pentru umilinţa aceea, încât îi mai consolau doar îndemnurile din *Eliberaţi atolul,* celălalt pamflet politic al Partidului Moarte Pentru Trădători. M-am uitat în sus, în speranţa că doar-doar voi vedea atolul care stârnise atâta patimă şi durere în arhipelag, dar n-am văzut decât umbra unei vulpi de mare şi mi-am închipuit că mă înecasem de-a binelea în timpul furtunii, încât zăceam pe fundul oceanului cu mâinile împreunate sub ceafă şi priveam liniştit cum trece arătarea aceea uriaşă pe deasupra mea.

Când mi s-a terminat moneda ce mă trimisese în fundul mării, mi-a venit gustul să caut şi alte bătălii navale de care îmi aminteam, şi în primul rând pe cea din 1588, mândria tuturor englezilor, întrucât nu numai că ne-a salvat regatul de ocupaţia spaniolă, dar ne-a mai şi dat libertatea să bântuim de atunci încoace cu corăbiile noastre prin lume. Astfel, dacă e să fiu foarte sincer şi cinstit, cum şi sunt, eu însumi îi rămân foarte îndatorat. Ştie orice puştan din Londra că, de-a lungul coastei de vest a Irlandei, e plin fundul Atlanticului de epavele Invincibilei Armada, care poate că stau şi ele îngropate cuminte în nisip, aşteptându-şi vizitatorii, fie că-s spanioli, ca să le plângă de milă, fie că-s de-ai noştri, să se umfle în pene şi să se întărească în convingerea că o să le dăm şi olandezilor un şut zdravăn în dos, scoţându-i din Noua Olandă şi punând în continentul acela austral bazele unui temeinic dominion al Coroanei. Nu că aş fi altfel acum decât omul de pace care, în călătoriile anterioare, a refuzat să-i subjuge în numele oricui, şi chiar în numele Marii Britanii, pe pitici, pe uriaşi, pe tembelii din Laputa, sau măcar

pe caii vorbitori care în înţeleapta lor limbă nechezată se numeau între ei „houyhnhnm-i”. Dar pe navigatorii olandezi chiar nu pot să-i văd în ochi, considerându-i cei mai făţarnici şi mai înşelători dintre câţi există, gata să te vândă oricărui pirat din Indiile Orientale, sau japonezilor, cărora li s-au băgat înaintea noastră sub piele, încât fac toate afacerile necurate din lume, îşi râd de creştinism şi ne dau cu tifla peste Canalul Mânecii, că-ţi vine să trânteşti de pământ cu toate principiile umanitare şi să-ţi pregăteşti piciorul pentru ce-am zis mai înainte că are misiunea să facă.

Dar nu ştiu ce m-a apucat acum cu olandezii, că la 1588 stăteau cuminţi sub cizma lui Filip al II-lea al Spaniei, şi tot nouă, care am risipit Armada, ne datorează întâmplarea că au putut ieşi de sub călcâi, ca să-şi ridice imediat nasul în vânt, cât se poate de sus. Aici, în Casa Simulacrelor, nu lor voiam să le caut amintirea, şi nici ducelui de Medina Sidonia, cel care a rămas în istorie ca un renumit strateg al dezastrelor navale, ci unui englez plin de alese calităţi, mare jefuitor de galioane şi în timpul lui liber, şi sub poruncă regală: distinsul şi onorabilul Sir Francis Drake. Îl ştiam dintr-un tablou în care poartă ţăcălie şi are un roşu sănătos în obraji, ca stârnit de cel mai bun vin de Xeres. Pozează acolo mult prea blând pentru un pirat, dar poate chiar şi pentru un proaspăt înnobilat de mâna preabunei regine Elizabeta. Aceeaşi mână pe care augusta suverană şi-o ţine, într-un alt tablou de la Londra, nu pe capul piratului nobil, ci pe un glob pământesc, ca şi cum i-ar arăta privitorului numeroasele locuri ale planetei de pe unde i s-au adunat ei diamantele revărsate bogat pe piept, în şiraguri grele şi suprapuse. Din păcate, toate aceste amintiri scumpe unui britanic nu le-am putut regăsi în cutiile de sticlă din Cetăţuia Soarelui, ci doar nişte hărţuieli mărunte de prin strâmtori, pentru care mi-am zis la un moment dat că nu merită să dai banii.

Atunci m-am enervat şi mi-am amintit de Lună. Mi-am amintit că şi despre cucerirea Lunii se vorbea în Capricia tot ca de o bătălie, aşa că am căutat cutia cu bătălia asta şi m-am trezit în barca de tablă a tramontanilor, tocmai când aceştia puseseră cap-compas pe un munte strălucitor în bătaia soarelui de amiază – amiaza Lunii, bineînţeles – şi se pregăteau să tragă la ţărmul unei mări secate, din cele de care aud că există din belşug pe acolo, ferească-ne Sfântul să avem şi noi aşa ceva pe Pământ! La început mi-a fost mai greu, înghesuit între cei doi tramontani care cârmeau barca lunară, însă, după ce-am dat coate în stânga şi-n dreapta – ceea ce nu cred că i-a deranjat prea tare, fiindcă erau îmbrăcaţi în nişte costume umflate de arătau ca nişte urşi albi – mi-au făcut şi mie loc, iar pe ultima parte a drumului m-am simţit mai bine. Tramontanii vorbeau intenţionat numai între ei, într-o limbă pe care nu avusesem ocazia s-o învăţ, iar când am pus şi eu nişte întrebări în capriciană s-au prefăcut că nu mă aud. Nu cred că făceau asta din răutate, ci mai degrabă ca să-mi arate mie, crezându-mă caprician, că puţin le pasă de laudele noastre privindu-l pe cel ce va ajunge primul la Lună, că noi cu ele rămânem, iar ei chiar acum debarcă. Gest urât, dar care putea fi înţeles, la urma urmelor, de către unul ca mine, străin de întrecerea lor. Deşi, indiferent ce-ar fi avut ei cu capricienii, tot n-ar fi trebuit să se poarte ca nişte bădărani cu cineva care şi-a plătit cinstit biletul de călătorie şi, prin urmare, are dreptul la un pic de respect din partea celor care îl transportă.

Apoi ne-am văzut fiecare de treabă, tramontanii atenţi să-şi aşeze cu grijă barca pe un capăt de câmpie cenuşie, iar eu atent la manevrele acelea, care nu prea semănau cu cele ale unei corăbii cu pânze, dar îşi aveau pesemne rostul lor. Barcazul de tablă s-a zguduit uşor, oprindu-se din mişcare, iar cei doi s-au răsucit unul spre altul cu ochi plini de mulţumire, ca să-şi plesnească mâinile

bucuroşi, încât, dacă nu mă lăsam repede pe spate, m-aş fi putut trezi cu câte o palmă venită din ambele direcţii. Cred că le-am spus nişte cuvinte, bravo, măi, aţi făcut-o şi pe asta, sau aşa ceva. Dar ei din nou nu mi-au răspuns, de parcă aş fi vorbit cu pereţii acelui barcaz ce semăna mai degrabă cu un butoi decât cu o navă ca lumea. N-am mai zis nimic, ci m-am uitat şi eu prin gemuleţ la locul unde ajunsesem, necăjit întrucâtva că trebuia să-i dau dreptate lui Felix-băiatul şi astronomilor populari în ce priveşte pustietatea de pe Lună, şi supărat pe toţi mincinoşii care ne promiseseră că găsim aici marea cu sarea, un regat de lunatici gata să ne iasă în întâmpinare, aşternându-ne sub picioare, la ieşirea din barcă, un covor roşu de felul celui pe care îl văzusem desfăşurându-se în grabă spre tronul regelui maidanaş. Tramontanii cercetau şi ei locul, întârziindu-şi ieşirea până când s-au asigurat că afară nu-i nicio primejdie. Abia atunci şi-au pus pe cap nişte căciuli mari şi străvezii, răsucindu-şi-le până când s-au făcut una cu costumele de urs. Apoi au deschis uşiţa şi au coborât unul după altul treptele unei scăriţe fixate în partea de jos a butoiului. Călcând cu grijă pe stratul gros de praf cenuşiu, au făcut câţiva paşi încoace şi încolo, după care unul dintre ei s-a pus pe ţopăit. Sărea cu uşurinţă la patru-cinci picioare înălţime, ca şi cum pe Lună greutatea omului, chiar având plumb atârnat de picioare, n-ar fi însemnat mare lucru. În sfârşit, unul dintre tramontani a observat nu departe lucrul acela de mirare şi, îndreptându-se amândoi într-acolo, s-au apucat să-l cerceteze pe toate feţele, nevenindu-le să creadă că vedeau ce vedeau. Vorbeau între ei, dar nu-i mai auzeam, poate că din lipsă de aer, şi mi se părea că discută doar prin semne.

Stârnit de întâmplarea asta, m-am hotărât să ies şi eu. Mi-am îndreptat tricornul pe cap şi, cu grijă să nu-mi agăţ pulpanele lungi ale vestonului în scăriţă, am păşit pe fundul sterp al acelei mări de

pe Lună. Frumoşii mei pantofi cu cataramă roşie mi s-au scufundat până peste glezne în praful rece şi uscat, încât mi-am zis că o să am ce peria de pe ei când termin călătoria. În mod ciudat, pe mine nu mă azvârlea Luna în sus ca pe tramontani, poate tocmai din cauză că nu aveam plumb legat de picioare. M-am îndreptat spre locul cercetat de cei coborâţi înaintea mea, observând că urmele lăsate de mine erau mult mai mici decât urmele lor. Dar erau urme de pantofi englezeşti, nu lăboanţe de urs tramontan. Privind printre cei doi, am văzut şi eu, de aproape, steagul nepământenilor. Avea într-adevăr dungi albe şi roşii, am numărat treisprezece, iar dreptunghiul albastru dintr-un colţ al lui era plin de steluţe albe în cinci colţuri. Un tramontan tocmai număra steluţele, dar eu m-am mulţumit să le apreciez din privire şi mi-am zis că erau acolo vreo cincizeci. În clipa următoare celălalt s-a întors spre mine şi a tresărit, de parcă abia atunci mă observa pentru prima oară. Cu mănuşa lui mare i-a dat un ghiont celui care număra steluţe, iar acela s-a îndreptat din şale şi s-a răsucit la rândul său. Nu ştiu ce nu le-o fi plăcut la mine, fiindcă ţinuta mea era în ordine, şi tricornul, şi vestonul vişiniu, şi cămaşa cu danteluţe la mâneci, poate doar ghetele care nu erau la vedere, fiind scufundate în praful lunar. Apoi iarăşi n-am mai fost sigur că mă vedeau, fiindcă s-au întors liniştiţi spre steagul înţepenit de ger, luând de la capăt numărătoarea steluţelor. Începusem să fiu şi eu foarte curios, dar n-am mai apucat să fac vreo mişcare, că am şi auzit ţârâitul acela de sonerie care mă anunţa că mi se terminaseră banii băgaţi în cutia de sticlă şi într-o clipă sau două aveam să fiu înapoi, în Casa Simulacrelor. De-acum ştiam bine lecţia. Înainte ca întinderea Lunii să se şteargă din faţa mea, am mai reuşit să văd pe cerul negru o altă Lună, mai mare, spoită în albastru şi verde, şi pe care mi s-a părut că desluşesc continentele de pe Pământ.

Nu pot să laud îndeajuns această comoară de învăţătură care este Casa Simulacrelor şi care îngăduie până şi celui mai tolomac caprician să-şi cultive mintea cu folos pentru el şi pentru insulă, fiindcă nu-i totuna să fii prost şi să nu ştii nimic, sau să fii prost şi să mai ştii câte ceva. Şi încă lucruri învăţate chiar la faţa locului, cum se întâmplă când intri în cutiile de sticlă, fie şi la întâmplare, darmite atunci când mai şi alegi. M-am plimbat mult prin sălile cu exponate, citind etichetele de pe postamente, şi trebuie să spun că am fost pe deplin mulţumit de bogăţia şi diversitatea lor: „Înserare în mlaştinile din Glubbdubdrib", „Erupţia vulcanului Kilaluea", „Catedralele în trepte din Oregan", „Balet de maimuţe şi crocodili", „Mari peşteri troşkolete", „Pictura pe gheaţă", „Carnavalul inter-insular", acestea sunt numai câteva subiecte mai generale, dar pot fi înşirate şi altele, speciale, precum „Taverna trăsnăilor", „Concertul de mierlă şi flaut în re diez major", „Cel mai mare cârnat din arhipelag", „Băi termale în vin spumos", „Tronuri de ceară" şi aşa mai departe, îţi vine să ameţeşti. O sală întreagă era rezervată inventatorilor vestiţi şi moştenirii lor nepieritoare, şi m-am bucurat să văd acolo, puse la mare cinste, cutiile unor oameni care cu mintea lor scormonitoare au construit civilizaţia lumii, ori măcar civilizaţia arhipelagului. Am văzut astfel că era onorat inventatorul corăbiilor – un caprician, firește, care în primii ani ai Stânei celei Mari făurise o plută cu catarg şi pânză de sac, lansată cu mult entuziasm pe fluviul Dembowitz; inventatorul tunului şi prafului de muschetă – alt caprician, care, din păcate, spre sfârşitul vieţii plecase cu invenţie cu tot în insula Tramontana, împărţindu-le praf de muschetă şi celor de acolo; inventatorul literelor – acelaşi călugăr Azarie pe care l-am mai pomenit când vorbeam de principele Stepan, cel tras de păr spre rangul de sfânt; inventatorul tiparului – care de data asta era, spre

regretul multor capricieni, un călugăr „lemnaş” din Balnibarbia rivală; inventatorul lucrărilor în metal – iarăşi spre regretul capricienilor de viţă veche, un maidanaş din neamul făuritorilor de tingiri; inventatorii vinului, al zahărului şi al mătăsii din viermi. M-aş fi aşteptat ca măcar acesta din urmă să fi fost viermele însuşi, cinstit ca atare pentru binefacerile născocirii lui, dar era tot un caprician norocos, care cu câteva sute de ani în urmă se trezise cu dudul din curtea casei lui năpădit de viermi hămesiţi de frunze şi, în loc să-i scuture cu greaţă şi să-i dea la găini, i se făcuse milă de ei şi-i lăsase în pace, iar aceştia, drept recunoştinţă, îi umpluseră dudul de gogoşi ca de nişte fructe nepământene. Veneau mulţi de departe să se mire de minune, dar şi de ceea ce credeau unii că fusese aiureala contemporanului lor, urmată de o aiureală şi mai mare când l-au găsit culegând gogoşile din dud împreună cu toată familia şi, tot în aceeaşi formaţie, trăgând cu grijă, pe gheme, firele din gogoşi.

Mărturisesc, însă, că am dat şi peste surprize neplăcute, când am avut curiozitatea să intru în nişte cutii unde se desfăşurau întreceri de-ale femeilor, şi nu – cum te-ai fi putut aştepta – întreceri de cântări sau de frumuseţe, ci unele de ridicat greutăţi. În Anglia se mai întâmplă să se întreacă în ridicări de greutăţi marinarii prin porturi, stârniţi de câştigul în shilingi şi în butoiaşe de gin, iar ceilalţi, privitorii, stârniţi de pofta pariurilor, care erau tot aşa, pe gin şi pe shilingi. N-am mai auzit însă niciunde să fi luat parte la asemenea concursuri femeile, până le-am văzut aici, în Capricia. Nu sunt atât de neînduplecat încât să spun că pretutindeni în lume doamnele trebuie să poarte moda noastră din Londra, rochii bogat revărsate, din stofă sau catifea, bluze încheiate la gât şi cu mâneci umflate, care să lase la vedere cât mai puţin din albeaţa neplăcută a pielii. Dar nici nu mă aşteptam să dau buzna peste nişte femei

aproape goale, cu picioare de Hercule şi braţele încordate sub bara de care atârnau într-o parte şi-n alta nişte roţi mari de fier. Dacă nu m-aş fi ferit la vreme, una, care tocmai îşi scăpase din mâini povara, cred că mi-ar fi rupt gleznele cu greutatea sutelor de livre săltătoare pe podium, dar am fost tras repede de mână şi aşezat fără o vorbă în primul rând de privitori. Am rămas acolo, speriat, aşteptând ca alte şi alte femei, din toate insulele, să vină în faţă, să-şi prezinte corpurile cu muşchi de războinici zvâcnind sub pielea lucioasă de transpiraţie şi, crăcindu-se cât să poată susţine povara unor greutăţi mereu adăugate, să zvâcnească dintr-o dată în sus, cu bara la piept, cu ochii scoşi de efort şi obrajii pufăitori ca să-şi facă puteri şi curaj mai departe. Unele mai ajungeau să salte roţile acelea de moară deasupra capului, altele nu. M-am mirat că publicul din sală părea cucerit de puterea şi frumuseţea lor, încât bătea de fiecare dată din palme, cu încântare, şi când femeile reuşeau, gemând şi pufăind, să-şi ducă la bun sfârşit cazna nefolositoare, şi când dădeau cu roţile de podea şi plecau furioase, probabil înjurând mai rău ca bărbaţii. La un moment dat a venit în faţă o glubbdubdribă dintre cele pe care capricienii le consideră fierbinţi şi focoase. Era o distinsă huidumă rasă pe cap şi cu muşchi de gorilă africană, ţopăind pe loc de nerăbdare să se poată repezi la bară şi s-o apuce cu palmele larg depărtate de corp. Când a zvâcnit în sus, cu greutăţile clătinate la capetele barei îndoite, i-a pârâit nu numai chilotul prea strâmt, ci a pârâit şi ea, aproape ca un tunet în liniştea plină de aşteptare ce se lăsase în sală. Am încercat să mi-o închipui pe buna mea Mary în locul glubbdubdribei şi trebuie să spun că în momentul acela nu prea mă mai trăgea gândul să mă întorc acasă.

În altă cutie pe care am făcut greşeala s-o vizitez am găsit în plină desfăşurare o bătaie între nişte

tinere doamne. Erau trei şi nu păreau să ţină una cu alta, se băteau fiecare pentru sine, într-o curticică mărginită de parâme marinăreşti, unde se dădeau peste cap ca să-şi poată sări mai cu putere una alteia în spinare. Se trânteau pe jos în duduit de scânduri, se încălecau, trăgându-se sau de picior, să-i ajungă învinsei la ceafă, sau de cap, să-i fie adus în spate până la şale. Nici nu ştiu cine şi cum a învins, fiindcă, oricât aş fi eu de obişnuit cu suferinţa bolnavilor de orice fel, n-am avut putere să rezist până la capăt. Cum nu fusesem eu un prea mare iubitor de femei nici până atunci, cred că m-am dezgustat cu totul, încât, ieşind pe stradă, mă aşteptam ca fiecare capriciană pe lângă care treceam să înceapă să-şi arate muşchii umflaţi, ori să sară asupră-mi şi să dea cu mine de-a tăvălita, pocnindu-mi cu zgomot capul de asfalt.

Tot rătăcind prin clădirea aceea cu acoperiş ca o cupolă, am dat într-o parte a ei de un alt loc cu mare înghesuială. Cutiile de acolo începeau cu „Acasă la…” şi te invitau să intri în intimitatea unor oameni renumiţi, savanţi, politicieni, prezentatori comici ai programelor din cutiile de umbre, ba chiar şi feţe ilustre din alte timpuri şi din alte insule. Mărturisesc că mi-a tresăltat inima de bucurie că voi putea revedea nişte figuri importante ale istoriei, pe care le mai întâlnisem şi cu prilejul unei călătorii mai vechi printre oameni pricepuţi la necromanţie. Dar, oricât am umblat să găsesc cutiile lui Hannibal, Cezar, Pompei şi mai ales a lui Alexandru cel Mare, nu le-am aflat. Erau, în schimb, invitaţii pentru chiliile unor călugări cucernici, ale unor boieri patrioţi, iar dacă aveai noroc să treci de grupurile de copii aduşi cu şcoala şi aşezaţi la rând, mai mult gălăgioşi decât interesaţi de istorie, puteai să-l vizitezi chiar şi pe principele-cioban Capricius în casa lui cea nouă, tocmai când bătea în perete cuiul de care să-şi agaţe Balnibarb pălăria cu pană de cocoş. Am fost foarte necăjit că insularii aceia nu aveau habar de

minunatele locuri demne de arătat ale Europei, şi nici de personalităţile care i-au construit acesteia istoria şi cultura. Am putut însă, din nou, să observ cât de mare rămâne interesul capricienilor pentru principele Ciocesko şi familia lui. La casele principelui nici nu puteai spera să mai ajungi în ziua aceea, dar poate că nici în zilele următoare, fiindcă am aflat că se vânduseră abonamente şi cu trei luni înainte. Alături, o mulţime de doamne înconjuraseră cutia anunţată ca „Acasă la Lady Frusina”. Când am descusut-o pe una despre motivul râvnitei sale vizite, mi-a răspuns oarecum jenată că voia să vadă cu ochii ei colecţia de două mii de pantofi şi să scotocească prin garderoba cu blănuri de leopard, atât de rare de când Oregania, al cărei nume oficial era Republica Bananieră Oregan, primise de la tramontani interdicţie să-şi mai vâneze leoparzii, având în schimb libertatea să pună în vânzare, cât doreşte, blănuri de leoparzi artificiali.

Ca să nu spun cumva că am trecut complet dezinteresat prin locul acela, am vârât o monedă lângă inscripţia „Acasă la Nicanor”, unde în cutia de sticlă se răsfăţau o butelcă goală cu etichetă de rachiu scump produs în insula Tramontana, nişte pui fripţi cu multă vreme în urmă şi îmbâcsiţi de praf, precum şi o carte de versuri cu închinăciunea smerită şi linguşitoare a lui Anton Pan-Pănescu. Pe acest distins poet de curte l-am şi găsit de altfel recitând cu patos din versurile sale, ridicat în picioare lângă o canapea cu lucrătură măiastră, în vreme ce principele junior, tolănit pe pernele canapelei şi avându-şi cămaşa descheiată până la buric, arunca la ţintă cu butelci nedeschise, într-un loc din perete unde era portretul principelui cel mare, ori mai bine-zis fusese, fiindcă la intrarea mea nu mai atârna acolo decât o ramă strâmbă şi o gravură mototolită, stropită din belşug cu lichide trăsnitoare, ale căror urme se vedeau scurse pe perete până jos, unde era plin de cioburile sticlelor

sparte. Deşi am mărturisit că nu mă atrăgeau femeile, pe care – să mă ierte buna şi iubitoarea mea soţie! – le cred nu de puţine ori scurte de minte, certăreţe şi gata să sară oricând cu unghiile la ochii cuiva, mi-am călcat totuşi pe inimă, intrând şi alături, acasă la gemenele Ciocesko. Nu prea auzisem multe despre acestea şi, făcând cunoştinţă cu ele în vizita mea de atunci, m-am convins că erau nişte fete de treabă, fără ambiţii politice, un pic mai drăguţe ca Lady Frusina, şi iubind amândouă, fără invidie şi supărare, acelaşi fante cu figură de actor, dar care atunci juca numai pe scena Tineretului Cioceskian. Spre bucuria mea, era şi el acolo, aşa că am putut sta de vorbă şi cu toţii laolaltă, şi numai noi doi, când gemenele s-au retras, una la baie, alta plecând pur şi simplu, fiindcă era programată doar în ziua următoare. Iar noi, bărbaţii, am putut astfel să ne spunem secretele fără teamă de urechi străine. Pesemne că tânărul acela înalt ca un brad şi cu mustăcioară tăiată hoţeşte era convins că nici măcar urechile hăitaşilor nu îndrăzniseră să se strecoare în pereţii din jur, sau poate că nu-i păsa de ele, fiindcă viaţa din cutiile de sticlă nu putea da înapoi viaţa cealaltă, din urmă cu două decenii ori chiar mai mult. Prin urmare, mi-a spus fără teamă şi fără sfială ce avea de gând să facă peste puţin timp cu gemenele Ciocesko, pe care de altfel le iubea foarte mult şi la fel de tare pe amândouă: cum avea să le însoţească în Glubbdubdrib, unde principele le dăduse învoire să viziteze celebrele mlaştini cu crocodili de acolo, şi cum, odată ajunşi în insula aceea, voia să înşele vigilenţa generalilor hăitaşi însoţitori, încât, renunţând cu rupere de inimă la dragostea lui dublă şi neconsolată, să fugă în Tramontana, unde era convins că o să ajungă mare scriitor, sau măcar un harnic compunător de scenarii pentru cutiile de umbre.

Nu mai aveam în buzunar bani plănuiţi pentru ziua aceea şi tocmai mă pregăteam să plec, când

am dat cu ochii de o cutie sub care scria „Vânătoare princiară”. În prima clipă am crezut că tot de Ciocesko se vorbea acolo şi era cât pe ce să trec pe dinaintea ei fără să mă opresc. Apoi am înţeles că principele vânător era Trosnack şi treaba asta m-a interesat foarte tare. Cutia de sticlă din Casa Simulacrelor prezenta câteva vârfuri de săgeţi, o pălărie verde cu insigne de vânător şi un covoraş pe desenul căruia boncăluia un cerb cu coarne rămuroase, făcând curte câtorva căprioare adunate la izvor. Mi-am numărat în palmă mărunţişul: mai erau acolo vreo cincizeci de penny capricieni şi i-am vârât pe toţi în crăpătura cutiei. De banii ăştia n-am mai ajuns la prima parte, ci doar spre sfârşitul vânătorii, când principele plecase deja în pripă şi, după câte aveam să aflu, destul de furios. În poiană rămăseseră o grămadă de hăitaşi de animale şi vreo şapte-opt vânători cu arcurile neîncordate, dar cu privirea încordată spre patul de frunziş unde zăcea un Lord Ministru cu pantalonii sloboziţi până la genunchi, ca să-l poată tampona de sânge cei care-i stăteau alături. La început, crezându-mă simplu hăitaş, n-au vrut să mă lase să mă apropii. Aflând însă că eram doctor de flotă, s-au dat la o parte din calea mea, încât am putut ajunge lângă suferind. Avea o faţă palidă şi gemea încet, dar am observat că se străduia ca, în împrejurarea aceea grea pentru el, să se poarte cu demnitate. Am mai aflat şi că principele, atunci când plecase aruncându-şi neglijent arcul pe un umăr, mai spusese ceva: „Aşa-i trebuie, dacă stă în tufiş şi îşi întoarce kurul spre mine!” De unde deduc că Trosnack luase dosul acela ministerial drept porc mistreţ şi slobozise săgeata înainte de-a fi putut cineva să-i semnaleze greşeala.

Despre medicul oficial al vânătorii mi s-a spus că era undeva mai jos, pe pantă, şi că zorea să vină încoace. Cu tot respectul, am cerut şi eu voie să mă uit la rană. Ceea ce am văzut nu prea mi-a plăcut, dar nici n-am vrut să-i alarmez. M-am interesat

dacă Lordul Ministru are copii. Un vânător cu rang mai mic, despre care am aflat că era secretarul de cabinet, mi-a spus că ministrul avea doi, dar mai voia măcar încă pe atâţia.

— Testicului drept e cam terminat, am observat eu cât se poate de cinstit. Dar cel stâng arată bine şi, la urma urmei, ăsta, fiind de la natură mai mare, e cel care contează.

Cu toate durerile lui, l-am auzit pe Lordul Ministru răsuflând uşurat, apoi a pornit din nou să se vaite. Lovit brusc de o nelinişte, m-am întors spre secretar şi l-am întrebat în aşa fel încât să nu ne audă ceilalţi:

— Onorate domn, nu cumva doctorul de vânătoare e unul care se numeşte Somu, sau Tzomu?

Doctorul nu se numea nici Somu, nici Tzomu.

— Atunci o să-i treacă, l-am asigurat eu privind spre locul unde zăcea Lordul Ministru.

Tocmai la timp, fiindcă soneria care îmi numărase bănuţii începea deja să se audă, arătându-mi că nu mai aveam ce căuta acolo. Vizita era terminată.

Capitolul 14

Lemuel e chemat, în sfârşit, la palatul cel mare al insulei. Cum îl primeşte principele Trosnack. Interesul lui pentru naufragiu şi pentru partea „cealaltă" a lumii. Povestitorul se simte îndemnat să laude Marea Britanie, iar principele laudă Capricia şi capricienii. Rosturile complicate ale cârmei, pe mare şi pe uscat. Naufragiatul îi dă multă dreptate, dar în felul său. Se fixează o nouă întâlnire.

Într-o zi a ajuns la mine vestea că principele Trosnack dorea să mă vadă şi mă chema la palat. Vestea mi-au dat-o gazdele, fiindcă, atunci când sosise mesagerul, eu eram plecat cu treburile pe care mi le găsisem de făcut în ziua aceea prin oraş. Au fost nevoiţi să semneze de luare la cunoştinţă şi să promită că-mi vor spune de chemarea asta neîntârziat.

— Eşti un norocos, măi, Lemuel, mi-a zis Master Dinu cu un pic de invidie în glas şi i se aburiseră ochelarii de emoţie.

I-am răspuns că nu mă credeam mult mai norocos decât ei, care îl vedeau pe principe aproape în fiecare zi, la ştirile de seară.

— Ei, dar altceva e să-l întâlneşti în carne şi oase, să te strângă la piept şi, poate, chiar să te îmbie cu un pahar de gin, a apreciat stăpânul casei.

Era emoţionată şi Lady Maricika, mai ales a doua zi, când mă pregătea pentru întâlnirea de la palatul princiar. Mi-a periat cu grijă tricornul, mi-a călcat vestonul, care se cam şifonase de cât îl tot târâsem cu mine prin Cetăţuia Soarelui, mi-a lustruit pantofii şi, din felul cum se purtau gazdele cu mine atunci, am priceput că toţi capricienii ar fi fost încântaţi de o asemenea invitaţie, chiar dacă-l înjură pe Trosnack, iar unii, sătui de promisiunile

pe care le tot făcea şi nu se adeverau, o ţin una şi bună, că nici nu mai vor să-l vadă în ochi. Dădeau cu pumnul în cutia de umbre, ca şi cum ar fi vrut să-l alunge cât mai repede afară din ea, ca să poată începe vreun program de cântări lălăite, sau orice altceva.

Felix-băiatul m-a dus cu trăsura lui până la poarta palatului şi am fost foarte bucuros de un asemenea ajutor, temându-mă că de unul singur m-aş fi putut rătăci, iar invitaţia era pentru o oră fixă. Acolo, tânărul meu prieten s-a scuzat că nu poate rămâne să mă aştepte până termin, căci avea şi el o lucrare grabnică de împlinit. I-am zis să nu-şi facă griji pentru mine: dacă nu eram zorit, mă descurcam destul de bine prin capitală, deşi prin cartierul princiar încă nu mai fusesem până atunci.

Palatul se vedea în fundul unui parc cu copaci rămuroşi, dincolo de o curte pietruită cu lespezi mari şi mărginită de butoiaşe cu pământ din care creşteau fie flori bine îngrijite, fie palmieri cu frunze crestate, de felul celor pe care îi văzusem la Cap Mamaiana. Treabă care m-a făcut să cred că ministrul acela isteţ şi pus pe târguieli năstruşnice putea fi un bun prieten de-al principelui. Sau, şi dacă nu era, se simţise obligat să-i dăruiască lui Trosnack câteva probe ale deşteptăciunii şi inspiraţiei sale, ca să-şi poată vedea mai departe, în linişte, de importuri.

Poarta cea mare, cu ţepuşe de fier aurite la vârf, era larg deschisă, dar mi-am dat seama imediat că nu putea pătrunde oricine prin ea, fiindcă mai mulţi străjeri tineri stăteau acolo de veghe, fără arme la vedere, dar cu ochii atenţi la tot ce mişca prin preajmă şi făcând semn trăsurilor care veneau prea aproape să cârmească şi s-o ia pe alt drum. Nişte capricieni ajunşi acolo pe jos au trebuit să-şi arate hârtiile cu peceţi şi invitaţiile ca să li se îngăduie intrarea. Asta mi s-a părut mie semn de bună şi grijulie rânduială, că doar nu puteau să fie lăsaţi să-şi facă de cap înăuntru şi purtătorii de

tăbliţe pe care scria „Hoţii! Hoţii!” sau „Jos! Jos!” Când am vrut să trec, nu mi-au cerut hârtii, ci şi-au îndreptat spinările şi m-au salutat cu palma la chipiu, încât m-am simţit şi eu obligat să duc mâna la tricorn şi să le răspund în felul acela. Eram bucuros că până şi acolo ajunsesem să fiu ştiut şi recunoscut după hainele mele de croială englezească şi mi-am zis că-i cazul să-mi arăt încă o dată recunoştinţa faţă de Lady Maricika, pentru că-mi cususe atât de bine vestonul. Lui Master Capulet n-aveam cum să-i mai pomenesc de pantof, cel puţin deocamdată. Nu mă mai văzusem în ultima vreme cu el, pesemne se recupera greu după operaţie. Am auzit că trebuiseră să-i fixeze femurul cu o tijă şi şuruburi, după o metodă pe care eu n-o cunoşteam.

Am traversat curtea largă, cu ochii la faţada măreaţă a palatului, la geamurile prevăzute cu grilaje meşteşugit lucrate şi la uşa înaltă pe care urma să pătrund. Mai vedeam şi alte intrări, dar asta, pe unde fusesem îndrumat, era cea mai de cinste. Chiar dincolo de ea am văzut, la o măsuţă aşezată ceva mai retras, un fel de garderobier care s-a grăbit să-mi ia tricornul şi să-l pună într-un cuier. A întins mâna şi după perucă, lucru care m-a surprins foarte tare şi n-am vrut să i-o dau, că nu mă simţeam bine fără ea; iar la urma urmei era o perucă de stradă, nu una de mare protocol, care îşi revarsă pe umeri multele ei bucle pudrate. Am observat apoi că dă să-mi ia şi vestonul, ceea ce chiar că m-a nedumerit, fiindcă nu mă puteam vedea apărând dinaintea principelui Trosnack doar în cămaşă. Servitorul acela săritor s-a scuzat pe când mă dezbrăca, spunând că vrea doar să îndrepte cutele ca să arate haina mai bine, ceea ce nu putea să fie adevărul adevărat, fiindcă Lady Maricika se străduise cu multă pricepere în dimineaţa aceea la mânuitul fierului de călcat. De altfel, omul de la poartă n-a făcut altceva decât să-mi netezească în grabă vestonul, dând cu palma

mai ales peste buzunare, de unde s-a auzit doar clinchet de chei şi zornăit de mărunţiş. Mi-a dat înapoi haina, cu un zâmbet cam încurcat, şi abia atunci mi-a venit gândul că bărbatul acela o fi fost garderobier de la Hăitaşii Noi, cu sarcina de a nu lăsa să se apropie de principe cineva care ar fi ascuns eventual între cutele veşmântului său un cuţit sau vreo altfel de armă. Şi treaba asta am găsit-o foarte înţeleaptă, aşa că mi-am îmbrăcat fără o vorbă vestonul, m-am privit într-una dintre oglinzile mari de pe pereţi şi, mulţumit de înfăţişarea mea, am luat-o pe treptele ce mi se arătaseră, urcând spre un salon lung, cu multe măsuţe aşezate din loc în loc şi fotolii lângă fiecare din ele. Mai erau acolo doi sau trei bărbaţi pe care nu-i cunoşteam, nici n-aveam cum să-i cunosc, poate servitori de-ai palatului, poate alţi hăitaşi noi, treaba lor. Unul mi-a arătat grijuliu unde să şed şi să aştept, iar ei s-au aşezat ceva mai departe, unde ştiau pesemne că era locul lor.

Mi-am amintit de obiceiurile de primire de pe la curţile europene, ca să nu mai vorbesc de cele din Lilliput şi Brobdingnag, iar faţă de ele am găsit că ritualul de la palatul princiar din Capricia era mult mai simplu şi mai lipsit de fasoane. Curând şi-a făcut apariţia şi principele Trosnack, înaintând grăbit prin uşa din fund şi venind de-a dreptul spre mine. Dacă ar fi fost regele Marii Britanii, probabil că nu m-ar fi primit deloc, însă, dacă m-ar fi primit totuşi în audienţă, l-aş fi văzut în hlamidă bogată, cu colan de aur şi rubine traversându-i pieptul de la un umăr la altul, cu o haină de mătase strânsă cu şnur pe talie încât să-i cadă clinii de jur-împrejur, cu pălărie de catifea neagră, având pe bor modele făcute din pietre scumpe. Şi în mod precis nu mi-ar fi venit el în întâmpinare, ci ar fi trebuit să aştept să-mi îngăduie să merg eu mai aproape de el, făcând temenele şi arătându-i multe alte semne de supunere. Aşa că nu puteam decât să laud foarte tare în sinea mea simplitatea de necrezut a acestui

principe excentric, îmbrăcat ca toţi capricienii, şi care venea cu capul uşor înclinat într-o parte, ca şi cum ar fi privit puţin pe alături de mine, dar cu mâna întinsă să mă salute. În timp ce-şi rostea vorbele curtenitoare pe care poate că i le impunea protocolul, l-am văzut făcând un semn uşor către unul dintre cei rămaşi mai la distanţă, în picioare şi ei, iar acesta a păşit sprinten înainte cu o cutioară neagră, având pe capac semnul Capriciei. Principele a deschis-o în faţa mea, a scos de acolo o decoraţie cu piatră frumos şlefuită pe care se putea citi, aranjată în cerc, făgăduiala solemnă „Aşa să ne ajute Isa Lapedat" şi mi-a agăţat-o pe reverul vestonului. Am fost atât de surprins de acest gest de bunăvoinţă, încât la început nici n-am ştiut ce să spun. Dar principele m-a luat imediat de braţ, conducându-mă cu un gest larg la un alt fotoliu, alături de cel în care s-a aşezat el.

Mi-a spus că aflase mai demult de sosirea mea pe insulă, dar socotise că era bine să-mi dea răgazul de a mă obişnui cu Capricia şi cu locuitorii ei, ca unul apărut de pe meleaguri necunoscute lui şi, de altfel, necunoscute tuturor celor din arhipelag. Acum, însă, când socotea că m-am dezmeticit din tulburarea produsă de naufragiu şi înţelegeam cât de cât unde m-a aruncat soarta, venise şi vremea să mă cunoască personal şi să schimbăm câteva vorbe împreună.

— Înălţimea Voastră, am spus când mi-a mai trecut surpriza, dar Trosnack m-a întrerupt imediat.

— Hai, nu mă lua aşa! mi-a zis cu un zâmbet şugubăţ, lucru din care eu am priceput că nu dădea mult pe adresările protocolare, purtându-se ca un principe popular, care are toate motivele să se arate prietenos şi apropiat cu cei ce-l alegeau când venea vremea s-o facă din nou, la datele cerute de Legea cea mare a insulei.

— Distinse Principe, am reluat eu, mai coborând puţin din emfaza adresării. E o deosebită onoare pentru mine să fiu primit în acest palat

minunat în jurul căruia se roteşte Cetăţuia Soarelui ca un colier preţios în jurul nestematei sale cea mai de vază. Mărturisesc că sunt şi puţin surprins, dar în orice caz plăcut surprins, de faptul că persoana mea neînsemnată a reuşit să vă câştige atenţia şi neţărmurita bunăvoinţă, arătată, în modul cel mai convingător, *şi* prin această frumoasă decoraţie, pe care, cu voia Voastră, am de gând s-o duc în iubita mea Anglie când voi reuşi să mă întorc acolo, ca o dovadă cât se poate de grăitoare despre existenţa arhipelagului şi a acestui popor de capricieni mândri, destoinici, inteligenţi şi plini de o caldă atenţie faţă de străini.

Principele Trosnack mi-a cerut încă o dată să mă opresc din laudele ce ameninţau să devină un potop, dacă vreau să discutăm lucruri mai omeneşti şi mai folositoare amândurora. Ceea ce chiar am făcut, fiind dispus să vorbesc de atunci înainte numai despre ce îl interesează pe el.

— Ştiu că ai naufragiat, mi-a spus. Cunosc şi unele amănunte ale vieţii dumitale pe insulă, dar nu mi-e clar încă de unde ai venit, aşa că te rog să-mi dai şi mie nişte explicaţii.

I-am vorbit principelui despre Lumea Veche, despre Europa, care era însuşi miezul viu al acestei lumi, despre Marea Britanie, care era fala Europei, şi am văzut că mă asculta foarte atent, în vreme ce unul dintre tinerii din sala aceea strălucitoare şi viu luminată, pesemne un secretar, venise în spatele lui Trosnack cu un carneţel deschis în mână şi îşi făcea însemnări din cuvintele spuse de mine. M-am arătat foarte mirat să descopăr încă o dată că, în arhipelag, atâtea lucruri ce întrupează civilizaţia Pământului nu erau cunoscute deloc şi m-am întrebat ce se putuse întâmpla de lumile noastre erau chiar atât de hotărât despărţite una de alta, încât abia eu, singur, să fi putut afla de existenţa Capriciei, iar prin mine şi ei de existenţa Lumii Vechi. Nici principele nu s-a grăbit să mă scoată din această nedumerire, probabil pentru că era tot

atât de nedumerit şi el. Ca să-şi poată face o părere mai întemeiată pe realitate, mi-a cerut să-i povestesc cât mai multe lucruri ştiute de mine, şi chiar asta am făcut.

Despre iubita mea Anglie am vorbit numai de bine. I-am spus ce oameni minunaţi există pe insulele noastre şi ce legi înţelepte avem. Cum trăieşte lumea în îndestulare şi cum, pentru darul acesta, cu mic, cu mare, supuşii Coroanei nu pridídesc să mulţumească zilnic Cerului şi să se roage pentru sănătatea celor care îi conduc. I-am vorbit despre calitatea morală a compatrioţilor mei, cum nu avem noi denunţători, martori mincinoşi, acuzatori, reclamanţi şi sperjuri, în schimb avem miniştri gospodari cu bunurile ţării, care nu dorm noaptea de grija felului în care trebuie să muncească a doua zi pentru a spori averea regatului şi a-i face pe toţi oamenii, indiferent de locul lor în ierarhia socială, să se bucure de ea. Cum nu există răzvrătiri şi comploturi, fiindcă guvernanţii noştri au ştiut să le scoată la vreme afară din ţară, dirijându-le peste Canalul Mânecii, la francezi şi spanioli, ba chiar şi la austrieci şi ruşi, cu care regii acelor neamuri continentale se mai înrudesc din când în când. Cum ne-am propus să împrăştiem seminţele bunei noastre guvernări transportându-le cu corăbiile, la popoarele africane, în Indiile Orientale, ba chiar şi în Indiile de Vest, unde întemeiem colonii pe pământurile abandonate de olandezi şi spanioli, străduindu-ne să vindecăm astfel rănile lăsate de alţii prin vistieriile imperiilor acelui continent răvăşit şi prin sufletele nu mai puţin răvăşite ale bieţilor locuitori. I-am vorbit de hărnicia şi cumpătarea femeilor noastre gospodine, care nici nu ridică greutăţi ca vitele de povară şi nici nu se bat ca smintitele prin arene, ci dimpotrivă, îşi cresc cu drăgălăşenie copiii în respectul părinţilor lor şi cu teamă de Dumnezeu. I-am vorbit de pastorii noştri cuvioşi, care nu fac politică „lemnaşă” de

partid, trudind în schimb zi şi noapte la lămurirea înţelepciunilor biblice şi la slăvirea lor în lume cu deplină smerenie creştinească şi cu cât mai mult folos sufletesc.

M-am oprit din această frumoasă expunere doar atunci când am observat la principele Trosnack o oarecare nerăbdare şi chiar semne de nemulţumire. Era nevoit să admită că în Capricia lucrurile nu stăteau chiar atât de bine ca în Marea Britanie, şi n-avea cum să ascundă asta, fiindcă în lunile de când eram pe insulă apucasem să le văd şi eu.

— Din păcate, mi-a spus el, noi am plecat la drum, aici în insulă, cu moştenirea grea lăsată de Ciocesko şi încă mai avem de luptat cu ea, deşi s-au făcut progrese şi se fac în continuare. Economia Capriciei era la pământ, oamenii exasperaţi, libertăţile îngrădite. La Răzvrătire ne-am rupt lanţurile şi am început să respirăm aerul curat al marii libertăţi. E adevărat că aerul acesta tare prieşte unora mai mult şi altora mai puţin, lucru care s-a văzut şi încă se vede. S-au făcut sforţări deosebite să ne organizăm, s-au dat legi folositoare pentru ţară. E adevărat, iarăşi, că şi legile acestea unora le-au folosit mai mult iar altora aşa şi-aşa, dar asta doar din pricină că, în sfârşit, s-a înţeles că egalitatea cioceskiană n-a fost niciodată egalitate în adevăratul sens al cuvântului, ci o egalitate pe căprării de partid. De Partid Unic, vreau să spun. Aceasta, însă, a fost o moştenire de care ne-am scăpat imediat, înlocuind-o cu egalitatea pe căprării a mai multor partide, şi mai ales cu cea a actualelor partide de guvernământ.

Am încuviinţat, convins că principele vedea lucrurile dinăuntrul lor, putând să le descrie mai bine decât aş fi făcut-o eu, ca străin. Cu toată prudenţa şi cu tot respectul, mi-am permis să observ că niciunde în lume libertatea nu rezolvă totul, iar când începe să rezolve ceva, atunci rezolvă mai mult pentru unii, care-s mai iuţi de mână şi mai fără ruşine, în timp ce pe alţii, care-s

de la natură mai leneşi în mişcări şi nici nu se orientează de la bun început, îi face să cadă examen după examen, amânându-le rezolvarea pentru mai târziu. *Ad calendas grecas,* cum spun în Europa învăţaţii vorbitori de latină, indiferent din ce neam fac parte, fie că-i Morus al nostru, al britanicilor, fie că-i Erasmus care nu se ştie cum s-a putut ridica aşa de deştept dintre olandezi, fie că-i unul, Olahus, despre care aud că ungurii spun că-i al lor, iar valahii de la Dunăre, dimpotrivă, că nu li-l dau nici morţi.

Furat de discurs, cred că alunecasem puţin de la subiect şi l-am derutat fără să vreau pe principele Trosnack. Însă n-a rămas multă vreme în încurcătură, ci a recunoscut foarte deschis că nu ştie cine erau „ăia", iar dacă vorbesc de oameni şi lucruri care nu se găsesc niciunde în arhipelag, n-are nimeni vreo şansă să mă înţeleagă. Ca s-o dreg, am întrebat dacă libertatea asta, care se simte ca o briză venită din larg de ocean în aerul insulei, nu cumva unora le-a dat totuşi aripi şi le-a luat minţile, în vreme ce majorităţii capricienilor le-a luat minţile în alt chip, ţinându-i pe loc şi lăsându-i să se legene în ideea că „merge şi-aşa", care mi s-a părut mie că-i un fel de deviză a lor. Sau poate că mă înşel?

— Nu te înşeli deloc, iubite naufragiat, a acceptat principele privindu-mă fără să clipească şi a adăugat imediat că în Capricia sunt şi isteţi şi tembeli, dar că o particularitate a locului face ca felurile acestea de oameni să se găsească atât între cei cărora libertatea le-a dat aripi, cât şi între cei ce bat pasul pe loc, învârtindu-se în cerc. E adevărat – a continuat Trosnack – că marile schimbări i-au îmbogăţit pe unii peste măsură, şi nici nu se putea altfel, fiindcă, aşa cum au existat cândva îmbogăţiţi de război, ne-am trezit acum cu îmbogăţiţi de răzvrătire, ceea ce e o dovadă că în lume – în lumea noastră, a arhipelagului cel puţin – acţionează un tipar social vechi şi puternic, iar

noi, tocmai pentru că nu vrem să trivializăm deviza populară „Merge şi-aşa”, ci să-i dăm chiar mai multă valoare şi strălucire, afirmăm că merge şi cu îmbogăţiţii; chiar şi cu tembelii îmbogăţiţi, care oricum n-au să-şi poată ţine multă vreme în braţele lor nepricepute bogăţia adunată peste noapte, ci ea o să treacă firesc în mâinile îmbogăţiţilor isteţi, deveniţi astfel şi mai isteţi. Iar în ce-i priveşte pe cei ce se vaită acum de mizerie, şi asta în pofida statisticilor făcute de guvern, nu trebuie să le plângă nimeni de milă, îşi au şi ei tembelii şi isteţii lor. Cu alte cuvinte, se descurcă.

Perspectiva era nouă pentru mine. Nu-mi închipuisem că starea socială a insulei putea fi atât de complicată, deoarece aceia cu care vorbisem până atunci vedeau lucrurile mai simplu, de regulă în alb şi negru, iar principele Trosnack vâra în peisaj nu numai griuri, ci chiar şi o frumoasă jerbă de culori. Cu gazdele mele apucasem să discut despre nişte sărăntoci de altădată care acum erau mari proprietari de ateliere şi de case împrumutătoare de bani, iar Lady Maricika nu-i mai scotea din „jeguri”, „bandiţi” şi „javre ordinare”. Nu ştiu ce avea cu ei, că nu le văzuse mutrele decât în cutiile de umbre. Despre unii, fie bărbaţi, fie doamne pline de farmec sentimental şi politic, se ştia că ajunseseră chiar şi în guvern, de unde, tocmai pentru că stăteau cocoţaţi atât de sus, îşi puteau roti ochii peste toată insula, să nu le scape nimic din ce mai putea fi înhăţat. Mulţi îşi făcuseră obicei să-i controleze pe descurcăreţii de sub ei pe la buzunarele afacerii lor, cerându-le să împartă bunăstarea proprie cu partidul, ba chiar vărsând, la înţelegere, din vistieria Capriciei în buzunarele acelea ce începuseră să se umfle precum nişte baloane suflate cu aer cald amestecat de-a valma cu lire. „Bandiţii” ăştia mari de care nu mai încăpeau gazdele mele şi vecinii lor din cartier pot fi văzuţi în programele serii sorbindu-şi fericiţi licorile pe marginea bazinelor de lângă casă, ori

stând cu burta la soare pe puntea unor bărci scumpe cu pânze, ori „dându-se în stambă” (asta-i tot o vorbă pe care Lady Maricika o rostea cu gura ei neiertătoare) prin celelalte insule, ei şi nevestele lor guvernamentale. S-au învăţat să trăiască vieţile altora, ale unora fără pete şi fără griji, ca îngerii, ridicând pe culmi nebănuite lecţia skizofreniei cioceskiene şi aşteptând aplauze de pe urma interpretării lor măiestre. Iar bandiţii mai mici, care se adună în haite ca să facă treburile urâte pentru cei scăpaţi de fiecare dată cu mâinile curate din înghesuiala tribunalelor, aceştia se încaieră adesea pentru terenurile bântuielilor lor de zi cu zi. Îşi mai taie cu sabia o mână, îşi scot un ochi de învăţătură de minte, mai rămâne vreunul lat în mijlocul străzii sau al tavernei, numai bun de dus cu întristare la cimitir. Îmi amintesc că am văzut şi eu un mort din ăştia, plâns cu mare jale de familie şi de prietenii lui de ticluiri în ascuns, dar cel ce se văicărea mai tare la căpătâiul defunctului era un adjunct de mogul de partid, care îşi plângea de milă mai degrabă lui şi partidului, că pierise un suflet ales şi nu mai era cine să-i aducă mita la datele stabilite.

Am pomenit de toate aceste lucruri încâlcite în discuţia mea cu principele Trosnack, tocmai din dorinţa mea sinceră de-a înţelege mai bine Capricia, iar el clătina din cap cu răbdare şi înţelepciune, gândindu-se pesemne la ce răspunsuri să-mi dea. Şi mi le-a dat cu eleganţă şi cu demnitate, vorbindu-mi de rosturile cârmuirii în general şi de modesta lui contribuţie în această chestiune. Mie, ca om al mării, mi-a cerut să-mi aduc aminte cât de greu se conduce o navă, ca să pot admite că nici o insulă nu se conduce mai uşor, chiar dacă nu există riscul să se scufunde în ocean, ci doar în nesimţirea şi prostia locuitorilor săi.

— Noi suntem aici pentru ca ăştia să trăiască bine, m-a asigurat principele. Dar capricienii, oameni minunaţi şi despre care nu vreau să spun

că sunt daţi dracului deşi o merită, au în ei sământa unui neam de simulanţi. Mi s-a spus că mulţi joacă în nenumărate chipuri rolul de om sărac, unii cu mult talent, poate şi cu geniu, chiar cu sacrificii demne de laudă, mutându-se cu locuitul pe străzi, prin hăţişul parcurilor sau pe sub poduri. Au stagiune permanentă şi, ca să le iasă bine rolul ăsta, înfruntă cu mult curaj gerul iernii. Mai şi mor, de-i îngropăm pe banii primăriilor. Pensionarii, care s-au învăţat în ultima vreme să fie nişte asistaţi, nu mişcă un deget ca să ajute guvernul în sarcina asta dificilă, ba dimpotrivă, s-au înmulţit ca furnicile şi încă se înmulţesc într-un ritm de-ţi vine ameţeală când te gândeşti la bugetul de insulă. Eu le-am spus domnilor de la guvern să fie atenţi şi să facă neîntârziat ceva, că altfel vom fi nevoiţi să apelăm la iluzionştii de circ, să ne împartă ei bugetul şi să-l repartizeze pe diferite lucrări în aşa fel încât să-i mulţumească pe toţi şi să nu-i mai văd ieşind în stradă cu proteste. Dar parcă-s nebuni, nişte nebuni minunaţi, fără îndoială, de vreme ce şi Maidan I, ăla de-şi zice rege, stă cu mâna întinsă să-i plătească lui guvernul cheltuielile de lumină şi încălzire, pe motiv că n-are cu ce să-şi întreţină un palat aşa de mare şi de important.

Mi-am dat seama că principele Tosnack părea cucerit de gândul că întreaga Capricie era scena unui mare teatru popular, pe care actorii bântuie de-a valma, având de la talentul lor din naştere pornirea de a face numai ce-i taie capul, şi tocmai de aceea fiindu-i de trebuinţă, acestui mare spectacol, şi un mare regizor, care să pună ordine în mişcarea asta împrăştiată. Aici i-am dat multă dreptate, convins că ştiu deja la cine se gândea când pomenea de regizor, însă n-am putut să nu observ că anumite capete de scenă mai scapă uneori de sub controlul artistic, producând impresii nedorite şi autorităţilor, şi spectatorului obişnuit.

— Nu pot să fiu chiar peste tot, mi-a explicat principele cu un regret pe care nici măcar nu mai încerca să şi-l ascundă.

Din răspunsul acesta am putut vedea că nici cârma insulei nu se lasă uşor mânuită, iar şederea cuiva la comandă, asemeni căpitanului de corabie, pe lângă marile satisfacţii aduse de rol, mai e însoţită şi de unele nemulţumiri. Am pomenit de Shakespeare şi mi-am dat seama imediat că nici pe ăsta principele n-avea cum să-l cunoască, aşa că l-am descris ca pe un mare actor şi regizor britanic, care încă sub ilustra regină Elizabeta punea în scenă spectacole ce lăsau Londra cu gura căscată. E drept, însă, că numai cu piese proprii, şi nu doar una singură, ci destule încât să n-aibă lumea vreme să se plictisească, iar cârcotaşii să aibă vreme, în schimb, să se întrebe dacă toate-s ale lui. Cu mult respect, mi-am permis să observ că la prima ochire sarcina regizorului din Capricia pare mai simplă, întrucât el nu are de pus în scenă decât o singură piesă – e adevărat, mare şi cu riscuri enorme dacă va cădea chiar de la premieră. Dar, în realitate, am adăugat, sarcina asta se arată şi deosebit de complicată, din moment ce lucrezi cu mii şi mii de actori, unii dornici să-ţi asculte sfaturile, alţii nepăsători sau ciufuţi, alţii de-a dreptul îndărătnici, ori prea puţin înzestraţi pentru roluri complicate. Ori, aşa cum bine spusese Lordul Trosnack, simulanţi.

Principele a ţinut să-mi atragă atenţia şi asupra răsfrângerilor piesei capriciene dincolo de ţărmurile insulei, întrucât şi restul arhipelagului era plin de actori gata să intre în joc, şi nu întotdeauna după regulile regizorului de aici, ci după cele din piesele lor, ceea ce devine prilej de hârâială şi de enervare. Chiar acum, peste câteva minute – şi pe când spunea asta l-am văzut pe principe uitându-se cu o oarecare nerăbdare la ceas – îl aştepta pe ambasadorul Troskoletiei ca să-l „tragă de urechi” pentru zumzăiala nestăvilită ce

cuprinsese insula aceea după o crimă săvârşită de un hoţ caprician, şi pe care pamfletarii şi politicienii locului voiau s-o dea drept crimă a Capriciei însăşi. În spatele agitaţiei, principele vedea nişte interese ale guvernului de acolo, dornic să cumpere ieftin nişte mari ateliere din Cetăţuia Soarelui, pe care guvernul caprician anunţase că n-are de gând să le dea pe ochi frumoşi, ci după lăudabilul principiu al comerţului: cine oferă mai mult şi mai ales cui.

Am văzut, aşadar, că timpul audienţei mele se apropia de sfârşit şi încă nu mă lămurisem care fusese rostul ei adevărat. Nu eram chiar atât de naiv încât să-mi închipui că principele mă chemase la palat doar ca să-mi dezvăluie mie nişte ascunzişuri ale politicii lui. Am înţeles în cele din urmă că prezenţa mea acolo era legată de gândul marelui regizor din Capricia de a-şi extinde jocul piesei înspre lumea din care venisem eu, iar dacă aşa ceva îi reuşea, în mod precis le dădea peste nas troşkoleţilor, dar mai ales tramontanilor, arătând că există în arhipelag un trăgător de sfori de care să trebuiască să ţină seama mai mult decât binevoiseră s-o facă în ultimii ani. Pe când ne ridicam deja în picioare, principele m-a rugat să am răbdarea de a schiţa pentru el o hartă a Lumii Vechi, cu care să mă prezint la palat peste câteva zile, la o dată pe care am şi convenit-o imediat.

La despărţire, am observat că unul dintre oamenii aceia care stătuseră în sală cuminţi şi fără să scoată o vorbă înainta spre mine cu o tăviţă de argint pe care se răsfăţa un cartonaş aurit, având înscrise cuvintele „Marc-Aureus Trosnack, principe jucător”. Am luat cartonaşul, am strâns mâna întinsă de principe şi ne-am despărţit în cele mai bune relaţii.

Capitolul 15

Harta lumii desenată de mână. Lemuel crede că a doua Lună copiază exact Lumea Veche. Unde ar putea fi arhipelagul pe hartă? Alte lucruri greu de înţeles în Capricia. Ce înseamnă să fii jucător, dar şi să nu fii. Nişte moguli mai răi ca drăcovanii. De ce e renumit Ciocesko şi după moarte. Gafa lui Gulliver şi supărarea lui Trosnack. „Să-ţi fie ruşine!" La ce te poţi aştepta după asta.

Acasă la gazde, bineînţeles că toţi au tăbărât pe mine, să le spun cum a fost. Master Dinu a profitat de emoţia momentului şi, fără să mai întâmpine de data asta protestele soţiei sale, s-a repezit să aducă de la taverna învecinată o găleată de bere. Ne-am răcorit, sorbind din căni şi povestind, iar Lady Maricika mă întrerupea des ca să observe cu mulţumire: „Bine i-ai zis!" Şi nu doar atâta, ci venea şi cu argumente noi, ca să vedem cu toţii ce i-ar mai fi spus din mintea ei principelui, cu îndârjire şi chiar cu mânie, dacă ar fi avut ea norocul – iar el proasta inspiraţie – să o cheme acolo în locul meu.

Trecând momentul acesta de plăcută şi totodată înfrigurată discuţie, m-am apucat de desenul promis principelui Trosnack. Am stricat pe masa din bucătărie mai multe foi de hârtie până să iasă ceva mai ca lumea din harta mea, fiindcă n-am fost nicicând un desenator prea bun, iar pe de altă parte sarcina mi s-a dovedit mult mai grea de cum o văzusem la început. Lumea Veche îmi era, firește, mai cunoscută, aşa că am putut schiţa din minte insulele britanice şi continentul european, cu pământurile Suediei cocoţate în spinare şi cu cele două picioare plimbate prin Mediterana: Italia şi Grecia, ba chiar şi o parte din Împărăţia

otomanilor. Dar Arabia îmi pare că mi-a ieşit cam strâmbă şi nu tocmai la locul ei. Cu Africa iarăşi m-am descurcat, că-i ca o plăcintă lăbărţată şi n-are contur complicat, dar nici aici nu cred c-am fost prea exact, deşi îi dădusem ocol de nenumărate ori în călătoriile mele pe mare. O văzusem însă doar de la nivelul punţii, nu şi de sus, cum s-ar zice că trebuie s-o vadă, măcar în mintea lor, întocmitorii de hărţi. Greutăţile mai mari mi-au apărut în cale pe când mă străduiam să schiţez puzderia de insule din Indiile Orientale, Împărăţia Japoniei şi pământurile australe, pe care urmaşii nedemni ai lui Erasmus s-ar putea să le ştie mai bine, întrucât începuseră să-şi întindă acolo, cu nesimţire, Noua Olandă. Nici Lumea Nouă a Americilor nu-mi era tocmai la îndemână, căci rar mi s-a întâmplat să am drumuri în partea aceea. I-am desenat conturul mai mult în joacă, întinzându-l dintr-un pol în altul, dar fără grijă pentru linia ţărmurilor şi pentru proporţii, pentru că nu-mi rămăsese în minte cum apărea continentul acesta pe hărţi. Iar, pe de altă parte, nici hărţile marinăreşti nu-l arătau de fiecare dată la fel, dovadă că şi cunoştinţele cartografilor în privinţa lui erau încă vagi. Mai spre marginile Pământului desenat de mine rămâneau suprafeţe nesigure, poate inventate de mine fără voie acolo unde o fi fost doar ocean, sau nedesenate din pricină că nu ştiam ce şi unde să desenez.

Apoi mi-am amintit ce văzusem în călătoria mea plătită pe Lună şi am avut deodată convingerea că răspunsul la toate nelămuririle mele ar putea fi acolo. Cu prima ocazie, m-am dus din nou la Casa Simulacrelor, însă fără să mai pierd vremea pe la toate ispitele ei, ci îndreptându-mă cu hotărâre spre cutia în care două jucării îmbrăcate în costume greoaie stăteau, una în picioare, cealaltă sprijinită într-un genunchi, pe o gravură închipuind o parte din suprafaţa Lunii, văzută prin ochean. Deşi eram nerăbdător să ajung acolo, a trebuit să stau până să

iasă un puşti care apucase să intre înaintea mea şi părea că aşteaptă cuminte, sprijinit cu coatele de cutia de sticlă, până să i se termine lira şi călătoria. După un minut sau două, l-am văzut tresărind şi a plecat zâmbindu-mi cam hăbăuc, dar totodată şi cu mare mulţumire, cum trebuie să fi arătat şi eu la prima mea descindere pe Lună. Acum ştiam la ce să mă aştept şi, vârât iarăşi între cei doi tramontani din barca-butoi, nici nu mi-a mai păsat de ei, i-am lăsat să-şi rostească mirările şi întrebările fără să mă străduiesc să le descâlcesc limba. Oricum, mişcările lor îmi erau de-acum cunoscute şi am urmărit cu interes, dar nu cu unul din cale-afară de mare, cum aşezau barca de tablă pe câmpia aceea cenuşie, cum se pregăteau să iasă, ca să ţopăie lipsiţi de greutate prin jurul butoiului cu scăriţă şi, în cele din urmă, să dea peste steagul nepământenilor şi să se tot uimească de el. I-am lăsat să coboare, dar nu m-am mai ţinut pe urmele lor. Păşind imediat şi eu pe treptele acelea de fier, de aici încolo le-am întors spatele, fiindcă altceva aveam de făcut. Nici măcar nu m-am îndepărtat de uşiţa deschisă a butoiului ce stătea sprijinit pe cele trei picioare ale lui. Aveam în mână hârtia pe care desenasem harta acasă şi creionul folosit în acest scop: îl luasem ştiind bine că voi mai avea nevoie de el. În stânga mea am văzut imediat a doua Lună, cea neobişnuit de mare şi colorată, pe un cer negru şi plin de stele îngheţate. Soarele lumina şi el de undeva, din spate, dar pe mine nu m-a interesat atunci decât Luna aceea nouă pe care, din culori frumoase, apăreau desenate continentele şi mările Pământului. Uitându-mă la ele, am înţeles deodată că acolo nu era nicio altă Lună, ci chiar Pământul, aşa cum se vedea planeta asta de pe suprafaţa Lunii adevărate, pe care, cheltuind doar o liră, ajunsesem şi eu. Ca să nu mă trezesc dat afară din cutie înainte de a-mi fi terminat treaba, m-am aşezat în praful lunar, cu hârtia pe genunchi, şi aruncându-mi des privirile spre globul cel verde-

albastru, iar pe alocuri cu şiruri mărunte de nori albi, m-am apucat să îndrept liniile desenului după cum apăreau continentele lumii mele văzute de pe Lună. Tramontanii nu m-au tulburat nicio clipă, dădeau târcoale steagului necunoscut şi-i numărau steluţele, de parcă în felul acesta s-ar fi putut lămuri cine le-o luase înainte, şi cred că le plesnea fierea de ciudă că, deşi îi învinseseră în întrecere pe capricieni, erau la rândul lor învinşi, şi nici măcar nu puteau şti de către cine.

Când am terminat de mâzgălit pe schiţa mea, m-am ridicat în picioare şi am mai rămas o vreme să mă minunez de frumuseţea globului pământesc privit de la o aşa mare distanţă. Eram bucuros că, din Lumea Veche, măcar eu puteam să-l văd în felul acesta. Şi încă o dată mi-am zis că, la întoarcere, degeaba o să jur în faţa Lordului Cancelar că spun adevărul şi numai adevărul: cine o să-mi citească povestea despre cum am şezut eu pe Lună, cu ochii aţintiţi la mările şi continentele Pământului, n-o să mă mai scoată din mincinos şi ipocrit, întrebându-se pesemne ce voiam cu născocirea asta. Când, de fapt, eu nu voiam decât să corectez harta promisă principelui Trosnack şi să încerc să-mi dau seama, privind din Lună Pământul, cam pe unde putea să vină locul arhipelagului, ca să-l căutăm la un moment dat cu corăbiile şi să-l descoperim aşa cum am descoperit şi alte ţărmuri necunoscute, şi care acum sunt trecute la locul lor pe hărţile marinăreşti. Trebuie să spun însă că, oricât mi-am încordat privirile, cercetând Pacificul cam pe unde va fi fost în ultimele ei ceasuri nava *Britannia,* n-am reuşit să descopăr decât o nesfârşită pustietate de apă.

Ajuns acasă, am copiat încă o dată schiţa pe o hârtie curată, având grijă să desenez acum liniile ţărmurilor după cum le îndreptasem pe Lună şi, bineînţeles, am aşteptat cu nerăbdare să vină ziua noii mele întâlniri cu principele Trosnack. N-o să-l mai obosesc pe cititor descriindu-i cum a venit

ziua aceea şi cum am umblat eu prin aceleaşi curţi străjuite de oameni vigilenţi, prin aceleaşi holuri şi săli de palat princiar, pe care deja le cunoaşte. Voi spune doar că principele mă aştepta şi el foarte nerăbdător, iar harta pe care i-am prezentat-o l-a interesat foarte mult. A zăbovit o vreme asupra ei, mirându-se de mărimea continentelor desenate de mine şi întrebându-mă una-alta despre lumea aceea nespus de întinsă şi care lui îi era complet necunoscută. A dorit să ştie unde era ţara mea şi m-am grăbit să pun degetul acolo unde credeam eu că trebuie să se afle Londra. Dar, văzând că trag aer în piept de bucurie şi emoţie, cred că s-a temut să nu încep alt discurs de laudă la adresa iubitei mele Anglii şi a sărit şi el cu degetul prin Europa, din loc în loc, încât a trebuit să pronunţ alte nume de ţări şi de popoare, pe care principele se străduia să le bage în cap, iar secretarul lui nu prididea să şi le însemne în carneţel. A dorit să ştie care regate sunt mai puternice, când au purtat războaie şi ce urmări a avut pentru ele faptul că le-au câştigat sau le-au pierdut. I-am spus ce-mi aminteam, având grijă să scot în lumină înţeleapta strategie a Coroanei britanice, pedanteria rafinată a francezilor, cucernicia încăpăţânată şi îngâmfarea spaniolilor, superficialitatea italiană, dârzul sentimentalism rusesc, perfidia turcilor şi, trebuie să recunosc, i-am apăsat cât am putut pe olandezi, ca nu cumva să-i treacă principelui prin minte, dacă vreodată corăbiile lor ajung la ţărmul Capriciei, să facă înţelegeri comerciale cu ei, că nu mai scapă fără forturi instalate în două-trei locuri pe plajă, cărora olandezii le zic factorii şi n-au alt interes decât să-i jumulească până la piele pe toţi cei ce fac greşeala să-i primească în ţările lor.

— Aici ce-i? s-a interesat principele Trosnack punând degetul pe continentul care, deşi descoperit de Columb, în loc să se numească în chip firesc Columbia, se numea America, după numele unui

uzurpator de glorii, de care nimeni nu-şi mai aminteşte aproape nimic.

I-am explicat că acolo are toată lumea colonii, luate cu toptanul, dar că în vreme ce britanicii se poartă civilizat în coloniile noastre, spaniolii şi le jefuiesc pe ale lor pentru ca urmaşii Regelui-Soare să-şi poată plăti datoriile la bancheri; dar le jefuiesc în aşa hal, încât ai putea crede că vor să se retragă la Escorial cât de repede, lăsând în urma lor pustiu. Iar mai la sud am recunoscut cinstit că nu ştiu ce este, decât, poate, balene şi pinguini.

Din câte m-am străduit să-i spun despre lumea cunoscută de mine, cred că principele Trosnack a priceput că, în caz de fericită întâlnire a celor două lumi, ar trebui să facă înţelegeri cu iubita mea Anglie şi nu cu altcineva. El mi-a confirmat, de altfel, că ar face afaceri cu Coroana britanică, dar nu orice fel de afaceri, ci numai cu gaz. La început mi s-a părut că n-am auzit eu bine. Gaz? Ce fel de gaz? Lordul Trosnack mi-a explicat că-i un gaz care arde cu flacără, dacă-i dai foc, şi care a început să se folosească în ultima vreme la încălzit. Însă deocamdată doar Tramontana are mijloace să-l scoată din funduri de mare, vânzându-l în alte insule cu un preţ care nu-i convine lui. De aceea, ar vrea să găsească gaz în altă parte şi ar fi dispus să-l cumpere de la regele Marii Britanii, cu condiţia ca ţara asta din Lumea Veche să construiască o conductă întinsă pe fundul oceanului până mai aproape de Capricia, eventual cu ieşire directă în vreun port al insulei, asupra căruia specialiştii urmează să mai discute.

Mărturisesc că propunerea m-a surprins într-atâta că am rămas fără grai. Acum îmi părea rău că-i vorbisem urât pe olandezi, era poate mai bine să-l las să se încurce cu ei. Am găsit, totuşi, o ieşire, spunându-i principelui că noi, în Anglia, ne încălzim arzând butuci de lemn sau cărbune şi că nu ştiu să fie pe-acolo alt gaz decât aerul. Dar acesta, în orice caz, în cantitate mare şi

îndestulătoare, încât n-ar fi o problemă să dăm şi la export. L-am văzut pe Lordul Trosnack privindu-mă ţintă câteva clipe, ca şi cum ar fi vrut să afle ce am în minte şi cum trebuia să ia vorbele mele. Apoi s-a întors către secretar, i-a întins fără o vorbă harta desenată de mine, iar ca plată a grijii şi ostenealilor mele a declarat că-mi stă la dispoziţie pentru orice fel de întrebări, în caz că mai voiam să aflu şi alte lucruri despre Capricia şi arhipelag.

Asta şi aşteptam, fiindcă de multă vreme îmi stătea ceva pe limbă. I-am amintit că, pe cartonaşul auriu pe care mi-l dăduse la întrevederea cealaltă, numele lui era însoţit de o calitate pe care n-o mai întâlnisem în Lumea Veche şi în alte ţări vizitate, aceea de „principe jucător". L-am rugat, aşadar, să-mi lămurească aceste cuvinte, obişnuite când le iei pe fiecare în parte, dar neobişnuite când ajung să fie puse împreună. I-am mărturisit cu tot respectul şi cu multă stimă că, acasă la gazdele mele, îmi trecuse prin minte până şi că eticheta aceea putea să se refere la jocul de cărţi, sau – cine ştie? – de ruletă, şi că pasiunea asta a Lordului principe era, poate, atât de mare şi de importantă, încât şi-o pune în lista de titluri, la fel cum îşi adaugă în Anglia rangul de conte şi numele vreunei posesiuni oamenii care, prin merite deosebite, sunt înnobilaţi de rege şi li se îngăduie să se prezinte în lume cu asemenea lucruri de fală. Mi-era teamă că principele avea să se supere de întrebarea mea, dar nu s-a supărat chiar atunci, ci a zâmbit cu îndreptăţită superioritate şi a acceptat să-mi răspundă. Mi-a arătat cum stăteau lucrurile în Capricia, unde, spre deosebire de ţările europene, puterea e foarte exact împărţită între principe, guvern, parlament şi judecători, şi cât de sănătos este ca toţi aceştia să-şi vadă de lucrarea lor stabilită şi să nu se amestece unul în ciorba altuia. Să trudească necontenit împreună pentru ca treburile insulei să nu stea pe loc, iar oamenii să trăiască bine. Am fost nevoit să recunosc că în

Europa nu s-a putut ajunge la o asemenea împărţire corectă şi deştept gândită, încât regii şi principii să poată fi controlaţi şi împiedicaţi de a face abuzuri. Drept care ei chiar le fac, iar guvernele, parlamentele şi tagma judecătorilor, ştiind asta, uneori zbiară, dar de obicei închid gura şi merg aşa mai departe. Până şi în Anglia, am observat eu cu mult regret, cine s-a împotrivit făţiş regelui a cam putrezit în Turnul Londrei, ori şi-a pierdut în mod tragic capul, ca înţeleptul Lord Morus, din moartea căruia n-a câştigat nimeni, însă a rămas păgubită o lume întreagă. De aceea, am zis, mi se pare că legea din Capricia este mult mai bună, împiedicând abuzurile princiare şi obligându-i pe stăpânii ţării să guverneze împreună, prin bună şi frăţească înţelegere.

— Exact! mi-a dat dreptate principele Trosnack. Şi eu sunt de acord cu legea asta şi o respect. Numai că, vezi dumneata, iubite naufragiat, există şi riscul ca un mecanism greoi, cum e guvernarea de oameni, să se înţepenească tocmai când insula trebuie să facă paşi mari şi sprinteni înainte. Şi te trezeşti atunci că principele vrea una, guvernul vrea alta, parlamentul vrea zece, iar judecătorii fac cum vor ei, în o sută şi o mie de feluri. Unde-i atunci buna conlucrare? Cineva trebuie să-şi asume sarcina de a o impune, chiar cu de-a sila dacă nu se poate altfel, iar pentru asta am hotărât să nu fiu doar un principe de faţadă, căruia să-i pună guvernul portretul în cui pe perete, iar parlamentul să-i primească doar laudele şi să-i azvârle criticile pe fereastră. Văzând cum merg lucrurile pe aici, am găsit rezolvarea asta care îmi îngăduie să fiu principe la locul meu, după Legea cea mare a insulei, dar îmi îngăduie şi să-mi fac jocul printre celelalte puteri, pentru simplul fapt că Legea aflată deasupra tuturor nu mi-l refuză.

Mi-a mai vorbit Lordul Trosnak de o sarcină mare de tot, pe care şi-a însuşit-o cu bucurie şi ţine de ea cu dinţii. Capricia nu e doar un teatru unde

se joacă roluri de bogaţi şi roluri de săraci, ci şi un târg al deşertăciunilor plin de corupţi. Lumea nici nu mai ştie ce să inventeze ca să corupă şi să se lase coruptă. Şi nu sunt proşti deloc, afirma principele, la asemenea treburi au o minte ascuţită până şi tâmpiţii.

— L-am prins, de pildă, pe un parlamentar de-al opoziţiei care, pentru o promisiune de sprijin de-a lui, pretinsese mită o caleaşcă de ultimul tip adusă special din Tramontana. Iar ca să nu se vadă pungăşia, a ticluit cu ciracii sprijiniţi pe ascuns să joace împreună cărţi şi să-l lase pe el să câştige la joc caleaşca aceea, de faţă cu martori, iar lucrul ăsta să închidă gura pamfletarilor şi să-l scoată pe el cu faţa curată din orice înghesuială la tribunal. Păi, dacă nu eram principe jucător, să pot intra şi în chestiuni de parlament, spune dumneata cum aş mai fi putut să-l prind, că politicienii ăştia se ascund între ei de n-ai cum să mai scoţi vinovatul de pe unde li s-a pitit printre picioare.

Am găsit că exemplul era cât se poate de convingător şi m-am interesat dacă a fost condamnat nemernicul acela.

— Condamnat? Sigur că da, la oprobriul public. A fost tăvălit prin scuipat în fiţuici, a fost arătat cu degetul de guvern în programele de umbre, a fost târât şi prin tribunale, luni în şir, până să i se poată dovedi nevinovăţia prin lipsă de probe, iar în cele din urmă s-a săturat şi el de atâtea pedepse şi a trecut de la opoziţie la sprijinitorii guvernului, încât n-a mai fost cine să-l trimită la închisoare şi nici de ce.

Principele mi-a mai spus că el însuşi, cu gura lui, pornise o încrâncenată luptă împotriva corupţiei, ca să arate capricienilor cine li s-a pus de-a curmezişul şi din ce cauză este insula hulită de către toţi ceilalţi din arhipelag.

— Avem în Cetăţuia Soarelui o mână de moguli mai răi ca drăcovanii şi mai iscusiţi ca ei în salturi la beregată, aprecia Lordul Trosnack. Unii conduc

partide care ne atacă zilnic lucrarea, făcându-şi până şi cutii de umbre vopsite în culorile lor. Alţii şi-au cumpărat fiţuici proprii, câte două-trei, să li se piardă urma ca diriguitori de opinie şi să nu mai ştie bietul caprician cine-i împleteşte lui mintea. Alţii spun că n-au nimic cu politica şi că tot ce vor ei e să câştige bani cu satira şi umorul, dar îşi umplu pamfletele cu caricaturi în care şi Principele, şi Lordul prim-ministru sunt arătaţi ca nişte paiaţe. Şi toţi ăştia ne muşcă fără oprire de turul pantalonilor ca să ne dea jos, sfidând voinţa populară, care în alegeri le-a arătat foarte clar mogulilor sugători de sânge cu cine ţine şi cât preţ mai au ei în ochii derutaţi ai capricianului de rând.

Principele s-a amuzat să-şi amintească nişte lucruri întâmplate în campania de alegeri, când fusese pe străzi o bătălie surdă şi mai ales oarbă, fiindcă se desfăşura noaptea, să se pună coarne şi mustăţi pe afişele adversarilor politici şi să-şi spargă unii altora cutiile de umbre montate în faţa sediilor de partid, de unde mogulii sediilor respective îşi ţineau discursurile lor mincinoase.

— Păi crezi dumneata, domnule britanic, că dacă n-aş fi un principe jucător i-aş fi putut ţine sub observaţie pe toţi răvăşitorii ăştia de suflete, tăindu-le limbile la timp şi arătându-i poporului în toată mârşăvia lor strigătoare la cer? Să afle capricienii cine vor să-i conducă şi ce planuri de furt şi corupţie ţin ascunse în buzunare şi în sertarele lor de partid!

Întrucât Lordul Trosnack se încălzise, am reuşit cu greu să-mi fac loc cu o replică, aprobând întru totul ideea principelui de a-şi alege duşmani dintre moguli, fiindcă, neştiind prea bine ce-ar putea fi ăştia, capricianul tinde să-i confunde cu căpcăunii din basme, aceia cu care se luptă pe viaţă şi pe moarte Făt-Frumos, dar îi învinge întotdeauna, aşa că soarta bătăliei se cunoaşte de la bun început. Mi-am permis să observ că, totuşi, din câte aflasem, n-a fost stârpit niciunul dintre mogulii

ăştia periculoşi, sau măcar să fie alungaţi din insulă, ca nişte corupţi fără pereche ce sunt. Iar dacă timpul trece şi rezultate nu se văd, interesul capricianului pentru subiect riscă să se tocească, încât după o vreme degeaba mai fluturi steagul, nu se mai adună nimeni sub el.

— Cum nu sunt rezultate?! a ridicat tonul, aproape ofensat, principele Trosnack. I-am rupt în figuri!

Mi-a mai spus că îi păream influenţat de fiţuicile odioase ale opoziţiei, fiindcă în pamfletele pro-guvernamentale scrie limpede că rezultate sunt, dar se ţin încă bine la secret, ca să nu se sperie corupţii daţi în vileag înainte de vreme şi să fugă de judecată. Şi unde ar putea fugi, cu lăzile lor burduşite de lire furate, decât în celelalte insule ale arhipelagului, încât Capricia ar ajunge astfel să facă faţă unor noi probleme politice. Pe acestea, Tramontana abia aşteaptă să le poată vântura public, argumentând, bunăoară, că fiecare insulă îşi are propriii ei corupţi, iar Capricia, curăţindu-se de moguli şi de marii hoţi, n-ar face altceva decât să-i încarce pe alţii cu povara unor nemernici poate chiar mai experţi şi mai fără scrupule decât nemernicii proprii.

La astfel de complicaţii e adevărat că nu mă gândisem. Am aflat şi alte lucruri interesante, căci principele se încălzise de-a binelea şi îşi dezvolta cu mult elan strategia. Am aflat, de pildă, că lupta cu corupţia e şi ea, ca problemă, mai mult decât apare la prima vedere şi că cei care cer guvernului să învingă rapid nu ştiu ce vorbesc. Poate că ar trebui să fim fericiţi că avem mogulii ăştia, de partid, de pamflete, de diverse afaceri tenebroase – spunea Lordul Trosnack – şi să nu ne grăbim să-i strângem de gât, fiindcă o asemenea luptă de cursă lungă este folositoare Capriciei şi întregului arhipelag. Să ne gândim, adăugase el, de câtă vreme nu mai bântuiseră războaie prin insule. După aprecierile lui, înfruntarea şi hărţuirea

îndelungă a corupţiei fereşte arhipelagul de încleştări mai mari şi mai sângeroase, fiind de dorit să ai o luptă mică şi continuă, dar pe care o stăpâneşti şi o conduci unde şi cum vrei tu, decât una mare şi care nu ştii cum se sfârşeşte, poate bine pentru tine, poate împotriva ta. Aici nici nu câştigi, nici nu pierzi, dar cel puţin ştii că asta-i regula şi lucrurile merg bine înainte. Iar cine vorbeşte de eşecul democraţiei, de pierderea încrederii populaţiei, de egoismul guvernanţilor, de elitele de doi bani, de jaful generalizat, să facă bine şi să nu mai mănânce atâta rahat cu polonicul! Asta o spunea tot principele, că eu, de la mine, n-aveam cum s-o spun. Atâta doar că vedeam şi strategia asta deşteaptă potrivindu-se minunat cu teoria marelui teatru caprician, pe care Lordul Trosnack o descrisese la întâlnirea noastră mai veche. Iar acolo unde alţii, mai nepricepuţi, ar fi fost eventual prea lesne dispuşi să descopere doar vorbărie goală, eu vedeam regizorul de mare talent, care se străduia să facă în aşa fel încât să-i iasă spectacolul insulei cât mai bine.

Din păcate, nu m-am putut stăpâni, fiindcă prea mă apucase mâncărimea la limbă. Am făcut şi câteva greşeli. I-am spus principelui că mă bântuiau în continuare nişte gânduri nu tocmai lămurite despre calitatea de jucător pe care avusese plăcerea să şi-o înscrie în titlu. Am observat, astfel, că e firesc ca jucătorilor să le placă jocul şi chiar să vrea o vreme să-l joace după regulile cunoscute de toţi, sau măcar de partenerii de întrecere. Dar e cu putinţă, am zis, ca de la o vreme jocul să te prindă atât de mult încât să nu mai vrei decât să câştigi, împotriva oricui, chiar şi a partenerilor. Am cunoscut unii oameni care, în jocurile lor de tot felul, începuseră să mai şi sară peste reguli; ba mai mult, să-şi facă reguli proprii chiar şi în timp ce jocul era în toiul lui, reguli pe care le ştiau şi le respectau doar ei. Jocul e dat naibii, am declarat eu ca şi cum m-aş fi adresat în calitate de medic unui

pacient de-al meu aflat pe buza prăpastiei, încercând să-l fac să priceapă că nu-i bine unde stă, deci să se retragă de acolo până nu-i prea târziu. Şi i-am mai spus principelui Trosnack că văzusem chiar aici, în Capricia, un frumos joc de doi în care cei ce se întreceau îşi aruncau mingea peste o plasă, lovind-o puternic cu o paletă şi străduindu-se să câştige după ce lovituri măiestrite reuşeau să-şi dea unul altuia. A fost frumos şi am apreciat foarte mult jocul ăsta deştept. Apoi am văzut şi cum un altul lovea mingea cu sete, aruncând-o într-un perete şi plesnind-o iar cu paleta când venea înapoi spre el.

— Şi ce vrei să spui cu asta? m-a întrebat Lordul Trosnack, dar abia într-un târziu mi-am dat seama că întrebarea lui sunase aproape duşmănos.

— Nu vreau să spun decât că jocul poate fi atât de viclean încât să te momească de la o vreme să-l joci singur, mi-am explicat eu gândul acela care mi se limpezea pe măsură ce vorbeam. Şi poate că un asemenea joc nu-i prea bun pentru nimeni, nici măcar pentru capricianul de rând, care n-are în jurul lui decât familia şi nişte prieteni. Cu atât mai mult nu văd să ducă undeva la bine jocul ăsta când îl joacă mogulii, sau – ferească-ne Marele Lapidat! – cei din guvern.

Mai mult n-am îndrăznit să urc în ierarhie, deşi nu mai era decât un singur pas. Am observat că principele înghiţea greu vorbele mele şi, speriat de ce-ar putea să urmeze, am trecut imediat la un alt gând de-al meu, privitor la Ciocesko şi la faima lui uimitoare de după moartea pe care capricienii consideraseră la fel de îndreptăţit că o merita din plin, iar la marea răzvrătire chiar i-o dăduseră. Nici subiectul acesta nu părea să fie pe placul principelui, dar acum, că începusem, nu mai puteam da înapoi. Am spus că eram foarte surprins să văd că atâţia capricieni îi duceau ghilotinatului lor flori proaspete la mormânt şi, la atâţia ani de la nişte fapte de mare tulburare, dădeau năvală în

cutiile lui din Casa Simulacrelor, să-l viziteze din curiozitate, dar poate şi ca să i se închine cu rugăminţi de iertare, fiindcă îmi închipui că-l vedeau acolo ca şi cum ar fi fost viu. Iar ca să-mi duc gândul până la capăt, i-am împărtăşit principelui credinţa mea că şi Ciocesko se nărăvise la jocul de unul singur, cu mingea la peretele pustiu, convins că toată lumea doar atâta aşteaptă de la el. Sau, şi mai grav, poate că asta le plăcea atunci multor capricieni, iar acum, zăpăciţi de sărăcia reînviată şi de atâţia hoţi şi moguli de tot soiul care foiau pe lângă ei, poate că se roagă de mort să vină înapoi şi să-şi facă iar jocul cum ştie el, neîntrebând pe nimeni nimic, dar jupuindu-i pe cei necinstiţi de averile făcute pe necinstite. Să le ia înapoi atelierele ruinate, palatele lăsate să se dărâme, bogăţiile risipite prin alte insule şi flota.

De flotă am pomenit pentru că asta mă durea pe mine poate mai tare decât pe capricieni. Eram doctor în flota Coroanei britanice şi petrecusem mulţi ani pe mare, aşa că simţămintele mele pentru corăbii erau foarte vii. I-am spus Lordului Trosnack cum mi se rupe sufletul să mă întâlnesc cu flota Capriciei doar pe pereţii unui muzeu.

S-a ridicat în picioare ca muşcat de călcâi.

— Insinuezi cumva ceva…? Mă faci pe mine corupt? a zis el, aruncându-mi o căutătură cât se poate de rea.

I-am răspuns smerit şi întrucâtva cuprins de nelinişte că nu insinuam nimic, deoarece la Londra cuvântul ăsta caprician încă nu fusese născocit.

— Să-ţi fie ruşine! mi-a aruncat Lordul Trosnack furios şi, întorcându-mi spatele, a ieşit în grabă din salonul unde discutam.

Secretarul îl urma alergând cu paşi mici şi tot încercând să-i spună ceva, dar principele dădea din mână fără să-l privească şi fără să-l asculte. Ceilalţi doi aflaţi în slujba Lordului Trosnack, şi care nu se grăbiseră să plece şi ei, au venit îndată

lângă mine, cu nişte priviri parcă fără luciu şi feţele înţepenite.

— Bine, dar ce-am făcut? i-am întrebat nedumerit.

Însă bărbaţii aceia, care stătuseră tăcuţi tot timpul cât durase întâlnirea mea cu principele, s-au arătat acum mai tăcuţi ca niciodată, încât mi-am dat seama că degeaba aşteptam să-mi răspundă. Unul dintre ei şi-a întins mâna în faţă, arătându-mi uşa pe unde intrasem şi pe care trebuia să ies neîntârziat. M-au însoţit amândoi pe trepte, apoi prin curtea pavată cu lespezi, fără să mă împingă sau să-mi dea ghionţi, dar mereu în preajma mea, ca şi cum ar fi vrut să se asigure că-mi urmez neabătut calea spre poarta cea mare. Nu mi-e jenă să spun că m-am simţit mult mai bine ajuns în stradă, dar am tresărit, totuşi, când poarta aceea de fier, cu grilaj de suliţe aurite la vârf, s-a trântit cu zgomot în urma mea.

Capitolul 16

Frământări fără răspuns, dar nu chiar fără urmări. Gulliver trebuie să se mute şi roagă să-i fie cusut steagul britanic. Diverse piedici pe traseele Capriciei. „Ce mai face boul ăla internaţional?" Refugiu printre galaxii. Steagul arborat pe catargul din curte. Noutăţi din cutia de umbre. Lemuel descoperă cu regret că nu poate fi „copil de-al lui Trosnack".

În zilelele următoare am fost destul de neliniştit. Ştiu din rătăcirile mele prin Lumea Veche că nu-i bine să-i superi pe principi şi, mai ales, e jale dacă ţi-i stârneşti împotrivă. Am revăzut în minte ultima mea întâlnire cu Lordul Trosnack şi mi-a părut rău că lucrurile ieşiseră aşa cum au ieşit, fiindcă eu nu făcusem altceva decât să-mi rostesc cu voce tare nişte gânduri în care cred. Lordul şi le rostise pe ale lui, care poate că nu-mi plăceau mie, dar eu nu m-am supărat pentru asta. Le-am povestit gazdelor întâmplarea şi Felix-băiatul mi-a dat dreptate. În fond, zicea el, la universitate învăţau că trăiesc într-un stat democratic, chiar dacă are formă de insulă princiară. Lady Maricika credea însă că principii sunt oameni ciudaţi, nu-i scoţi dintr-ale lor decât cu ghilotina. Mă sfătuia să am foarte mare grijă şi să fiu cu ochii în patru de acum înainte. Nici Master Dinu n-avea o părere prea bună despre principi. Spunea că mai mari mincinoşi ca ăştia nu găseşti în tot arhipelagul, că-ţi promit marea cu sarea şi până la urmă te alegi cu un căcat (dacă ăstea-s vorbele lui, aşa spun şi eu). Şi, mai zicea Master Dinu: hai să-l dăm dracului pe Trosnack măcar în seara asta, ca să ne putem bea liniştiţi vinul şi să nu ne enervăm.

Apoi mi s-a părut că lucrurile s-au liniştit, ba chiar se îndreaptă spre bine în chip nesperat.

Gazdele au primit de la Înalta Primărie a Cetăţuii o înştiinţare că mi se aprobase locuinţă într-un cartier de huzur, aşa că trebuia să mă mut din palatul cu zece etaje într-o casă cu curte.

— Măi, Lemuel, eşti un om norocos, a apreciat Master Dinu cu un pic de invidie. Uite că te-ai temut degeaba. Ţi-au dat o casă numai pentru tine, şi în ce cartier! Noi nici în zece vieţi n-am fi ajuns să trăim într-un asemenea loc. O să venim să te vizităm.

Nu ştiam ce să zic. Mă obişnuisem cu gazdele, se obişnuiseră şi ele cu toanele mele, eram unul de-al casei. Cât era ea de tare sufleteşte, Lady Maricika s-a pus pe plâns. Până şi Miss Elli, care nu întotdeauna era ţâfnoasă şi gata să facă pe nesuferita, lăsa să se vadă că ţinea la mine măcar cât la căţelul vecinilor, cu care ieşea uneori la plimbare, purtându-l de cureluşă şi jucându-se cu el. Când ne-am dus să vedem casa, era chiar frumoasă, pusă între alte case vechi, unele având deasupra încă un cat, şi toate cu pereţii de afară năpădiţi de verdeaţă. Curtea nu era foarte largă, dar avea grilaj spre drumul retras şi puţin umblat, iar spre casele din vecini avea ziduri de cărămidă. Mi-am zis că nu puteam fi decât foarte mulţumit, chiar dacă de atunci înainte aveam să rămân cam singur. Plecând de la gazde, l-am rugat pe Felix-băiatul să-mi lase astronomia populară pentru ca din când în când să mai cercetez cerul după învăţăturile ei. De aici, Calea Lactee se vedea mai bine şi mai limpede decât deranjată de lumina felinarelor din vechiul cartier. Iar pe Lady Maricika am rugat-o să-mi taie nişte cârpe colorate şi să mi le lege împreună la maşinăria ei de cusut, după modelul pe care i-l desenasem, şi care era tocmai drapelul britanic. Nu-l mai văzusem de multă vreme şi îmi era dor de el.

M-am mutat, aşadar, în noua mea locuinţă, unde aveam mai multe încăperi numai pentru mine şi începeam să cred că Primăria îmi dăduse una

dintre alesele ei case de oaspeţi. N-a trecut totuşi prea mult până să pricep că era o casă de oaspeţi de-a Hăitaşilor Noi, fiindcă semne apăruseră destule, începând de la cuşculia de pază de peste drum, de unde poliţaiul zicea că veghează o ambasadă de alături, însă de câte ori mi-am scăpat privirile într-acolo l-am văzut cu ochii pironiţi pe curtea mea. Uitându-mă mai atent, am observat şi pe la capetele străzii nişte figuri suspecte, care uneori rămâneau pe loc, cu nasul vârât într-o foiţă de pamflet, dar de multe ori o porneau după mine, să vadă pe unde aveam treburi în ziua aceea şi cu cine mă întâlneam. Mi-a trecut prin cap că şi prin casă puseseră – cine ştie pe unde, prin pereţi, pe la colţuri de mobilă – jucării de văzut sau de ascultat, aşa că am început să mă port cu mai multă reţinere, supraveghindu-mi vorbele şi gesturile, dar şi ferindu-mă să invit prea des pe cineva în vizită. O vreme m-am prefăcut că nu ştiu nimic, dar la un moment dat m-am supărat şi, de fiecare dată când mă trezeam din somn, dădeam un ocol prin casă, mă opream o clipă în faţa ungherelor ce mi se păreau suspecte, iar în loc de bună dimineaţa spuneam pupaţi-mă undeva. La fel făceam şi când mă întorceam din oraş, lăsându-mi urmăritorii să-şi continue veghea la colţ de stradă.

Mai rău era că începuseră să nu mă mai lase să merg oriunde voiam. Am vrut să intru din nou în Casa Simulacrelor şi m-au oprit la uşă, sărindu-mi în faţă nişte paznici îndată ce mi-au văzut tricornul şi vestonul vişiniu. M-am certat cu ei, însă mi-au zis că de acum înainte pentru străini de insulă se cerea o împuternicire specială, pe care eu n-o aveam. Am observat însă că nişte troşkoleţi scunzi şi cu pielea smeadă intrau fără să fie opriţi. Paznicii mi-au spus că aceia nu erau consideraţi străini, fiind tot din arhipelag. Când am întrebat unde îmi puteam face împuternicirea, au ridicat din umeri, apoi unul dintre ei a zis, nu foarte sigur, că o pot obţine de la Primărie. De acolo m-au trimis

la Poliţia de Stradă, iar poliţiştii, ridicând şi ei din umeri, m-au îndrumat la Ministerul Simulacrelor. Când am spus că nu ştiu să fie un asemenea minister în Cetăţuia Soarelui, şi-au amintit de un Minister al Patrimoniului sau aşa ceva, de unde am fost trimis la Academie. La care dintre Academii? m-am interesat eu, iar miniştrii aceia mărunţi de la poartă mi-au zis că la care vreau eu, e totuna. Şi nu ştiu de ce, în loc să mă enervez pe răutatea şi pe nesimţirea oamenilor cu care dădeam piept, m-am gândit tot la răutatea şi la viclenia principilor, care pe faţă te întâmpină cu zâmbete, iar pe ascuns pun la cale tot soiul de tertipuri menite să-ţi facă viaţa grea şi să-ţi iei lumea în cap. N-ar fi fost nimic că mă urmărea Poliţia Hăitaşă – sau poliţiile hăitaşe, căci aflasem între timp că acum erau mai multe – dar măcar să-i fi lăsat în pace pe cei care mai voiau să mă vadă ori să schimbe nişte vorbe cu mine. Am citit într-un pamflet de-al opoziţiei că până şi patronii lor fuseseră sfătuiţi să nu-şi trimită echipa la o discuţie pe care ar fi vrut să mi-o publice. Iar un pamfletar ce nimerise din întâmplare într-un grup de distinşi parlamentari care tocmai vorbeau despre mine îl auzise pe Lordul Trosnack, aflat într-o grăbită trecere pe coridorul acela, întrebând din vârful buzelor: „Ce mai face boul ăla internaţional?” Pentru cititorul care n-a înţeles din prima clipă, mă văd dator cu precizarea că „boul” trebuie să fi fost chiar eu, dar sunt sigur că principele n-o să recunoască asta niciodată, susţinând că altceva spusese, ori se referise la cine ştie ce subtilitate de guvernământ.

Apoi, în chip norocos, fiindcă de data aceea nu fusese oprit să intre la mine, Felix-băiatul mi-a adus steagul Marii Britanii, care ieşise destul de mare, iar inimoasa lui mamă se străduise să tragă cusăturile în aşa fel încât aproape că nu se vedeau. În Anglia toată lumea îl numeşte „Culorile Regelui”, având în mijloc crucea roşie a Sfântului Gheorghe şi a vechii Anglii, pe o cruce albă mai

lată, iar de jur-împrejur nişte mari triunghiuri albastre. În salonaş, l-am desfăşurat împreună cu Felix, admirându-l până mi-au dat lacrimile, după care l-am împachetat cu grijă la loc şi l-am pus pe un raft până când aveam să-mi fac rost de o prăjină cu care să improvizez în curte un catarg. Îmi făcusem socoteala să ridic steagul la 11 iunie 1729, când se împlineau doi ani de la urcarea pe tron a Majestăţii Sale George al II-lea, regele Angliei şi al Scoţiei, al Ţării Galilor, Irlandei şi al altor colonii. Plecasem în călătorie cu un an în urmă şi apreciam că până la ziua aceea de încoronare nu mai era decât puţin. Deşi, trebuie să recunosc, capricienii mă încurcau în aprecierile mele, fiindcă ei socoteau în cu totul alt chip trecerea timpului. Am observat în repetate rânduri că ei se cred în anul 2011 şi nu le poţi scoate asta din cap. Pesemne Christ al nostru şi Isa Lapedat al lor s-au născut la date diferite. Am încercat de vreo două ori să-mi conving gazdele că socoteala lor era greşită, dar nu mi-a reuşit, aşa că i-am lăsat să creadă ce vor. La urma urmei, nu sunt singurii care şi-au făcut alt calendar decât europenii. Mi se pare că evreii socotesc timpul lumii la vreo cinci-şase mii de ani, în vreme ce necredincioşii musulmani aud că abia au trecut de primul lor mileniu. Ca să nu mai vorbesc de laputani, pe care zăpăciţii de academicieni din Lagado i-au derutat cu totul, încât nu vei găsi un om pe insula aceea zburătoare care să numere anii la fel cu cel de alături – ceea ce mie mi se pare un lucru de mare sminteală, iar lor li se pare, chiar mai mult decât capricienilor, ceva cât se poate de normal.

După asta nici măcar Felix-băiatul nu mi-a mai călcat pragul, deşi nu-mi vine să cred că n-a încercat să mă mai viziteze, dar presupun că l-au întors din drum încă de la colţul străzii. Ca să nu mă plictisesc, am început să răsfoiesc cartea de astronomie populară, sărind însă cu sprinteneală peste paginile unde erau multe calcule şi grafice

greu de priceput, ca să mă concentrez la desene şi la explicaţiile de sub ele. Nici aşa nu era tocmai uşor, fiindcă am dat şi peste file cu lungi liste pe care puteai citi ciudăţenii de felul acesta: „Camelopardalis, Cam, Girafa, 03 11 14 25 +52,8 +85,1; Circinus, Cir, Compasul, 13 35 15 26 –54,3 –70,4; Piscis Austrinus, PsA, Peştele Austral, 21 25 23 04 –25,2 –36,7” şi aşa mai departe, iar cartea susţinea că toate zăpăcelile ălea erau nişte constelaţii de care eu pur şi simplu nu auzisem. Şi la galaxii treburile rămâneau încurcate, toate având nume necreştineşti, bunăoară NGC 334, NGC 4979, Messier 1773, NGC 5128, o nebunie nu altceva! Totuşi, gravurile erau frumoase, înfăţişând nişte morişti de lumină în care trebuia să-mi închipui cuprinse zeci de miliarde de stele. Mă străduiam să văd exact aşa, burduşite, moriştile de galaxie, dar tot nu mă puteam dumiri cum putuse înghesui Dumnezeu atâta amar de stele într-o galaxie şi atâtea galaxii într-un manual.

În ziua despre care am fost aproape sigur că era 11 iunie, am ieşit în curte cu steagul Marii Britanii sub braţ, l-am desfăşurat şi i-am dat drumul să urce pe sfoară până în vârful prăjinii pe care o făcusem din trei păruşei mai scurţi, legaţi bine cu sârmă unul de altul. Prăjina aceea înfiptă în mijlocul curţii nu se putea compara cu un catarg de corabie, dar era, totuşi, un bun suport de steag. Iar când „Culorile Regelui” au început să fluture în vârf, mişcate de vântul domol, mi-a crescut inima de bucurie. Mă simţeam ca pe *Britannia,* la începutul călătoriei, sau ca pe atâtea alte nave ce mă purtaseră pe nemărginirea oceanelor, fluturându-şi la rândul lor steagul scump al patriei mele îndepărtate.

Am observat că vestea s-a răspândit în Cetăţuia Soarelui imediat. După vreo oră, douăzeci de pamfletari îmi luaseră poarta cu asalt, noroc că stătea mereu zăvorâtă, iar o altă ceată, de poliţişti, îi luase cu asalt pe ei, silindu-se să-i împrăştie cu

bastoanele şi cu scuturile. N-am ieşit să deschid nimănui, temându-mă că orice tabără care răzbea în curte m-ar fi făcut, în agitaţia aceea, una cu pământul; dar din pragul casei le-am fluturat tuturor din mână, prieteneşte. Programul umbrelor de seară au arătat întâmplarea şi m-am bucurat încă o dată, foarte mult, să ştiu că-mi vedea toată lumea drapelul ridicat pe catarg, iar pe mine zâmbind fericit şi dând din mână sub el. Au apărut şi oameni întrebaţi pe stradă sau prin taverne, să spună ce părere aveau de toată povestea aceea, iar pe unii i-am auzit comentând frumos, că bine face zărghitul ăla cu perucă, n-are decât să-şi pună în curte ce vrea, iar dacă-i ziua ţării sale poate să-şi ridice liniştit steagul, să-i mai treacă dorul de casă. Alţii erau mai glumeţi, întrebându-se dacă pânza aceea bălţată n-o fi cumva steagul arhipelagului unit cu Luna şi-i sugerau Lordului Trosnack să-l ia şi să şi-l pună la palatul princiar, alături de toate celelalte drapele. Au fost şi păreri răuvoitoare, dar nu le-am dat atenţie. Un parlamentar susţinea, prefăcut, că vede acolo un stindard al mogulilor din opoziţie, iar altcineva îi îndemna pe capricieni să-şi facă fiecare steaguri proprii şi să le atârne la balcoane sau la geam.

În seara aceea, ştirea despre steagul Marii Britanii a trecut totuşi repede în umbră, depăşită de cea adusă de o doamnă din guvern care descoperise dintr-o dată că toţi capricienii erau „copiii lui Trosnack” şi, pornind de la revelaţia ei, voia să întemeieze o nouă religie, bazată chiar pe această idee. Cunoscându-l bine pe Master Dinu, parcă-l şi auzeam strigând spre cutia de umbre: „Poate copiii tăi or fi copiii lui Trosnack, vacă bălţată, ia mai lasă-ne pe noi în pace!”, şi mai multe măscări greu de reprodus. Iar dacă în ce-i priveşte pe capricieni mai puteau fi speranţe să intre unii în secta aceea, la mine degeaba ar fi venit cu lista de înscrieri, după câte vedeam că mi se întâmplă în ultima vreme. Iar lucrurile nu

păreau deloc să fi luat sfârşit. Curând s-au răspândit zvonuri că tot ce făceam eu în casa aceea retrasă şi în curtea pe care o împodobisem cu un steag străin erau lucruri criminale, pentru care puteam fi oricând arestat şi trimis în judecată. Eram singur, n-aveam cu cine discuta, ca să vedem împreună cui îi foloseau măgăriile acelea. Dar puteam să-mi sau seama şi fără ajutor.

Capitolul 17

Cum arată cătuşele din Cetăţuia Soarelui. Tertipuri de-ale procurorilor. Naufragiatul apare cu decoraţia la tribunal. Interogatorii cu public. Martor fără voie: nepământeanul cu mâna întinsă. Judecată dreaptă făcută de judecători strâmbi. O mită care ar fi rezolvat multe lucruri. Lemuel primeşte încă o dată o nouă locuinţă, dar fără drept de vorbitor.

M-am tot întrebat când au să vină după mine. Până la urmă am văzut şi am auzit, pomenindu-mă cu trăsurile lor iuţi şi gălăgioase la poartă şi cu o grămadă de alte trăsuri din care au dat năvală spre gardul casei, având braţele pline de maşinăriile trebuitoare meseriei lor, pamfletarii de scandal şi cei ce burduşesc cu ştiri cutiile de umbre. Hăitaşii îşi acoperiseră feţele ca piraţii, cu cârpe negre în care aveau tăiate doar găuri pentru ochi, ca să nu-i recunosc, pesemne, şi să le fac mai târziu cine ştie ce. Mi-au scuturat poarta din ţâţâni, răcnind că au s-o spargă dacă nu le deschideam. Bineînţeles că le-am deschis-o, iar ei s-au repezit cu cătuşe asupra mea şi, până să-i întreb ce caută la mine acasă nechemaţi, mi le-au şi agăţat de mâini. Cu ocazia asta am văzut ce măiestrite sunt şi cum funcţionează drăciile acelea. În Anglia s-ar fi mulţumit să-mi lege mâinile la spate cu o sfoară groasă, dar capricienii şi-au născocit nişte inele de lux, cu cheiţă, care îţi pot prinde iute mâinile oriunde ţi le-ai ţine. Mie mi le-au legat în faţă şi – degeaba le tot spuneam eu că-mi lăsasem apa de ceai la fiert! – m-au tras după ei, apăsându-mă de umeri în jos ca să-mi ţin capul mult aplecat de parcă mi-ar fi fost ruşine, şi m-au vârât la repezeală într-o caleaşcă mare şi neagră, cu gratii la geam. În vremea asta, pamfletarii mă asurzeau cu strigătele lor: toţi voiau să ştie în aceeaşi clipă

ce ticăloşii făcusem, de ce, şi dacă mă recunoşteam din prima vinovat.

Nu mă puteam recunoaşte vinovat nici din prima, nici din celelalte, fiindcă nu ştiam ce aveau necunoscuţii aceia cu mine şi de ce anume mă învinuiau. Speram să aflu însă curând, în palatul cu săli reci şi întunecoase unde mă conduseseră, de la un onorabil caprician cu ochi scormonitori pe care l-am crezut mare hăitaş. S-a dovedit a fi doar mare procuror. Într-o încăpere de-a lor, întunecoasă şi rece, dar şi mică de abia te învârteai prin ea, mi-au scos cătuşele, m-au aşezat la singura masă de acolo şi m-au pus să scriu toată povestea cu steagul britanic: de ce îl am, de unde l-am procurat, de ce l-am ridicat în par şi, dacă tot am vrut să mă dau mare în Cetăţuia Soarelui cu Anglia mea, de ce n-am pus alături şi un steag caprician. Am scris tot ce-am putut, iar procurorul acela, pe care am aflat că-l chema Ozon sau Ozunu, m-a sâcâit apoi cu felurite întrebări, tot răsfoindu-şi încruntat dosarele şi aruncându-şi din vreme în vreme ochii şi pe mărturisirea mea. Apoi m-au dus într-o altă cămăruţă la fel ca prima, doar că în loc de masă aici era un pat, şi m-au lăsat zăvorât acolo, să-mi mai amintesc. Când m-au chemat iarăşi în săliţa cu masă, le-am spus că mi-am amintit de multe lucruri, dar, ca să nu scriu toate prostiile alea, le-am cerut cu mult bun simţ să mă ajute ei, spunându-mi ce anume socoteau că trebuie să-mi aduc aminte. Am observat însă că procurorul Ozon sau Ozunu lua vorbele mele nu ca o dovadă de respect, ci ca pe una de înfruntare, şi nici ceilalţi care mai stăteau la masă, poliţişti sau hăitaşi, ce-or fi fost, nu le socoteau altfel. Păstrându-şi totuşi calmul, ca să-mi arate că justiţia capriciană e civilizată, m-au întrebat cine era George al II-lea, pomenit de mine în declaraţie. Mi-au cerut să scriu tot ce ştiu de el, fără să ascund nimic. A trebuit să mai dau explicaţii şi despre ce înseamnă la noi, în Marea Britanie, să ridici

steagul într-o prăjină, precum şi despre locurile unde ai voie să faci aşa ceva, iar dacă o faci prin alte părţi, ce promisiuni şi legăminte ascunse cred britanicii că ar putea să însoţească un asemenea gest. Am scris iarăşi ce-am ştiut, iar Ozon sau Ozunu a citit încruntat hârtia aceea şi m-a pus s-o scriu încă o dată, ca să poată compara mărturisirile, descoperind eventual lucruri ce nu se potriveau.

Oricât am încercat să-i trag de limbă ca să mă lămuresc cu ce mă făcusem vinovat dinaintea legilor capriciene, n-am reuşit. M-au asigurat însă că o să aflu eu mai la urmă, după ce-şi termină ei scotocelile pe care le botezaseră pompos „anchetă". M-au ţinut şi peste noapte în clădirea aceea străină, dar măcar m-au lăsat să dorm, ca să nu-i pot reclama în Tramontana că-şi făceau ancheta în condiţii neomeneşti. A doua zi m-au dus din nou în sala de întrebări şi răspunsuri. Mă aşteptam ca acum să mă pună să le vorbesc despre vizita mea la Muzeul Flotei, dar părea că nu-i interesează subiectul. A trebuit să explic însă de ce mergeam atât de des la Casa Simulacrelor, însă poate că nici subiectul ăsta nu-i interesa în mod deosebit, după cum îmi citeau explicaţiile zâmbind şi arătându-şi unul altuia, cu degetul, câte un cuvânt sau o frază. Mai multă atenţie mi s-a părut că dau istorisirii mele când, tot la cererea lor, am descris vizita în pădure şi întâlnirea mea cu omuleţii zburători. Acum am văzut că Ozon sau Ozunu sublinia de zor pe hârtia scrisă de mine, iar felul cum clătina din cap părea să spună că găsise lucruri importante pentru cercetările lui.

În seara aceea m-au lăsat să merg pe picioarele mele acasă, fără căţuşe şi fără martori, lucru din care am putut înţelege că în Cetăţuia Soarelui era o strânsă legătură între portul acelor bijuterii cu cheiţă şi năvala zgomotoasă a pamfletarilor. Tulburat cum eram, am socotit că mi-ar prinde bine să-mi descarc sufletul – şi nu vedeam unde aş

fi putut s-o fac, dacă nu la vechile mele gazde. Am pornit spre cartierul în care locuiau, unde locuisem şi eu o jumătate de an, dar la intrarea în palatul acela am dat nas în nas cu un necunosut care, fără alte vorbe, s-a grăbit să mă înştiinţeze că Master Dinu lipsea de acasă: plecaseră cu toţii la o proprietate pe care o aveau într-un sat din apropierea capitalei. Mie nu-mi vorbiseră niciodată de aşa ceva. Când am încercat totuşi să urc, am observat că uşa cutiei suitor-coborâtoare nu se deschidea. M-am gândit să urc până la etajul opt pe catargul cu trepte, însă mi-a fost teamă că voi întâlni la fiecare nivel pe câte cineva care să-mi repete povestea cu gazdele şi cu proprietatea lor, aşa că am renunţat şi m-am întors la casa mea. Ajuns în curte, am văzut că parul steagului fusese smuls din locul unde îl înfipsesem, iar din „Culorile Regelui", iarăşi, nu mai era nicio urmă.

În zilele următoare am observat că puteam umbla liber prin oraş, dar cu nişte pândaci după mine, care nici măcar nu mai dădeau să se ascundă, ci se opreau din loc în loc să-şi facă însemnări în carneţele. Asta m-a supărat întrucâtva şi, în loc să mă încui în casă lăsându-i pe ei risipiţi pe la colţuri de stradă, i-am purtat după mine prin toată Cetăţuia, de abia îşi mai puteau trage sufletul de oboseală şi vedeam că oftează uşuraţi când veneau alţii să le ia locul. Din fericire pentru ei, după alte două zile mi-a venit un bilet de chemare la Tribunalul cel mare al capitalei şi m-am dus acolo foarte liniştit, de s-au speriat pamfletarii adunaţi pe trepte de pofta mea de vorbă. Numai că ei întrebau una, iar eu altceva răspundeam. Voiau să le spun dacă făcusem cu adevărat tot ce scriseseră ei mai înainte în fiţuici necitite de mine, dar răspunsurile îmi erau fie o laudă caldă la adresa distinselor demoazele ce mi se puseseră în cale, arătându-mă cucerit de bujorii primăvăratici pe care în clipele acelea îi vedeam pe feţele lor palide şi agitate, fie o prietenească îmbrăţişare cu

care mă grăbeam să-i strâng la piept pe tinerii domni pamfletari. Ceea ce am observat că-i făcea în clipa următoare să se smulgă speriaţi şi să se dea la o parte, cu sfârşitul întrebărilor lor bătăioase rămas fără vlagă în gâtlej.

Sus, în sala de judecată, care s-a umplut imediat ce am trecut eu dincolo de uşile ei de lemn, înalte şi scorojite, l-am cunoscut pe avocatul care mi se dăduse din oficiu. Era un tinerel cu ochelari şi chelie, grăsuţ şi dornic să mă ajute, dar mă întrebam dacă măcar el ştia ceva cât de cât precis din învinuiri. Când au intrat cei trei judecători, în robe grele şi negre, am înţeles că mai mare peste ei era o venerabilă doamnă cu figură de sfinx ridat, cu părul prea negru ca să nu cred că-şi vopsise peruca, şi care îl întrecea pe Ozunu la căutătura încruntată, semn că în Capricia un judecător cu privirea mai blândă nu putea fi luat în serios. Procurorul era şi el în sală, tot în robă neagră şi având dinaintea lui, pe o măsuţă, dosarul pe care se silise să mi-l întocmească în grabă şi cu multă pricepere.

Am aflat că pe judecătoare o chema Vilma şi încă un nume ce nu se poate traduce în engleză decât cu Găină sau Găinuşă. De cum a dat cu ochii de mine, care rămăsesem în picioare, a şi observat decoraţia pe care o aveam agăţată în piept. De departe, a întins degetul spre ea şi mi-a cerut s-o scot imediat. Văzând că ezitam, nişte portărei s-au repezit să mi-o smulgă, oprindu-se însă îndată ce le-am spus că decoraţia aceea mi-o pusese acolo, cu mâna lui, Lordul Trosnack şi că, prin urmare, tot el trebuia să vină să mi-o ia înapoi. Venerabila judecătoare a rămas pe gânduri o clipă, apoi m-a rugat să fiu înţelegător şi, pe timpul judecăţii, să scot decoraţia şi s-o bag în buzunar. Am socotit că nu-mi cerea prea mult şi am făcut întocmai.

Prima parte a procesului a mers repede, fiindcă atunci nu mi-a fost greu să recunosc că inculpatul Lemuel Gulliver dintr-o ţară necunoscută ce

pretindea că se cheamă Marea Britanie eram chiar eu. Am declarat când şi unde mă născusem, observând cu deplină mulţumire că nume ca Nottinghamshire, Bristol, Wollstonecraft Shelley şi Downs nu stârneau ridicări din sprâncene, fiind acceptate drept ceva ciudat, dar firesc în lumea de unde venisem. Unele semne de nedumerire am remarcat doar când le-am spus anul naşterii mele, moment în care frunţile judecătorilor s-au apropiat unele de altele şi păreau că se sfătuiesc. Mi-am amintit imediat că ei se credeau în anul 2011, prin urmare data dezvăluită de mine îi nedumerea. După ce a dat de mai multe ori din cap, ca şi cum ar fi cântărit nişte argumente, distinsa Lady Vilma a acceptat mărturisirea şi a inclus-o ca probă la dosar. Apoi s-a ridicat procurorul Ozon sau Ozunu şi şi-a ţinut pledoaria cu multă emfază şi severitate, încât am putut afla astfel şi eu de ce eram acuzat. Dacă l-aş fi putut eventual convinge să-mi dea o copie după discurs, aş fi fost foarte bucuros să-l prezint aici cuvânt cu cuvânt. Dar am aflat că aşa ceva nu intră în cutumele capriciene, aşa că o să mă rezum la câteva idei.

Acuzatorul mă descria în nişte culori pe care nu ştiam să le fi purtat vreodată, însă trebuia să ascult cu calm şi să le accept. Cu coatele pe masă şi bărbia sprijinită în pumni, am ascultat iarăşi ca şi cum ar fi fost vorba despre altul, şi cazul mi s-a părut chiar interesant. Aflam astfel cum un oarecare Lemuel Gulliver, venit de nu se ştie unde şi lucrând pentru nu se ştie cine, se strecurase în Capricia sub pretext că era singurul supravieţuitor dintr-un naufragiu, înşelând cu astfel de argumente copilăreşti şi sentimentale încrederea unor tineri fără experienţă care s-au grăbit să-i dea ajutor. Întrucât individul acela suspect ştiuse să-şi ascundă cu grijă intenţiile mârşave, pozând în victimă şi străduindu-se să arate lumii o mască menită să acopere adevăratele trăsături – josnice – ale caracterului său, fusese primit în Cetăţuia

Soarelui cu toată ospitalitatea capriciană, recunoscută de multă vreme şi renumită în întregul arhipelag. După mărturii adunate cu osteneală la dosar, sus-numitul, profitând de libertăţile democratice din insulă, s-a plimbat pe unde a vrut, a luat legătura cu cine a dorit, a fost primit de lume bună din insulă şi, totuşi, nu s-a ştiut nicio clipă ce uneltiri îi umblă prin cap. Am observat că respectabilul Ozunu s-a ferit cu grijă să pronunţe numele principelui, dar judecătorii, privindu-se unii pe alţii cu clătinături mici ale capetelor, arătau că aprobă şi ştiu precis despre ce era vorba. Ei bine, s-a lansat procurorul privind peste sală de parcă ar fi luat publicul de partea lui, ei bine, cum a înţeles vicleanul acela să răsplătească bunătatea şi mărinimia capriciană? Printr-un diabolic act de trădare, scoţând din sân un steag al ţării lui şi ridicându-l în curtea casei pe care Înalta Primărie a Cetăţuii Soarelui, în marea ei grijă pentru cetăţean, i-o cedase cu titlu provizoriu, ca să aibă veneticul unde sta şi unde-şi cloci planurile mârşave. Or, se ştie foarte bine că, pentru britanici, înălţarea unui steag de-al lor pe un pământ nou înseamnă că pământul acela e luat imediat în posesie de Coroana britanică şi declarat colonie, ca atâtea altele despre care însuşi naufragiatul ne-a declarat că regatul acela le are peste tot în lumea lor.

Am observat că sala începea să fie cuprinsă de tulburare, indignată pe bună dreptate la asemenea grave dezvăluiri. Agitându-se prin faţa judecătorilor, procurorul şi-a urmat cu înflăcărare rechizitoriul, arătând cum complice la mârşăvie era unul George, e adevărat, doar George al doilea, despre care acuzatul spune că ar fi însuşi monarhul din Marea Britanie; dar poate să fie cine-o fi, la urma urmei, dacă se ocupă cu asemenea uneltiri periculoase pentru Capricia şi pentru cetăţenii ei liberi, deveniţi, din momentul ridicării steagului său în Cetăţuia Soarelui, nişte colonizaţi, nişte supuşi ai unei puteri străine. Şi onorabilul Ozon

sau Ozunu a desfăşurat în faţa sălii uimite „Culorile Regelui”, cu crucea roşie pe alb şi triunghiuri albastre de jur-împrejur. Eu am fost foarte emoţionat în momentul acela şi m-am ridicat în picioare, ca întotdeauna când se arbora la catargul navei drapelul ţării mele. „Jos! Jos! Ruşine!” au început să strige unii, iar din spatele sălii se auzea chiar „Ghilotina! Ghilotina!”, semn că se cuibăriseră acolo nişte sprijinitori ai Partidului Moarte Pentru Trădători. Lady Vilma Găinuşă mi-a poruncit să mă aşez pe scaunul meu şi să ascult mai departe cum procurorul îl descria pe acel Lemuel Gulliver, inculpatul, ca pe un individ uns cu toate alifiile şi capabil de orice nemernicie, dar pe care mulţi capricieni de treabă, întâlnindu-l pe stradă cu tricornul şi peruca lui, cu danteluţe la mâneci şi catarame roşii la pantofi, l-au putut crede doar un ins comic şi nevinovat, fără să bănuiască măcar cât de mare ticălos era, uneltitor împotriva puterii de stat din insulă.

Apoi au fost ascultaţi câţiva martori pe care nu-i cunoşteam, dar ei se pare că-l cunoşteau de undeva pe acel Lemuel Gulliver aflat în centrul atenţiei, fiindcă la toate întrebările bine ticluite ale procurorului răspundeau prin da şi nu. Dar mai ales prin da, ceea ce-i dădea lui Ozon sau Ozunu o mare satisfacţie, el grăbindu-se să ceară onoratului complet de judecată ca toate răspunsurile acelea să fie însemnate neîntârziat în procesul-verbal. Atunci mi-a venit în minte că Master Dinu şi Felix-băiatul ar fi putut vorbi de bine despre Lemuel ăla şi mi-am rotit privirile prin sală, dar nu i-am văzut. L-am văzut în schimb pe Rem-tatuatul, care stătea şi el mai în fund, lângă perete, cam stânjenit, încât era limpede că nu se simţea prea bine acolo. La un moment dat, procurorul a cerut să fie chemat în faţă, ca martor al acuzării, şi asta m-a cam mirat, pentru că nu înţelegeam ce-ar fi putut avea Rem împotriva acelui Gulliver de la care nu auzise decât cuvinte de prietenie. Studentul tatuat a

început să răspundă, la început bine şi scurt, apoi a dat s-o lungească povestind cu cuvintele lui despre Lemuel, dar procurorul i-a închis de câteva ori gura, iar în cele din urmă şi-a închis-o singur, refuzând să mai dea răspunsuri. Atunci maestrul Ozon sau Ozunu a cerut să fie scos afară din sală, până nu se enervează şi-l trece şi pe el în rândul inculpaţilor vinovaţi de necolaborare cu justiţia capriciană. Mi-a fost milă de Rem, văzând cum ieşea cu capul plecat de parcă i se înecaseră toate corăbiile, dar n-am avut prea mult timp de pierdut cu acest drag prieten al meu, fiindcă între timp procurorul ceruse să se aducă dinaintea judecătorilor şi a sălii o gravură mărită pe care apărea caleaşca zburătoare venită de pe Lună, din care tocmai ieşea un nepământean alb la piele şi cu ochii cât farfurioarele. A fost chemat, tot ca martor, Serafino Ursa, să recunoască faptul că el o făcuse şi că imaginea apăruse netrucată într-un cunoscut pamflet caprician.

— Da, a recunoscut Serafino, eu am făcut-o, chiar în noaptea aceea de care vorbea Rem.

Atunci procurorul l-a mai întrebat dacă silueta mai puţin clară de lângă caleaşca aceea turtită, cu luminiţe roşii şi verzi, era sau nu era inculpatul. Serafino n-a stat pe gânduri şi a recunoscut că era.

— Nu mai am întrebări, a rostit mulţumit procurorul, lăsând martorul la dispoziţia apărării, dar avocatul de lângă mine a făcut semn grăbit cu mâinile, arătând că nu avea nici el întrebări.

O întrebare mă frământa însă pe mine: ce-şi închipuia oare, onorabilul Ozon sau Ozunu, că mai putea scoate şi din gravura aceea? Dar a trebuit să recunosc imediat că îl subapreciam. Procurorul şi-a luat iarăşi avânt, rugând înalta curte să privească atent ce făcea omuleţul acela; mai precis, cum stătea el cu mâna lui albă şi subţirică întinsă spre Gulliver, de parcă aştepta să i se pună ceva în palmă. Iar el, procurorul, era sigur că nelegiuitul de inculpat urma să pună în palma

nepământeanului însăşi Capricia, fiindcă indivizi meschini de teapa lui sunt dispuşi să facă oricând un joc dublu, vânzând insula şi lui George al II-lea, şi omuleţilor de pe Lună, unde numitul Gulliver fusese de două ori la tratative secrete, pe căi găsite cu dibăcie în Casa Simulacrelor. Noile învinuiri i-au lăsat pe mulţi într-o deplină uluire. Am observat că tulburarea din jur crescuse şi mai mult, încât Lady Vilma s-a văzut nevoită să bată cu ciocănelul în suportul lui de lemn şi să ceară în repetate rânduri linişte în sala de judecată.

I-am şoptit avocatului de lângă mine că trebuie să facem ceva, nu-l putem lăsa pe Lemuel ăla să fie terfelit chiar fără ruşine, iar rotofeiul cu ochelari mi-a dat dreptate şi, dregându-şi vocea, a cerut voie să vorbească şi el. N-o să mă apuc să-i scriu aici toate cuvintele, fiindcă mai rar poţi auzi un discurs atât de dezlânat şi rostit cu ezitări date când de timiditate, când de puţina experienţă în lupta cu maeştrii artei avocăţeşti. Nu-i pot reproşa, totuşi, că n-ar fi vrut să-şi apere clientul; cel mult că nu-şi găsea argumentele, iar când mai reuşea să şi le găsească, nu ştia cum să se descurce cu ele în momentele acelea dramatice. Mi-a părut bine pentru el când l-am văzut revenind, bucuros că scăpase, dar un pic năuc şi cu fruntea transpirată.

Cititorii ar vrea poate să afle cum m-a chinuit preacinstitul Ozon sau Ozunu şi pe mine cu talentul lui avocăţesc. Spre marea lor dezamăgire, trebuie să declar că nu m-a chinuit deloc, întrucât am spus eu însumi, când mi-a venit rândul să vorbesc, că nu există ticălos mai mare şi mai fără de pereche decât acel nesimţit de Lemuel Gulliver, care răsplăteşte binefacerile întâlnite la capricieni prin trădarea şi vânzarea Capriciei, şi nu doar pe Pământ, ci până şi în spaţiul extraterestru. Atâta doar că eu n-aveam nimic comun cu el. Prin urmare, i-am rugat şi pe distinsul procuror, şi pe înalţii judecători, în a căror temeinică şi nesmintită judecată aveam deplină încredere, să-l caute pe

vinovat în altă parte, fiindcă deocamdată lipseşte din sală. Cred că vorbele mele liniştite şi pline de respect au avut destul de mult efect, dacă ar fi să mă iau după hărmălaia din jur şi după faptul că Lady Vilma a izbit puternic cu ciocănelul în masă, chemând completul de judecată să se retragă pentru deliberări.

În pauza care a urmat, a trebuit să-i tot fac avocatului meu vânt cu batista, să-şi revină. Până la urmă şi-a revenit, iar când nu se mai aştepta nimeni i-au mai venit şi idei, ba chiar şi poftă de luptă. Mi-a cerut să-l scuz câteva clipe şi s-a repezit pe coridor, să se sfătuiască acolo cu alţi câţiva avocaţi din barou. După care a venit la mine cu o soluţie gândită în comun şi care ar mai fi putut salva situaţia, numai că trebuia să ne mişcăm cu viteza fulgerului. Eram foarte curios ce anume găsiseră ca să întoarcă verdictul. Am aflat imediat că era vorba de o mită destul de pipărată, cam un milion de lire capriciene. Dacă aş fi fost sigur că puteam aduna suma asta de la cunoştinţe şi de la cămătari, spunea avocatul, atunci se putea aranja să nu se pronunţe verdictul în ziua aceea, ci să se amâne pe altă dată, când şi pedeapsa ar fi fost mult mai blândă. Cum nu mai aveam nimic în punga cu care venisem pe insulă, iar pentru cămătarii din Cetăţuia Soarelui prezentam prea puţină încredere, nu i-am dat mari speranţe tânărului meu apărător şi l-am văzut foarte dezamăgit.

După vreo oră, judecătorii au intrat din nou cu nişte figuri foarte serioase. Stând noi toţi ridicaţi în picioare, venerabila Lady Vilma Găinuşă a dat citire verdictului, pe care nu-l mai reproduc, deoarece ar însemna să repet multe lucruri pe care maestrul Ozon sau Ozunu le rostise deja înaintea ei. Inculpatul acela pe care şi eu spusesem că-l detestam din toate puterile mele dacă fusese el în stare să facă asemenea mârşăvii capricienilor, a fost condamnat la exil pe viaţă, ceea ce a stârnit profundă nemulţumire în tabăra celor cu

condamnarea la moarte. Înainte de a pune portăreii să-i dea afară din sală pentru indisciplină, Lady Vilma le-a strigat să se lupte mai întâi în Parlament ca să se schimbe Legea cea mare a insulei, şi abia apoi să vină la Tribunal şi să facă scandal. Completul de judecată îmi făcuse o favoare, reţinând din luarea mea de cuvânt doar partea unde, cum spunea Lady Vilma, „inculpatul se recunoştea vinovat de toate crimele”, nu şi cea unde nu se recunoştea vinovat de nimic, şi care era un exemplu de perfidie diabolică, în stare, dacă se ţinea seama de ea, să încline şi mai mult balanţa împotriva mea. Şi mai spunea onorabila judecătoare că sentinţa de acum fusese dată numai pentru vânzarea Capriciei către Marea Britanie, întrucât hotărâseră ca pentru vânzarea ei către omuleţii din Lună să aibă loc un alt proces, cu altă condamnare, la o dată ce va fi anunţată din timp. Mi-am făcut socoteala că, dacă tot nu-mi puteau tăia capul, şi sentinţa aceea avea să-mi aducă, în contumacie, încă o condamnare la exil.

— Vezi? mi-a zis cu mult reproş avocatul. Dacă dădeai şpagă, măcar de procesul ăsta nou puteai să scapi.

Oricum, eram de pe acum convins că nici la procesul cel nou n-avea să se pronunţe numele principelui Trosnack. Dar asta nu mă mai deranja prea tare. Mă deranja că, în vremea pe care aveam s-o mai petrec la închisoare, mi se luase dreptul la vorbitor. În interesul meu, spusese Lady Găinuşă, ca să nu mă mai tulbure unii şi alţii, îngăduindu-mi astfel să mă pregătesc în linişte pentru exil.

Capitolul 18

„Cazul” repovestit de pamflete. O scrisoare de la Master Dinu. Ziua expulzării. Gulliver schimbă numele brickului şi sparge sticla de vin caprician. Manevre pe mare spre nu se ştie unde. Echipajul se retrage în chip ruşinos. Spre Lumea Veche la sfânta întâmplare. Altă meditaţie despre timp. Ce se vede din gabie prin lunetă. Scurt răgaz în ochiul ciclonului. Testamentul lui Gulliver.

După judecată, am fost apucat de braţe de doi temniceri şi scos din sala tribunalului pe uşa laterală, pe unde credeau ei că trebuia să fie calea mai liberă, dar s-au înşelat. Scările fuseseră luate şi acolo cu asalt de pamfletari, care îşi strigau întrebările unul peste capetele altora, înghesuindu-se şi nelăsându-ne destul loc să trecem, de trebuiau alţi câţiva poliţişti să se lupte cu ei şi să-mi deschidă cărare. Mi-am ridicat mâinile cât am putut de mult, cu cei doi păzitori ai mei atârnaţi de braţe ca nu cumva să evadez în ultimul moment, şi le-am arătat celor de pe scări cătuşele, răspunzând la toate întrebările lor prin cuvintele „Sunt nevinovat”. Aşa cum mă şi consideram, de altfel, deşi pamfletele guvernamentale aveau să afirme că în capriciană asta-i o minciună, pe când în engleză asemenea cuvinte sunt unele de recunoaştere deplină a vinovăţiei, iar cu vorba asta pe buze, plină de o ruşinată remuşcare, coborau în beciurile din Turnul Londrei cei ce-şi aşteaptă clipa în care călăul îi va descăpăţâna cu securea. Erau mulţi şi în stradă, pe trotuarul din faţa clădirii Tribunalului, încât poliţiştii, ridicându-şi strigătele lor în aşa măsură încât să le acopere pe ale pamfletarilor, m-au împins zoriţi în aceeaşi caleaşcă neagră cu care venisem. Şi trebuie să spun că abia acolo, după

gratiile acoperite cu plasă de sârmă, am putut răsufla cât de cât uşurat. Printre gratii, am mai apucat să văd că unii dintre cei adunaţi în stradă săltau deasupra capetelor tăbliţe pe care scria „Hoţii! Hoţii!”, „Guvernanţi de latrină”, ba chiar şi versuri şchioape cum mi s-au părut cele din îndemnul popular „Ţineţi minte trei cuvinte: e mai rău ca înainte”, şi unde cuvintele mi s-au părut a fi, totuşi, mai multe decât trei, dar la capricieni totul se poate, şi încă în mod firesc. Din păcate, caleaşca s-a smuls din loc şi a pornit pe bulevard cu prea multă grabă ca să-mi mai pot da seama dacă mulţimea aceea se adunase anume ca să mă sprijine pe mine la judecată, ori cei cu tăbliţele nimeriseră pe acolo venind de la vreo adunare gălăgioasă din faţa Parlamentului.

Ajuns în chilia mea de la închisoare, am rămas acolo alte două săptămâni, tot întrebându-ne, şi eu şi temnicerii, ce-o să mai urmeze. Pentru ei era mai simplu, că mereu apăreau locatari noi şi trebuiau să se ocupe de ei, potolindu-le zbierătele cu lovituri de baston pe când îi duceau spre celule, unde aveau poruncă să le facă un culcuş provizoriu sau pe mai multă vreme. Eu, însă, nu prea puteam scăpa de gândurile cu care mă întorsesem de la proces, privitoare la răutatea judecătorilor şi la marea perfidie a principilor de pretutindeni, pentru care eşti bun câtă vreme îşi închipuie că au de scos ceva important de la tine, dar repede le cazi în dizgraţie îndată ce te-ai atins, fie şi cu o vorbă deloc răuvoitoare, de vreo faptă de-a lor. N-am avut de ce să mă plâng de purtarea temnicerilor mei, deşi nu-mi puseseră şi mie cutie de umbre, să urmăresc pe viu noutăţile din Cetăţuia Soarelui. Spuneau că, fiind puţine, regula cerea să le pună în chiliile mai mari, unde răufăcătorii vieţuiau la grămadă, în paturi aşezate unul peste altul. Eu, ca deţinut de soi, încartiruit de unul singur în celulă, trebuia să mă mulţumesc cu pamfletele tipărite, dacă tot făcusem efortul de a învăţa să citesc.

Fiţuicile mi le aduceau zi de zi, încât am putut vedea ce răsunet avusese procesul meu şi în ce fel îmi era privită sentinţa. Am citit cu seninătate lucrurile acelea, ca şi cum ar fi fost vorba de altcineva, şi bine am făcut, fiindcă altfel poate că m-aş fi supărat foarte tare. Un pamfletar plătit de guvern mă descria cu cuvintele procurorului: trădător viclean şi diabolic, mă strecurasem în Capricia anume ca să fac jocul unei ţări de dincolo de arhipelag; lucru cu atât mai periculos pentru demnitatea şi libertatea capriciană, cu cât şi la proces mă încăpăţânasem să nu dezvălui locul unde se afla aşa-zisul regat al Marii Britanii, făcând pe prostul şi încercând să conving sala că eram cel dintâi nefericit de faptul că nimerisem în insulă din întâmplare şi nu mai cunoşteam drumul de întoarcere la ai mei. Cam în acelaşi fel eram descris şi în pamfletele Partidului Moarte Trădătorilor, unde redacţia, făcând cercetări proprii, ajunsese la concluzia că acţionam în strânsă şi ascunsă legătură şi cu balnibarbii, iar faţă de gravitatea pericolului pe care îl reprezint, socotea că pedeapsa cu exilul este mult prea blândă. Era regretat încă o dată faptul că supliciul întru totul lăudabil al ghilotinei fusese abolit, dându-se vina aceasta de subminare a puterii capriciene pe guvernanţii laşi care pupau picioarele Tramontanei şi lăsau Cetăţuia Soarelui deschisă tuturor iscoadelor venite de peste strâmtori. Întâmplarea cu steagul Marii Britanii era socotită doar un început. Pamfletarul ţinea să-i înştiinţeze pe cititori, cu mare durere în suflet (acestea erau chiar cuvintele lui), că în scurtă vreme vor descoperi pe străzi şi pe case toate steagurile arhipelagului şi ale Lumii Vechi, pentru că insula nu va mai fi altceva decât o colonie a tuturor neamurilor, şi mai ales a făţarnicilor de balnibarbi. Un alt pamflet, care părea scris chiar în cancelaria Lordului Trosnack, mă declara agent al mogulilor şi credea că demascarea şi condamnarea

mea îi va convinge o dată mai mult pe locuitorii insulei să nu mai voteze cu uneltitorii din opoziţie. Chiar şi principele semna câteva rânduri, cerându-şi scuze că greşise şi se lăsase înşelat de aparenţe, încât mă primise în două rânduri la palat, când audienţele acelea s-ar fi cuvenit altor persoane din Cetăţuia Soarelui, care prin ideile lor să contribuie cu adevărat la progresul luptei cu corupţia şi la bunul trai al tuturor capricienilor.

Am citit în pamfletele din zilele acelea şi alte păreri. Multe îmi luau apărarea, folosindu-se însă de proces tot în scopuri politice. Nici asta nu mi-a prea plăcut, dar oricum era mai bine să afle lumea că eram un om bun şi fusesem condamnat pe degeaba, decât să asculte doar aiurelile celor ce mi se arătau pe faţă duşmani. Îl cunoaştem pe acest individ, spuneau pamfletarii, căci cine ar fi putut oare să nu-l cunoască, aşa cum umbla printre capricieni, cu tricornul şi peruca lui, cu danteluţele şi cataramele lui, mereu cu zâmbetul pe buze, curios să ne vadă şi să ne descoase, hotărât să ducă şi în patria lui de departe exemplele bune de la noi. Am mai scris despre el, i-am pus vorbele în pagină, am văzut că e doar un călător cinstit şi pornit să cunoască toate orizonturile lumii lui şi ale lumii noastre, iar acum vin guvernanţii noştri de latrină şi-l fac duşman al Capriciei pe cel ce ne-a arătat doar prietenie şi aşa mai departe. Dacă nu mi-aş fi propus să citesc ca despre un altul, poate că m-aş fi emoţionat şi m-aş fi grăbit să iau înscrisurile acelea cu mine, la Redriff şi chiar la Londra, să vadă compatrioţii mei ce trecere am la popoarele pe care le vizitez şi cât ţine lumea la mine. Pamfletarii ăştia care nu scăpau nicio ocazie să dea în Trosnack îl arătau pe principe stând şi în spatele condamnării mele şi se mirau că un asemenea mare trăgător de sfori nu s-a condamnat mai degrabă pe sine la exil, ca să poată trăi capricienii mai bine fără el, întrucât cu el la cârmă lumea e pe deplin lămurită. În sfârşit, nu vreau să

mai lungesc istorisirea mea cu alte cârpăceli din pamflete. Vreau doar să spun că am avut cu ce-mi petrece timpul vreo săptămână, ca să nu sufăr prea tare pentru că trebuia să stau ţintuit în celulă şi nu mai puteam rătăci pe străzile Cetăţuii, să mă minunez mai departe de lucrurile şi întâmplările neobişnuite din insulă.

În vremea asta am primit şi o scrisoare de la Master Dinu, care chiar mi-a încălzit inima. Dragă Lemuel, stăm cu toţii în jurul mesei din bucătărie şi ne lipseşti foarte mult, spunea el acolo. Şi mai spunea că tuturor le părea rău că fusesem băgat la închisoare, şi cum nu i-au lăsat pe el şi pe Lady Maricika să vină la proces şi să depună mărturie pentru buna mea purtare. Am aflat şi că s-au gândit să mă scoată pe cauţiune, dar judecătorii cereau pentru asta un milion de lire capriciene, iar pensiile lor, puse împreună, ar fi ajuns la aşa o sumă doar în vreo trei sute de ani, cu condiţia să nu mănânci, să nu te îmbraci, să nu bei o bere sau un păhărel de „tzuika" până atunci. Am recunoscut în sinea mea că-i prea mare sacrificiul şi că nimeni, oricât de mult şi-ar fi iubit un prieten, nu merita să se supună la un asemenea efort. Master Dinu umblase şi pe la cunoştinţe, ba chiar încercase să facă o chetă, luând apartament de apartament în palatul de locuinţe unde stătusem şi eu. Dar, vorba lui, „se trăgeau toţi pe kur", sfătuindu-l şi pe el să se astâmpere, că văzuseră hăitaşii noi dând târcoale locului, iar la unii chiar intraseră prin case, să-i întrebe ce ştiu despre naufragiat, ce vorbea când cobora la jocurile lor de zaruri şi cu cine se mai întâlnea prin oraş. Master Dinu era tare necăjit din pricina asta. Hăitaşii fuseseră şi acasă la ei, să-i întrebe ce-a fost în mintea lor proastă să dea adăpost unui duşman al Capriciei, care se ia în dinţi cu principele şi face şi alte răutăţi în insulă, fie pe faţă, fie în ascuns. Scrisoarea mă asigura că ei mă vorbiseră numai de bine, iar Lady Maricika era convinsă că, pentru

treaba asta, aveau deja dosar la hăitaşii noi, deoarece dosarele de la hăitaşii vechi nu mai contau acum decât ca să se afle dacă sub principele Ciocesko ai fost pândac ori numai răspândac. Toţi ai casei credeau că nu putea fi semn bun faptul că nu erau lăsaţi nici să vină la vorbitor, să-l mai vadă ce face şi cum arată, iar la proces li se spusese că sala de judecată era plină, nu aveau locuri şi pentru ei.

Mi-a părut rău că le făcusem atâtea necazuri bunelor mele gazde şi chiar mă întrebam cum de scrisoarea aceea ajunsese până la mine. Dar apoi am aflat de la gardieni că primiseră ordin de la Lordul lor Ministru să nu o oprească şi, după ce o purică bine pentru eventuale noi dovezi de trădare, să mi-o dea, ca să nu spună nimeni acolo, în Marea Britanie, unde s-ar putea să mă întorc, că libertăţile din Capricia sunt doar pe hârtie, sau că drepturile din Legea cea mare a insulei n-ar fi respectate chiar şi pentru puşcăriaşi.

Într-o dimineaţă m-au scos în curtea închisorii, unde aşteptau deja, aliniaţi, o mulţime de deţinuţi de drept comun care mă priveau cu o lacomă curiozitate. În faţa lor, mai-marele închisorii a citit solemn sentinţa din actul de acuzare, din care să înţeleagă toată lumea că pentru crimele mele eram condamnat la expulzare, şi am ştiut atunci că urma să părăsesc Capricia chiar în acel moment. Au ştiut şi puşcăriaşii, fiindcă le-am văzut marea invidie lăţindu-li-se pe mutre, iar pe unii chiar i-am auzit, îndată ce s-a terminat de citit actul: „Ia-ne cu tine, băi, Gulliver, nu ne lăsa aici!” De unde eu am priceput că mă credeau un mare norocos şi ar fi fost fericiţi să scape din insulă, ca să-şi mute furtişagurile şi uciderile în scumpa mea Anglie. Iubitor de ţară cum sunt, mi-am bătut pumnii unul de altul, să le fie limpede că eu mă duc şi ei rămân, iar mulţimea aceea de capricieni ticăloşi mi-a însoţit plecarea cu un cor de huiduieli pe care eu le-am luat ca pe urale.

Mi-au pus iarăşi cătuşele, scuzându-se că trebuie să facă asta pentru ultima dată, ca nu cumva să mă apuce nebunia şi să fug de sub escortă în ultima clipă, ascunzându-mă pe undeva prin insulă, încât să rămân şi pe mai departe pe capul lor. Eu i-am iertat pe loc, fiind totodată foarte curios să văd cum aveau să mă expulzeze. N-a trebuit să aştept decât vreun ceas, după care caleaşca aceea neagră de închisoare s-a oprit într-un port ce nu era Cap Mamaiana, ci vechiul port al flotei capriciene. Iar acolo bineînţeles că n-am văzut nici urmă din flota aceea cu vase boante şi urâte, purtătoare de minereuri şi cărbuni. În schimb, am văzut minunea minunilor, un brick frumos, cu pânzele deja ridicate şi fluturând leneş în briza oceanului. Mi-am amintit imediat că aşa arăta, în gravurile muzeului, singura navă despre care aflasem că rămăsese nevândută întrucât, nefiind de fier, nu putea fi tăiată bucăţi şi dată la topit, iar ca veche navă de lemn nu mai trebuise nimănui. Pe când ne apropiam de chei, mi-am lăsat sufletul să se umple de fericirea celui care, ca medic de flotă regală, se îndreaptă din nou, după luni întregi de tânjire, către o corabie gata să iasă în larg. Reprezentanţii închisorii mă însoţeau, poate nu atât de emoţionaţi şi ei, dar cu un ochi la brick şi cu altul, mai vigilent, la mişcările mele. Cred că au răsuflat uşuraţi doar când m-au văzut că urcam singur şi nesilit de nimeni pe punte, şi abia acolo mi-au desfăcut cătuşele, după ce căpitanul, care ne aştepta în picioare, a semnat într-un caiet gros, cu coperţi de carton.

Din momentul acela rămâneam prizonierul brickului, ceea ce era totuşi altceva decât să fii prizonierul unei celule sau al unei curţi interioare cu sârmă ghimpată pe zidurile cenuşii. Urmărit cu multă curiozitate de privirile marinarilor, m-am plimbat cu mâinile la spate în lungul punţii, până la pupa, unde am suit cele câteva trepte spre dunetă. Acolo, sub o umbrelă, am văzut un ofiţer

care s-a dovedit a fi comandantul secund al navei, stând la o măsuţă împreună cu şeful de echipaj. Aveau între ei două pahare şi o sticlă de vin abia începută. Am rămas o clipă încremenit, apoi, luându-i prin surprindere, m-am repezit la masa lor, am apucat butelca de gât şi, fără o vorbă, am coborât de pe dunetă, înaintând solemn printre marinarii care încremeniseră şi ei pe punte, neînţelegând ce se petrecea.

— Hei! Hei! am auzit în urma mea strigătele nemulţumite ale boţmanului.

Nu m-am oprit din mers până la prova, unde m-am aplecat peste parapet şi am izbit cu sete sticla de tăbliţa pe care era înscris numele brickului. Sticla s-a spart, cioburile au căzut în apă, iar vinul s-a scurs peste placa aceea.

— Ce naiba faci aici? am auzit glasul mânios al comandantului secund, care apăruse şi el în spatele meu, privind cu jale în suflet cum i se risipea vinul.

I-am spus că tocmai am rebotezat nava. Nu-mi plăcea numele ei în capriciană, *Sprintenarul,* iar de acum înainte avea să se numească, în engleză, brickul *Swift.* Cel puţin pentru mine.

— Nu eşti normal! a apreciat secundul, dar s-a retras fără alte vorbe, mergând să caute sub punte o nouă butelcă de vin.

Cam într-o oră, am ieşit din port. Eram foarte mulţumit să pot sta tolănit într-un fotoliu de nuiele şi să urmăresc manevrele de plecare pe care le făceau cu pricepere nişte marinari tineri, la comenzile strigate ori fluierate de şeful echipajului. După o vreme, ţărmurile Capriciei s-au îndepărtat atât de mult încât abia se mai distingeau la orizont şi curând aveau să dispară cu totul. Vântul umfla toate pânzele, făcându-le din când în când să pocnească în scotele cu care erau bine legate, iar brickul ţinea neabătut direcţia sud-est, dacă apreciam eu corect după poziţia soarelui. Era clar că ieşeam dintre pământurile

arhipelagului, ceea ce îmi arăta că exilul nu mi se fixase pe o insulă a acestuia, ci în cu totul altă parte. Am încercat să-i trag de limbă pe cei din jur, dar tinerii aceia fie nu ştiau nimic, fie primiseră poruncă să fie rezervaţi faţă de mine, încât n-am putut afla chiar nimic. Mulţi dintre ei se sfiau până şi să-mi răspundă la vreo întrebare, ca să nu-i ia la ochi comandanţii lor. Ofiţerul secund îmi păstra pică de la întâmplarea cu botezul brickului şi cu vinul risipit, iar căpitanul era un om posac, nici nu se compara cu minunatul Sherry Holmes, cu care îmi începusem călătoria şi care, din păcate, de multă vreme trebuie să fi ajuns hrană la peşti.

Am mai navigat astfel încă o săptămână, până când am auzit din cabina strâmtă ce mi se dăduse sub punte tropăit de paşi pe scândurile de deasupra mea. Am ieşit să văd ce se întâmpla. Purtată de un vânt slab, nava aproape că stătea pe loc, iar marinarii cei tineri, toţi în tricouri vărgate şi avându-şi pe cap beretele albe cu panglică, dădeau zor să coboare scara fixată de bord, pe puntea unui mic barcaz tras la babordul brickului. Abia atunci am înţeles de ce târâserăm tot timpul barcazul acela după noi, legat de o parâmă. Căpitanul a coborât ultimul, fără să-mi arunce o privire şi fără să-mi spună vreun cuvânt. Imediat barcazul a început să pufăie şi l-am văzut îndepărtându-se repede, cu toţi marinarii aceia adunaţi ciorchine pe puntea lui.

Când mi-am revenit din uimire, m-am aşezat pe marginea dunetei şi am stat să mă gândesc. Nu-mi venea să cred că mă lăsaseră singur, însă eram convins că nu făcuseră asta nici din prostie, nici din răutate, ci fiindcă aşa aveau ordin. Trebuia, prin urmare, să pricep că aşa arăta exilul meu. Nu fusesem trimis pe vreo insulă a arhipelagului şi nici pe vreo altă insulă din largul oceanului, care poate că nici nu exista. Locul exilului meu era brickul *Swift,* o insulă plutitoare, lăsată la cheremul curenţilor marini şi al tuturor vânturilor.

M-am mirat nespus să văd cum capricienii renunţaseră la un vas atât de frumos şi de elegant, chiar dacă mai vechi, dar care se ţinea încă foarte bine. Apoi mi s-a părut că înţeleg manevra Lordului Trosnack: despărţindu-se şi de brick, făcea cu totul pierdută urma flotei, încât, după o vreme, cei din Cetăţuia Soarelui puteau crede că n-o avuseseră niciodată, dărâmând până şi muzeul care îi păstra acolo amintirea, ca o clădire fără niciun rost. Şi mai făcuse principele ceva de mare şi deşteaptă viclenie: mă condamnase la moarte într-un fel pe care legile Capriciei nu-l mai puteau opri şi întoarce, deşi eliminaseră din ele pedeapsa cu moartea, încât pe insulă, de douăzeci de ani încoace, nu mai fusese nimeni executat. M-am gândit aşadar încă o dată la răutatea duşmănoasă a principilor, la perfidia lor neîntrecută de nimeni, la rânjetul lor de satisfacţie când le iese jocul; jocul acela de unul singur cu mingea la perete, despre care îi vorbisem cu multă diplomaţie la una dintre întâlnirile noastre, şi pe care el se prefăcuse că nu-l înţelege atunci.

Am rămas deci singur pe brickul *Swift,* stăpânul punţii şi sclavul parâmelor, fiindcă mereu trebuia trasă vreuna şi legată în alt chip, pentru ca pânzele să prindă în ele vânt potrivit. Dacă voiam să trăiesc, trebuia să fac acum singur ce făcuse până atunci un echipaj întreg, lucru peste puterile unui om, şi mai ales peste puterile cuiva care nu mai era în prima lui tinereţe. Lucru şi mai disperat când în jurul tău nu e decât oceanul pustiu, sub un cer neatins nici măcar de vreo aripă de albatros şi sub un soare năucitor, în stare să scoată el singur sufletul din tine. Fără vreo hartă, fără vreun reper în minte, puteam rătăci astfel pe valuri la nesfârşit, pierzând şi drumul de întoarcere în arhipelag, şi pe cel spre iubita mea Anglie, de care îmi era dor ca niciodată până atunci. Iar dacă voiam să cred că voi ajunge vreodată acasă, trebuia să-mi scot cu totul din minte arhipelagul, care părea să fi rămas

undeva, mai la vest, şi să schimb direcţia brickului către nord. Acolo, la Ecuator, mai puteam spera să-mi taie calea vreo corabie olandeză venită din Împărăţia Japoniei, ori pornită într-acolo.

Cu mare greutate şi abia după vreo oră de trudă am reuşit să pun corabia pe direcţia nord, după care i-am înţepenit cârma, ca să nu mă abat de la drumul ăsta nici când dorm sau fac alte treburi pe punte. M-am încredinţat astfel pe deplin brickului *Swift,* bucuros că găsisem provizii şi apă în cala lui, bucuros şi că vremea era bună şi vântul potrivit, neobligându-mă la manevre repezi prin velatură, pe care să nu le pot executa. A mai trecut o săptămână fără surprize, dar şi fără lâncezeală, întrucât pe punte era mereu de făcut câte ceva. Nu puteam şti în ce loc din ocean ajunsesem, şi nici distanţa care mă despărţea de cel mai apropiat ţărm al Lumii Vechi. Singurul lucru sigur din mintea mea era, atunci, să navighez fără oprire şi să ţin neabătut direcţia nord.

Într-o seară încă zăpuşitoare după canicula de peste zi, stăteam aşezat la măsuţa de pe dunetă, unde, la urcarea mea pe navă, îi găsisem pe secund şi pe boţman, şi tot ca ei îmi destupasem o butelcă de vin, răcorindu-mă după momentele de încordare ale zilei. Mă simţeam foarte bine şi am privit multă vreme cum cobora soarele mare şi nemaipomenit de roşu în pâcla vineţie dinspre apus. M-am gândit la capricieni, bucurându-mă că-mi fusese dat să-i întâlnesc în lumea asta mare şi nu întrutotul cunoscută de navigatori. Aveam destule lucruri de povestit despre ei la întoarcerea mea în Marea Britanie, dar nu ştiu de ce chiar atunci mi-am amintit de socotelile pe care le făcusem ca să pot sărbători cu onoare ziua de naştere a regelui meu şi iarăşi am avut impresia că ceva-ceva nu era bine cu timpul acesta. Eu ştiam foarte bine la ce dată plecasem din Downs şi, prin urmare, în ce secol trăiesc, dar faptul că Lady Maricika îi spunea uneori lui Master Dinu „tontul secolului douăzeci

şi unu” poate că nu era tocmai o vorbă aruncată în vânt, la supărare şi nervi. Poate că ei, capricienii, pe care i-am văzut cât sunt de suciţi şi cum iau normalul drept absurd şi absurdul drept absolut firesc, au între altele şi nebunia de a se crede cu adevărat în acel timp viitor. Dar dacă, mi-am zis ca lovit la rândul meu de un gând nebunesc, dacă ei chiar *sunt* acolo, în anul ăla al lor, 2011? De unde să ştiu eu toate tainele naturii şi tot ce s-a putut strica în bunul mers al timpului atunci când *Britannia* a fost lovită de un val cum nu s-a mai văzut, lung cât tot orizontul? Şi cum pot fi sigur că lumea mea, Lumea Veche, nu s-a chiar sfârşit atunci, ca să pot ajunge eu la un liman de care în mod firesc mă despart trei sute de ani, iar în absurdul devenit firesc al capricienilor nu mă desparte nimic? Ori poate că nimicul acesta ciudat ne apropie şi ne desparte întruna, cum nici nu ne putem închipui, iar Capricia nu-i decât o altă faţă a iubitei mele Anglii, mai stranie şi mai greu de priceput, după cum şi Anglia o fi având ascunse prin faldurile ei bogate nişte întruchipări de Capricie pe care doar cu mult curaj şi cu neostoită răbdare le poţi da la iveală. Nu ştiu dacă era efectul căldurii, al vinului tare, sau vreun alt efect necunoscut din univers, dar atunci chiar mă puteam crede ajuns în secolul acela caprician, şi doar marea mea dorinţă de a reveni în patrie mi-a mai dat putere să sper că brickul *Swift* va găsi cumva o cale de a mă duce de unul singur acolo.

Deşi n-am vrut să recunosc, felul cum arăta soarele la apus în seara aceea anunţa că vremea urma să se schimbe. Fusese, de altfel, destul de mult timp frumos. Oceanul a început de a doua zi să se agite, vălurindu-şi mai tare apele sub vântul ce devenea şfichiuitor. Cerul s-a înnorat, mai ales într-o parte a lui, unde aproape că devenise negru. A plouat cu bulbuci, făcând puntea să fiarbă. Apoi se părea că aerul stă să se limpezească, dar vântul era atât de puternic încât a trebuit să strâng câteva

pânze, ca să nu se rupă de tot. Cu brigantina m-am luptat o jumătate de oră, eliberând astfel arborele artimon de apăsarea suferită de el şi, cu mare greutate, am reuşit să fac acelaşi lucru şi pentru vela trincă, în partea din faţă a navei. Între timp, furtuna a izbucnit din nou, făcând corabia să salte pe valuri şi să se încline periculos dintr-o parte în alta. Ploua din nou cu găleata şi la un moment dat m-am temut că alunec pe scândurile ude ale punţii şi-o să mă mături vreun val înspumat peste bord. Noroc că mă legasem cu o parâmă mai subţire, iar aceasta, întinsă ca o coardă, n-a cedat. Ar fi trebuit să strâng şi pânzele de pe arborele mare, dar puterea vântului devenise de neînvins. Am asistat fără grai la ce a urmat: scotele s-au rupt una după alta, pânza mare a fost sfâşiată şi a rămas să fluture cu zgomot, atârnată de catarg ca o zdreanţă. Asta a fost spre binele navei, fiindcă altfel, dacă ar fi rămas cu toată velatura desfăşurată, s-ar fi putut răsturna. Umflat cum nu-l mai văzusem până atunci, doar focul mare menţinea brickul pe direcţia vântului şi am avut noroc că nu s-au rupt şi legăturile ce-l ţineau agăţat de bompres. În timpul ăsta m-am luptat până la epuizare cu cârma, gata-gata să iasă din lăcaşul ei sub izbiturile valurilor.

Pe când să cred că totul era pierdut, am observat cum, pe neaşteptate, furtuna începea să se potolească. Mai bine spus, se retrăgea din jurul meu, dar întreg orizontul rămânea negru şi brăzdat de fulgere. Şi nu doar într-o latură a cerului, ci peste tot. Mă aşteptasem ca norii de furtună să alunece peste ocean şi să treacă dintr-o parte în alta, subţiindu-şi beznele în locul de unde păreau că veniseră. Dar străluminarea aceasta nu se producea la orizont, ci chiar sus, deasupra capului, unde beznele s-au destrămat cu repeziciune, lăsând un ochi de cer liber în întunericul ce frământa apele de jur-împrejur. Nu mai văzusem niciodată în călătoriile mele un astfel de fenomen. Valurile clocotitoare s-au liniştit încetul cu încetul, lăsând

brickul *Swift* să mai răsufle după scuturăturile de moarte prin care abia trecuse. În lumina sporită, am putut vedea limpede urmele dezastrului: arborele pupa se rupsese, pânzele arborelui mare atârnau zdrenţuite, o barcă de salvare lipsea, iar puntea şi duneta fuseseră spălate în aşa hal încât toate obiectele neasigurate se aflau acum departe în ocean. În jurul meu se făcea tot mai multă lumină şi, cum nava se stabilizase, am avut nebunească idee de-a mă sui în gabie înarmat cu un ochean pe care îl găsisem în cabina abandonată a căpitanului. Voiam să cercetez dacă, în vreo parte sau alta a beznelor de la orizont, furtuna nu era cumva pornită să cedeze, iar în spărtura aceea ar fi putut să apară linia subţire a unui ţărm salvator.

De sus, din gabie, ocheanul îmi aducea aproape doar valuri năpădite de spume şi fulgere sfâşiind nemiloase întunericul de deasupra lor. Deasupra capului, însă, spărtura din zidul negru se lărgise, lăsând să apară un ochi rotund de minunat cer albastru, ca poarta de intrare în paradis, iar la un moment dat pe acolo au pătruns raze de soare, aruncând sclipiri înşelătoare pe apele din jurul brickului *Swift.* Era ca şi cum m-aş fi aflat într-un turn de aer liniştit şi lipsit de primejdie, cu ochiul albastru deschis asupra mea, în vreme ce de jur-împrejur vuiau negurile furtunii, trimiţându-şi de departe ecourile năprasnice către acest loc liniştit şi care îmi părea, faţă de clocotul din preajma lui, ca ieşit dintr-o altă lume. Nu puteam şti dacă tot ce se întâmpla acum era un sfârşit fericit, sau dimpotrivă, un răgaz urmat de o nouă prăbuşire a cerului peste mine. Dar gândul la scumpa mea Anglie m-a făcut să sper şi, totodată, să cobor cu prudenţă pe scara de funii ude, apoi să mă strecor în cabina mea de sub punte. Am aprins felinarul, am strâns grămadă foile scrise până acum, mi-am pus la îndemână sticla goală şi dopul, pregătindu-mă să răsucesc strâns mărturia acestor întâmplări ieşite din matca lucrurilor obişnuite şi să o vâr la

adăpostul său nesigur. Speram din tot sufletul să ajungă vreodată sub ochii compatrioţilor mei.

Şi tocmai acum observ că mai am o filă goală, aşa că, mă întreb, ce-aş putea scrie mai cu folos pe ea decât un testament? N-am găsit niciodată răgazul, poate nici imboldul de a-mi compune ultimele dorinţe, dar uite că mă bate gândul s-o fac, sub razele de soare ce cad oblic din ochiul furtunii asupra brickului *Swift*, proiectate şi în sufletul meu obosit ca o mare lumină. Prin urmare, doresc să se ştie că las casa din Redriff preabunei mele Mary, cu legământ ca după moartea ei, când o fi să vină, să se facă acolo un muzeu al cailor înţelepţi şi al omuleţilor din caleşti zburătoare. Hanul „La Taurul negru" din Fetter Lane, care îmi aducea anual vreo treizeci de lire şi pe care până la urmă l-am şi cumpărat, i-l las fiicei mele Betty, să se bucure de roadele bunei lui administrări ea şi nepoţii de pe linia ei. Brickul *Swift,* în caz că mai ajunge ceva din el la destinaţie, îl las fiului meu mai mare, Johnny (căruia i-am dat numele după un unchi ce mi-a făcut mie mult bine în tinereţe şi am fost sigur că o să-i poarte şi lui noroc): să-l repare şi să-l folosească în transporturile comerciale din India. O ladă de vinuri capriciene, de colecţie, aflată acum în cala brickului, o las cu toată cinstirea ce i se cuvine Alteţei sale George al II-lea, fala Coroanei britanice, împreună cu rugămintea principelui Trosnack de a construi conducta aceea de gaz pe sub mare până la un port comercial din Capricia. Lordului Cancelar nu-i las nimic, că are el destule, şi nu ştiu dacă mai apuc să jur în faţa lui că tot ce scriu în cartea asta nu-i decât adevărul adevărat, sau dacă ar fi el dispus să mă creadă. Turma de oi mărunte pe care am adus-o cândva din Lilliput, în caz că n-au pierit mâncate de şoareci şi se înmulţesc prin iarba din grădină, o las Academiei Regale, să facă cercetări care să ducă la îmbunătăţirea lânii englezeşti, deja renumită în întreaga lume. Tot acestei onorabile

Academii îi las cartea de astronomie populară, împreună cu pliculeţul conţinând praf de pe Lună scos de mine cu peria, din poalele vestonului, după ce m-am întors din călătoria făcută acolo cu barca-bidon a tramontanilor. Să fie cercetat cu atenţie, s-ar putea să se găsească particule de argint amestecate prin pulberea aceea de piatră sfărâmată. Desenul cu steagul nepământean de pe Lună să fie trimis în coloniile americane, unde să le servească supuşilor noştri de acolo drept model pentru steagul lor, urmând să-l arboreze la marile sărbători în stânga celui britanic. Nu-i uit nici pe prietenii mei capricieni, care au avut nespusă grijă de mine când trăiam, ca străin, în insula aceea pe care astăzi mi-o simt atât de aproape de suflet. Zece lire sterline îi las lui Master Dinu, din care cu ceva mărunţiş să se cumpere un butoi de bere germană şi să-i fie dus cu prima corabie ce va deschide linia maritimă între Londra şi Cetăţuia Soarelui. Din alte trei lire să se cumpere pentru Lady Maricika mătăsuri indiene de cea mai bună calitate şi să-i fie trimis înapoi, ca amintire din partea mea, tricornul pe care cu atâta pricepere mi l-a cusut. Lui Felix-băiatul şi Felix-fata le las câte o bursă la universitatea din Cambridge, unde am fost cândva eu însumi student, să vină şi ei, un an sau doi, ca mesageri în Lumea Veche ai distinsului învăţământ caprician. Din păcate, pentru drăgălaşa Miss Elli n-am la îndemână decât o pană de pescăruş, împreună cu îndemnul de a nu-şi face griji în viaţă, că toate vin şi trec, dar printre ele sunt şi multe lucruri ce merită atenţie. Marelui Tribunal din Cetăţuie îi timit o liră sterlină, mită dată judecătorilor în contul procesului meu rămas acolo în plină desfăşurare, şi în speranţa că omuleţul surprins de pamfletele capriciene cu mâna întinsă pe farfuria lui zburătoare va fi declarat nevinovat; iar ca să mă asigur de asta, încă o liră pentru libertatea lui. Şi, dacă tot m-am gândit la principele meu, nu pot să nu mă gândesc şi la

Lordul Trosnack, care m-a decorat la prima noastră întâlnire, socotindu-mă prieten. Doresc să fie decorat şi el de Coroana britanică, iar în acest scop să se folosească din ce mai rămâne după împărţirea averii mele în felul arătat mai sus lirele necesare turnării şi gravării unei medalii speciale, având pe spate inscripţia „An Nou fericit”.

Acum încredinţez manuscrisul acestei sticle pe care oceanul sper s-o ducă întreagă până la ţărmurile iubitei mele Anglii. Corabia a prins din nou să se legene, semn că vântul se întăreşte şi valurile cresc. Fulgerele se prăbuşesc cu un huruit asurzitor din cerul devenit încă o dată negru ca talpa iadului. Stropi de ploaie pătrund oblic prin tambuchiul pe care n-am apucat să-l închid. De câteva momente a început să mă obsedeze un cântec, ale cărui versuri, primele două, sună aşa:

Katrina, Katrina, Katrina,
O mie de ani de-aş trăi…

Celelalte cuvinte nu mi se mai leagă, dar melodia e foarte frumoasă şi curge de la sine. Nu ştiu să fi auzit cântecul ăsta nici în insulele britanice, nici în Capricia. Din păcate, nu mai am timp să-mi amintesc unde şi când l-am deprins. Ecuatorul rămâne încă departe, iar brickul se răsuceşte pe loc. Cred că nordul poate fi oriunde.

Table of Contents

Capitolul 1
Capitolul 2
Capitolul 3
Capitolul 4
Capitolul 5
Capitolul 6
Capitolul 7
Capitolul 8
Capitolul 9
Capitolul 10
Capitolul 11
Capitolul 12
Capitolul 13
Capitolul 14
Capitolul 15
Capitolul 16
Capitolul 17
Capitolul 18

Table of Contents

Capitolul 1 5
Capitolul 2 26
Capitolul 3 37
Capitolul 4 52
Capitolul 5 74
Capitolul 6 95
Capitolul 7 110
Capitolul 8 131
Capitolul 9 151
Capitolul 10 166
Capitolul 11 180
Capitolul 12 194
Capitolul 13 215
Capitolul 14 235
Capitolul 15 249
Capitolul 16 264
Capitolul 17 272
Capitolul 18 284